

ადმინისტრაციული ხელშეკრულება; ზიანის ანაზღაურება

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: <http://www.supremecourt.ge/court-decisions/>

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
ადმინისტრაციულ საქმეებზე

2022, №4

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Administrative Cases
(in Georgian)

2022, №4

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Verwaltungssachen
(in der georgischen Sprache)

2022, №4

Решения Верховного Суда Грузии
по административным делам
(на грузинском языке)

2022, №4

გადაწყვეტილებების შერჩევასა და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი
ლიანა ლომიძე

ტექნიკური რედაქტორი

მარიკა მაღალაშვილი

რედაქციის მისამართი:

0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6, ტელ: 298 20 75;
www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

საკიეპელი

1. ადმინისტრაციული ხელშეკრულების კანონიერება

დამფუძნებელი ხელშეკრულების გათვალისწინებით მასში არსებული წილების რეგისტრაცია	4
ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების დარღვევის გამოვლინებასთან დაკავშირებით სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობა	24
ქურდობით მიყენებული მატერიალური ზიანის მომსახურების ხელშეკრულების საერთო საფასურიდან უპირობოდ გამოქვითვა	65
უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ ბრძანების კანონიერება	83
ხანგრძლივ სარგებლობაში ფლობის საფუძველზე უძრავი ქონების გადაცემის პირობები	108
ნასყიდობის ხელშეკრულების ნაწილობრივ ბათილად ცნობის საფუძველი	143

2. ზიანის ანაზღაურება

მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრა	162
ზიანის სახით დაკისრებული განაცდური ხელფასის სახით ოდენობის კორექტირება	202

ადმინისტრაციული ხელშეკრულების კანონიერება

დაფუძნებული ხელშეკრულების გათვალისწინებით მასში არსებული ნიშნების რეგისტრაცია

განჩინება საქართველოს სახელმწიფო

№ბს-23(კ-20)

17 დეკემბერი, 2020 წელი ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ქ. ცინცაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. სხირტლაძე,
ა. წულაძე

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამარ-
თლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, აქტის გამოცემის დავალება

აღწერილობითი ნაწილი:

2013 წლის 10 აპრილს ზ. ბ-მა სასარჩელო განცხადებით მიმარ-
თა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა
კოლეგიას, მოპასუხეების – სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სა-
აგენტოს და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მი-
მართ.

მოსარჩელემ სარჩელის არაერთგზის დაზუსტების შემდეგ, სა-
ბოლოოდ „ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის
თქმის შესახებ“ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2013
წლის 23 მაისის №..., გადაწყვეტილების და „სარეგისტრაციო წარ-
მოების შეჩერების შესახებ“ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული
სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21
მარტის №..., გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა და სსიპ საჯარო
რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს მიერ მემკვიდრეობის საფუძველ-
ზე უძრავ ნივთზე, მდებარე: ქ.თბილისი, ...- ის ქუჩა №55 (119
კვ.მეტრის 99.1%-ზე) ზ. ბ-ის საკუთრების უფლების რეგისტრაცი-
ის შესახებ (დაზუსტებული სასარჩელო მოთხოვნა) ახალი ინდივი-
დუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის
დავალება მოითხოვა.

მოსარჩელემ მიუთითა, რომ 1995 წლის 4 აპრილს №..., ...ის ბაზა-
ზე შეიქმნა დროებითი ამხანაგობა, რომელსაც დაევალა ...-ის ქუჩა
№55-ში მდებარე №..., ...ს ბალანსზე რიცხული 119 კვ.მ არასაცხოვ-

რეგული ფართის პრივატიზება. შრომითი კოლექტივის წევრებს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების შესაბამისად, წილები განაწილდა შემდეგნაირად: 1. ვ. ბ-ი 99,1%; 2. თ. კ-ი 0,1%; 3. ზ. კ-ი 0,1%; 4. ვ. კ-ი 0,1%; 5. ვ. ჩ-ე 0,1%; 6. ს. ა-ი 0,1%; 7. მ. ჯ-ი 0,1%; 8. ქ. ც-ი 0,1%; 9. ზ. მ-ე 0,1%; 10. ა. ვ-ი 0,1%.

აღნიშნული ხელშეკრულების საფუძველზე, სსიპ სახელმწიფო ქონების პრივატიზების სამსახურთან გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება და გაიცა საკუთრების უფლების დამადასტურებელი მოწმობა №...-პ. 2010 წელს გარდაიცვალა 99,1% წილის მფლობელი ვ. ბ-ი რის გამოც ზ. ბ-მა, როგორც კანონიერმა მემკვიდრემ, მიმართა საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურს, რათა გაეფორმებინა წილი მის სახელზე, როგორც ვ. ბ-ის კანონიერ მემკვიდრეზე. სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების შესახებ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილებით ზ. ბ-ის განცხადებაზე შეჩერდა წარმოება უფლების დამდგენი სათანადო დოკუმენტის წარდგენამდე. აღნიშნული გადაწყვეტილება ადმინისტრაციული საჩივრით გაასაჩივრა ზ. ბ-მა, თუმცა მას უარი ეთქვა საჩივრის დაკმაყოფილებაზე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 18 ივლისის საოქმო განჩინებით ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, საქმეში მესამე პირებად ჩაებნენ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო და ...ის №..., ...ის ამხანაგობის წევრები: თ. კ-ი, ზ. კ-ი, ა. ვ-ი, ვ. კ-ი, ვ. ჩ-ე, ს. ჯ-ი, მ. ჯ-ი, ქ. ც-ი, ზ. მ-ე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 25 სექტემბრის განჩინებით, ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობისა და შესაბამისი საპრივატიზაციო ჩანაწერების გაკეთების დავალების თაობაზე, შეჩერდა საქმის წარმოება მესამე პირების – ვ. კ-სა და მ. ჯ-ის უფლებამონაცვლეების დადგენამდე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2014 წლის 20 იანვრის განჩინებით გასწორდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2013 წლის 18 ივლისისა და 2013 წლის 25 სექტემბრის განჩინებებში დაშვებული უსწორობა და „ს. ჯ-ის“ ნაცვლად მიეთითა „ს. ა-ი“.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 1 აპრილის განჩინებით, გარდაცვლილი მესამე პირის, ვ. კ-ს უფლებამონაცვლეებად ცნობილ იქნენ მისი შვილები – რ. კ-ნი და ს-ნი, მესამე პირის – გარდაცვლილი მ. ჯ-ის

უფლებამონაცვლედ ცნობილ იქნა მისი შვილი ჯ. ჯ-ი ხოლო გარდაცვლილი მესამე პირის – ს. ა-ის უფლებამონაცვლებად ცნობილ იქნენ მისი შვილი ს. ა-ი და მეუღლე მ. ო-ი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილებით ზ. ბ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ზ. ბ-მა, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 25 იანვრის გადაწყვეტილებით, ზ. ბ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ზ. ბ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2013 წლის 23 მაისის №..., გადაწყვეტილება „ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“, ბათილად იქნა ცნობილი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილება „სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების შესახებ“, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის უძრავი ნივთის, მდებარე – ქ. თბილისში, ...-ის ქ. №55, ფართით 119 კვ.მ – 99.1%-ზე ზ. ბ-ის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის შესახებ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა დაევალა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 25 იანვრის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს ...ის №..., ...ის ამხანაგობის წევრებმა: თ. კ-მა, ზ. კ-მა, ზ. მ-ემ ქ. ც-მა ა. ვ-მა ვ. ჩ-ემ, ვ. კ-ს უფლებამონაცვლებმა – რ. კ-მა და ს. კ-მა, რომლებმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვეს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 14 სექტემბრის განჩინებით ...ის №..., ...ის ამხანაგობის წევრების: თ. კ-ის, ზ. კ-ის, ზ. მ-ეს, ქ. ც-ის, ა. ვ-ის, ვ. ჩ-ის, ვ. კ-ს უფლებამონაცვლებების – რ. კ-სა და ს. კ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017

წლის 25 იანვრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდა იმავე სასამართლოს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 27 თებერვლის განჩინებით, ადმინისტრაციულ საქმეში №..., გარდაცვლილი ზ. მ-ის უფლებამონაცვლედ მიჩნეული იქნა – ნ. მ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 26 ივლისის გადაწყვეტილებით, ზ. ბ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 28 მაისის გადაწყვეტილება და მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ზ. ბ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2013 წლის 23 მაისის №..., გადაწყვეტილება ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ, ბათილად იქნა ცნობილი საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილება სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების შესახებ და საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს დაევალა ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა უძრავ ნივთზე მდებარე – ქ. თბილისი, ...-ის ქუჩა №55, ფართით 119 კვ.მეტრი, 99,1%-ზე ზ.ბ-ის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის შესახებ.

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

1995 წლის 3 ივნისის ხელშეკრულებით ...ის №..., ...ის ამხანაგობას პირდაპირი მიყიდვის წესით საკუთრებაში გადაეცა ...ის №..., ...

სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროს ქ. თბილისის სახელმწიფო ქონების მართვის მთავარი სამმართველოს მიერ გაცემული საკუთრების დამადასტურებელი №..., -პ მოწმობით დასტურდება, რომ ...ის №..., ...ის ამხანაგობას საკუთრებაში გადაეცა ...ის №..., ..., მდებარე ქ. თბილისში, ...-ის ქუჩა №55-ში, 119,0 კვ.მ ფართი. 1995 წლის 13 ივნისს კი გაფორმდა შესაბამისი მიღება-ჩაბარების აქტი №....

საქმეში წარმოდგენილი 1995 წლის 14 აპრილის №..., ...ს დამფუძნებელი ხელშეკრულების (რეესტრის №..., ნოტ: ო-ე), თანახმად ირკვეოდა, რომ ამხანაგობის წევრებს შორის მოხდა გარიგების საფუძველზე წილების გადანაწილება შემდეგი სახით: 1. ვ. ბი – 99,1%; 2. თ. კი – 0,1%; 3. ა. ვი 0,1%; 4. ვ.კი – 0,1%; 5. ვ. ჩი – 0,1%; 6. ს. აი – 0,1%; 7. მ. ჯი – 0,1%; 8. ქ. ცი – 0,1%; 9. ზ. მი – 0,1%; 10. ზ. კი – 0,1%.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა, რომ 1996 წლის 30

აპრილს №..., ...ის ამხანაგობამ მოიწვია დამფუძნებელ პარტნიორთა კრება და მიიღო გადაწყვეტილება შპს „ბ...ის“ დაფუძნების შესახებ. ამასთან, აღნიშნული სადამფუძნებლო დოკუმენტით (1996 წლის 30 აპრილის დამფუძნებელ პარტნიორთა კრების ოქმი №,) განსაზღვრული არ იქნა შპს „ბ...ის“ სამართალმემკვიდრეობა 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელი ხელშეკრულებით დაფუძნებულ №..., ...ის ამხანაგობასთან.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია ის გარემოება, რომ 2002 წელს შპს „ბ...ის“ პარტნიორების მიერ, რომელთა შორისაც იყვნენ №..., ...ის ამხანაგობის წევრები, სარჩელი აღიძრა სასამართლოში, რომელთა მოთხოვნას წარმოადგენდა 1995 წლის 4 აპრილის სადამფუძნებლო ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და წილების გადანაწილება 1995 წლის 4 აპრილის საერთო კრების შესაბამისად. ასევე შპს „ბ...ის“ სადამფუძნებლო დოკუმენტების გაყალბებულად აღიარება და წილების გადანაწილება შპს „ბ...ის“ პარტნიორებს შორის; აღნიშნული სარჩელი არ იქნა დაკმაყოფილებული, რის შესახებაც არსებობს კანონიერ ძალაში შესული ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 09.12.2003 წლის №..., გადაწყვეტილება. აღნიშნული სამართალწარმოების დროს დადასტურებულად იქნა მიჩნეული, რომ 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელი ხელშეკრულებით საპრივატიზებო ქონებაში №..., ...ის ამხანაგობის წევრების წილები განისაზღვრა შემდეგნაირად: ვ. ბ-ი – 99.1%, ამხანაგობის დანარჩენი წევრები – 0.9%, თითოეულს – 01%. ამასთან, 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელ ხელშეკრულებაზე ხელმომწერ პირთა ხელმოწერების ნამდვილობა დადგენილ იქნა კალიგრაფიული ექსპერტიზების გზით. 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელ ხელშეკრულებაზე ხელმომწერ პირთა ხელმოწერების ნამდვილობა ასევე დადასტურებული იქნა ვ. ბ-ის მიმართ სისხლის სამართლის დევნის არდაწყების შესახებ 2005 წლის 17 ნოემბრის დადგენილებით, რომელშიც მითითებულია, რომ ყველა საპრივატიზებო დოკუმენტაციაზე, მათ შორის, დამფუძნებელთა ხელშეკრულებაზე გრაფიკული ექსპერტიზის დასკვნებით დადასტურებულია ხელმოწერების შესრულება იმ პირთა მიერ, რომლებიც მითითებულია დოკუმენტებში, ასევე გამოძიების პროცესში ამხანაგობის წევრების დაკითხვა-დაპირისპირებისას დადგენილ იქნა ყველა საპრივატიზებო დოკუმენტზე ხელმოწერების ნამდვილობა, შესაბამისად, ამხანაგობის წევრთა ნება წილების გადანაწილების საკითხში გამოძიებამ არ მიიჩნია უკანონოდ (დადგენილება სისხლის სამართლებრივი დევნის არდაწყების შესახებ, 17.11.2005 წ.).

სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა იმ გარემოებაზე,

რომ 2012 წლის 3 აპრილს ზ. ბ-მა განცხადებით მიმართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურს და მოითხოვა მემკვიდრეობის საფუძველზე საკუთრების უფლების რეგისტრაცია უძრავ ნივთზე: ქ. თბილისში, ...-ის ქუჩა №55-ში მდებარე 119 კვ.მ (99,1%-ზე).

განსახილველ საქმეზე სადავოდ ქცეული 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილებით სარეგისტრაციო სამსახურმა ზ. ბ-ის განცხადებასთან დაკავშირებით შეაჩერა (კვლავ) სარეგისტრაციო წარმოება და განმცხადებელს მოსთხოვა ...ის №..., შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმით ჩამოყალიბების დოკუმენტაციის ან ობიექტის პრივატიზაციის განხორციელების შემდგომ საკუთრების დამადასტურებელ №..., – მოწმობაში მითითებული ამხანაგობის წევრთა მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით შედგენილი შეთანხმების წილების გადანაწილების შესახებ – წარდგენა.

სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების ვადაში დაინტერესებული პირის მიერ არ იქნა წარდგენილი შეჩერების საფუძვლის აღმოფხვრის დამადასტურებელი დოკუმენტი/ინფორმაცია, შესაბამისად, „საჯარო რეესტრის შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, 2013 წლის 23 აპრილს მიღებულ იქნა №...გადაწყვეტილება სარეგისტრაციო წარმოების შეწყვეტის შესახებ. 2013 წლის 22 აპრილს ზ. ბ-მა №60832/17 ადმინისტრაციული საჩივრით მიმართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს და მოითხოვა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა, ასევე საკუთრების უფლების რეგისტრაცია ქ. თბილისში, ...-ის ქუჩა №55-ში მდებარე არასაცხოვრებელი ფართის 119 კვ.მ 99,1%-ზე. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2013 წლის 23 მაისის №... გადაწყვეტილებით ადმინისტრაციული საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერება იმ საფუძველით, რომ განმცხადებლის მიერ დამატებით წარდგენილი უნდა ყოფილიყო ობიექტის პრივატიზაციის განხორციელების შემდგომ საკუთრების დამადასტურებელ №...-ზე მოწმობაში მითითებული ამხანაგობის წევრთა მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით შედგენილი შეთანხმება წილების გადანაწილების შესახებ, ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 15 იანვრის №4 ბრძანებით დამტკიცებუ-

ლი საჯარო რეესტრის შესახებ ინსტრუქციის მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტის დანაწესს იმის შესახებ, რომ თუ წარმოდგენილი იყო შრომითი კოლექტივის ამხანაგობაზე გაცემული საკუთრების მოწმობა, თანდართულ ხელშეკრულებასთან ერთად, მაგრამ არ იყო წარმოდგენილი აღნიშნული ამხანაგობის კერძო სამართლის იურიდიულ პირად ჩამოყალიბების დამადასტურებელი დოკუმენტი, რეგისტრირდებოდა ყოფილი შრომითი კოლექტივის წევრების საკუთრების უფლება, რამდენადაც კანონმდებელი არ ითხოვდა ყოფილი შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის მიერ რეგისტრაციის მოთხოვნის დროს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად წილების გადანაწილების შესახებ ახალი შეთანხმების წარდგენას, არამედ რეგისტრაციის საფუძველი იყო ყოფილი შრომითი კოლექტივის ამხანაგობაზე გაცემული საპრივატიზებო ობიექტის საკუთრების მოწმობა და თანდართული ხელშეკრულება (წილების განაწილების შესახებ), რის შესაბამისადაც რეგისტრირდებოდა ყოფილი შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის წევრების თანასაკუთრება ხელშეკრულებაში მოცემული წილობრივი მონაცემების შესაბამისად, რაც შეიძლება ყოფილიყო როგორც თანაბარი, ისე არათანაბარი ამხანაგობის წევრთა შეთანხმების შესაბამისად.

სააპელაციო პალატამ გაიზიარა ის გარემოება, რომ შპს „ბ...ის“ წილებთან დაკავშირებით მიმდინარე სამოქალაქო დავის ფარგლებში, შრომითი კოლექტივის წევრებს არ უღიარებიათ ნების გამოვლენა და ისინი არ ეთანხმებოდნენ წილების არათანაბარ განაწილებას, თუმცა აქვე მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, სასამართლოს აქტები შესასრულებლად სავალდებულოა. სასამართლოს გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ან მისი შესრულებისთვის ხელის შეშლა ისჯება კანონით. სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება, შეცვლა ან შეჩერება შეუძლია მხოლოდ სასამართლოს კანონით განსაზღვრული წესით.

სააპელაციო პალატამ დამატებით მიუთითა იმ გარემოებაზე, რომ შპს „ბ...ის“ პარტნიორებმა, რომელთა შორისაც იყვნენ №..., ...ის ამხანაგობის წევრებიც, 2002 წელს სარჩელი აღძრეს სასამართლოში, რომლითაც მოითხოვეს 1995 წლის 4 აპრილის სადამფუძნებლო ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და წილების გადანაწილება 1995 წლის 4 აპრილის საერთო კრების შესაბამისად. ასევე, შპს „ბ...ის“ სადამფუძნებლო დოკუმენტების გაყალბებულად აღიარება და წილების გადანაწილება შპს „ბ...ის“ პარტნიორებს შორის.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ თბილისის ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 09 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ...ის №..., ...ის შპს „ბ...ის“ პარტნიო-

რების სასარჩელო მოთხოვნა შპს „ბ...ის“ სადამფუძნებლო დოკუმენტების ბათილად ცნობის, გაყალბებულად აღიარებისა და წილების თანაბარ ნაწილად განაწილებასთან დაკავშირებით არ დაკმაყოფილდა უსაფუძვლობისა და ხანდაზმულობის ვადის გასვლის გამო.

სააპელაციო პალატის განმარტებით, ასევე დადგენილი იყო ის გარემოება, რომ თბილისის ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 09 დეკემბრის გადაწყვეტილება გასაჩივრდა ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოებში, რომელთა გადაწყვეტილებების თანახმად, ძალაში დარჩა პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება. ამდენად, სააპელაციო პალატამ განსახილველი საქმის გადაწყვეტისას, არსებითად მიიჩნია ის გარემოება, რომ არსებობდა კანონიერ ძალაში შესული თბილისის ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 09 დეკემბრის გადაწყვეტილება, რომლის თანახმადაც, წილების განაწილებაზე აღძრული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. შესაბამისად, მხოლოდ ის გარემოება, რომ შრომითი კოლექტივის წევრებს არ მოსწონდათ წილების ამგვარი განაწილება, ვერ მიიჩნეოდა მათ მიერ 1995 წლის 4 აპრილს დამფუძნებელი ხელშეკრულების გაფორმებისას გამოვლენილი ნების გაქარწყლებლად.

სააპელაციო პალატამ არსებითად მიიჩნია ის ფაქტობრივი გარემოებაც, რომ 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელი ხელშეკრულებით საპრივატიზებო ქონებაში №..., ...ის ამხანაგობის წევრების წილები განისაზღვრა შემდეგნაირად: ვ. ბ-ი – 99.1 %, ამხანაგობის დანარჩენი წევრები – 09 %, თითოეულს – 01%. ამასთან, 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელ ხელშეკრულებაზე ხელმომწერ პირთა ხელმოწერების ნამდვილობა ასევე დადასტურებული იქნა ვ. ბ-ის მიმართ სისხლის სამართლის დევნის არდაწყების შესახებ 2005 წლის 17 ნოემბრის დადგენილებით, რომელშიც მითითებულია, რომ ყველა საპრივატიზებო დოკუმენტაციაზე, მათ შორის, დამფუძნებელთა ხელშეკრულებაზე გრაფიკული ექსპერტიზის დასკვნებით დადასტურებულია ხელმოწერების შესრულება იმ პირთა მიერ, რომლებიც მითითებულია დოკუმენტებში.

რაც შეეხება, მესამე პირების მიერ გამოთქმულ მოსაზრებას 1995 წლით დათარიღებული დამფუძნებელი ხელშეკრულებით განსაზღვრული არათანაბარი წილების მიხედვით საკუთრების უფლების რეგისტრაციის თაობაზე ზ. ბ-ის მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ განსახილველი დავის საგანს წარმოადგენდა ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობა და ახალი აქტის გამოცემის დავალება. მხარის მიერ აღძრული სასარჩელო მოთხოვნა საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიმართ არ გამომდინ

ნარეობდა ხელშეკრულების შესრულებიდან, როდესაც შესაძლებელი იქნებოდა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის შესაბამისად ხანდაზმულობის ვადის გავრცელება. ზ. ბ-ის უფლების დარღვევა სახეზე იყო მას შემდეგ, რაც საჯარო რეესტრის ეროვნულმა სააგენტომ მიიღო გადაწყვეტილება საკუთრების უფლების რეგისტრაციის, ხოლო შემდგომ ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის თაობაზე. სასამართლომ ყურადღებას მიაქცია იმ გარემოებას, რომ მოსარჩელის მოთხოვნას არ წარმოადგენდა დამფუძნებელი ხელშეკრულების ნამდვილობა და მისით განსაზღვრული წილების განაწილება, მოსარჩელის მოთხოვნას წარმოადგენდა სასამართლოს მიერ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით უცვლელად დატოვებული დამფუძნებელი ხელშეკრულების გათვალისწინებით, მასში არსებული წილების მიხედვით, რეგისტრაციის განხორციელება.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ არსებობდა ზ. ბ-ის სარჩელის დაკმაყოფილების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძველები.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 26 ივლისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს თ. კ-მა, ზ. კ-მა, ნ. ბ-ემ, ქ. ც-მა, ა. ვ-მა, ვ. ჩ-ემ, რ. კ-მა და ს. კ-მა. კასატორებმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვეს.

კასატორები აღნიშნავენ, რომ სააპელაციო სასამართლომ სადავო გადაწყვეტილების მომზადებისას არ გაითვალისწინა და პასუხი არ გასცა ამავე საქმეზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებაში დასმულ ერთადერთ კითხვას, კერძოდ სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა საქმეზე მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი „დამფუძნებელი ხელშეკრულება“ სარეგისტრაციო მიზნებისთვის სათანადოობის თვალსაზრისით, ანუ რამდენად დგინდება ამ დოკუმენტის ბოლოს ხელმოწერი პირების ნება წინა ფურცელზე დაფიქსირებულ შინაარსთან მიმართებაში. ამ კითხვის დასმისას საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ მხედველობაში იქნა მიღებული საქმეზე წარდგენილი ყველა დოკუმენტი, მათ შორის შპს „ბ...ის“ პარტნიორებს სხვა 2002-2004 წლებში წარმოებულ სამოქალაქო დავის საქმეზე დადგენილი გარემოება იმის თაობაზე, რომ ექსპერტიზის დასკვნით „დამფუძნებელი ხელშეკრულების“ ბოლოს ხელმოწერები გაკეთებულია მითითებული პირების მიერ. კასატორის მოსაზრებით, არსებით და საკვანძო საკითხს წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ „დამფუძნებელ ხელშეკრულების“ ხელმო-

წერის თუნდაც ნამდვილობა არ და ვერ აქცევს ამ დოკუმენტს სათანადო დოკუმენტად ამ სარეგისტრაციო მიზნებისთვის, რადგან, ამ დოკუმენტის მთელ შინაარსზე ნების ნამდვილობა უნდა დგინდებოდეს შესაბამისი კანონმდებლობით დადგენილი წესით, უფლებამოსილი სახელმწიფო მოხელის მიერ გამოვლენილი ნების დადასტურებული ფორმით, რომელსაც განსახილველ დავაზე ადგილი არ ჰქონია და ეს არც მოსარჩელეს გადაუქცევია დავის საგნად. ამდენად, მხოლოდ დოკუმენტის ბოლოს გაკეთებული ხელმოწერები ვერ განიხილება ამ დოკუმენტზე ნების გამოვლენის დამადასტურებელ სათანადო მოქმედებად.

კასატორები მიუთითებენ, რომ ნოტარიუსთან „დამფუძნებელი ხელშეკრულების“ წარმდგენი ვ. ბ-ის გარდა, ხელშეკრულებაში მითითებული ყველა დანარჩენი პირი არ ადასტურებს ამ შინაარსით და პირობებით გარიგების დადებას, პირიქით, მხარეთა განმარტებით, ხელშეკრულების მე-2 გვერდი, რომელშიც წილებია მითითებული, ვ. ბ-ის მიერ ნოტარიუსთან მიტანამდე თვითნებურად არის შეცვლილი და ვ. ბ-ის მიერ ნოტარიუსთან დოკუმენტი შეცვლილი სახით აქვს მიტანილი დასამოწმებლად. დოკუმენტში მითითებული დანარჩენი პირების განმარტებით, მხარეები შეთანხმდნენ ქონების თანაბარწილად შეძენაზე და ვ. ბ-ს თითოეულმა მიაწოდა პრივატიზაციისთვის შეთანხმებული 250-250 აშშ დოლარი. ეს გარემოება დგინდება საქმეზე წარმოდგენილი 2005 წელს მომზადებული სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებული შემაჯამებელი დადგენილებით, რომელიც ვ. ბ-ის მიერ არ გასაჩივრებულა.

აღნიშნულ საკითხზე კასატორები აღნიშნავენ, რომ ამხანაგობის წევრების მიერ შეთანხმებისამებრ განხორციელდა თანაბარი 250-250 აშშ დოლარის ოდენობით თანხის გადაცემა ვ. ბ-ზე. არაერთხელ, მათ შორის, სააპელაციო სასამართლოშიც განიმარტა, რომ შრომითი კოლექტივის თითოეული წევრის მიერ გადახდილი იქნა 250 აშშ დოლარი, ხოლო ერთ-ერთი წევრის მიერ თავისი და სხვა წევრის სასარგებლოდ იქნა 700 აშშ დოლარი. ამ გადაცემული თანხის შესაბამისად ქონების თანაბარი წილის მესაკუთრეები უნდა გამხდარიყვნენ 1995 წლის 4 აპრილის ამხანაგობის კრების მონაწილე პირები და ამ სახით უნდა ასახულიყო სახელმწიფოს მიერ გაცემულ საკუთრების დამადასტურებელ დოკუმენტებში. შეთანხმებული ზემომითითებული თანხა გადახდილი იქნა კოლექტივის 17 წევრის მხრიდან და მთლიანობაში ვ. ბ-ს გადაეცა 4250 აშშ დოლარი, რომელიც აისახა კიდევ სახელმწიფო პრივატიზაციის საფუძველზე გაცემულ საკუთრების მოწმობაშიც.

კასატორების მითითებით, განსახილველ დავაზე ზ. ბ-ის მიერ წარმოდგენილ ძირითად სადავო ფაქტობრივ გარემოებას წარმო-

ადგენს 1995 წლით დათარიღებული ყოფილი ...ის №..., ...ის წევრების მიერ დადებული ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულება“, რომელზეც ნოტარიუსის ო-ის მიერ დამოწმებულია მხოლოდ ამ დოკუმენტის წარმდგენის ვ. ბ-ის (კოლექტივის ერთ-ერთი წევრი) ხელმოწერა. სადავო არ არის ის ფაქტი, რომ ამ დოკუმენტზე არ არის წარმოდგენილი დოკუმენტში მითითებული კოლექტივის დანარჩენი 9 პირის ხელმოწერის ნამდვილობა (ამას მოსარჩელეც აღიარებს). ამდენად, უდავოა, რომ არ არსებობს მტკიცებულება, რომლითაც უფლებამოსილი სახელმწიფოს წარმომადგენლის მიერ დასტურდება დოკუმენტში მითითებული დანარჩენი 9 პირის ნების ნამდვილობა. დავის განხილვის ყველა ეტაპზე ჩვენ განვმარტეთ, რომ ამ ე.წ. „დამფუძნებელი დოკუმენტის“ შინაარსზე და მათ შორის ამ დოკუმენტში მითითებული წილების არათანაბარი გადანაწილებაზე დანარჩენი ამ 9 პირს თანხმობა არ განუცხადებია. წარმოდგენილი გარემოების ფონზე, სააპელაციო სასამართლოს ევალეზობდა ეხელმძღვანელა ამ დროს მოქმედი ნორმატიული (მატერიალური) ნორმებით, კერძოდ 1974 წლის 27 დეკემბრის კანონით „სახელმწიფო ნოტარიატის შესახებ“ და 1997 წლამდე მოქმედი სამოქალაქო სამართლის კოდექსით.

კასატორები ყურადღებას ამახვილებენ ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულების“ 7.1 პუნქტზე, რომლის თანახმად: „ხელშეკრულება ძალაში შედის და შესაბამისად ამხანაგობა ითვლება შექმნილად წინამდებარე ხელშეკრულების ხელმოწერისა და ნოტარიულად დამტკიცების შემდეგ“. ამდენად, ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულების“ ერთ-ერთი პირობის თანახმად, ხელშეკრულების ძალაში შესვლისა და „ამხანაგობის შექმნის“ წინაპირობა არის მისი ნოტარიულად დამოწმება ამ დროს მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნების დაცვით. ამდენად, აღნიშნული სავალდებულო მოთხოვნების დაცვით მომზადებული სათანადო დოკუმენტი უნდა გამხდარიყო შემდგომ ამხანაგობის შექმნის საფუძველი. ხოლო იმის გათვალისწინებით, რომ ამ ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულების“, როგორც „გარიგებითი“ მნიშვნელობის დოკუმენტის მომზადებისას არ იქნა დაცული სავალდებულო რთული წერილობითი (სანოტარო) ფორმა, აღნიშნული დოკუმენტი ვერ იქნება მიჩნეული სათანადო დოკუმენტად. საქმეზე მხარეების მიერ წარმოდგენილი და გამოკვლეული დოკუმენტების შესწავლისა და მათი ურთიერთშეჯერების საფუძველზე როგორც პირველი, ასევე სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ არ დასტურდება პრივატიზაციაში მონაწილე ...ის №..., ...ის წევრების მიერ ამხანაგობის შექმნა, როგორც ამას ითვალისწინებდა ამ დროს მოქმედი საპრივატიზაციო კანონმდებლობა, მათ შორის სახელმწიფო

მეთაურის 1994 წლის 29 მაისის №178 ბრძანებულება „პრივატიზაციის პროცესში ვაჭრობის, საზოგადოებრივი კვებისა და საყოფაცხოვრებო მომსახურების საწარმოების მუშაკათათვის ობიექტების პირდაპირი მიყიდვის შესახებ“. ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულების“ შესწავლით და 2002-2003 წლებში ჩატარებული ექსპერტიზით დადგენილია მხოლოდ ამ დოკუმენტში მითითებული პირების ხელმოწერის ნამდვილობა და არა ამ პირების ნება გარიგების შინაარსის მიმართ. იმის გამო, რომ თავისი მნიშვნელობით ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულებას“ ზ. ბ-ის საპროცესო მხარე ანიჭებს „გარიგების“ მნიშვნელობას და ეს ამ დოკუმენტის 7.1 პუნქტიდანაც იკითხება, აუცილებელი იყო გარიგების შინაარსის დამოწმება, რაც გულისხმობს არა მარტო ვ. ბ-ის, არამედ ამ დოკუმენტში მითითებული პირების ხელმოწერების დამოწმებას სახელმწიფო ნოტარიუსის მიერ. როგორც ეს დადგენილი იყო 1995 წლის მდგომარეობით მოქმედი კანონით „სახელმწიფო ნოტარიუსის შესახებ“ და „სამოქალაქო სამართლის კოდექსით“.

კასატორთა მითითებით, განსახილველი დავის საგნის გათვალისწინებით, უძრავ ქონებასთან დაკავშირებულ კატეგორიის გამო მხედველობაშია მისაღები 6-წლიანი ვადა, თუმცა ზოგადი 10-წლიანი ვადითაც, რომ ვიხელმძღვანელოთ ზ. ბ-ის მოთხოვნა 1995 წელს დათარიღებული ე.წ. „დამფუძნებელ ხელშეკრულებით“ არათანაბარი წილის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის თაობაზე მაინც ხანდაზმულია. ამ კანონით იმპერატიულად დადგენილი ვადების გათვალისწინებით, ეს მოთხოვნა არა მარტო უკანონო (უსაფუძვლო) და დაუსაბუთებელი მოთხოვნაა, არამედ იგი თითქმის ორჯერ ხანდაზმულია. კასატორთა მოსაზრებით, ასევე საყურადღებოა ის გარემოება, რომ 2002 წლამდე, სხვა საქმეზე სასამართლოს დავის წარმოებამდე შრომითი კოლექტივის წევრებისათვის ცნობილი არ იყო ამ დოკუმენტის (ე.წ. „დამფუძნებელი ხელშეკრულება“) შესახებ და ამ კოლექტივის წევრებისათვის სწორედ დავის პროცესში გახდა ცნობილი ამ დოკუმენტის თაობაზე. ამით აიხსნება ასევე ის ფაქტიც, რომ ეს დოკუმენტი უცნობია საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთვის და დადგენილი გარემოებების საფუძველზე ეს დოკუმენტი არ იძებნება სამინისტროს დაცულ საარქივო დოკუმენტებში. ეს ფაქტი ზ. ბ-მაც აღიარა, როდესაც სააპელაციო სასამართლოში მოხსნა სასარჩელო და სააპელაციო მოთხოვნა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მიმართ.

კასატორთა მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ თავისი გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილების შესახებ დააფუძნა

კანონიერ ძალაში შესულ თბილისის ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 09 დეკემბრის გადაწყვეტილებაზე და გამოიყენა როგორც პრეიუდიციული ძალის მქონე დოკუმენტი, რაც წარმოადგენს სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის უხეშ დარღვევას. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, კასატორები მიიჩნევენ, რომ არსებობს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძვლები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 17 თებერვლის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული თ. კ-ის, ზ. კ-ის, ნ. ბ-ის, ქ. ც-ის, ა. ვ-ის, ვ. ჩ-ის, რ. კ-ისა და ს. კ-ის საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16¹ მუხლის შესაბამისად, სასამართლო მეგობრის სტატუსით, „...ის“ თავმჯდომარის გ. თ-ის მიერ განსახილველ საქმეზე წარმოდგენილ იქნა სასამართლო მეგობრის (Amicus Curiae) მოსაზრება.

საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16¹ მუხლის საფუძველზე სასამართლოს მეგობრის სტატუსით მოსაზრება წარმოადგინა – აიპო „...მა“.

მოსაზრების ავტორი აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში სადავო ფაქტობრივი გარემოებები მიჩნეულია უდავო გარემოებებად და მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების იმ ნაწილებზე, რომლებიც ეხება შპს „ბ...ის“ შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის წევრებს შორის წილების გადანაწილებას.

სასამართლოს მეგობარი მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში დაშვებულია არსებითი უზუსტობა და უხეში სამართლებრივი შეცდომა იმ ნაწილში, სადაც სააპელაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 09 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ...ის №..., ...ის შპს „ბ...ის“ პარტნიორების სასარჩელო მოთხოვნა შპს „ბ...ის“ სადამფუძნებლო დოკუმენტების ბათილად ცნობის, გაყალბებულად აღიარების და წილების თანაბარ ნაწილებად განაწილებასთან დაკავშირებით არ დაკმაყოფილდა უსაფუძვლობისა და ხანდაზმულობის ვადის გასვლის გამო. მოსაზრებაში მითითებულია, რომ ვაკე-საბურთალოს რაიონულ სასამართლოს აღნიშნულ საკითხებზე საერთოდ არ უმსჯელია. ამდენად, დამფუძნებელი ხელშეკრულების კანონიერების საკითხი განხილული უნდა ყოფილიყო მოცემული დავის ფარგლებში და მისი ნამდვილობა არ უნდა ყოფილიყო

შეფასებული როგორც პრეიუდიცია.

ამასთან, სასამართლოს მეგობრის მოსაზრების თანახმად, მითითებული და კიდევ სხვა ბევრი არსებითი ხასიათის უსწორობა ქმნიდა მესამე პირების მიერ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის დასაშვებად ცნობისა და არსებითად განხილვის სამართლებრივ წინაპირობებს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 22 ივლისის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, თ. კ-ის, ზ. კ-ის, ნ. ბ-ის, ქ. ც-ის, ა. ვ-ის, ვ. ჩ-ის, რ. კ-ისა და ს. კ-ის საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრებით.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრის დასაბუთებულობის შემოწმების, მხარეთა ახსნა-განმარტებების მოსმენისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებისა და დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ თ. კ-ის, ზ. კ-ის, ნ. ბ-ის, ქ. ც-ის, ა. ვ-ის, ვ. ჩ-ის, რ. კ-ისა და ს. კ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო სასამართლო პირველ რიგში ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ზ. ბ-ის მიერ სასარჩელო მოთხოვნების არაერთგზის დაზუსტების და სარჩელზე ნაწილობრივ უარის თქმის შედეგად, საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს – „ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2013 წლის 23 მაისის №... გადაწყვეტილების და „სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების შესახებ“ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის კანონიერების და სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოსათვის მემკვიდრეობის საფუძველზე უძრავ ნივთზე, მდებარე: ქ. თბილისი, ...-ის ქუჩა №55 (119 კვ.მეტრის 99.1%-ზე) ზ. ბ-ის საკუთრების უფლების რეგისტრაციის შესახებ (დაზუსტებული სასარჩელო მოთხოვნა) ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების საფუძვლიანობის შემოწმება წარმოადგენს.

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალებით დადგენილად მიიჩნევს შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

1995 წლის 3 ივნისის ხელშეკრულებით ...ის №..., ...ის ამხანაგობას პირდაპირი მიყიდვის წესით საკუთრებაში გადაეცა ...ის №..., ...

სახელმწიფო ქონების მართვის სამინისტროს ქ. თბილისის სა-
ხელმწიფო ქონების მართვის მთავარი სამმართველოს მიერ გაცე-
მული საკუთრების დამადასტურებელი №...-პ მოწმობით დასტურ-
დება, რომ ...ის №..., ...ის ამხანაგობას საკუთრებაში გადაეცა ...ის
№..., ..., მდებარე ქ. თბილისში, ...-ის ქუჩა №55-ში, 119,0 კვ.მ ფართი.
1995 წლის 13 ივნისს კი გაფორმდა შესაბამისი მიღება-ჩაბარების
აქტი №45.

საქმეში წარმოდგენილი 1995 წლის 14 აპრილის №..., ...ს დამ-
ფუძნებელი ხელშეკრულების (რეესტრის №..., ნოტ: ო-ე), თანახ-
მად ირკვევა, რომ ამხანაგობის წევრებს შორის მოხდა გარიგების
საფუძველზე წილების გადანაწილება შემდეგი სახით: 1. ვ. ბ-ი –
99,1%; 2. თ. კ-ი – 0,1%; 3. ა. ვ-ი 0,1%; 4. ვ. კ-ი – 0,1%; 5. ვ. ჩ-ე – 0,1%;
6. ს. ა-ი – 0,1%; 7. მ. ჯი – 0,1%; 8. ქ. ც-ი – 0,1%; 9. ზ. მ-ე – 0,1%; 10.
ზ. კ-ი – 0,1%.

1996 წლის 30 აპრილს №..., ...ის ამხანაგობამ მოიწვია დამფუძ-
ნებელ პარტნიორთა კრება და მიიღო გადაწყვეტილება შპს „ბ...ის“
დაფუძნების შესახებ. ამასთან, აღნიშნული სადამფუძნებლო დო-
კუმენტით (1996 წლის 30 აპრილის დამფუძნებელ პარტნიორთა
კრების ოქმი №1) განსაზღვრული არ იქნა შპს „ბ...ის“ სამართალ-
მემკვიდრეობა 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელი ხელშეკრუ-
ლებით დაფუძნებულ №..., ...ის ამხანაგობასთან.

საქმის მასალებით ასევე დადგენილია, რომ 2002 წელს შპს
„ბ...ის“ პარტნიორების მიერ, რომელთა შორისაც იყვნენ №..., ...ის
ამხანაგობის წევრები, სარჩელი აღიძრა სასამართლოში, რომელ-
თა მოთხოვნას წარმოადგენდა 1995 წლის 4 აპრილის სადამფუძ-
ნებლო ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და წილების გადანაწი-
ლება 1995 წლის 4 აპრილის საერთო კრების შესაბამისად. ასევე
შპს „ბ...ის“ სადამფუძნებლო დოკუმენტების გაყალბებულად აღი-
არება და წილების გადანაწილება შპს „ბ...ის“ პარტნიორებს შორის.
აღნიშნული სარჩელი არ იქნა დაკმაყოფილებული, რის შესახებაც
არსებობს კანონიერ ძალაში შესული ვაკე-საბურთალოს რაიონუ-
ლი სასამართლოს 09.12.2003 წლის №2/190 გადაწყვეტილება. აღ-
ნიშნული სამართალწარმოების დროს დადასტურებულად იქნა მიჩ-
ნეული, რომ 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელი ხელშეკრულე-
ბით საპრივატიზებო ქონებაში №..., ...ის ამხანაგობის წევრების წი-
ლები განისაზღვრა შემდეგნაირად: ვ. ბ-ი – 99.1 %, ამხანაგობის
დანარჩენი წევრები – 0.9%, თითოეულს – 0.1%. ამასთან, 1995 წლის
4 აპრილის დამფუძნებელ ხელშეკრულებაზე ხელმომწერ პირთა
ხელმოწერების ნამდვილობა დადგენილ იქნა კალიგრაფიული ექ-
სპერტიზების გზით. 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელ ხელშეკ-
რულებაზე ხელმომწერ პირთა ხელმოწერების ნამდვილობა ასევე

დადასტურებული იქნა ვ. ბ-ის მიმართ სისხლის სამართლის დევნის არდაწყების შესახებ 2005 წლის 17 ნოემბრის დადგენილებით, რომელშიც მითითებულია, რომ ყველა საპრივატიზებო დოკუმენტაციაზე, მათ შორის, დამფუძნებელთა ხელშეკრულებაზე გრაფიკული ექსპერტიზის დასკვნებით დადასტურებულია ხელმოწერების შესრულება იმ პირთა მიერ, რომლებიც მითითებულია დოკუმენტებში, ასევე გამოძიების პროცესში ამხანაგობის წევრების დაკითხვა-დაპირისპირებისას დადგენილ იქნა ყველა საპრივატიზებო დოკუმენტზე ხელმოწერების ნამდვილობა, შესაბამისად, ამხანაგობის წევრთა ნება წილების გადანაწილების საკითხში გამოძიებამ არ მიიჩნია უკანონოდ (დადგენილება სისხლის სამართლებრივი დევნის არდაწყების შესახებ, 17.11.2005 წ.).

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ 2012 წლის 3 აპრილს ზ. ბ-მა განცხადებით მიმართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურს და მოითხოვა მემკვიდრეობის საფუძველზე საკუთრების უფლების რეგისტრაცია უძრავ ნივთზე: ქ. თბილისში, ...-ის ქუჩა №55-ში მდებარე 119 კვ.მ (99,1%-ზე).

განსახილველ საქმეზე სადავოდ ქცეული 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილებით სარეგისტრაციო სამსახურმა ზ. ბ-ის განცხადებასთან დაკავშირებით შეაჩერა (განმეორებით) სარეგისტრაციო წარმოება და განმცხადებელს მოსთხოვა ...ის №., შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმით ჩამოყალიბების დოკუმენტაციის ან ობიექტის პრივატიზაციის განხორციელების შემდგომ საკუთრების დამადასტურებელ №...-მონაწილეობაში მითითებული ამხანაგობის წევრთა მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით შედგენილი, წილების გადანაწილების შესახებ შეთანხმების წარდგენა.

სარეგისტრაციო წარმოების შეჩერების ვადაში დაინტერესებული პირის მიერ არ იქნა წარდგენილი შეჩერების საფუძვლის აღმოფხვრის დამადასტურებელი დოკუმენტი/ინფორმაცია, შესაბამისად, „საჯარო რეესტრის შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე, 2013 წლის 23 აპრილს მიღებულ იქნა №..., გადაწყვეტილება სარეგისტრაციო წარმოების შეწყვეტის შესახებ. 2013 წლის 22 აპრილს ზ. ბ-მა №... ადმინისტრაციული საჩივრით მიმართა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს და მოითხოვა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის 2013 წლის 21 მარტის №..., გადაწყვეტილების ბათილად ცნობა, ასევე საკუთრების უფლების რეგისტრაცია ქ. თბილისში, ...-ის ქუჩა №55-ში მდე-

ბარე არასაცხოვრებელი ფართის 119 კვ.მ 99,1%-ზე. საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2013 წლის 23 მაისის №... გადაწყვეტილებით ადმინისტრაციული საჩივარი არ დაკმაყოფილდა.

ამდენად, ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, განსახილველ საქმეზე სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენს ის გარემოება, 1995 წლის 4 აპრილის №..., ...ს დამფუძნებელი ხელშეკრულება (რეესტრის №...-..., ნოტ: ო-ე), მიეკუთვნება თუ არა საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 15 იანვრის №4 ბრძანებით დამტკიცებული „საჯარო რეესტრის შესახებ ინსტრუქციის“ მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტით (სადავო პერიოდში მოქმედი) განსაზღვრულ – წილების განაწილების შესახებ სათანადო შეთანხმებას.

საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 15 იანვრის №4 ბრძანებით დამტკიცებული „საჯარო რეესტრის შესახებ“ ინსტრუქციის მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია), თუ წარმოდგენილია შრომითი კოლექტივის ამხანაგობაზე გაცემული საკუთრების მოწმობა, თანდართულ ხელშეკრულებასთან ერთად, მაგრამ არ არის წარმოდგენილი აღნიშნული ამხანაგობის კერძო სამართლის იურიდიულ პირად ჩამოყალიბების დამადასტურებელი დოკუმენტი, რეგისტრირდება ყოფილი შრომითი კოლექტივის წევრების საკუთრების უფლება. ამდენად, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, რომ, როგორც სადავო პერიოდში, ისე დღეს მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, განმცხადებლის მიერ წარსადგენია არა წილების განაწილების შესახებ ახალი შეთანხმება, არამედ რეგისტრაციის საფუძველს წარმოადგენს ყოფილი შრომითი კოლექტივის ამხანაგობაზე გაცემული საპრივატიზებო ობიექტის საკუთრების მოწმობა და თანდართული ხელშეკრულება (წილების განაწილების შესახებ), რის შესაბამისადაც რეგისტრირდება ყოფილი შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის წევრების თანასაკუთრება ხელშეკრულებაში მოცემული წილობრივი მონაცემების შესაბამისად, რაც შეიძლება იყოს როგორც თანაბარი, ისე არათანაბარი, ამხანაგობის წევრთა შეთანხმების შესაბამისად.

განსახილველ შემთხვევაში, კასატორები (მესამე პირები) არ ეთანხმებიან შესაბამისი წილების – 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძნებელი ხელშეკრულების მიხედვით განაწილებას და სადავოდ ხდიან შეთანხმების ნამდვილობას. საკასაციო სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ თბილისის ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 09 დეკემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ...ის №..., ...ის

შპს „ბ...ის“ პარტნიორების სასარჩელო მოთხოვნა შპს „ბ...ის“ სა-
დამფუძნებლო დოკუმენტების ბათილად ცნობის, გაყალბებულად
ალიარებისა და წილების თანაბარ ნაწილად განაწილებასთან და-
კავშირებით არ დაკმაყოფილდა უსაფუძვლოებისა და ხანდაზმუ-
ლობის ვადის გასვლის გამო.

ამასთან, მოცემულ საქმეზე ასევე არსებითად მნიშვნელოვანია
ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ 1995 წლის 4 აპრილის დამფუძ-
ნებელ ხელშეკრულებაზე ხელმომწერ პირთა ხელმოწერების ნამ-
დვილობა ასევე დადასტურებული იქნა ვ. ბ-ის მიმართ სისხლის სა-
მართლის დევნის არდანწყების შესახებ 2005 წლის 17 ნოემბრის
დადგენილებით, რომელშიც მითითებულია, რომ ყველა საპრივა-
ტიზებო დოკუმენტაციაზე, მათ შორის, დამფუძნებელთა ხელშეკ-
რულებაზე გრაფიკული ექსპერტიზის დასკვნებით დადასტურე-
ბულია ხელმოწერების შესრულება იმ პირთა მიერ, რომლებიც მი-
თითებულია დოკუმენტებში.

ამდენად, ცალსახაა ის გარემოება, რომ კასატორები გასაჩივ-
რებული გადანყვეტილების გაუქმებას და სარჩელის დაკმაყოფი-
ლებაზე უარის თქმას ითხოვენ იმ პირობებში, როდესაც მათ მიერ
სადავოდ გამხდარი შეთანხმება – კანონიერ ძალაში შესული სასა-
მართლო გადანყვეტილების საფუძველზე ნამდვილად არის მიჩ-
ნეული. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონ-
სტიტუციის 62-ე მუხლზე და განმარტავს, რომ სასამართლოს გა-
დანყვეტილების გაუქმება, შეცვლა ან შეჩერება შეუძლია მხოლოდ
სასამართლოს კანონით დადგენილი წესით, რასაც მოცემულ შემ-
თხვევაში ადგილი არ ჰქონია, შესაბამისად, კასატორთა მოთხოვნა
დამფუძნებელი შეთანხმების არანამდვილად მიჩნევის შესახებ სა-
მართლებრივ საფუძველს მოკლებულია. აქვე, საკასაციო სასამარ-
თლო ვერ გაიზიარებს კასატორებისა და სასამართლოს მეგობრის
(Amicus Curiae) მოსაზრებას – კანონიერ ძალაში შესული 2003 წლის
9 დეკემბრის გადანყვეტილების მოცემულ საქმესთან შემხებლო-
ბაში არ არსებობის შესახებ და განსაკუთრებულ ყურადღებას მი-
აქცევს იმ გარემოებას, რომ 2002 წელს დაწყებული დავის ფარ-
გლებში სასამართლოს შეფასების საგანს სწორედ – 1995 წლის 4
აპრილის დამფუძნებელი შეთანხმების ნამდვილობის შეფასება
წარმოადგენდა.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღე-
ბას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ საქმეში წარმოდგენილი
„თ...ის ..., -ე ...ის“ საერთო კრების ოქმის თანახმად, მიმდინარე პრი-
ვატიზაციის პროცესის გათვალისწინებით, შრომით კოლექტივს შე-
ეთავაზა ...ს ქონების – ვ. ბ-ის მიერ შესყიდვა, რასაც შრომითმა
კოლექტივმა ერთხმად დაუჭირა მხარი დადგენილია ასევე ის გა-

რემოება, რომ ობიექტის პრივატიზაცია 1994 წელს განხორციელდა 4434 აშშ დოლარის ექვივალენტის გათვალისწინებით, ხოლო მტკიცებულება იმის შესახებ, რომ კასატორებმა – შრომითი კოლექტივის წევრებმა განახორციელეს საპრივატიზაციო თანხის (მათ მიერ მოთხოვნილი წილის შესაბამისად) გადახდა, საქმის მასალებში არ მოიპოვება. მართალია, კასატორები მიუთითებენ, მათ მიერ საპრივატიზაციო თანხის გადახდის ფაქტზე და ამის დასტურად მოიხმობენ სისხლის სამართლის დევნის არდანწყების შესახებ 2005 წლის დადგენილებას, მაგრამ საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მოცემული დადგენილება შეიცავს მხოლოდ კასატორთა (მესამე პირთა) ზეპირ განმარტებას თანხის გადახდის შესახებ, ხოლო დადასტურებული გარემოება ან ფაქტი თანხის რეალურად გადახდის შესახებ მოცემული დადგენილებით ან სხვა რაიმე მტკიცებულებით არ დასტურდება. ამდენად, ცალსახაა, რომ 1995 წლის 4 აპრილს შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის წევრების მიერ გამოიხატა ნება ...ს ვ. ბ-ის მიერ შეძენისა და წილების დამფუძნებელი ხელშეკრულების შესაბამისად განაწილების შესახებ. ამასთან, საგულისხმოა ის გარემოება, რომ დამფუძნებელი ხელშეკრულების ნამდვილობა მხარეთა მიერ სადავო გახდა 2002 წლის 20 თებერვალს, დაახლოებით 7 წლის შემდეგ.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო იზიარებს, კასატორების პოზიციას იმის შესახებ, რომ 1997 წლამდე მოქმედი სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 44-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, „დამფუძნებელი ხელშეკრულება“ წერილობითი ფორმით უნდა დადებულიყო, რაც მოცემულ შემთხვევაში ცალსახად სახეზე არის. ასევე ცალსახაა ის გარემოება, რომ დამფუძნებელი შეთანხმების მე-7 პუნქტი ხელშეკრულების ძალაში შესვლას – მის ხელმოწერას და ნოტარიულად დამტკიცებას უკავშირებდა. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის „სახელმწიფო ნოტარიატის შესახებ“ კანონის 1996 წლის 3 მაისამდე მოქმედი რედაქციის მე-20 მუხლის თანახმად, გარიგების დადასტურების და ზოგიერთი სხვა სანოტარო მოქმედების შესრულების დროს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში მოწმდება გარიგების მონაწილეთა და სხვა იმ პირთა ნამდვილობა, რომლებიც ითხოვენ სანოტარო მოქმედებას, ხოლო იგივე 65-ე მუხლის თანახმად, სახელმწიფო ნოტარიუსი ან მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო, სადაბო, სასოფლო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის ის თანამდებობის პირი, რომელიც ასრულებს სანოტარო მოქმედებას, ამოწმებს იმ დოკუმენტზე ხელმოწერის ნამდვილობას, რომლის შინაარსი კანონს არ ეწინააღმდეგება და რომლის შინაარსსაც არ

აქვს გარიგების ხასიათი.

ამდენად, ზემოაღნიშნული ნორმების შინაარსიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სადავო პერიოდში მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, ნოტარიუსის მიერ უნდა მომხდარიყო გარიგების დადასტურება, რაც თავის მხრივ არ გულისხმობდა ყველა პირის ხელმოწერის ნამდვილობის ცალ-ცალკე დადასტურებას. ამასთან, სანოტარო აქტზე, ვ. ბ-ის ხელმოწერის არსებობა განპირობებულია იმ გარემოებით, რომ სწორედ ვ. ბ-ი წარმოადგენდა შრომითი კოლექტივის ამხანაგობის უფლებამოსილ პირს და სწორედ მას მიანიჭა შრომითმა კოლექტივმა წარმომადგენლობის სრული უფლებამოსილება.

ამასთან, გარდა ზემოაღნიშნული ფაქტებისა, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ბუნდოვანია კასატორების (მესამე პირებს) კანონიერი ინტერესი სადავო აქტების იურიდიული ძალის შენარჩუნების მიმართ, იმ პირობებში, როდესაც, მათ უფლების (პიპოთეტური) რაიმე სამართლებრივი ფორმით და საშუალებით რეალიზება დღემდე არ განუხორციელებიათ.

საკასაციო სასამართლო ასევე ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მოცემულ საქმეზე სასამართლოს განხილვის საგანს – ზ. ბ-სა და ადმინისტრაციულ ორგანოს შორის არსებული დავა წარმოადგენს. თავის მხრივ, ადმინისტრაციულმა ორგანომ სადავო აქტებით იმსჯელა და შეაფასა სწორედ ზ. ბ-ის განცხადებისა და მისი მოთხოვნის საფუძვლიანობა, ამდენად, ყველა სხვა მოთხოვნა, რომელიც სცდება ზ. ბ-ის მიერ წარდგენილი განცხადების ფარგლებს, ავტომატურად სცდება მოცემული დავის ფარგლებში სასამართლოს შეფასების საგანსაც.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას ხანდაზმულობის ვადის საკითხთან დაკავშირებით და აღნიშნავს, რომ ზ. ბ-ის სასარჩელო მოთხოვნა საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს მიმართ არ გამომდინარეობს ხელშეკრულების შესრულებიდან, ვინაიდან, მოსარჩელის მოთხოვნას წარმოადგენს არა დამფუძნებელი ხელშეკრულების ნამდვილობის შეფასება და ხელშეკრულებით განსაზღვრული წილების განაწილება, არამედ დამფუძნებელი ხელშეკრულების გათვალისწინებით, მასში არსებული წილების რეგისტრაცია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ თ. კ-ის, ზ. კ-ის, ნ. მ-ის, ქ. ე-ის, ა. ვ-ის, ვ. ჩ-ის, რ. კ-სა და ს. ა-ის საკასაციო საჩივარი არის უსაფუძვლო და დაუსაბუთებელი, რის გამოც იგი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის შე-

საბამისად უცვლელად უნდა დარჩეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. თ. კ-ის, ზ. კ-ის, ნ. მ-ის, ქ. ც-ის, ა. ვ-ის, ვ. ჩ-ის, რ. კ-სა და ს. კ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 26 ივლისის გადაწყვეტილება;
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**სელექტრული ნაწილი
გამოვლინებასთან დაკავშირებით სასარჩელო
მოთხოვნის ხანდაზმულობა**

**განჩინება
საქართველოს სახელით**

№ბს-658(კ-19)

25 თებერვალი, 2021 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. სხირტლაძე,
ა. წულაძე

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

2015 წლის 22 მაისს სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტომ სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხის –

სს „...ის“ მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით, სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტომ განახორციელა შპს „ა...ის“ საქმიანობის ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან – 2011 წლის აპრილამდე საანგარიშო პერიოდზე, რაზედაც 2012 წლის 30 მაისის აქტისა და სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს 2013 წლის 25 თებერვლის №04/14339 წერილის საფუძველზე, დაწესებულებას განესაზღვრა ფულადი ვალდებულება 20 641.60 ლარის ოდენობით. დაწესებულების მიერ წარმოდგენილი სამედიცინო და საფინანსო დოკუმენტაციის შესწავლით გამოვლინდა შემდეგი სახის დარღვევა-ნაკლოვანებები: არ არის შესრულებული 0-5 წლის ჩათვლით ბავშვების ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტით გათვალისწინებული რიგი ღონისძიებები; 60 წლის და ზევით პაციენტების ამბოლატორიულ ბარათებში არსებული ჩანაწერი მწირია და სრულყოფილად ვერ ასაბუთებს პაციენტის ქრონიკული დაავადების მართვას; სრულად არ არის ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული შაქრიანი დიაბეტით დაავადებული პაციენტების ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე მეთვალყურეობა, მომსახურების ღირებულება მოთხოვნილია არა აცრა-ვიზიტის, არამედ განხორციელებული ინფექციების რაოდენობის მიხედვით; არ არის ჩატარებული საჭირო გამოკვლევები და კონსულტაციები ან ვიზიტები განხორციელებულია პროგრამით დადგენილი ვადის დარღვევით, ან მომსახურება გაწეულია ანტენატალური ვაუჩერის გაცემამდე, გამოკვლევების პასუხები არ არის დათარიღებული და ხელმოწერილი, არასწორად არის შევსებული პაციენტთა აღრიცხვის ჟურნალი.

მოსარჩელის მითითებით, გამოვლენილი დარღვევებიდან გამომდინარე, შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 20 641.60 ლარი, მათ შორის: ა) პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის მოსახლეობის ზოგადი ამბულატორიული დახმარების ფარგლებში – 3436.29 ლარი; ბ) ფთიზიატრიული ამბულატორიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის ფარგლებში – 368.02 ლარი; გ) ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტი 6-60 წ.ნ დიაბეტიან და ონკოინკურაბელურ პაციენტთა მომსახურების ფარგლებში – 263.26 ლარი; დ) დაავადებათა პრევენციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში იმუნიზაციის კომპონენტი (აცრა-ვიზიტების) ქვეკომპონენტის ფარგლებში – 6598.00 ლარი; ე) სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის ფარგლებში 9976.03 ლარი.

მოსარჩელის აღნიშვნით, სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტომ, 2011 წლის 1 აპრილიდან – 2011 წლის

31 დეკემბრის ჩათვლით საანგარიშო პერიოდში განახორციელა შპს „ა...ის“ ინსპექტირება, რაზედაც 2012 წლის 9 ივნისის აქტის საფუძველზე, დაწესებულებას განესაზღვრა ფულადი ვალდებულება 12 564.65 ლარის ოდენობით. დაწესებულების მიერ წარმოდგენილი სამედიცინო და საფინანსო დოკუმენტაციის შესწავლით გამოვლინდა შემდეგი სახის დარღვევა-ნაკლოვანებები: პაციენტებს გადახდილი აქვთ პროგრამით დადგენილი თანაგადახდის ნილზე მეტი ოდენობის თანხები, პაციენტის რეჰოსპიტალიზაცია განპირობებულია მათივე არასწორი მომსახურებით; გამოვლენილია არასრული და უხარისხო მომსახურება, პაციენტის კრიტიკული მდგომარეობის დაუდასტურებლობა, სამედიცინო დოკუმენტაციის წარმოების წესის დარღვევა, დიაგნოზის დაუდასტურებლობა კლინიკო-ლაბორატორიული კვლევების მონაცემებით; აგრეთვე, სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გამოვლენილია არასრული გამოკვლევები და კონსულტაციები.

მოსარჩელის მითითებით, აღნიშნულ საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 12 564.65 ლარი, მათ შორის: ა) მოსახლეობის სტაციონარული დახმარების სახელმწიფო ბაჟშეთა დახმარების კომპონენტის ფარგლებში – 1 345.45 ლარი; ბ) მოსახლეობის ურგენტული მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში – 10 676.20 ლარი; გ) სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურების კომპონენტის ფარგლებში – 543.00 ლარი.

ამას გარდა, მოსარჩელის განმარტებით, შპს „ა...ის“ გეგმიური ამბულატორიული მომსახურების მიმწოდებელი სამედიცინო დაწესებულების მოსარგებლეთა მონაცემთა ბაზების გადამოწმების შედეგად ასანაზღაურებელი აქვს 12.70 ლარი. მოსარჩელე ასევე აღნიშნავს, რომ 2015 წლის 14 მაისის №04/33753 წერილით, სს „...ს“ გაეგზავნა შეტყობინება დაკისრებული თანხის ნებაყოფლობით, სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ ანაზღაურების თაობაზე.

ამდენად, მოსარჩელემ მოპასუხე შპს „ა...ის“ უფლებამონაცვლის – სს „...ისათვის“ 33 218.95 ლარის დაკისრება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 28 სექტემბრის განჩინებით საქართვლოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, საქმეში მესამე პირად ჩაება სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 20 იანვრის განჩინებით სს სოციალური მომსახურების სააგენტოს სარჩელი სს „...ის“ მიმართ, თანხის დაკისრების შესახებ, განსჯადობით განსახილველად გადაეგზავნა

სენაკის რაიონულ სასამართლოს.

სენაკის რაიონული სასამართლოს 2018 წლის 23 აპრილის გადაწყვეტილებით დაკმაყოფილდა მოსარჩელე სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს სარჩელი შპს „...ის“ მიმართ; მოპასუხე შპს „...ს“ (ს/კ ...) სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ 33 218.95 ლარის გადახდა დაეკისრა.

დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივი შეფასების შედეგად, რაიონულმა სასამართლომ მიუთითა, რომ შპს „ა...ა“ სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოსთან გაფორმებული ხელშეკრულებების საფუძველზე საინსპექციო პერიოდში (2008 წლის 1 ნოემბრიდან – 2008 წლის 1 აპრილამდე, 2011 წლის 1 აპრილიდან – 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით) ახორციელებდა პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში მოსახლეობის ზოგადი ამბულატორიული დახმარებას, ფთიზიატრიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის ფარგლებში, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტი 6-60 წწ. დიაბეტიან და ონკოინკურაბელური პაციენტთა მომსახურებას, დაავადებათა პრევენციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში იმუნიზაციის კომპონენტის ფარგლებში მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურებას.

სასამართლომ მიუთითა, რომ მოსარჩელე სარჩელის დაკმაყოფილებას ითხოვდა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს 2012 წლის 30 მაისისა და 2012 წლის 9 ივნისის შემოწმების აქტების საფუძველზე. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 30 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე, კომისიამ განახორციელა შპს „ა...ის“ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე საანგარიშო პერიოდში. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 4 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე, კომისიამ განახორციელა შპს „ა...ის“ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე და 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანებით დამტკიცებული „2011 წლის ჯანმრთელობის დაც-

ვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების“ მე-4 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, პროგრამების ფარგლებში მომსახურების დაფინანსება ხორციელდება კანონმდებლობისა და/ან მომსახურების/საქონლის მიმწოდებელთან საჭიროებისამებრ გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ს“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 12 564.65 ლარი, მათ შორის: ა) მოსახლეობის სტაციონალური დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ბავშვთა დახმარების კომპონენტის ფარგლებში – 1345.45 ლარი; გ) მოსახლეობის ურგენტული მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში – 10676.20 ლარი; ვ) „სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში – 543.00 ლარი.

სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანებით დამტკიცებული „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების“ მე-14 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, ზედამხედველობის ნებისმიერ ეტაპზე გამოვლენილი დარღვევებისას გამოყენებული იქნება სხვადასხვა ტიპის საჯარიმო სანქციები: ა) შემთხვევის სრულ ანაზღაურებაზე უარი; ბ) უკვე ანაზღაურებული შემთხვევისას თანხის უკან დაბრუნება; გ) დამატებითი ფინანსური ჯარიმა. ამავე მუხლის მე-14 პუნქტის თანახმად, მიმწოდებლის მიერ პროგრამის მოსარგებლისთვის ამავე პროგრამის/კომპონენტის/ ქვეკომპონენტის ფარგლებში გასაწევი იმ მომსახურების არასრულად გაწევის შემთხვევა (როგორც ეს განსაზღვრულია მე-15 მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტით), რომელსაც ითვალისწინებს პროგრამა და კანონმდებლობის შესაბამისად ახორციელებს მიმწოდებელი, ითვალისწინებს ჯარიმას, სარევიზიო პერიოდში განმახორციელებლის მიერ ანაზღაურებული თანხის 10%-ს. ამავე ბრძანების მე-15 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ და „დ“ ქვეპუნქტების მოთხოვნებიდან გამომდინარე, პროგრამის ადმინისტრირებაში მონაწილე სახელმწიფო დაწესებულება (განმახორციელებელი დაწესებულება, რეგულირების სააგენტო) ვალდებულია: ა) განახორციელოს პროგრამების ზედამხედველობა განსაზღვრული უფლებამოსილების ფარგლებში; დ) ხელშეკრულების პირობების შეუსრულებლობისა ან არაჯეროვნად შესრულებისას დააკისროს მიმწოდებელს ფინანსური ჯარიმა დადგენილი წესის შესაბამისად.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლზე და აღნიშნა, რომ მითითებული მუხლის ანალიზი ცხადყოფს, რომ დელიქტით გამოწვეული ზიანი მხოლოდ მაშინ ანაზღაურდება, თუკი პირი მოქმედებდა მართლსაწინააღმდეგოდ, პირის მოქმედება იყო განზრახი ან გაუფრთხილებელი (ანუ ბრალეული), უშუალოდ ამ მართლსაწინააღმდეგო, განზრახმა ან გაუფრთხილებელმა (ბრალეულმა) მოქმედებამ ზიანი მიაყენა სხვა პირს, კერძოდ შელახა პირის ქონებრივი ან/და არაქონებრივი უფლებები ან/და კანონით დაცული ინტერესები. დელიქტით გამოწვეული ზიანის ასანაზღაურებლად აუცილებელია, რომ ზემოხსენებული სამივე პირობა არსებობდეს ერთდროულად.

რაიონულმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში სახეზე იყო სამივე პირობა, შესაბამისად, მოპასუხე ვალდებული იყო აენაზღაურებინა დამდგარი მატერიალური ზიანი. ამასთან, სარჩელით მოთხოვნილი ზიანის თანხის ოდენობა დასაბუთებული იყო, მოსარჩელე მოითხოვდა სწორედ იმ ოდენობის თანხის ანაზღაურებას (2895.72 ლარის ოდენობით), რა რაოდენობის ანაზღაურებაც სახელმწიფოს მიერ გაიცა – შპს „ა...აზე“ 2009 წლის 1 მაისიდან 2012 წლის 1 იანვრამდე საინსპექციო პერიოდში ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების ინსპექტირებისა და ადმინისტრირების შედეგად გამოვლენილი დარღვევების გამო. ამასთან, სასამართლოს შეფასებით, საგულისხმო იყო ის გარემოება, რომ შემონმგების აქტში მითითებულის საპირისპირო დამადასტურებელი მტკიცებულება მოპასუხე მხარის მიერ წარდგენილი არ იყო.

რაც შეეხება მოპასუხე მხარის არგუმენტაციას სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლზე, რომლის მიხედვით, სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენდა სამ წელს. ცალკეულ შემთხვევებში კანონით შეიძლება გათვალისწინებული იყოს ხანდაზმულობის სხვა ვადებიც. ამასთან, ხანდაზმულობის ვადის დასაწყისი ეფარდება იმ დღეს, როდესაც წარმოიშვა მოთხოვნის უფლება. მოთხოვნის უფლება კი წარმოიშვება იმ დღიდან, როდესაც პირმა გაიგო ან უნდა გაეგო თავისი უფლების დარღვევის თაობაზე.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანებით დამტკიცებული „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ ბრძანების მე-12 მუხლზე, რომლის მიხედვით, ანაზღაურებული შემთხვევების დასრულებიდან 3

წლის ვადაში რეგულირების სააგენტოს მიერ ადგილზე წარმოებს მიმწოდებლების მიერ გაწეული მომსახურების რევიზია წინასწარ დადგენილი გეგმა-გრაფიკის მიხედვით. რევიზია ითვალისწინებს მიმწოდებელ დაწესებულებაში სამედიცინო დოკუმენტაციის შემოწმებას. რეგულირების სააგენტოს სარევიზიო ჯგუფი მიმწოდებლისგან ითხოვს საჭირო დოკუმენტაციას და ახორციელებს მის დეტალურ შემოწმებას, ხოლო დაწესებულება ვალდებულია სარევიზიო ჯგუფს მოთხოვნისთანავე წარუდგინოს ყველა საჭირო დოკუმენტაცია. რევიზიის დასრულების შემდეგ დგება აქტი, რომელსაც ხელს აწერენ სარევიზიო ჯგუფის წევრები და მიმწოდებელი მხარის პასუხისმგებელი პირები. აღმოჩენილი დარღვევების შემთხვევაში, აქტის საფუძველზე მიმწოდებელს დაეკისრება ანაზღაურებული თანხის სახელმწიფო ბიუჯეტში დაბრუნება ან/და დამატებითი ფინანსური ჯარიმის გადახდა.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ შპს „ა...ის“ სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე, ასევე 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდზე ჩატარდა 2012 წლის 30 ივნისს, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 4 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე, რა დროსაც გამოვლენილ იქნა მოპასუხის მხრიდან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობებისა და „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა დარღვევა, ხოლო სარჩელი სასამართლოში წარდგენილ იქნა 2015 წლის 22 მაისს.

2012 წლის 15 ნოემბრის წერილით, მოსარჩელის მხრიდან მოპასუხეს ეცნობა ჯანდაცვის პროგრამის ფარგლებში ანაზღაურებული თანხის ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაბრუნების ვალდებულების შესახებ. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის მითითება სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. ამდენად, რაიონულმა სასამართლომ სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს სარჩელი საფუძვლიანად მიიჩნია და დააკმაყოფილა.

სენაკის რაიონული სასამართლოს 2018 წლის 23 აპრილის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა სს „...მა“, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სს „...ის“

სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა სენაკის რაიონული სასამართლოს 2018 წლის 23 აპრილის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ საქმეზე ფაქტობრივი გარემოებები დაადგინა სწორად, თუმცა სამართლებრივად არასწორი შეფასება მისცა მათ.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის პოზიციით, სამედიცინო დაწესებულების ვალდებულება თანხის დაბრუნების თაობაზე წარმოშობილი იყო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანების პირობების დარღვევის გამო.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 27 დეკემბრის №492 დადგენილების (იმ სახელმწიფო პროგრამების/მათი ღონისძიებების/მოცულობების განსაზღვრის შესახებ, რომელთა განხორციელებაც სახელმწიფოს მიერ 2011 წელს ნაკისრი ვალდებულებების შესასრულებლად უწყვეტად გაგრძელდება საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემაში განსახორციელებელი 2012 წლის შესაბამისი სახელმწიფო პროგრამების დამტკიცებამდე ან/და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე, ან ვაუჩერის პირობების შესაბამისად, შესაბამისი მიმწოდებლების გამოვლენამდე – (ამოქმედდა 2012 წლის 1 იანვრიდან)) მე-10 პუნქტზე, რომლის თანახმად, თუ ამ დადგენილებით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული, ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირება გაგრძელდეს „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანების შესაბამისად.

სააპელაციო პალატის მითითებით, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 4 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე შექმნილმა კომისიამ განახორციელა შპს „ა...ის“ (ს/კ ...) სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე და 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრამდე საანგარიშო პერიოდში, ხოლო ამავე სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 30 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე შექმნილმა კომისიამ განახორციელა შპს „ა...ის“ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე და 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, მხარეთა შორის სადავო არ იყო ის გარემოება, რომ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესაბამისად, სათანადო ანაზღაურების მიღების მიზნით, მიმწოდებელი (სამედიცინო დანესებულება) ყოველთვიურად უგზავნიდა სააგენტოს განხორციელებული შესრულებების (განეული მომსახურების) შესაბამის სამედიცინო და ფინანსურ დოკუმენტაციას, რის საფუძველზეც, იგი იღებდა მომსახურების ღირებულებას (თანხას). აღნიშნული ფაქტები დასტურდება თვით შემონგების აქტებითაც.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანების მე-15 მუხლის მე-3 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტზე, რომლის თანახმად, მიმწოდებელი ვალდებულია უზრუნველყოს ზედამხედველობის შედეგად დაკისრებული საჯარიმო სანქციების შესრულება აღიარებიდან არა უგვიანეს 30 კალენდარული დღისა.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, სხვა პირისაგან რაიმე მოქმედების შესრულების ან მოქმედებისაგან თავის შეკავების მოთხოვნის უფლებაზე ვრცელდება ხანდაზმულობა. ამავე კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს. აღნიშნული ვადის გასვლის შემდეგ მოთხოვნა ხანდაზმულია, მიუხედავად იმისა, პირმა იცოდა თუ არა თავისი უფლების დარღვევის შესახებ. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა ასრულებს სადავო სამართლებრივ ურთიერთობას და გამორიცხავს სადავო სამართალურ ურთიერთობიდან გამომდინარე მოთხოვნის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მოთხოვნის დაკმაყოფილება გამოიწვევს სხვათა უფლების შელახვას.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის შესაბამისად, ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყება დაკავშირებულია სუბიექტურ ფაქტორთან, კერძოდ, იმ მომენტთან, როდესაც დაზარალებულმა შეიტყო ან

უნდა შეეტყო თავისი უფლების დარღვევის შესახებ, ამასთან, ივარაუდება, რომ მან დარღვევის განხორციელებისთანავე შეიტყო აღნიშნულის შესახებ. სანინალმდგოს მტკიცების ტვირთი კი მოსარჩელეს აწევს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც მხარეებს წარმოეშვათ უფლებამოვალეობები, შეეხებოდა 2008-2011 წლებში მომსახურების გაწევას, ჯანდაცვის სახელმწიფო პროექტის ფარგლებში მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების გაწევას, რა შემთხვევაშიც, მოქმედებდა ზემოთ მითითებული ნორმით დადგენილი სასარჩელო მოთხოვნის 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადა.

სააპელაციო პალატამ გაიზიარა აპელანტის მოსაზრება, რომ შპს „ა...ასა“ (უფლებამონაცვლე სს „...ი“) და სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს (მიმწოდებელს) შორის 2008 წელს (ისევე როგორც 2009 და 2010, და 2011 წლებში) გაფორმდა ხელშეკრულება სამედიცინო მომსახურების გაწევის შესახებ. თითოეული ხელშეკრულების მოქმედების ვადა არ აღემატებოდა 1 წელს. ხელშეკრულებები დასრულდა – მხარეთა შორის შეთანხმებული მომსახურება განხორციელდა და შესრულების დამადასტურებელი დოკუმენტები წარედგინა სოციალური მომსახურების სააგენტოს, სამედიცინო დაწესებულებას გადაეცა მომსახურების საფასური.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანებით დამტკიცებული 2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ადმინისტრირების წესის მე-12 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, ანაზღაურებული შემთხვევების დასრულებიდან 3 წლის ვადაში, რეგულირების სააგენტოს მიერ ადგილზე წარმოებს მიმწოდებლის მიერ გაწეული მომსახურების რევიზია წინასწარ დადგენილი გეგმა-გრაფიკის მიხედვით.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს მიერ სამედიცინო დაწესებულების შემოწმება ჩატარდა 2012 წლის 7 მაისიდან – 2012 წლის 30 მაისის ჩათვლით, აქტები მომზადებულ იქნა 2012 წლის 30 მაისსა და 9 ივნისს. შემოწმება შეეხო 2008 წლის 1 ნოემბრიდან – 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს (სამედიცინო დაწესებულების მხრიდან, აღნიშნულ პერიოდში მოქმედი, ზემოთ ჩამოთვლილი ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას), ხოლო სარჩელი (დათარიღებული 2015 წლის 18 მაისით)

სასამართლოში შეტანილ იქნა 2015 წლის 22 მაისს.

სააპელაციო პალატამ გაიზიარა აპელანტის პოზიცია, რომ ხანდაზმულობის ვადის ათვლა 2008 წლის იანვარში დადებული ხელშეკრულებისთვის დაიწყო 1 წლის შემდეგ, ანუ 2009 წლის იანვრიდან და ამოიწურა – 2012 წლის იანვარში; 2009 წლის იანვარში დადებულ ხელშეკრულებაზე დავის ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა გავიდა 2013 წლის იანვარში, ხოლო 2010 წლის იანვრის ხელშეკრულებაზე – 2014 წლის იანვარში, ხოლო 2011 წლის აპრილში დადებულ ხელშეკრულებაზე – 2015 წლის აპრილში.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ხელშეკრულების შეუსრულებლობის ან/და არაჯეროვანი შესრულების გამო, მოსარჩელის მოთხოვნის უფლებაზე ვრცელდებოდა სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადა. სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტომ სარჩელი აღძრა 2015 წლის 22 მაისს, – 2008-2011 წლების ხელშეკრულებების დასრულებიდან 3-წლიანი ვადის გასვლის შემდეგ, რის გამოც სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტომ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

კასატორის განმარტებით, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება განსხვავდება იდენტურ დავებზე საქართველოს საერთო სასამართლოთა სისტემაში ჩამოყალიბებული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკისაგან.

კასატორის მითითებით, აქტები გაფორმდა 2012 წლის 9 ივნისსა და 30 მაისს – წერილები აღიარებული ვალდებულების შესრულებაზე გაგზავნილ იქნა 2012 წლის 15 ნოემბერს (№04/71052) და 2015 წლის 14 მაისს (№04/33753). საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/ნ ბრძანების მე-15 მუხლის მე-3 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, კლინიკა ვალდებული იყო ზედამხედველობის შედეგად დაკისრებული საჯარიმო საპატიოების შესრულება უზრუნველყო აღიარებიდან არაუგვიანეს 30 კალენდარული დღისა, სარჩელი კი სასამართლოში წარდგენილ იქნა 2015 წლის 22 მაისს.

კასატორი მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2010 წლის 21 იანვრის №ბს-944-904(კ-09) განჩინებაზე, რომელშიც საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ „სასარჩელო ხანდაზმულობაში იგულისხმება დრო, რომლის განმავლობაშიც პირს, ვისი უფლებაც დარღვეულია, შეუძლია, მოითხოვოს თავისი უფლებების იძულებით განხორციელე-

ბა ან დაცვა. ხანდაზმულობა არის დარღვეული უფლების იძულებით დაცვის ვადა და იგი უშუალოდ უკავშირდება სარჩელის უფლებას. სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადის გასვლა გავლენას ახდენს მატერიალური სარჩელის ანუ სარჩელის დაკმაყოფილების უფლებაზე. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის შესაბამისად, ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ“.

კასატორი განმარტავს, რომ ვინაიდან მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად ჩაითვლება ის დრო, როდესაც პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ, ხანდაზმულობის ვადის დენა მიმდინარეობს სააგენტოს მიერ მხარის მიმართ წერილობითი შეტყობინებებიდან და არა რეგულირების აქტების გაფორმების თარიღიდან.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 9 სექტემბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 14 ნოემბრის განჩინებით სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 6 ოქტომბრის განჩინებით სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს საკასაციო საჩივრის განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრებით.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 15 ოქტომბრის საოქმო განჩინებებით სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს უფლებამონაცვლედ დადგენილ იქნა სსიპ ჯანმრთელობის ეროვნული სააგენტო, სს „...ის“ უფლებამონაცვლედ – სს „ე...ი“, ხოლო საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფლებამონაცვლედ – სსიპ სამედიცინო და ფარმაცევტული საქმიანობის რეგულირების სააგენტო.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო გაეცნო საქმის მასალებს, მოისმინა

მხარეთა ახსნა-განმარტებები, შეამონმა გასაჩივრებული გადან-
ყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობა, რის შედეგადაც მი-
ვიდა დასკვნამდე, რომ სსიპ ჯანმრთელობის ეროვნული სააგენ-
ტოს (სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს უფლებამონაც-
ვლე) საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გა-
უქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატის 2018 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება და
საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქმის მასალებში ასახულ
შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

მოსარჩელე მხარის მიერ წარდგენილი დოკუმენტაციის, 2012
წლის 30 მაისის შემონმების აქტისა და მოსარჩელე მხარის ახსნა-
განმარტების საფუძველზე, სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია
შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებები:

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაც-
ვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რე-
გულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 30 მაისის №02-210/მ
ბრძანების საფუძველზე, კომისიამ შემდეგი შემადგენლობით: ნ.
ჩ-ი – კონტროლის დეპარტამენტის მთავარი სპეციალისტი (...), ნ.
ქ-ი – კონტროლის დეპარტამენტის უფროსი სპეციალისტი, განა-
ხორციელა შპს „ა...ის“ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შეს-
რულების ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან, 2011 წლის 1
აპრილამდე საანგარიშო პერიოდში.

საინსპექციო დაწესებულების ორგანიზაციულ-სამართლებრი-
ვი ფორმაა შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება, რეგის-
ტრაციის თარიღი – 16.03.2000წ., რეგისტრაციის ნომერი 16/7.

შპს „ა...ა“ ახორციელებდა და ახორციელებს ჯანმრთელობის
დაცვის სახელმწიფო პროგრამებს დედათა და ბავშვთა მომსახუ-
რების სახელმწიფო პროგრამის სფეროში შემდეგი ხელშეკრულე-
ბების საფუძველით:

- 2008 წლის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის
სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამას 2008 წლის 15 დე-
კემბრის №2დ18382301შ ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2008 წლის სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის
ფარგლებში ორსულთა ანტენატალურ მეთვალყურეობას სამედი-
ცინო მომსახურებას 2008 წლის 15 დეკემბრის №2დ18382301შ ხელ-
შეკრულების გაგრძელება – 2009 წლის სახელმწიფო პროგრამის
დამტკიცებამდე და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქარ-
თველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე, 2009 წლის 22 იან-
ვრის №2დ18382301 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2009 წლის სამედიცინო მომსახურების სხვა სახელმწიფო

პროგრამის ფარგლებში სამეანო მომსახურების ანტენატალურ მეთვალყურეობას 2009 წლის 1 სექტემბრის №2დ18382301 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2010 წლის სამედიცინო მომსახურების სხვა სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში სამეანო მომსახურების ანტენატალურ მეთვალყურეობას 2010 წლის 20 მაისის №2დ18382301 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2008 წლის დაავადებათა პრევენციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, იმუნიზაციის კომპონენტის მიხედვით 6-დან 27 წლამდე ასაკის ჩათვლით მოსახლეობაში წითელა წითურას საწინააღმდეგო აცრების ჩატარებას 2008 წლის 21 ოქტომბრის №5ი18382301 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2008 წლის დაავადებათა პრევენციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, იმუნიზაციის კომპონენტის აცრა-ვიზიტების ჩატარებას 2008 წლის 14 ნოემბრის №5ი18382301 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2008 წლის სახელმწიფოს მიერ ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მიზნით იმუნიზაციის კომპონენტის აცრა-ვიზიტების ქვეკომპონენტის მიხედვით სამედიცინო მომსახურებას 2008 წლის 14 ნოემბრის №5ი18382301 ხელშეკრულების გაგრძელება – 2009 წლის სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცებამდე და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე, 2009 წლის 30 ოქტომბრის №5ი18382301 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2008 წლის სახელმწიფოს მიერ ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მიზნით იმუნიზაციის კომპონენტის აცრა-ვიზიტების ქვეკომპონენტის მიხედვით სამედიცინო მომსახურებას 2009 წლის 30 ოქტომბრის №5ი29382301/1 ხელშეკრულების გაგრძელება – 2010 წლის სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცებამდე ან/და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე, 2010 წლის 4 იანვრის №5ი29382301/1 ხელშეკრულების საფუძველზე;

- 2010 წლის დაავადებათა პრევენციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, იმუნიზაციის კომპონენტის აცრა-ვიზიტების ჩატარებას 2010 წლის 1 მარტის №5ი20382301/ ხელშეკრულების საფუძველზე;

შპს „ა...ა“ ახორციელებდა და ახორციელებს ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებს ფთიზიატრიული მომსახურების სფეროში შემდეგი ხელშეკრულებების საფუძველზე:

– 2009 წლის ფთიზიატრიული მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ფთიზიატრიული ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის მიხედვით, ჯანმრთელობისა და სოციალური პროგრამების სააგენტოსა და მიმწოდებელს შორის 2009 წლის 6 ივლისს გაფორმებული №2ტ89382301შ ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2010 წლის ფთიზიატრიული მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში ფთიზიატრიული ამბულატორიული დახმარების კომპონენტით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 2010 წლის 1 მარტის №2ტ80382301შ ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2011 წლის ტუბერკულოზის მართვის პროგრამის ფარგლებში ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტით გათვალისწინებული მომსახურების განხორციელება 2011 წლის 1 აპრილის №2ტ81382301შ/1 ხელშეკრულების საფუძველზე.

შპს „ა...ა“ ახორციელებდა და ახორციელებს ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებს ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების სფეროში შემდეგი ხელშეკრულებების საფუძველით:

– სამედიცინო მომსახურების სხვა სახელმწიფო პროგრამების პირველადი ჯანდაცვის 2008 წლის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური მომსახურების ქვეკომპონენტის მიხედვით სამედიცინო მომსახურების განხორციელებას 2008 წლის 1 ნოემბრის №2ა2382801შ ხელშეკრულების საფუძველზე;

– პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის მიხედვით, 3 წლის ზემოთ ქვეყნის მოსახლეობის (გარდა იმ ოჯახის წევრებისა, რომლებიც დარეგისტრირდნენ „სოციალურად დაუცველი ოჯახების ერთიან ბაზაში“ 2008 წლის 31 მარტიდან 1 დეკემბრამდე და ამავედროულად, მათი ოჯახების სარეიტინგო ქულა ტოლია ან ნაკლებია 70 000-ზე) პირველადი ჯანდაცვით მომსახურებით უზრუნველყოფა 2009 წლის 7 აპრილის №2ა59382301შ ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2009 წლის პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების ქვეკომპონენტის მიხედვით სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 2009 წლის 7 ოქტომბრის №2ა09382801 ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2009 წლის პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის

ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების ამბულატორიული მომსახურების ქვეკომპონენტის მიხედვით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 6-60 წწ. დიაბეტიან და ონკოინკურაბელურ პაციენტთა მიმართ 2009 წლის 7 ოქტომბრის №2ა09382301შ/2 ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2010 წლის პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის მიხედვით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 2010 წლის 1 მარტის №2ა00382801შ/1 ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2010 წლის პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის მიხედვით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 6-60 წწ. დიაბეტიან და ონკოინკურაბელურ პაციენტთა მიმართ 2010 წლის 1 მარტის №2ა00382801შ/2 ხელშეკრულების საფუძველზე.

შპს „ა...ა“ ახორციელებდა და ახორციელებს 0-3 წლამდე ბავშვთა სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამას შემდეგი ხელშეკრულებების საფუძველით:

– 2009 წლის სამედიცინო მომსახურების სხვა სახელმწიფო პროგრამების ბავშვთა სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, 3 წლამდე ასაკის ბავშვთა მიმართ წინამდებარე ხელშეკრულების დანართი №1-ით განსაზღვრული სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 2009 წლის 1 იანვრიდან – 2009 წლის 18 თებერვლის ჩათვლით, 2009 წლის 1 აპრილის №2ბ79382801შ1 ხელშეკრულების საფუძველზე;

– 2009 წლის სამედიცინო მომსახურების სხვა სახელმწიფო პროგრამების ბავშვთა სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, 3 წლამდე ასაკის ბავშვთა ასაკის მიმართ (გარდა იმ ოჯახის წევრებისა, რომლებიც დარეგისტრირდნენ „სოციალურად დაუცველი ოჯახების ერთიან ბაზაში“ 2008 წლის 31 მარტიდან, 1 დეკემბრამდე და ამავდროულად, მათი ოჯახების სარეიტინგო ქულა ტოლია ან ნაკლებია 70000-ზე) წინამდებარე ხელშეკრულების დანართი №1-ით განსაზღვრული სამედიცინო მომსახურების განხორციელება 2009 წლის 19 თებერვლიდან 2009 წლის სახელმწიფო პროგრამების დამტკიცებამდე და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე, 2009 წლის 1 აპრილის №2ბ99382801შ ხელშეკრულების საფუძველზე.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე „ა...ის“ საინ-

სპექციო პერიოდში, იმუნიზაციის კომპონენტის ფარგლებში (აცრა-ვიზიტი) მოთხოვნილია 8498.00 ლარი, მიღებულია 8494.00. საინსპექციო პერიოდში სულ ჩატარებულია 1896 აცრა-ვიზიტი, საშუალოდ – 77%. დანესებულებას ზედმეტად მოთხოვნილი აქვს 6598 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით შპს „ა...ის“ საინსპექციო პერიოდში, იმუნიზაციის კომპონენტის ფარგლებში (აცრა-ვიზიტი) მოთხოვნილია 500 ლარი, მიღებულია 467.00. სულ ჩატარებულია 571 აცრა-ვიზიტი, საშუალოდ – 81.8%.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე შპს „ა...ის“ საინსპექციო პერიოდში, პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში მოთხოვნილია 96607.29 ლარი, მიღებულია 78303.99 ლარი. ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე „ა...ა“ ახორციელებდა 5 სამედიცინო ჯგუფით (2 პედიატრიული და 3 თერაპიული ჯგუფი) – ემსახურებოდა 1531 ბენეფიციარს, აქედან 0-6 წლამდე – 391 ბავშვი, საინსპექციო პერიოდში აყვანილია – 165, მათ შორის დაბადებულია 148, სხვა უბნიდან გადავიდა 7, მოიხსნა აღრიცხვიდან 231 ბავშვი. 01.04.2011 წლის მონაცემებით აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 311 ბავშვი.

60 წლის და ზევით აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 1209 ბენეფიციარი, ახლად აყვანილი – 47, მოკვდა 32 პაციენტი, გადავიდა სხვა უბანზე – 26. 01.04.2011 წლის მონაცემებით აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 1220 ბენეფიციარი.

საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ის“ მიერ პროგრამით მიღებულია 4806 პაციენტი, აქედან ექიმთან ვიზიტი – 4050, ბინაზე ვიზიტი – 756.

2008 წლის 1 მაისიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ამი“ დანესებულების მიერ წარმოდგენილი საფინანსო და სამედიცინო დოკუმენტაციის შესწავლით, დადგინდა, რომ არ არის შესრულებული 0-5 წლის ჩათვლით ბავშვების ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტით გათვალისწინებული ღონისძიებები, კერძოდ, სმენის და მხედველობის სკრინინგი, მწვავე და ქრონიკული დაავადებების დიაგნოსტიკა აუცილებელი, მინიმალური ინსტრუმენტული გამოკვლევების საფუძველზე (ოფთალმოსკოპია, ოტოსკოპია, პიკფლუომეტრია, სფიგმომანომეტრია) (მაგ. ამბულატორიული ბარათები №07/03, №07/30, №07/14, №07/08, №07/33, №08/12, №08/24, №09/28, №09/25), რიგ შემთხვევებში 60 წლის და ზევით პაციენტების ამბულატორიულ ბარათებში (№334, №702, №80, №220, №1641, №160) არსებული ჩანაწერი

მწირია და სრულყოფილად ვერ ასაბუთებს პაციენტის ქრონიკული დაავადების მართვას, რაც გათვალისწინებულია მოსახლეობის ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში; სრულად არ არის ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული შაქრიანი დიაბეტით დაავადებული პაციენტების ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე მეთვალყურეობა – ექიმთან ვიზიტების, ლაბორატორიული და დიაგნოსტიკური კვლევების სავალდებულო რაოდენობები, მაგალითად, ამბულატორიული ბარათები №1476, №48, №25, №7774, №241.

სამედიცინო მომსახურების არასრულად მიწოდების გამო, სამედიცინო დოკუმენტაციის არაჯეროვნად შევსების და სახელწიფო პროგრამით და ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ღონისძიებების (ტესტ-ჩხირების გამოკვლევით უზრუნველყოფა, შარდის ანალიზი, პერიფერიულ სისხლში გლუკოზის განსაზღვრა, ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში) შეუსრულებლობის გამო, შპს „ა...ამ“ სახელმწიფო ბიუჯეტში უნდა გადარიცხოს საინსპექციო პერიოდში გადარიცხული თანხის – 78303.99 ლარის 1% – 783.03 ლარი;

„სააგენტოსა“ და „დანესებულებას“ შორის გაფორმებული ხელშეკრულების თანახმად, დანესებულებამ „ყოველი პროგრამის (კომპონენტის) მიხედვით, მომსახურების შესრულებისათვის დანახარჯთა დადასტურების მიზნით, ცალ-ცალკე უნდა აწარმოოს პროგრამით“ (კომპონენტით) გახარჯული მედიკამენტების, სამედიცინო დანიშნულების საგნების, სადიაგნოსტიკო და სამკურნალო ღონისძიებების (პროცედურების, მანიპულაციების), მათ შორის საოპერაციო მასალის, ჰისტომორფოლოგიური გამოკვლევების აღრიცხვა სპეციალურ ზონარგაყრილ, დანომრილგვერდიან ჟურნალში, ცალ-ცალკე საანგარიშო პერიოდში“. 2008-2011წწ, №2ა2382301შ, №2ა59382301შ, №2ა09382801შ/1, №2ა00382301შ/1 ხელშეკრულებების პირობების თანახმად, „ხელშეკრულებით განსაზღვრული მომსახურების შესრულების აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და ანაზღაურების წესის“ მიხედვით დადგენილი პირობის (პირობების) უხეში დარღვევის შემთხვევაში, რომელიც დაფიქსირებულია სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირების აქტით, მიმწოდებელი შემსყიდველს უხდის ჯარიმას დარღვევის ცალკეულ პუნქტებზე საინსპექციო პერიოდში პროგრამით (კომპონენტით, ქვეკომპონენტით) შესრულებული სამედიცინო მომსახურების ღირებულების 1%-ის ოდენობით.

დანესებულების მიერ წარმოებული შესაბამისი სამედიცინო დოკუმენტაციის შესწავლისას გამოვლინდა, რომ შპს „ა...ამ“ არ აწარმოა ცალ-ცალკე საანგარიშო პერიოდზე და პროგრამის კომ-

პონენტების მიხედვით სადიაგნოსტიკო და კლინიკო-ლაბორატორიული გამოკვლევების ჟურნალი, რითაც დაირღვა კლინიკისა და სააგენტოს შორის არსებული №2ა2382801შ, №2ა59382301შ, №2ა09382301შ/1, №2ა00382301შ/1 ხელშეკრულებების 10.5.8 პუნქტით განსაზღვრული პირობები, კერძოდ, მომსახურების შესრულების, აღრიცხვის, ანგარიშებისა და ანაზღაურების წესი, რის გამოც სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში ასანაზღაურებელმა თანხამ შეადგინა 78303.99 ლარის 1% – 783.03 ლარი.

2008 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე საინსპექციო პერიოდში, პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 1566.06 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით, საინსპექციო პერიოდში, დაწესებულების მიერ მიწოდებული ინფორმაციის მიხედვით, შპს „ა...ის“ მიერ, პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში მოთხოვნილია 18702.70 ლარი, მიღებულია 18702.30 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით, საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ი“ დაწესებულების მიერ წარმოდგენილი საფინანსო და სამედიცინო დოკუმენტაციის შესწავლით, დადგინდა, რომ არ არის შესრულებული 0-5 წლის ჩათვლით ბავშვების ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტით გათვალისწინებული ღონისძიებები, კერძოდ, სმენის და მხედველობის სკრინინგი, მწვავე და ქრონიკული დაავადებების დიაგნოსტიკა აუცილებელი, მინიმალური ინსტრუმენტული გამოკვლევების საფუძველზე (ოფთალმოსკოპია, ოტოსკოპია, პიკფლუმეტრია, სფიგმომანომეტრია) (მაგ. ამბულატორიული ბარათები №10/24, №08/53, №08/13, №07/14, №08/12, №08/24, №08/16, №08/54, №08/68, №9/18, №09/01, №9/09, №10/09, №10/13); რიგ შემთხვევებში 60 წლის და ზევით პაციენტების ამბულატორიულ ბარათებში (№3776, №620, №242, №173, №433) არსებული ჩანაწერი მწირია და სრულყოფილად ვერ ასაბუთებს პაციენტის ქრონიკული დაავადების მართვას, რაც გათვალისწინებულია მოსახლეობის ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში; სრულად არ არის ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული შაქრიანი დიაბეტით დაავადებული პაციენტების ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე მეთვალყურეობა – ექიმთან ვიზიტების, ლაბორატორიული და დიაგნოსტიკური კვლევების სავალდებულო რაოდენობები, მაგალითად,

ამბულატორიული ბარათები №80008, №740, №918, №523, №1357, №8254, №3766.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/ნ ბრძანების მე-14 მუხლის, მე-14 პუნქტის შესაბამისად, მიმწოდებლის მიერ პროგრამის მოსარგებლისათვის ამავე პროგრამის ფარგლებში გასანევი იმ მომსახურების არასრულად გაწევის შემთხვევაში, რომელსაც ითვალისწინებს პროგრამა და კანონმდებლობის შესაბამისად ახორციელებს მიმწოდებელი, ითვალისწინებს ჯარიმას, სარევიზიო პერიოდში განმახორციელებლის მიერ ანაზღაურებული თანხის 10%-ს. აღნიშნულ შემთხვევაში, კლინიკის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში ასანაზღაურებელი თანხა შეადგენს გადარიცხული თანხის – 18702.30 ლარის 10%-ს – 1870.23 ლარს.

სულ, 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით, საინსპექციო პერიოდში, შპს „ა...ის“ მიერ პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 3436.29 ლარი.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 31 მარტის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდში, შპს „ა...ას“ დიაბეტიანი და ონკოინკუზაბელური პაციენტების ამბულატორიული მომსახურების პროგრამით, მოთხოვნილია 4202.00 ლარი, მიღებულია – 4201.60 ლარი.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 31 მარტის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდში, შპს „ა...ის“ ენდოკრინოლოგიურ კაბინეტში 6-დან 60 წლამდე აღრიცხვაზე იმყოფებოდა შაქრიანი დიაბეტით დაავადებული 62 ადამიანი, საინსპექციო პერიოდში აღრიცხვიდან მოიხსნა 2, აღრიცხვაზე აყვანილია 13, გარდაიცვალა 1 ავადმყოფი. 2011 წლის 1 აპრილის მონაცემებით, აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 72 ავადმყოფი, მათ შორის, შაქრიანი დიაბეტი ტიპი I – 18 პაციენტი, ტიპი II – 42, აქედან ტიპი II ინსულინდამოუკიდებელი 12 პაციენტი, ტიპი II ინსულინდამოკიდებული 30 პაციენტი. პაციენტების №154, №723, №22, №348, №267, №307, №591, №8910, №449, №334, №579, №48, №255, №305, №60, №589, №611, №449, №411, №305, №601, №73, №761, №35, №968, №429, №836, №750, №936, №1218, №15, №1535, №131, №3714, №1476, №162, №345, №847, №3635, №495, №312, №393, №1081, №637, №4462, №511 სამედიცინო ბარათების შესწავლით გამოვლინდა, რომ პროგრამული პაციენტებისათვის სრულად არ არის გატარებული პროგრამით გათვალისწინებული გამოკვლევები, კერძოდ, გლუკოზის განსაზღვრა

კაპილარულ სისხლში – 65 შემთხვევაში, ცილის განსაზღვრა შარდში – 62 შემთხვევაში, კრეატინინის განსაზღვრა სისხლში – 72 შემთხვევაში, ე.კ.გ. – 65 შემთხვევაში, ოფთალმოლოგის კონსულტაცია – 54 შემთხვევაში.

სახელმწიფო პროგრამით განსაზღვრული ვალდებულების არა-ჯეროვნად შესრულების გამო, დაწესებულებამ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ უნდა გადარიცხოს მიღებული თანხის 4201.60 ლარის 1% X5 – 210.05 ლარი.

დაწესებულების მიერ წარმოებული შესაბამისი სამედიცინო დოკუმენტაციის შესწავლისას გამოვლინდა, რომ შპს „ა...ა“ არ აწარმოებდა ცალ-ცალკე საანგარიშო პერიოდზე და პროგრამის კომპონენტების მიხედვით სადიაგნოსტიკო და კლინიკო-ლაბორატორიული გამოკვლევების ჟურნალს, რითაც დაირღვა კლინიკასა და სააგენტოს შორის არსებული №2ა09382301შ/2, №2ა00382301შ/1, №2ა00382301შ/2 ხელშეკრულებების პირობები, კერძოდ, მომსახურების შესრულების, აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და ანაზღაურების წესი, რის გამოც პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში, ასანაზღაურებელმა თანხამ შეადგინა 4201.60 ლარის 1% – 42.01 ლარი.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე საინსპექციო პერიოდში, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტი 6-60 წ. დიაბეტიან და ონკოინკურაბელურ პაციენტთა მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში, შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 252.06 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით, საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ას“ დიაბეტიანი და ონკოინკურაბელური პაციენტების ამბულატორიული მომსახურების პროგრამით მოთხოვნილი აქვს 1509.20 ლარი, მიღებული აქვს 112 ლარი.

პაციენტების №35, №968, №750, №1081, №937, №4462, №5117, №636, №267, №79, №22, №463, №348, №267 ბარათების შესწავლით გამოვლინდა, რომ პროგრამული პაციენტებისათვის სრულად არ არის ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული გამოკვლევები, კერძოდ, გლუკოზის განსაზღვრა კაპილარულ სისხლში – 43 შემთხვევაში, ცილის განსაზღვრა შარდში – 56 შემთხვევაში, კრეატინინის განსაზღვრა სისხლში – 19 შემთხვევაში, ე.კ.გ. – 12 შემთხვევაში, ოფთალმოლოგის კონსულტაცია – 9 შემთხვევაში.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/ნ ბრძანების მე-14 მუხ-

ლის, მე-14 პუნქტის შესაბამისად, მიმწოდებლის მიერ პროგრამის მოსარგებლისათვის ამავე პროგრამის ფარგლებში გასაწევი იმ მომსახურების არასრულად გაწევის შემთხვევაში, რომელსაც ითვალისწინებს პროგრამა და კანონმდებლობის შესაბამისად ახორციელებს მიმწოდებელი, ითვალისწინებს ჯარიმას, სარევიზიო პერიოდში განმახორციელებლის მიერ ანაზღაურებული თანხის 10%-ს. აღნიშნულ შემთხვევაში, კლინიკის მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში ასანაზღაურებელი თანხა შეადგენს გადარიცხული თანხის – 112 ლარის 10%-ს – 11.20 ლარს.

სულ, 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით, საინსპექციო პერიოდში, ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტი 6-60 წწ. დიაბეტიან და ონკოინკურაბელურ პაციენტთა მომსახურების კომპონენტის ფარგლებში, შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 263.26 ლარი.

დანესებულების მიერ მიწოდებული ინფორმაციის თანახმად, შპს „ა...ა“ 2008 წლის 1 ნოემბრიდან, 2011 წლის 31 მარტის ჩათვლით, მონაწილეობდა ფთიზიატრიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის შესრულებაში. 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 31 მარტის ჩათვლით, საინსპექციო პერიოდში, დანესებულების მიერ ფთიზიატრიული ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის ფარგლებში მოთხოვნილია 20569 ლარი, მიღებულია 20569 ლარი.

დანესებულების მიერ მიწოდებული ინფორმაციის თანახმად, ...ის ფთიზიატრიულ კაბინეტში სულ რეგისტრირებულია 76 პაციენტი, აქედან ახალი შემთხვევა – 57, წარსულში ნამკურნალევი – 15, ფილტვგარეშე ფორმა – 9, მათ შორის, 2 ბავშვი, მკურნალობის შეწყვეტის შემდეგ – 3. პაციენტების №26, №67, №29, №30, №15, №3, №25, №88, №73, №57, №48, №89, №32, №16, №51, №32, №37, №53, №33, №60, №39, №36, №34, №13, №44, №55, №89, №77, №89, №45, №1, №60, №7, №3, №79, №84, №10, №121, №133, №130, №141, №94, №129, №116, №77, №102, №10, №92, №118, №101 ამბულატორიული სამედიცინო ბარათების შესწავლისას გამოვლინდა, რომ საინსპექციო პერიოდში არ იყო ჩატარებული გულ-მკერდის რენტგენოლოგიური გამოკვლევა 93 შემთხვევაში, სისხლის საერთო ანალიზი – 44 შემთხვევაში, ნახველის კულტურალური გამოკვლევა – 8 შემთხვევაში, ნახველის ბაქტერიისკოპული გამოკვლევა – 15 შემთხვევაში.

სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებების შეუსრულებლობის გამო, დანესებულებამ ფთიზიატრიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ უნდა აანაზღაუროს გადმორიცხული თან-

ხის – 20569 ლარის 1%, რაც შეადგენს 205.69 ლარს.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით, ფთიზიატრიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის ფარგლებში დაწესებულების მიერ მოთხოვნილი და მიღებულია 8728.70 ლარი, მიღებულია 8116.70.

დაწესებულების მიერ მოწოდებული ინფორმაციით, ...ის ფთიზიატრიულ კაბინეტში სულ რეგისტრირებულია 28 პაციენტი, აქედან, ახალი შემთხვევა – 19, წარსულში ნამკურნალევი – 1, ფილტვგარეშე – 1, მკურნალობა შეწყვეტის შემდეგ შმგბ(+). პაციენტების №37, №74, №67, №46, №31, №14, №39, №35, №25 ამბულატორიული ბარათების შესწავლისას გამოვლინდა, რომ სრულად არ ჩატარებულა პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებები, კერძოდ, 11 შემთხვევაში – გულ-მკერდის რენტგენოლოგიური გამოკვლევა, 6 შემთხვევაში – სისხლის საერთო ანალიზი, 5 შემთხვევაში – ნახველის კულტურალური გამოკვლევა, 7 შემთხვევაში – ნახველის ბაქტერიოსკოპული გამოკვლევა.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/ნ ბრძანების მე-14 მუხლის, მე-13 პუნქტის შესაბამისად, თუ დაწესებულება დაფინანსებას იღებს გლობალური ბიუჯეტის პრინციპით, რევიზიისას საჯარიმო სანქციების ოდენობა განისაზღვრება თვის ლიმიტით გათვალისწინებული თანხის 2%-ით. შვიდ შემთხვევაში არ იყო ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული ლაბორატორიული და დიაგნოსტიკური კვლევები, რის გამოც დაწესებულების მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 8116.70 ლარის 2% – 162.23 ლარი.

სულ, 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდში, შპს „ა...ის“ მიერ ფთიზიატრიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 368.02 ლარი.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის მიხედვით, სამედიცინო მომსახურების განხორციელება დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა-ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის მიხედვით 01.01.2008-01.04.2011 წწ. საინსპექციო პერიოდში სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის ფარგლებში დაწესებულე-

ბის მიერ მოთხოვნილია 15922 ლარი, მიღებულია 15256 ლარი.

01.11.2008-01.04.2011 წწ. საინსპექციო პერიოდში სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის ფარგლებში დანესებულების მიერ ასანაზღაურებლად წარდგენილი იყო სულ 1115 ვიზიტი, კერძოდ:

- 5455 ნოზოლოგიური კოდით (I ვიზიტი) 313 შემთხვევა; -5456 ნოზოლოგიური კოდით (II ვიზიტი) 242 შემთხვევა;

- 5457 ნოზოლოგიური კოდით (III ვიზიტი) 272 შემთხვევა;

- 5458 ნოზოლოგიური კოდით (IV ვიზიტი) 288 შემთხვევა.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრამდე საინსპექციო პერიოდში ასანაზღაურებლად წარდგენილია სულ 262 ვიზიტი, კერძოდ:

- 5445 ნოზოლოგიური კოდით (I ვიზიტი) 60 შემთხვევა;

- 5456 ნოზოლოგიური კოდით (II ვიზიტი) 59 შემთხვევა;

- 5457 ნოზოლოგიური კოდით (III ვიზიტი) 75 შემთხვევა; -5458 ნოზოლოგიური კოდით (IV ვიზიტი) 68 შემთხვევა.

„ორსულის ან მელოგინის ინდივიდუალური ბარათების“ შესწავლით გამოვლინდა, რომ საინსპექციო პერიოდში არ ჩატარებულა პროგრამით გათვალისწინებული შემდეგი გამოკვლევები და კონსულტაციები: (2008 წლის ნოემბერი, დეკემბერი):

I ვიზიტი – არ ჩატარებულა თერაპევტის კონსულტაცია 18 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 36 ლარს, სისხლის საერთო ანალიზი – 2 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 7.82 ლარს, შარდის საერთო ანალიზი – 2 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 7.68 ლარს, სიფილისის დიაგნოსტიკა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 12 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 28.32 ლარს, B ჰეპატიტის დიაგნოსტიკა – 7 შემთხვევაში, სწრაფი, მარტივი მეთოდით, რაც თანხობრივად შეადგენს 23.94 ლარს, აივ ანტისხეულების განსაზღვრა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 11 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 37.62 ლარს, სისხლის ჯგუფის და რეზუსის განსაზღვრა – 6 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 27.60 ლარს, საშოს ნაცხის ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა 3 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 13.95 ლარს.

II ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 8 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 72 ლარს, მეან-გინეკოლოგის კონსულტაცია – 1 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 2 ლარს, მცირე მენჯის ღრუს ორგანოების ექოსკოპია – 1 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 6 ლარი.

III ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 2 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 14 ლარს, მეან-გინეკოლოგის კონსულტაცია – 2 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 4 ლარს, ჰემოგ-

ლობინის განსაზღვრა სისხლში – 4 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 3.72 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 3 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 9.21 ლარი.

IV ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 2 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 14 ლარს, მეან-გინეკოლოგის კონსულტაცია – 1 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 1.40 ლარს, ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში – 2 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 1.86 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 1 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 3.07 ლარი.

01.11.08-01.01.09 საინსპექციო პერიოდში, „სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 314.19 ლარი.

2009 წელი: I ვიზიტი – არ ჩატარებულა თერაპეუტის კონსულტაცია 121 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 242 ლარს, სისხლის საერთო ანალიზი – 7 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 27.37 ლარს, შარდის საერთო ანალიზი – 8 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 30.72 ლარს, სიფილისის დიაგნოსტიკა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 20 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 47.20 ლარს, B ჰეპატიტის დიაგნოსტიკა – 25 შემთხვევაში, სწრაფი, მარტივი მეთოდით, რაც თანხობრივად შეადგენს 85.50 ლარს, აივ ანტისხეულების განსაზღვრა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 28 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 95.76 ლარს, სისხლის ჯგუფის და რეზუსის განსაზღვრა – 15 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 69 ლარს, საშოს ნაცხის ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა – 10 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 46.50 ლარს.

II ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 40 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 360 ლარს, არ ჩატარებულა მცირე მენჯის ღრუს ორგანოების ექოსკოპია – 34 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 204 ლარი.

III ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 8 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 56 ლარს, არ ჩატარებულა ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში 20 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 18.60 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 18 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 55.26 ლარი.

IV ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 3 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 21 ლარს, მეან-გინეკოლოგის კონსულტაცია – 1 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 2 ლარს, ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში – 15 შემთხვევაში, რამაც თანხობ-

რივად შეადგინა 13.95 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 16 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 49.12 ლარი.

01.01.09-01.01.10 საინსპექციო პერიოდში, „სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 1423.98 ლარი.

2010 წელი: I ვიზიტი – არ ჩატარებულა თერაპევტის კონსულტაცია 116 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 232 ლარს, სისხლის საერთო ანალიზი – 20 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 78.20 ლარს, შარდის საერთო ანალიზი – 22 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 84.48 ლარს, სიფილისის დიაგნოსტიკა სწრაფი/მარტივი მეთოდით 29 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს – 68.44 ლარს, B ჰეპატიტის დიაგნოსტიკა – 29 შემთხვევაში, სწრაფი, მარტივი მეთოდით, რაც თანხობრივად შეადგენს 99.18 ლარს, აივ ანტისხეულების განსაზღვრა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 29 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 99.18 ლარს, სისხლის ჯგუფის და რეზუსის განსაზღვრა – 19 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 87.40 ლარს, საშოს ნაცხის ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა – 23 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 106.95 ლარს.

II ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 21 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 189 ლარს, არ ჩატარებულა მცირე მენჯის ღრუს ორგანოების ექოსკოპია – 35 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 210 ლარი.

III ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 4 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 28 ლარს, მეან-გინეკოლოგის კონსულტაცია – 2 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 4 ლარს, ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში – 10 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 9.30 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 12 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 36.84 ლარი.

IV ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 4 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 28 ლარს, არ ჩატარებულა ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში – 17 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 1.86 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 1 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 15.81 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 18 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 55.26 ლარი.

01.01.10-01.01.11 საინსპექციო პერიოდში, „სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 1432.04 ლარი.

2011 წელი (1 აპრილამდე): I ვიზიტი – არ ჩატარებულა თერაპეუტის კონსულტაცია 31 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 62 ლარს, სიფილისის დიაგნოსტიკა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 4 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 9.44 ლარს, B ჰეპატიტის დიაგნოსტიკა – 3 შემთხვევაში, სწრაფი, მარტივი მეთოდით, რაც თანხობრივად შეადგენს 10.26 ლარს, აივ ანტისხეულების განსაზღვრა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 18 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 61.56 ლარს, საშოს ნაცხის ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა – 2 შემთხვევაში, რაც თანხობრივად შეადგენს 9.30 ლარს.

II ვიზიტი – ვადის დარღვევით ჩატარებულია 2 ვიზიტი, რაც თანხობრივად შეადგენს 18 ლარს, არ ჩატარებულა მცირე მენჯის ღრუს ორგანოების ექოსკოპია 11 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 66 ლარი.

III ვიზიტი – ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში 5 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 4.65 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში 6 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 18.42 ლარი.

IV ვიზიტი – არ ჩატარებულა ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში 10 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 9.30 ლარი, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 11 შემთხვევაში, რამაც თანხობრივად შეადგინა 33.77 ლარი.

01.01.11-01.04.11 საინსპექციო პერიოდში, „სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 302.70 ლარი.

სულ 01.11.08-01.04.11 წწ. საინსპექციო პერიოდში, (№2დ18382301შ, №2დ18382301შ/1) ხელშეკრულებებით განსაზღვრული მომსახურების შესრულების, აღრიცხვის, გაანგარიშებისა და ანაზღაურების წესის სხვადასხვა პირობების დარღვევის გამო, შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 3472.91 ლარი.

სამედიცინო დოკუმენტაციის არაჯეროვნად და უხარისხოდ შეფასების გამო, შპს „ა...ამ“ სახელმწიფო ბიუჯეტში უნდა გადარიცხოს 2008 წლის ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე საინსპექციო პერიოდში გადმორიცხული თანხის 15256 ლარის 1%, რამაც შეადგინა 152.56 ლარი.

01.01.08-01.04.11 საინსპექციო პერიოდში, „სამეანო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 3778.03 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით ჩატარებული ვიზიტების, დაწესებულების მიერ სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში მოთხოვნილია 3245 ლარი, ანაზღაურებულია 3065 ლარი.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის შესაბამისად, თუ მიმწოდებელმა პროგრამის მოსარგებლეს, პროგრამით გათვალისწინებული მომსახურება გაუწია არასრულად, მიმწოდებელი იხდის ჯარიმას გასაწევი/განეული მომსახურების ღირებულების სამმაგი ოდენობით, ვინაიდან სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურება არასრულად არის მიწოდებული, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში აღადგინოს) 6 138 ლარი.

01.11.08-01.01.12 წწ. საინსპექციო პერიოდში, „სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 9 976.03 ლარი.

2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2012 წლის 1 იანვრამდე საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 20 641.60 ლარი, მათ შორის:

ა) პირველადი ჯანდაცვის სახელმწიფო პროგრამის მოსახლეობის ზოგადი ამბულატორიული დახმარების ფარგლებში – 3 436.29 ლარი;

ბ) ფთიზიატრიული ამბულატორიული დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ამბულატორიული დახმარების კომპონენტის ფარგლებში – 368.02 ლარი;

გ) ზოგადი ამბულატორიული მომსახურების კომპონენტი 6-60 წ.წ დიაბეტიან და ონკოინკურაბელური პაციენტთა მომსახურების ფარგლებში – 263.26 ლარი;

დ) დაავადებათა პრევენციის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში იმუნიზაციის კომპონენტი (აცრა-ვიზიტების) ქვეკომპონენტის ფარგლებში – 6 598.00 ლარი;

ე) „სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის“ ფარგლებში – 9 976.03 ლარი.

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაც-

ვის სამინისტროს საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სოციალური მომსახურების სააგენტოს 2012 წლის 15 ნოემბრის №04/71052 წერილით სს „ა...ს“ ეცნობა, რომ შემოწმებისას გამოვლინდა, რომ დაწესებულების მიერ ხელშეკრულების პირობების დარღვევით ზედმეტად მოთხოვნილია თანხა 20 641.60 ლარის ოდენობით, რაც ექვემდებარება დაბრუნებას.

მოსარჩელე მხარის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტაციის, 2012 წლის 9 ივნისის შემოწმების აქტისა და მოსარჩელე მხარის ახსნაგანმარტების საფუძველზე, სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 4 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე, კომისიამ შემდეგი შემადგენლობით: ნ. ჩ-ი – კონტროლის დეპარტამენტის მთავარი სპეციალისტი (...), ნ. ქ-ი – კონტროლის დეპარტამენტის უფროსი სპეციალისტი, განახორციელა შპს „ა...ს“ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება 2011 წლის 1 აპრილიდან, 2011 წლის 31 დეკემბრამდე საანგარიშო პერიოდში. კომისია მუშაობდა 2012 წლის 7 მაისიდან 30 მაისამდე.

საინსპექციო დაწესებულების ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმაა შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება, რეგისტრაციის თარიღი – 16.03.2000წ., რეგისტრაციის ნომერი 16/7.

01.04.11-01.01.12წწ. სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის მიხედვით, 01.04.2011-31.12.2011 წწ. საინსპექციო პერიოდში სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის ფარგლებში დაწესებულების მიერ მოთხოვნილია 318 ლარი, მიღებულია 244 ლარი.

დაწესებულების ადმინისტრაციის მიერ მოწოდებული ცნობების მიხედვით, ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტის ფარგლებში დაწესებულების მიერ ასანაზღაურებლად წარდგენილი იყო სულ 22 ვიზიტი, კერძოდ:

- 5455 ნოზოლოგიური კოდით (I ვიზიტი) 6 შემთხვევა;
- 5456 ნოზოლოგიური კოდით (II ვიზიტი) 7 შემთხვევა;
- 5457 ნოზოლოგიური კოდით (III ვიზიტი) 6 შემთხვევა;
- 5458 ნოზოლოგიური კოდით (IV ვიზიტი) 3 შემთხვევა.

ინსპექტირების შედეგად გამოვლინდა, რომ საინსპექციო პერიოდში არ ჩატარებულა პროგრამით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურებები: 5 შემთხვევაში არ არის ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული (I ვიზიტი) გამოკვლევები და კონსულ-

ტაციები: არ ჩატარებულა თერაპევტის კონსულტაცია 3 შემთხვევაში, აივ ანტისხეულების განსაზღვრა სწრაფი/მარტივი მეთოდით – 1 შემთხვევაში, საშოს ნაცხის ბაქტერიოლოგიური გამოკვლევა – 1 შემთხვევაში. 2 შემთხვევაში არ არის ჩატარებული პროგრამით გათვალისწინებული (IV ვიზიტით) გათვალისწინებული პროგრამები: ჰემოგლობინის განსაზღვრა სისხლში – 1 შემთხვევაში, ცილის რაოდენობის განსაზღვრა შარდში – 1 შემთხვევაში.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის შესაბამისად, თუ მიმწოდებელმა პროგრამის მოსარგებლეს, პროგრამით გათვალისწინებული მომსახურება გაუწია არასრულად, მიმწოდებელი იხდის ჯარიმას გასაწევი/განეული მომსახურების ღირებულების სამმაგი ოდენობით ვინაიდან, სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურება არასრულად არის მიწოდებული, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში აღადგინოს) 543 ლარი.

განეული მომსახურების – I ვიზიტის ღირებულება შეადგენს 32 ლარს, მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში უნდა აღადგინოს) 480 ლარი (5 შემთხვევის შესაბამისი); განეული მომსახურების – III ვიზიტის ღირებულება შეადგენს 7 ლარს, მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში უნდა აღადგინოს) 32 ლარი (1 შემთხვევის შესაბამისი); განეული მომსახურების – IV ვიზიტის ღირებულება შეადგენს 7 ლარს, მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში უნდა აღადგინოს) 42 ლარი (2 შემთხვევის შესაბამისი).

საინსპექციო პერიოდში, „დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის პროგრამის“ (ანტენატალური მეთვალყურეობის კომპონენტი) ფარგლებში, სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 543 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2012 წლის 31 დეკემბრამდე საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ის“ მიერ სამედიცინო მომსახურება სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გაეწია 42 ბენეფიციარს. მოსახლეობის ურგენტული მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში 2011 წლის 1 აპრილიდან 2012 წლის 31 დეკემბრამდე საინ-

სპექციო პერიოდში მოთხოვნილია 11 669.84 ლარი, მიღებულია 9 771.18 ლარი.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის შესაბამისად, თუ მიმწოდებელმა პროგრამის მოსარგებლეს, პროგრამით გათვალისწინებული მომსახურება გაუწია არასრულად, მიმწოდებელი იხდის ჯარიმას გასანევი/განეული მომსახურების ღირებულების სამმაგი ოდენობით, ვინაიდან პაციენტთა №276, №277, №278 ბარათების მიხედვით ირკვევა, რომ სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული სამედიცინო მომსახურება არასრულად და უხარისხოდ არის მიწოდებული, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში აღადგინოს) 3 642.72 ლარი.

პაციენტთა №294, №453 ბარათების მიხედვით, ირკვევა, რომ ძირითადი დიაგნოზი არ დასტურდება პაციენტის სამედიცინო დოკუმენტაციაში არსებული კლინიკო-ლაბორატორიული მონაცემებით, დამძიმებულია, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში აღადგინოს) 1197.90 ლარი.

პაციენტთა №782, №640, №720, №511, №625, №714 ბარათების მიხედვით, ირკვევა, რომ მიმწოდებელმა მოსარგებლეს გადაახდევინა პროგრამით გათვალისწინებული თანაგადახდის ოდენობაზე მეტი თანხა, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად, მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში აღადგინოს) 5385.00 ლარი.

პაციენტთა №279, №511 ბარათების მიხედვით, ირკვევა, რომ მომსახურება გაწეულია იმ დიაგნოზით, რომელიც არ არის გათვალისწინებული სახელმწიფო პროგრამით ან/და მიმწოდებელთან დადებული ხელშეკრულებით, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯან-

მრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში ალადგინოს) 10 676.20 ლარი.

მოსახლეობის სტაციონალური დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ბავშვთა სამედიცინო დახმარების კომპონენტის ფარგლებში, 2011 წლის 1 აპრილიდან 2012 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ის“ მიერ სამედიცინო მომსახურება სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გაენია 74 პაციენტი. ბავშვთა სამედიცინო დახმარების კომპონენტის ფარგლებში, საინსპექციო პერიოდში დაწესებულების მიერ მოთხოვნილია 8 474.53 ლარი, მიღებულია 7 656.93 ლარი.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.2011) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-12 პუნქტის შესაბამისად, იმ შემთხვევაში, თუ რევიზიისას გამოვლინდა, რომ მიმწოდებელმა მოსარგებლეს პროგრამით გათვალისწინებული თანაგადახდის ოდენობაზე მეტი თანხა გადაახდევინა, მიმწოდებელი იხდის ჯარიმას შემთხვევის ღირებულების სამმაგი ოდენობის სახით.

პაციენტთა №475, №693 ბარათების მიხედვით, ირკვევა, რომ მიმწოდებელმა მოსარგებლეს გადაახდევინა პროგრამით გათვალისწინებული თანაგადახდის ოდენობაზე მეტი თანხა, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში ალადგინოს) 722.25 ლარი.

„2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-3 პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, „თუ დასტურდება, რომ სამედიცინო დაწესებულებისათვის პროგრამით მოსარგებლის მიმართვა/გარდაცვალება განპირობებულია ამ სამედიცინო დაწესებულებაში მანამდე ჩატარებული არასრული ან/და უზარისხო სამედიცინო დახმარებით“, ასანაზღაურებელი თანხა სრულად უკან დაბრუნების საფუძველია.

პაციენტის სამედიცინო №269 ბარათის მიხედვით, ირკვევა, რომ სამედიცინო დაწესებულებისათვის პროგრამით მოსარგებლის

მიმართვა განპირობებულია ამ სამედიცინო დაწესებულებაში მანამდე ჩატარებული არასრული ან/და უხარისხო სამედიცინო დახმარებით, ამიტომ, „ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის №01-1/6 (07.03.11) ბრძანების მე-14 მუხლის მე-8 პუნქტის თანახმად მიმწოდებელმა ჯარიმის სახით უნდა გადაიხადოს (სახელმწიფო ბიუჯეტში აღადგინოს) 1345.45 ლარი.

2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით საინსპექციო პერიოდში შპს „ა...ის“ მიერ სახელმწიფო ბიუჯეტში აღსადგენმა თანხამ შეადგინა 12 564.65 ლარი, მათ შორის:

ა) მოსახლეობის სტაციონალური დახმარების სახელმწიფო პროგრამის ბავშვთა დახმარების კომპონენტის ფარგლებში – 1345.45 ლარი.

გ) მოსახლეობის ურგენტანული მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში – 10 676.20 ლარი.

ვ) „სამედიცინო მომსახურების სახელმწიფო პროგრამის ანტენატალური მეთვალყურების კომპონენტის“ ფარგლებში 543.00 ლარი.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოსარჩელის მითითებით, სამედიცინო დაწესებულების ვალდებულება თანხის დაბრუნების თაობაზე წარმოიშვა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანების პირობების დარღვევის გამო.

საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 27 დეკემბრის №492 დადგენილების (იმ სახელმწიფო პროგრამების/მათი ღონისძიებების/მოცულობების განსაზღვრის შესახებ, რომელთა განხორციელებაც სახელმწიფოს მიერ 2011 წელს ნაკისრი ვალდებულებების შესასრულებლად უწყვეტად გაგრძელდება საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სისტემაში განსახორციელებელი 2012 წლის შესაბამისი სახელმწიფო პროგრამების დამტკიცებამდე ან/და „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესრულებამდე, ან ვაუჩერის პირობების შესაბამისად, შესაბამისი მიმწოდებლების გამოვლენამდე – (ამოქმედდა 2012 წლის 1 იანვრიდან)) მე-10 პუნქტის თანახმად, თუ ამ დადგენილებით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული, ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირება გაგრძელდეს „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანების შესაბამისად.

განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს მიერ ინსპექტირება მოიცავდა 2008 წლის 1 ნოემბრიდან – 2011 წლის 1 აპრილამდე და 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს, რა დროსაც დადგინდა, რომ მოპასუხე კომპანია ვალდებული იყო სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადაეხადა 20 641.60 ლარი (30.05.2012 წ. აქტით) და 12 564.65 ლარი (09.06.2012 წ. აქტით).

დადგენილია, რომ სს „ე...ის“ (სს „...ის“ უფლებამონაცვლე) წინამორბედის – შპს „ა...ის“ მიერ მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში მომსახურება ხორციელდებოდა 2008-2011 წლებში დადებული რამდენიმე ხელშეკრულებების საფუძველზე. აღნიშნული ხელშეკრულებების მოქმედების ვადა ერთ წელს არ აღემატებოდა. ამასთან, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 4 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე შექმნილმა კომისიამ განახორციელა შპს „ა...ის“ (ს/კ ...) სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე და 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრამდე საანგარიშო პერიოდში, ხოლო ამავე სააგენტოს უფროსის 2012 წლის 30 მაისის №02-210/მ ბრძანების საფუძველზე შექმნილმა კომისიამ განახორციელა შპს „ა...ის“ სახელშეკრულებო ვალდებულებების შესრულების ინსპექტირება 2008 წლის 1 ნოემბრიდან 2011 წლის 1 აპრილამდე და 2011 წლის 1 აპრილიდან 2011 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ 2008-2009, 2009-2010 და 2010-2011 წლების ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტები არ ადგენდა ანაზღაურებული შემთხვევების დასრულებიდან მიმნოდებლების მიერ გაწეული მომსახურების რევიზიისათვის განსაზღვრულ კონკრეტულ ვადას. მხარეთა შორის არსებული სახელშეკრულებო ურთიერთობის პერიოდში, უფრო კონკრეტულად, 2008 წლიდან 2012 წლამდე დროის მონაკვეთში, რევიზიისათვის განკუთვნილი ვადა პირველად „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/ნ ბრძანებით იქნა გათვალისწინებული, კერძოდ, ამ ბრძანებით დამტკიცებული „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირ-

რების წესისა და პირობების“ მე-12 მუხლის პირველი პუნქტით განისაზღვრა, რომ ანაზღაურებული შემთხვევების დასრულებიდან 3 წლის ვადაში რეგულირების სააგენტოს მიერ ადგილზე წარმოებს მიმწოდებლების მიერ გაწეული მომსახურების რევიზია წინასწარ დადგენილი გეგმა-გრაფიკის მიხედვით. ამასთან, ამავე წესისა და პირობების მე-15 მუხლის მე-3 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი ვალდებულია უზრუნველყოს ზედამხედველობის შედეგად დაკისრებული საჯარიმო სანქციების შესრულება აღიარებიდან არა უგვიანეს 30 კალენდარული დღისა.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 65-ე მუხლის მე-2 ნაწილზე, რომლის შესაბამისად, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებისას გამოიყენება ამ კოდექსის ნორმები და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინებული დამატებითი მოთხოვნები ხელშეკრულებათა შესახებ.

საკასაციო სასამართლო უპირველესად განმარტავს, რომ ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოსა და სამედიცინო დაწესებულებებს შორის წარმოშობილი სახელშეკრულებო ურთიერთობები გარკვეული თავისებურებებით ხასიათდება. განსხვავებით კლასიკური სამოქალაქოსამართლებრივი სახელშეკრულებო ურთიერთობებისაგან, ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის განხორციელების მიზნით წარმოშობილი სახელშეკრულებო ურთიერთობების შესრულება პროგრამით მოსარგებლე თითოეული პაციენტისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდებაში გამოიხატება. პროგრამაში მონაწილე სამედიცინო დაწესებულებათა, თავად პროგრამით მოსარგებლე პირთა და გასანვლე სამედიცინო მომსახურებათა სიმრავლე კი საგრძნობლად ართულებს ადმინისტრაციულ ორგანოთა მხრიდან სამედიცინო დაწესებულებების მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების ხარისხის ხშირ, პერმანენტულ კონტროლს. შესაბამისად, პერიოდული გეგმიური რევიზია წარმოადგენს სახელშეკრულებო პირობების ჯეროვანი შესრულების შემოწმების გონივრულ გზას. ამასთან, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამედიცინო დაწესებულებასა და ადმინისტრაციულ ორგანოს შორის გაფორმებული სახელშეკრულებო ურთიერთობის სპეციფიკა გამოიხატება ასევე შემთხვევათა ანაზღაურების თავისებურებაშიც. კერძოდ, გაწეული მომსახურების ანაზღაურება ხდება სამედიცინო დაწესებულების მიერ მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, ხოლო ის, რომ შემთხვევა არასწორად იქნა ანაზღაურებული, შესაძლებელია დადგინდეს მარტოოდენ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ განხორ-

ციელებული ინსპექტირების საფუძველზე. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სახელშეკრულებო ურთიერთობის ასეთი სპეციფიკური ბუნება გადამწყვეტ როლს იძენს ხანდაზმულობის ათვლის მომენტის განსაზღვრაში, რამდენადაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის თანახმად, ხანდაზმულობის ვადა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად მიიჩნევა დრო, როცა პირმა შეიტყო ან პირს უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ.

თუმცა საკასაციო სასამართლო აქვე მიუთითებს, რომ როგორც ზემოთ აღინიშნა, 2008-2009, 2009-2010 და 2010-2011 წლებში მოქმედი ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების მარეგულირებელი ნორმატიული აქტებით განცალკევებით არ იყო გათვალისწინებული ამგვარი რევიზიისათვის განკუთვნილი კონკრეტული ვადა. შესაბამისად, პროგრამის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტებით ცალსახად არ განისაზღვრებოდა დროის ის ზუსტი მონაკვეთი, რომელშიც უნდა გამოვლენილიყო სამედიცინო დაწესებულების მიერ სახელშეკრულებო პირობების დარღვევა. ამდენად, მითითებული, კერძოდ, 2008, 2009 და 2010 წლების ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების განხორციელების პერიოდში, რევიზიისათვის განკუთვნილი კონკრეტული ვადის არარსებობის პირობებში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულმა სახელშეკრულებო ხანდაზმულობის 3-წლიანმა ვადამ მოიცვა როგორც ინსპექტირების განხორციელების, აგრეთვე, რევიზიის შედეგებზე დაყრდნობით, სამედიცინო დაწესებულებისათვის მოთხოვნის წარდგენისა და შემდგომში სასამართლოში სარჩელის შეტანის ვადაც. ამდენად, 2008, 2009 და 2010 წლების ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებთან მიმართებით, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადის ათვლა უნდა დაიწყოს თითოეული სახელშეკრულებო ურთიერთობის დასრულებიდან, უფრო კონკრეტულად, 2008 წლის იანვარში დადებული ხელშეკრულებისთვის 1 წლის შემდეგ, ანუ 2009 წლის იანვრიდან, 2009 წლის იანვარში დადებულ ხელშეკრულებაზე 2010 წლიდან, ხოლო 2010 წლის იანვრის ხელშეკრულებაზე – 2011 წლიდან. გამომდინარე იქიდან, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს, მითითებული ხელშეკრულებების საფუძველზე სარჩელის წარდგენის ვადა, შესაბამისად, 2012, 2013 და 2014 წლებში ამოიწურა.

რაც შეეხება 2011 წლის 1 იანვრიდან 2011 წლის 31 დეკემბრამ-

დე პერიოდს, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანებით „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების“ დამტკიცების შედეგად, 2011 წლის დაამკვიდრა 2011 წლის პროგრამის ადმინისტრირების ახალი წესი. კერძოდ, მითითებული წესისა და პირობების მე-12 მუხლის პირველი პუნქტით განისაზღვრა, რომ ანაზღაურებული შემთხვევების დასრულებიდან 3 წლის ვადაში რეგულირების სააგენტოს მიერ ადგილზე წარმოებს მიმწოდებლების მიერ გაწეული მომსახურების რევიზია წინასწარ დადგენილი გეგმა-გრაფიკის მიხედვით.

საკასაციო სასამართლო თავდაპირველად მიზანშეწონილად მიიჩნევს განსაზღვროს მითითებული ბრძანების მოქმედების ფარგლები, კერძოდ, თავად ბრძანების სახელწოდებაც – „2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესისა და პირობების დამტკიცების შესახებ“, ცხადყოფს, რომ იგი არეგულირებდა მხოლოდ 2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირებასთან დაკავშირებულ საკითხებს და ამ ბრძანებით განსაზღვრული სამართლებრივი ნორმები არ ადგენდა წინა წლებში მოქმედი ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების ადმინისტრირების წესებსა და პირობებს. უფრო კონკრეტულად, უშუალოდ რევიზიის ვადებთან მიმართებით, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანებით განისაზღვრა, რომ რეგულირების სააგენტო უფლებამოსილი იყო განეხორციელებინა არა ბრძანების ამოქმედებამდე უკანასკნელი 3 წლის განმავლობაში სხვადასხვა წლებში მოქმედი პროგრამების ფარგლებში გაწეულ მომსახურებათა რევიზია, არამედ უზრუნველყო უშუალოდ 2011 წლის პროგრამაში მონაწილე სამედიცინო დაწესებულების მიერ გაწეული მომსახურების სანაცვლოდ უკვე ანაზღაურებული შემთხვევების რევიზია შემდგომი 3 წლის განმავლობაში. ამასთან, საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულების განმარტებებს იმასთან დაკავშირებით, რომ ზემოხსენებული ბრძანების ამოქმედების მომენტისათვის მოპასუხეს უკვე გაფორმებული ჰქონდა ხელშეკრულება სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოსთან, რის გამოც მის მიმართ მოხმობილი დანაწესი ვერ გავრცელდებოდა. აღნიშნულის საპირისპიროდ, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2011 წლის 7 მარტის №01-1/6 ბრძანება თავისი ბუნებით წარმოადგენს ნორმატიულ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ

აქტს, რომელიც ექვემდებარება ადმინისტრაციული კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით გასაჩივრებას. ამგვარი შესაძლებლობის არსებობის მიუხედავად, სამედიცინო დაწესებულებას სადავოდ არ გაუხდია 3-წლიანი ვადით რეგულირების სააგენტოს რევიზიის უფლებით აღჭურვის დამდგენი ნორმა. ამასთან, იმის გათვალისწინებით, რომ აღნიშნული წარმოდგენდა პროგრამის ადმინისტრირების ზოგად წესსა და პირობას, სამედიცინო დაწესებულებისათვის მოსალოდნელი უნდა ყოფილიყო ის სამართლებრივი შედეგები, რომელიც შესაძლოა ამ ნორმის უშუალოდ მის მიმართ გავრცელებას სამომავლოდ გამოენჯია. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ 2011 წლის პროგრამის მოქმედების მთელს პერიოდზე ადმინისტრაციულ ორგანოებს უფლება ჰქონდათ განეხორციელებინათ მოპასუხე სამედიცინო დაწესებულების რევიზია ანაზღაურებული შემთხვევების დასრულებიდან 3 წლის განმავლობაში.

რაც შეეხება აღნიშნულ პერიოდზე ხანდაზმულობის საკითხს, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 16 მაისის №ბს-590-590(კ-18) გადაწყვეტილებაზე, სადაც სასამართლომ განმარტა, რომ „სასამართლო წესით უფლების დაცვა და განხორციელება განუყოფლადაა დაკავშირებული ვადების ფაქტორთან, კერძოდ, კანონმდებლობა ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილების გასაჩივრების შესაძლებლობას ვადებით ზღუდავს და ყოველ კონკრეტულ სამართალურთიერთობასთან დაკავშირებით უფლების დაცვის ხანდაზმულობის შესაბამის ვადებს განსაზღვრავს. შესაბამისად, უფლება სამართლიან სასამართლოზე დროში შეზღუდული უფლებაა და მისი განხორციელება დამოკიდებულია კანონმდებლობით დადგენილ ხანდაზმულობის ვადებზე. თავის მხრივ, უფლების დაცვის – სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა გულისხმობს დროის გარკვეულ მონაკვეთს, რომლის განმავლობაშიც პირს, რომლის უფლებაც დაირღვა, შესაძლებლობა აქვს, მოითხოვოს საკუთარი უფლებების დაცვა სასამართლოში სარჩელის შეტანის გზით. ხანდაზმულობის ვადის გასვლა აზრს უკარგავს მოთხოვნის საფუძვლიანობას და პირს ართმევს სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას, რის შედეგადაც განსახილველი უფლების ქრილში სასამართლოსადმი ხელმისაწვდომობა მხოლოდ ფორმალურ ხასიათს ინარჩუნებს.“

საკასაციო სასამართლო ასევე მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2014 წლის 30 ოქტომბრის განჩინებაზე (საქმე №ბს-312-308(კ-14)), სადაც განიმარტა, რომ „საკასაციო სასამართლო საჭიროდ მიიჩნევს

ყურადღება გაამახვილოს ხანდაზმულობის ინსტიტუტის არსებობის მიზნებზე, რაც უმთავრესად სამართლებრივი სტაბილურობის ხელშეწყობასა და პირის უფლებების დროულად განხორციელებაში გამოიხატება. ხანდაზმულობის ვადების არარსებობის პირობებში უფლება უსასრულოდ იქნებოდა გაურკვეველ მდგომარეობაში და მისი არა მარტო დაცვა, არამედ არსებობაც ეჭვის ქვეშ დადგებოდა. ხანდაზმულობის ვადების არსებობა კი სამართალური ერთობის მონაწილეებს აიძულებს დროულად იზრუნონ საკუთარი უფლებების განხორციელებასა და დაცვაზე, ხოლო სასამართლოს – შესაძლებლობას აძლევს შედარებით გონივრულ დროში გადაწყვეტოს დავა. ამასთან, საყურადღებოა, რომ ხანდაზმულობის ვადების არსებობა გამოიჩინა პირის შესაძლებლობას მისთვის ხელსაყრელ დროს მიმართოს სასამართლოს. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ ხანდაზმულობის ვადა არ გულისხმობს დროის გაურკვეველ პერიოდს. მას აქვს დასაწყისი და დასასრული. ხანდაზმულობის ვადის სწორად გამოთვლისას კი მნიშვნელოვანია მისი დენის დაწყების მომენტის განსაზღვრა.“

ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველი დავის გადაწყვეტისათვის არსებით მნიშვნელობას იძენს იმის დადგენა, როდის უნდა დაწყებულიყო 2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გამოვლენილი დარღვევებისათვის სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადა. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოთხოვნის წარმოშობა და, შესაბამისად, ხანდაზმულობის ვადის ათვლა დაკავშირებულია სუბიექტურ ფაქტორთან, კერძოდ, პირის მიერ საკუთარი უფლების დარღვევის ფაქტის შეტყობასთან. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მხარეთა შორის წარმოშობილი სახელშეკრულებო ურთიერთობის თავისებურებათა გათვალისწინებით, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ სამედიცინო დაწესებულების ინსპექტირებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების დარღვევის გამოვლენისათვის. ასეთი შემონმების გარეშე, ადმინისტრაციული ორგანო მოკლებულია შესაძლებლობას, შეიტყოს სამედიცინო დაწესებულების მიერ სახელშეკრულებო პირობების არაჯეროვანი შესრულების ან/და შეუსრულებლობის შესახებ. ამდენად, რევიზიისათვის განკუთვნილი 3-წლიანი ვადა ითვლება უფლების შესაძლო დარღვევის შეტყობის პერიოდად, ასეთი რევიზიის განხორციელების შემდგომ კი, წარმოიშობა მიმწოდებლის მიერ დაკისრებული სანქციების შესრულების ვალდებულება (ბრძანების მე-15 მუხლის მე-3 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი ვალდებული

ლია უზრუნველყოს ზედამხედველობის შედეგად დაკისრებული საჯარიმო სანქციების შესრულება ალიარებიდან არა უგვიანეს 30 კალენდარული დღისა), ხოლო მისი შეუსრულებლობის შემთხვევაში კი, იწყება სასამართლოსათვის მიმართვის 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადის დენა.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ 2011 წლის ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გა-
ნეული სამედიცინო მომსახურების ნაწილში წარმოდგენილი სასარ-
ჩელო მოთხოვნა არ არის ხანდაზმული, რამდენადაც პროგრამის
განმახორციელებელი ადმინისტრაციული ორგანო 2012 წლის 4 მა-
ისსა და ამავე წლის 30 მაისს გამოცემული ბრძანებების საფუძ-
ველზე, უფლებამოსილი იყო აღნიშნულ პერიოდზე განეხორციე-
ლებინა სახელშეკრულებო ვალდებულებების ინსპექტირება და ამ
გზით შეეტყო, დაარღვია თუ არა სამედიცინო დაწესებულებამ ხელ-
შეკრულებით გათვალისწინებული რომელიმე პირობა. ამასთან, სა-
გულისხმოა, რომ ბრძანება ითვალისწინებს სამედიცინო დაწესე-
ბულების მხრიდან დაკისრებული საჯარიმო სანქციების შესრულე-
ბის 30-დღიან პერიოდს. ამდენად, უფლების დარღვევის და შესა-
ბამისად, ხანდაზმულობის ვადის ათვლის მომენტად უნდა ჩაით-
ვალოს ის დრო, როდესაც ხელშეკრულების მონაწილე ერთი მხა-
რისათვის ცხადი გახდა მეორე მხარის მხრიდან ხელშეკრულების
საფუძველზე დაკისრებული საჯარიმო სანქციების ნებაყოფლო-
ბითი შეუსრულებლობა. გამომდინარე იქიდან, რომ მოპასუხე სა-
მედიცინო დაწესებულებას შესაბამისი თანხის გადახდა საქართვე-
ლოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტ-
როს სსიპ სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების
სააგენტომ შემოწმების შედეგად 2012 წლის 30 მაისისა და 2012
წლის 9 ივნისის შემოწმების აქტების საფუძველზე მოეთხოვა,
პროგრამის მიმწოდებლის მხრიდან დაკისრებული სანქციების შე-
უსრულებლობის შესახებ ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ცნო-
ბილი გახდა აღნიშნული საჯარიმო სანქციების ნებაყოფლობითი
შესრულებისათვის დადგენილი 30-დღიანი ვადის გასვლის შემ-
დგომ. სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს სარჩელი კი სა-
სამართლოს წარედგინა 2015 წლის 22 მაისს, 2011 წლის ჯანმრთე-
ლობის სახელმწიფო პროგრამების მიზნებისათვის, სარჩელის წარ-
დგენის 3-წლიანი ხანდაზმულობის ვადის დაცვით.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სააპელა-
ციო სასამართლომ საქმის ხელახალი განხილვისას მხედველობაში
უნდა მიიღოს საკასაციო სასამართლოს განმარტებები 2011 წლის
ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში გა-
ნეული სამედიცინო მომსახურების ნაწილში წარმოდგენილი სასარ-

ჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის საკითხთან დაკავშირებით, ხოლო იმის გათვალისწინებით, რომ წარმოდგენილი სარჩელი 2011 წლის პროგრამების ადმინისტრირების ნაწილში არ იქნა ხანდაზმულად მიჩნეული, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნულ ნაწილში უნდა იმსჯელოს წარდგენილი სარჩელის მატერიალური საფუძვლიანობა-დასაბუთებულობის შესახებ.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სსიპ ჯანმრთელობის ეროვნული სააგენტოს (სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს უფლებამონაცვლე) საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. სსიპ ჯანმრთელობის ეროვნული სააგენტოს (სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს უფლებამონაცვლე) საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 28 დეკემბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;

3. საპროცესო ხარჯები გადანაწილდეს საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებისას;

4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**ქუროღოტი მიყენაშული მატერიალური ზიანის
მომსახურების ხელშეკრულების საერთო საფასურიდან
უპირობოდ გამოქვითვა**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელით**

№ბს-669(კ-20)

24 ივნისი, 2021 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**
**შემადგენლობა: მ. ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. სხირტლაძე,
ა. ნულაძე**

დავის საგანი: თანხის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

2018 წლის 16 აპრილს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხის – სს „...ის“ მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით, ერთი მხრივ, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტსა (შემდგომში „შემსრულებელი“) და მეორე მხრივ, სს „...ას“ შორის 2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებულ იქნა №შს/17-175(2121) ხელშეკრულება, რის საფუძველზეც, დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა აიღო ვალდებულება, განეხორციელებინა ...ის ობიექტების დაცვა, საბილეთო საღაროების სიგნალიზაციით მომსახურება და საღაროების ინკასაცია (შემდგომში „მომსახურება“). აღნიშნული ხელშეკრულების ღირებულება შეადგენდა დღგ-ის ჩათვლით არაუმეტეს 10 589 924.16 ლარს. ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების შესაბამისად, „ანგარიშსწორება“ მიმწოდებელთან განხორციელდებოდა ყოველთვიურად, არასრული თვის შემთხვევაში კი, მომსახურების ღირებულება ანაზღაურდებოდა მომსახურების განეულ დღეთა პროპორციულად, შესაბამისი მიღება-ჩაბარების აქტის შედგენიდან და შემსყიდველისთვის წარდგენიდან 20 საბანკო დღის განმავლობაში, ხოლო 7.4. პუნქტის შესაბამისად, ანგარიშსწორებისთვის მიმწოდებელი ვალდებული იყო, შემსყიდველისთვის წარედგინა შემდეგი დოკუმენტები: მიღება-ჩაბარების აქტი, ცნობები განეული მომსახურების შესახებ, საგადასახადო ანგარიშფაქტურა. ხელშეკრულების მიხედვით, ...ას დაერიცხა 2017 წლის

დეკემბრის ინკასაციის მომსახურების საფასური 10 300 ლარის ოდენობით, საიდანაც მოპასუხემ გადაიხადა მხოლოდ 8 015.52 ლარი. შესაბამისად, მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ სს „...ას“ დეპარტამენტის მიმართ წარმოეშვა დავალიანება 2 284.48 ლარის ოდენობით.

ამდენად, მოსარჩელემ მოპასუხე სს „...ისათვის“ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სასარგებლოდ 2284.48 ლარის გადახდის დაკისრება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილებით საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სარჩელი დაკმაყოფილდა; მოპასუხე სს „...ას“ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სასარგებლოდ 2 284.48 ლარის გადახდა დაეკისრა.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ერთი მხრივ, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტსა (შემდგომში „შემსრულებელი“) და, მეორე მხრივ, სს „...ას“ შორის 2017 წლის 27 ივნისის გაფორმებულ იქნა №შს/17-175(2121) ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, დაცვის პოლიცია იღებდა ვალდებულებას ...ის ობიექტების დაცვის თაობაზე, ასევე ვალდებულებას, განეხორციელებინა საბილეთო სალაროების სიგნალიზაციით მომსახურება და სალაროების ინკასაცია (შემდგომში „მომსახურება“). ხელშეკრულების 7.3 პუნქტის თანახმად „დამკვეთს“ უნდა გადაეხადა დაცვის მომსახურების საფასური ყოველთვიურად, არასრული თვის შემთხვევაში კი, მომსახურების ღირებულება უნდა ანაზღაურებულიყო მომსახურების განეულ დღეთა პროპორციულად.

2017 წლის 27 ივნისის გაფორმებული №შს/17-175(2121) ხელშეკრულების მიხედვით, ანგარიშსწორება მიმწოდებელთან უნდა განეხორციელებულიყო ყოველთვიურად, არასრული თვის შემთხვევაში მომსახურების ღირებულება ანაზღაურდებოდა მომსახურება-განეულ დღეთა პროპორციულად, შესაბამისი თვის მიღება-ჩაბარების აქტის (დედანი) შედგენიდან და შემსყიდველისათვის წარდგენიდან 20 საბანკო დღის განმავლობაში.

სასამართლომ, ასევე, დადგენილად მიიჩნია, რომ სს „...ას“ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიმართ 2017 წლის 27 ივნისის გაფორმებული №შს/17-177(2121) ხელშეკრულების საფუძველზე, 2018 წლის 16 აპრილის მდგომარეობით ერიცხებოდა ინკასაციის, 2017 წლის დეკემბრის თვის დებიტორული დავალიანება – 2 284.48 ლარი.

სასამართლომ განმარტა, რომ უფლება-მოვალეობა კეთილსინდისიერად განხორციელებულად ითვლება იქამდე, სანამ საწინააღმდეგო არ დადასტურდება, შესაბამისად, არსებობს კეთილსინდისიერი ქცევის პრეზუმფცია. კრედიტორი, უფლებამოსილია, ვალდებულების ძალით, მოსთხოვოს მოვალეს რაიმე მოქმედების შესრულება ან მოქმედებისაგან თავის შეკავება (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316.1 მუხლი), ხოლო კანონის ძალით – თავისი უფლებებისა და ქონებისადმი განსაკუთრებული გულისხმიერება (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316.2 მუხლი). ამდენად, სასამართლომ აღნიშნა, რომ მხარეებს ეკისრებათ არა მხოლოდ კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების კეთილსინდისიერად შესრულების, არამედ ვალდებულებით სამართლებრივი ურთიერთობის ფარგლებში ერთმანეთის უფლებებისა და კანონით გათვალისწინებული ინტერესებისათვის პატივისცემის ვალდებულება. ამდენად, ვალდებულების კეთილსინდისიერი შესრულება გულისხმობს არა მხოლოდ კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულებას, არამედ ყველა იმ დამატებითი უფლება-მოვალეობების განუხრელად დაცვას, რაც ვალდებულების შინაარსიდან პირდაპირ არ მომდინარეობს, თუმცა, კეთილსინდისიერი ქცევის სტანდარტის გათვალისწინებით, იგულისხმება. სასამართლოს შეფასებით, აღნიშნული სტანდარტი სხვა არაფერია, თუ არა მეორე მხარის უფლებებისა და ინტერესების იმ ფარგლებში პატივისცემა, რა ფარგლებშიც კონტრაჰენტს მისი უფლებისა და მოვალეობების პატივისცემის გონივრული მოლოდინი ჰქონდა. გონივრულ მოლოდინს მიღმა სტანდარტი კეთილსინდისიერების პრინციპის დარღვევად არ განიხილება.

სასამართლომ, ასევე, აუცილებლად მიიჩნია მოცემული სადავო სამართალურთიერთობის შეფასებისას განმარტა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლი, რომლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, ორ პირს შორის არსებული ურთიერთმოთხოვნა შეიძლება გაქვითვით შეწყდეს, თუ დამდგარია ამ მოთხოვნათა შესრულების ვადა. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, ვალდებულებათა გაქვითვა შესაძლებელია მაშინაც, როცა ერთ-ერთი მოთხოვნის შესრულების ვადა ჯერ არ დამდგარა, მაგრამ ამ მოთხოვნის უფლების მქონე მხარს უჭერს გაქვითვას.

სასამართლომ განმარტა, რომ ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვა წარმოადგენს ცალმხრივ გარიგებას, რა დროსაც სამართლებრივი შედეგის დადგომისათვის სავალდებულოა ერთი პირის მიერ ნების გამოვლენა, ხოლო მეორე პირის მიერ მისი მიღება, მისი ქმედითობა დამოკიდებულია მეორე პირის მიერ ურთიერთმოთხოვნა-

თა გაქვითვის ნების მიღებასა და გასაქვითი ვალდებულების არა-სადავოობაზე, ეს კი იმას ნიშნავს, რომ გარიგების დადება შესაძლებელია მაშინ, როდესაც მხარეების მიერ აღიარებულია და სადავოდ არ არის გამხდარი ვალდებულება და მისი მოცულობა. ამდენად, სადავოობის შემთხვევაში, გაქვითვა შესაძლებელია დავის გადანაცვების შემდგომ.

სასამართლომ მიუთითა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება არ ყოფილა დადასტურებული მოსარჩელე მხარის მიერ და იმის გათვალისწინებით, რომ იგი წარმოადგენდა სადავო ვალდებულებას, შესაბამისად, ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლების რეალიზაცია შესაძლებელი იყო სასამართლო განხილვის გზით დადასტურებით, იმისათვის, რომ მოპასუხეს სასარჩელო მოთხოვნის ჩასათვლელად გამოეყენებინა თავისი უფლება ზიანის ანაზღაურების თაობაზე, უნდა მოეთხოვა ასეთი გადანაცვეტილების მიღება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით დადგენილი ფორმითა და წესით შესაბამისი სარჩელის (შეგებებული სარჩელის) წარდგენით. საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად, მხარეები თვითონ იღებენ გადანაცვეტილებას სარჩელის ან განცხადების წარდგენის გზით დაიწყონ წარმოება კონკრეტული უფლებისა თუ ინტერესის დასაცავად, თვითონ განსაზღვრავენ დავის საგანს და თუ რა ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს და რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 188-189-ე მუხლების შესაბამისად, მოპასუხეს უფლება აქვს აღძრას შეგებებული სარჩელი მოსარჩელის მიმართ შესაბამისი მოთხოვნით და ის სასამართლოს მიერ მიღებული იქნება თუ: ა) შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა მიმართულია პირვანდელი მოთხოვნის ჩასათვლელად; ბ) შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება მთლიანად ან ნაწილობრივ გამორიცხავს პირვანდელი სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას; გ) შეგებებულ სარჩელსა და პირვანდელ სარჩელს შორის არის ურთიერთკავშირი და მათი ერთად განხილვის შედეგად აღძრული დავა უფრო სწრაფად და სწორად გადაწყდება.

სასამართლომ მიუთითა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, აღნიშნულ ფაქტს ადგილი არ ჰქონია, შესაბამისად, მოპასუხე მხარის მითითება ურთიერთგაქვითვასთან მიმართებით ვერ იქნებოდა გაზიარებული.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მხარეებს შორის დადებული ხელშეკრულებებით განისაზღვრა ისეთი არსებითი პირობები, რომელთა შეუსრულებლობისათვის ხელშეკრულებების მონაწილე მხარეებს წარმოეშვათ ამავე ხელშეკრულებებით გათვა-

ლისწინებული შესრულებული სამუშაოს ღირებულების ანაზღაურების ვალდებულება. კერძოდ, საქმის მასალებში წარმოდგენილი მტკიცებულებებითა და თავად სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებული მოსარჩელე მხარის ახსნა-განმარტებით, სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების თანახმად, სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა აიღო ვალდებულება, უზრუნველყო ...ის ობიექტების დაცვა, საბილეთო საღაროების სიგნალიზაციით მომსახურება და საღაროების ინკასაცია. სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხე მხარე თავს არიდებდა და არ იხდიდა ხელშეკრულებებით გათვალისწინებულ დავალიანების თანხას. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სარჩელი საფუძვლიანი იყო, იგი უნდა დაკმაყოფილებულიყო და მოპასუხე სს „...ას“ მოსარჩელის სასარგებლოდ უნდა დაკისრებოდა ჯამში 2 284.48 ლარის გადახდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა სს „...ამ“, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 24 დეკემბრის განჩინებით სს „...ის“ სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლზე, რომლის შესაბამისად, ყოველი შესრულება გულისხმობს ვალდებულების არსებობას. ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ სს „...ას“ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიმართ 2017 წლის 27 ივნისის გაფორმებული №მს/17-177(2121) ხელშეკრულების საფუძველზე, 2018 წლის 16 აპრილის მდგომარეობით ერიცხება ინკასაციის, 2017 წლის დეკემბრის თვის დებიტორული დავალიანება – 2284.48 ლარი.

სააპელაციო სასამართლოს აღნიშვნით, მოპასუხე მიუთითებდა იმაზე, რომ უნდა მომხდარიყო მოსარჩელისათვის გადასახდელი თანხის გაქვითვა. აღნიშნულს ასაბუთებდა იმით, რომ მხარეებს შორის 2017 წლის 27 ივნისის გაფორმებული №მს/17-175 ხელ-

შეკრულების 9.1 და 9.2 პუნქტებით დაცვის პოლიციამ გამოავლინა ნება, რომ თუ ქურდობით გამოწვეული ზიანი წარმოიშობოდა, მოხდებოდა ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვა (უპირობოდ). სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, აპელანტი განმარტავდა, რომ დადასტურდა ქურდობის ფაქტი (რომლის მტკიცებულებებიც მოცემულია საქმეში), შესაბამისად, დადასტურდა ზიანი. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, აპელანტი მიიჩნევდა, რომ სს „...ის“ მიერ 2017 წლის დეკემბრის თვის მომსახურების ღირებულებიდან გამოქვითულ იქნა 2017 წლის აგვისტოში ...ის ...ო ...ში ...ისათვის ქურდობით მიყენებული მატერიალური ზარალის ოდენობა, რამაც მთლიანობაში დღგ-ის ჩათვლით შეადგინა 2 284.48 ლარი.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოპასუხის პოზიცია ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვასთან დაკავშირებით და მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლზე, კერძოდ, აღნიშნული მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ორ პირს შორის არსებული ურთიერთმოთხოვნა შეიძლება გაქვითვით შეწყდეს, თუ დამდგარია ამ მოთხოვნათა შესრულების ვადა. ამდენად, განსახილველი ნორმის თანახმად, ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვისას უნდა არსებობდეს ორი აუცილებელი წინაპირობა: ორივე პირი ერთმანეთისათვის ერთდროულად კრედიტორიც უნდა იყოს და მოვალეც, ე.ი. ორივეს ერთმანეთის მიმართ უნდა ეკისრებოდეს ვალდებულების შესრულება და ასევე დამდგარი უნდა იყოს ამ მოთხოვნათა შესრულების ვადა. აღნიშნული ნორმის თანახმად, ეს ორი წინაპირობა უნდა არსებობდეს ერთდროულად იმისათვის, რომ განხორციელდეს ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვა. ამ წესიდან გამონაკლისს წარმოადგენს ამავე მუხლის მე-2 ნაწილი, რომლის თანახმად, ვალდებულებათა გაქვითვა შესაძლებელია მაშინაც, როცა ერთ-ერთი მოთხოვნის შესრულების ვადა ჯერ არ დამდგარა, მაგრამ ამ მოთხოვნის უფლების მქონე, მხარს უჭერს გაქვითვას. ვალდებულების გაქვითვა ხორციელდება მეორე მხარისათვის შეტყობინებით. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ ამ ნორმის დანაწესი (442-ე მუხლის მე-2 ნაწილი) კონკრეტულ დავაზე ვერ გავრცელდებოდა, რადგან მოსარჩელე მხარს არ უჭერდა გაქვითვას, ე.ი. არ არსებობდა მისი ნება, რაც აუცილებელი პირობა იყო ამ ნორმით ურთიერთობის მოწესრიგებისათვის.

სააპელაციო პალატამ გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს განმარტება, რომ ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვა წარმოადგენს ცალმხრივ გარიგებას, რა დროსაც სამართლებრივი შედეგის დადგომისათვის სავალდებულოა ერთი პირის მიერ ნების გამოვლენა, ხოლო მეორე პირის მიერ მისი მიღება, მისი ქმედითობა დამოკიდებულია მეორე პირის მიერ ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვის ნების მიღე-

ბასა და გასაქვითი ვალდებულების არასადავოებაზე, ეს კი იმას ნიშნავს, რომ გარიგების დადება შესაძლებელია მაშინ, როდესაც მხარეების მიერ აღიარებულია და სადავოდ არ არის გამხდარი ვალდებულება და მისი მოცულობა. ამდენად, სადავოობის შემთხვევაში, გაქვითვა შესაძლებელია დავის გადანყვეტის შემდგომ.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ სამართლებრივი თვალსაზრისით სწორად შეაფასა საქმესთან დაკავშირებული ფაქტობრივი გარემოებები და სს „...ას“ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სასარგებლოდ მართებულად დააკისრა 2 284.48 ლარის გადახდა. თავის მხრივ, აპელანტმა თავის სააპელაციო საჩივარში ვერ გააქარწყლა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გაკეთებული სამართლებრივი დასკვნები, ვერ მიუთითა და ვერ წარმოადგინა ისეთი არგუმენტები, რომლებზე დაყრდნობითაც, შესაძლებელი იქნებოდა საქმეზე დადგენილი ფაქტების სხვაგვარი სამართლებრივი შეფასება. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ აპელანტის მიერ წარდგენილი მოტივაცია არ ქმნიდა სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილების, გასაჩივრებული გადანყვეტილების გაუქმებისა და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესაძლებლობას.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 24 დეკემბრის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა სს „...ამ“, რომელმაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადანყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა მსგავსი კატეგორიის საქმეებთან დაკავშირებით საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკა. სააპელაციო სასამართლომ ყოველგვარი გამოკვლევის გარეშე, ზედპირულად მიიღო განჩინება მოცემულ საქმეზე, რაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და ახალი გადანყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

კასატორი ყურადღებას ამახვილებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 15 იანვრის №ბს-371-371(კ-18) გადანყვეტილებაზე, რომლითაც საკასაციო სასამართლომ დაადგინა სს „...ასა“ და სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს შორის „დაცვის ხელშეკრულებიდან“ გამომდინარე ერთგვაროვანი დავების გადანყვეტის სამართლებრივი გარემოებები.

კასატორი მიუთითებს საქმესთან დაკავშირებულ ფაქტობრივ

გარემოებებზე, კერძოდ, სს „...ა“ და სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი 2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებული №შს/17-175 ხელშეკრულებით მხარეები შეთანხმდნენ მის ყველა არსებით პირობაზე. ხელშეკრულების თანახმად, სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა იკისრა სს „...ის“ ობიექტების დაცვის, ინკასაციისა და საბილეთო საღაროების სიგნალიზაციის მომსახურების ვალდებულება. ამავე ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების მე-3 მუხლის 3.5.5 პუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი (სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი) ვალდებულია უპირობოდ აანაზღაუროს ხელშეკრულების დანართ №2-ში აღნიშნულ ობიექტებზე შემსყიდველის მიერ აღმოჩენილი მატერიალური აქტივების დანაკლისი საბაზრო ფასის გათვალისწინებით და დაზიანებული ნივთის საბაზრო ღირებულება, გარდა „ფორსმაჟორული“ სიტუაციით მიყენებული ზიანისა. ამავე ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების მე-9 მუხლის 9.1. პუნქტის თანახმად, მიმწოდებელი (სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი) ვალდებულია უპირობოდ აანაზღაუროს ხელშეკრულების დანართ №2-ში აღნიშნულ ობიექტზე შემსყიდველის მიერ აღმოჩენილი ქურდობით გამოწვეული მატერიალური აქტივების დანაკლისი საბაზრო ფასის გათვალისწინებით და დაზიანებული ნივთის საბაზრო ღირებულება, გარდა „ფორსმაჟორული“ სიტუაციებით მიყენებული ზარალისა. ამავე პუნქტის 9.2 ქვეპუნქტის თანახმად კი, შემსყიდველი (სს „...ა“) უფლებამოსილია უპირობოდ (უაქცეპტო წესით) გამოქვითოს მიმწოდებლისათვის ასანაზღაურებელი თანხის 9.1 პუნქტში მითითებული მიზეზით მიყენებული მატერიალური ზიანის ოდენობა, მიმწოდებლისათვის წერილობითი პრეტენზიის წარდგენიდან ერთი თვის ვადის გასვლის შემდეგ.

კასატორის განმარტებით, 2017 წლის 23 აგვისტოს, ...ის ...ში, რომელიც შედის ზემოაღნიშნული ხელშეკრულების 9.1 პუნქტით ადგილი ჰქონდა ქურდობის ფაქტს, კერძოდ, ... №...-დან დაუდგენელი პირების მიერ მოპარულ იქნა სხვადასხვა ფერადი ლითონის შემცველი მარაგი ნაწილები. ქურდობის ფაქტის შესახებ ...იდან წერილობით ეცნობა დაცვის პოლიციის ხაშურის სამმართველოს და იმავე დღეს შედგა აქტი დაცვის პოლიციის წარმომადგენლის მონაწილეობით. აღნიშნულ ფაქტზე ამავე დღეს შსს ხაშურის რაიონული პოლიციის სამმართველოს მიერ აღძრულ იქნა №030230817001 სისხლის სამართლის საქმე საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 177-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის (ქურდობის, ანუ სხვისი მოძრავი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით ფარული დაუფლების) ფაქტზე.

კასატორის მითითებით, აღნიშნული ქურდობის შედეგად,

...ისათვის მიყენებულმა მატერიალურმა ზიანმა აუდიტორულ-საკონსულტაციო კორპორაცია „...ის“ 2017 წლის 4 ოქტომბრის დასკვნის შესაბამისად, შეადგინა 1936 ლარი დღგ-ის გარეშე, ხოლო დღგ-ის ჩათვლით – 2 284.48 ლარი. ამდენად, კასატორი მიიჩნევს, რომ მხარეებს შორის 2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებული ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად, ...ას სრული უფლება ჰქონდა მისთვის მიყენებული მატერიალური ზიანი უპირობოდ გამოექვეთა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის ასანაზღაურებელი მომსახურების ღირებულებიდან.

კასატორი არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, რომ ...ა არ იყო უფლებამოსილი, მატერიალური ზიანის თანხა გამოექვეთა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის ასანაზღაურებელი თანხიდან, ვინაიდან მას არ ჰქონდა თანხმობა აღნიშნულზე. კასატორი მიიჩნევს, რომ მოცემული განმარტება არ შეესაბამება არც ფაქტობრივ გარემოებებს და არც უზენაესი სასამართლოს მიერ ანალოგიურ დავასთან დაკავშირებით გაკეთებულ განმარტებებს. კერძოდ, კასატორი მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 15 იანვრის №ბს-371-371(კ-18) გადაწყვეტილებაზე, სადაც საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ „იმ პირობებში, როდესაც ხელშეკრულების მხარეები შეთანხმდნენ მის ყველა არსებით პირობაზე, მათ შორის, შესაბამისი პირობების დადგომისას სს „...ის“ მიერ მისთვის მიყენებული ზარალის უაქცეპტო წესით გაქვითვის უფლებამოსილებაზე, სააპელაციო პალატის მსჯელობა სს „...ის“ მიერ შეგებებული სარჩელის არარსებობის გამო, გამოქვითული თანხის დაკისრების თაობაზე, არ შეესაბამება მხარეთა მიერ ხელმოწერილ ხელშეკრულებას, რომლის კანონიერება არ არის სადავო და მხარეები არ მიუთითებენ მისი სრულად ან ნაწილობრივ ბათილობის შესახებ.“

ამასთან, კასატორი აღნიშნავს, რომ ხელშეკრულების სპეფიციკური პირობების 9.1 და 9.2 პუნქტები (რომლებზეც მხარეები შეთანხმდნენ ხელშეკრულების გაფორმების დროს და ისინი სადავოდ არასდროს გაუხდიათ) არ ეწინააღმდეგება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლს და მეტიც, გამომდინარეობს აღნიშნული მუხლიდან. კასატორი მიიჩნევს, რომ ხელშეკრულების 9.1 და 9.2 პუნქტებით დაცვის პოლიციამ გამოავლინა ქურდობით გამოწვეული ზიანის წარმოშობის შემთხვევაში ურთიერთმოთხოვნათა უპირობოდ გაქვითვის ნება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 11 სექტემბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3

ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული სს „...ის“ საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 იანვრის განჩინებით სს „...ის“ საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაიწინა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სს „...ის“ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 24 დეკემბრის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქმის მასალებში ასახულ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე: ერთი მხრივ, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტსა (შემდგომში „შემსრულებელი“) და, მეორე მხრივ, სს „...ას“ შორის 2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებულ იქნა №შს/17-175(2121) ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, დაცვის პოლიცია იღებდა ვალდებულებას ...ის ობიექტების დაცვის თაობაზე, ასევე ვალდებულებას, განეხორციელებინა საბილეთო საღაროების სიგნალიზაციით მომსახურება და საღაროების ინკასაცია (შემდგომში „მომსახურება“). ხელშეკრულების 7.3 პუნქტის თანახმად „დამკვეთს“ უნდა გადაეხადა დაცვის მომსახურების საფასური ყოველთვიურად, არასრული თვის შემთხვევაში კი, მომსახურების ღირებულება უნდა ანაზღაურებულიყო მომსახურების განეულ დღეთა პროპორციულად.

2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებული №შს/17-175(2121) ხელშეკრულების მიხედვით, ანგარიშსწორება მიმწოდებელთან უნდა განხორციელებულიყო ყოველთვიურად, არასრული თვის შემთხვევაში მომსახურების ღირებულება ანაზღაურდებოდა მომსახურება-განეულ დღეთა პროპორციულად, შესაბამისი თვის მიღება-ჩაბარების აქტის (დედანი) შედგენიდან და შემსყიდველისათვის წარდგენიდან 20 საბანკო დღის განმავლობაში.

ამასთან, საკასაციო პალატა ხაზგასმით მიუთითებს, რომ საქალაქო სასამართლოს მიერ უდავოდ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად იქნა დადგენილი და შემდგომში, გასაჩივრებულ განჩინე-

ბაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ ასევე უდავო ფაქტობრივ გარემოებად იქნა ასახული, რომ სს „...ას“ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიმართ 2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებული №შს/17-177(2121) ხელშეკრულების საფუძველზე, 2018 წლის 16 აპრილის მდგომარეობით ერიცხებოდა ინკასაციის, 2017 წლის დეკემბრის თვის დებიტორული დავალიანება – 2 284.48 ლარი.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ განსახილველი დავა წარმოშობილია მხარეთა შორის არსებული სახელშეკრულებო ურთიერთობიდან, რომლის საფუძველზეც, სს „...ამ“ იკისრა ვალდებულება, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მხრიდან კონკრეტული ვალდებულებების შესრულების სანაცვლოდ გადაეხადა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული მომსახურების ღირებულება. საგულისხმოა, რომ მხარეთა შორის სადავოდ იქცა 2 284.48 ლარი, როგორც მოპასუხის მიერ მოსარჩელისათვის გადაუხდელი მომსახურების თანხა, თუმცა განსხვავებით სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისაგან, რომელიც სარჩელში მიუთითებს, რომ მოპასუხეს მის მიმართ გააჩნია დავალიანება მოთხოვნილი თანხის ოდენობით, კასატორი – სს „...ა“ მიიჩნევს, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად, კომპანიას უფლება ჰქონდა დაცვის პოლიციის მიერ დაცულ ობიექტებზე მომხდარი ქურდობის შემთხვევით გამოწვეული დანაკლისი სარჩელით მოთხოვნილი თანხის ოდენობით უაქცეპტო ფორმით გამოექვეთა მომსახურების საერთო ღირებულებიდან. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს ქვედა ინსტანციის სასამართლოთა მიერ მოსარჩელის მიმართ სს „...ის“ დავალიანების არსებობის უდავო ფაქტობრივ გარემოებად მიჩნევას და აღნიშნულის საპირისპიროდ, განმარტავს, რომ სწორედ დავალიანების არსებობა-არარსებობის ფაქტი იყო ის უმნიშვნელოვანესი გარემოება, რომელზე სადავოობამაც გამოიწვია მხარეთა შორის დაცვის წარმოშობა. ამასთან, ხსენებული გარემოება წარმოადგენს არა სამართალწარმოების პროცესში გამოვლენილ და მხარეთა შორის სადავოდ ქცეულ რიგით ფაქტობრივ გარემოებას, არამედ ისეთ საკითხს, რომელთან დაკავშირებით მხარეთა შეუთანხმებლობასაც უშუალოდ შედეგად მოჰყვა მხარეთა შორის დაცვის წარმოქმნა. აქვე, ყურადსაღებია დავალიანების არარსებობასთან დაკავშირებით მოპასუხის მტკიცება, კერძოდ, სს „...ა“ მიუთითებს, რომ მის ობიექტებზე მომხდარი ქურდობის შემთხვევის გამო, მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების პირობების შესაბამისად, სადავო თანხა ამავე ხელშეკრულების საერთო ღირებულებიდან უაქცეპტო ფორმით გამოიქვეითა.

ამდენად, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ განსახილველ დავასთან მიმართებით გამართული სამართალწარმოება მთლიანად ემსახურება იმ საკითხის გამორკვევას, გააჩნია თუ არა სს „...ას“ მოსარჩელის მიმართ დავალიანება. მითითებული საკითხის გადასაწყვეტად კი, არსებითია დადგინდეს, ხელშეკრულების თანახმად, ჰქონდა თუ არა მოპასუხე სს „...ას“ მომსახურების საერთო ღირებულებიდან სარჩელით მოთხოვნილი თანხის გამოქვითვის უფლება. შესაბამისად, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, მხარეთა შორის უდავოა მხოლოდ ერთი ფაქტი, რომ სარჩელით მოთხოვნილი თანხა მოპასუხეს მოსარჩელისათვის არ გადაუხდია, თუმცა საკითხი იმის შესახებ, აღნიშნული თანხა წარმოადგენს თუ არა დავალიანებას, დამოკიდებულია სს „...ის“ მხრიდან ხსენებული თანხის გამოქვითვის უფლების არსებობა-არარსებობაზე, რაც საქმესთან დაკავშირებული ფაქტობრივი გარემოებების მართებული სამართლებრივი შეფასების შედეგად უნდა გადანედეს.

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სასამართლოში ადმინისტრაციული დავის საგანი შეიძლება იყოს ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადება, შესრულება ან შეწყვეტა. ამავე კოდექსის 25¹ მუხლის მე-2 ნაწილის პირველი წინადადების მიხედვით, ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებასთან, შესრულებასთან და შეწყვეტასთან დაკავშირებული დავები განიხილება საერთო სასამართლოების მიერ ადმინისტრაციული სამართალწარმოების წესით. ამასთან, ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დეფინიცია ასახულია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ზ“ ქვეპუნქტში, რომლის თანახმად, ადმინისტრაციული ხელშეკრულება არის ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ საჯარო უფლებამოსილების განხორციელების მიზნით ფიზიკურ ან იურიდიულ პირთან, აგრეთვე სხვა ადმინისტრაციულ ორგანოსთან დადებული სამოქალაქო-სამართლებრივი ხელშეკრულება.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ერთი მხრივ, სს-ის დაცვის პოლიციის დეპარტამენტსა და, მეორე მხრივ, სს „...ას“ შორის 2017 წლის 27 ივნისს გაფორმებული №შს/17-175(2121) ხელშეკრულება წარმოადგენს ადმინისტრაციულ ხელშეკრულებას, რომლის შესრულებასთან დაკავშირებით წარმოშობილი დავები უნდა გადანედეს ადმინისტრაციული სამართალწარმოების წესით. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 65-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებისას გამოიყენება ამ კოდექსის ნორმები და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინ-

ნებული დამატებითი მოთხოვნები ხელშეკრულებათა შესახებ.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ვალდებულების ძალით კრედიტორი უფლება-მოსილია მოსთხოვოს მოვალეს რაიმე მოქმედების შესრულება. ამავე კოდექსის 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად კი, ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას.

განსახილველ შემთხვევაში, კასატორი სადავოდ არ ხდის იმ გარემოებას, რომ ...ას სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის სრულად არ გადაუხდია 2017 წლის 27 ივნისის №შს/17-175(2121) ხელშეკრულების მომსახურების საფასური და მიუთითებს, რომ მან საერთო ღირებულებიდან გამოქვითა ...ის ...ო ...ში ...ზე მომხდარი ქურდობის შედეგად მიყენებული მატერიალური ზიანის ოდენობა, რომელმაც აუდიტორულ-საკონსულტაციო კორპორაცია „...ის“ 2017 წლის 4 ოქტომბრის დასკვნის შესაბამისად, დღგ-ის ჩათვლით შეადგინა 2 284.48 ლარი. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მხარეთა შორის სადავოა, გააჩნდა თუ არა სს „...ას“ ქურდობით მიყენებული მატერიალური ზიანის მომსახურების ხელშეკრულების საერთო საფასურიდან უპირობოდ (უაქცეპტო ფორმით) გამოქვითვის უფლება.

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ მხარეებს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების 9.3 მუხლის თანახმად, წინამდებარე ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების არაჯეროვანი ან არაკეთილსინდისიერი შესრულების გამო შემსყიდველისათვის მიყენებულ ზიანს სრულად ანაზღაურებს მიმწოდებელი.

ამავე ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობების 3.5.5 მუხლისა და 9.1 მუხლის თანახმად, მიმწოდებელი ვალდებულია უპირობოდ აანაზღაუროს ხელშეკრულების დანართი №2-ში აღნიშნულ ობიექტებზე შემსყიდველის მიერ აღმოჩენილი მატერიალური აქტივების დანაკლისი საბაზრო ფასის გათვალისწინებით და დაზიანებული ნივთის საბაზრო ღირებულება, გარდა „ფორსმაჟორული“ სიტუაციებით მიყენებული ზარალისა. ამასთან, ამავე ხელშეკრულების 9.2 პუნქტის თანახმად, შემსყიდველი უფლებამოსილია უპირობოდ (უაქცეპტო წესით) გამოქვითოს მიმწოდებლისათვის ასანაზღაურებელი თანხიდან 9.1 პუნქტში მითითებული მიზეზით მიყენებული მატერიალური ზიანის ოდენობა, მიმწოდებლისათვის წერილობითი პრეტენზიის წარდგენიდან ერთი თვის ვადის გასვლის შემდეგ.

საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, ორ

პირს შორის არსებული ურთიერთმოთხოვნა შეიძლება გაქვითვით შეწყდეს, თუ დამდგარია ამ მოთხოვნათა შესრულების ვადა. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ვალდებულებათა გაქვითვა შესაძლებელია მაშინაც, როცა ერთ-ერთი მოთხოვნის შესრულების ვადა ჯერ არ დამდგარა, მაგრამ ამ მოთხოვნის უფლების მქონე მხარს უჭერს გაქვითვას. ვალდებულებათა გაქვითვა ხორციელდება მეორე მხარისათვის შეტყობინებით. მითითებულ ნორმაზე დაყრდნობით, საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, რომ ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვა წარმოადგენს ცალმხრივ გარიგებას, რა დროსაც სამართლებრივი შედეგის დადგომისათვის სავალდებულოა ერთი პირის მიერ ნების გამოვლენა, ხოლო მეორე პირის მიერ მისი მიღება, თუმცა საკასაციო სასამართლო დამატებით აღნიშნავს, რომ ზემოხსენებული სამართლებრივი ნორმის დისპოზიცია უშვებს იმის შესაძლებლობასაც, რომ მხარეთა ურთიერთმოთხოვნები არა ცალმხრივი მიღებასავალდებულო ნების გამოვლენით, არამედ ორმხრივი ხელშეკრულებით გაიქვითოს. მართალია, აღნიშნული საკითხის მარეგულირებელ საკანონმდებლო დანაწესებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლი პირდაპირ არ შეიცავს, თუმცა ნების ავტონომიის პრინციპის შუქქვეშ მოაზრებული ხელშეკრულების თავისუფლების პრინციპი აბსოლუტურად დასაშვებს ხდის მხარეთა ორმხრივი შეთანხმებით ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვის საკითხის სახელშეკრულებო დონეზე მოწესრიგებას.

საკასაციო პალატა, ასევე, მიუთითებს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, ორ პირს შორის არსებული ურთიერთმოთხოვნების გაქვითვის გზით შეწყვეტისათვის ნორმის ზოგადი აუცილებელი მოთხოვნაა, რომ მოთხოვნათა შესრულების ვადა დამდგარი იყოს. თუმცა ამავე მუხლის მე-2 ნაწილი ითვალისწინებს საგამონაკლისო რეჟიმს, როდესაც ვალდებულებათა გაქვითვა დასაშვებია შესრულების ვადის დადგომამდე. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს სააპელაციო პალატის განმარტებას მასზედ, რომ ამ ნორმის დანაწესი (442-ე მუხლის მე-2 ნაწილი) განსახილველ დავაზე ვერ გავრცელდებოდა, რადგან მოსარჩელე მხარს არ უჭერდა გაქვითვას, ე.ი. არ არსებობდა მისი ნება, რაც აუცილებელი პირობა იყო ამ ნორმით ურთიერთობის მოწესრიგებისათვის. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ განსხვავებით სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლის პირველი ნაწილისაგან, ამავე მუხლის მე-2 ნაწილი სავალდებულო პირობად ადგენს მოთხოვნათა ურთიერთგაქვითვასთან მიმართებით არა მხოლოდ რომელიმე მხარის მიერ ნების გამოვლენას, არამედ, ასევე, მეორე მხარის მიერ გამოვ-

ლენილ ნებაზე თანხმობის გაცხადებას. ამგვარი რეგულირება საგამონაკლისო რეჟიმის ამოქმედებას, ფაქტობრივად, ორივე მხარის მიერ ნების გამოვლენას უქვემდებარებს. შესაბამისად, ურთიერთმოთხოვნათა გაქვეითვის შესაძლებლობაზე ხელშეკრულებით მხარეთა ორმხრივი შეთანხმება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 442-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საგამონაკლისო რეჟიმის ნაირსახეობად უნდა იქნეს მიჩნეული, რომლის საფუძველზეც, მხარეებს ენიჭებათ სახელშეკრულებო თავისუფლება ორმხრივი შეთანხმების გზით

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების სპეციფიკური პირობებით (3.5.5 და 9.1 მუხლებით) სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა თანხმობა განაცხადა ხელშეკრულების №2 დანართში გათვალისწინებულ ...ის ობიექტებზე შემსყიდველის მიერ აღმოჩენილი მატერიალური აქტივების დანაკლისის (გარდა „ფორსმაჟორული“ სიტუაციებით მიყენებული ზარალისა) საბაზრო ფასის გათვალისწინებით მომსახურების საფასურიდან უპირობოდ (უაქცეპტო წესით) გამოქვითვის შესაძლებლობაზე. ამდენად, სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი უშუალოდ ...ის ობიექტებზე დანაკლისის აღმოჩენის შემდგომ, მართალია, არ დაეთანხმა ზარალის მომსახურების საერთო საფასურიდან გამოქვითვას, თუმცა ადმინისტრაციულ ორგანოს ჯერ კიდევ სახელშეკრულებო ურთიერთობის ჩამოყალიბების ეტაპზე წინასწარ ჰქონდა გამოხატული ცალსახა ნება ურთიერთმოთხოვნათა უპირობოდ (უაქცეპტო წესით) გაქვითვის თაობაზე, რაც მას სახელშეკრულებო ბოჭვის პირობებში, ავალდებულებდა ემოქმედა სახელშეკრულებო დათქმების შესაბამისად. აქვე, საკასაციო სასამართლო დამატებით მიუთითებს, რომ 2017 წლის 27 ივნისის №შს/17-175(2121) მომსახურების ხელშეკრულება ძალაშია და მისი კანონიერება მხარეთა შორის სადავო არ გამხდარა, კერძოდ, მხარეებს არ მიუთითებიათ ხელშეკრულების ან მისი რომელიმე კონკრეტული პირობის ბათილობის შესახებ.

ამდენად, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებისა და მხარეთა შორის გაფორმებული 2017 წლის 27 ივნისის მომსახურების ხელშეკრულების პირობების საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ რამდენადაც სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა ვერ უზრუნველყო ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების ჯეროვნად შესრულება, კერძოდ, ...ის განსაზღვრული ობიექტის დაცვა, რამაც სს „...ას“ მიაყენა მატერიალური ზიანი, ხელშეკრულების 3.5.5 და 9.2 მუხლების თანახმად, სს „...ა“ უფლებამოსილი იყო მიყენებული ზიანის ოდენობა (საბაზრო ღირებულების გათვალისწინებით) უპირობოდ (უაქცეპტო წესით) გამოექ-

ვითა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის გადასახდელი მომსახურების საფასურიდან.

ამასთან, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ იდენტურ საქმესთან დაკავშირებით, საქართველოს უზენაეს სასამართლოს ჩამოყალიბებული აქვს ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკა და მიდგომები. კერძოდ, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 15 იანვრის №ბს-371-371(კ-18) გადაწყვეტილებით სს „...ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციული საქმეთა პალატის 2018 წლის 23 იანვრის განჩინება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. მიუთითებულ გადაწყვეტილებაში საკასაციო პალატამ განმარტა, რომ „იმ პირობებში, როდესაც ხელშეკრულების მხარეები შეთანხმდნენ მის ყველა არსებით პირობაზე, მათ შორის შესაბამისი პირობების დადგომისას სს „...ის“ მიერ მისთვის მიყენებული ზარალის უაქცეპტო წესით გაქვითის უფლებამოსილებაზე, სააპელაციო პალატის მსჯელობა სს „...ის“ მიერ შეგებებული სარჩელის არარსებობის გამო, გამოქვეითული თანხის დაკისრების თაობაზე, არ შეესაბამება მხარეთა მიერ ხელმოწერილ ხელშეკრულებას, რომლის კანონიერება არ არის სადავო და მხარეები არ მიუთითებენ მისი სრულად ან ნაწილობრივ ბათილობის შესახებ“.

განსახილველ საქმეში წარმოდგენილი წერილობითი მტკიცებულებებით უტყუარად დადასტურებულია სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიერ სახელშეკრულებო ვალდებულებათა დარღვევა, ხელშეკრულების მხარემ ვერ უზრუნველყო ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების საფუძველზე, განსაზღვრული ობიექტების დაცვა, რის შედეგადაც სს „...ას“ მიადგა მატერიალური ზიანი. შესაბამისად, მხარეთა შორის გაფორმებული 2015 წლის 2 ივლისის ხელშეკრულების 9.2 პუნქტის თანახმად, სს „...ა“ უფლებამოსილი იყო უაქცეპტო წესით გამოექვითა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის გადასახდელი თანხებიდან მიყენებული ზიანის ოდენობა“.

ამასთან, საკასაციო პალატა საგულისხმოდ მიიჩნევს პასუხი გაცეცხ მოწინააღმდეგე მხარის – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიერ საკასაციო შესაგებელში გამოთქმულ პოზიციას, კერძოდ, დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მოსაზრებით, განსახილველ საქმესთან მიმართებით კასატორი არასწორად იშველიებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის მიერ განხილულ №ბს-371-371(კ-18) საქმეს, როგორც იდენტურ საქმეზე მი-

ღებულ გადაწყვეტილებას. საკასაციო შესაგებელში მითითებულია, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს აღებული ჰქონდა არა მხოლოდ ...ის ობიექტების დაცვის, არამედ, აგრეთვე, ნაღდი ფულისა და სხვა ფასეულობების ინკასაციის ვალდებულება. დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის განმარტებით, წარმოდგენილ სარჩელზე დართულია ყველა დოკუმენტი, რომელიც ადასტურებს, რომ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა ხელშეკრულება შეასრულა ჯეროვნად ინკასაციის ნაწილში, თუმცა მიუხედავად ამისა, ...ამ განუღი ინკასაციის მომსახურების საფასური სრულად არ ჩარიცხა. რაც შეეხება ობიექტების დაცვის მომსახურების ნაწილს, ...ამ მომსახურების ...ის ობიექტების დაცვის საფასური სამმართველოს გადაუხადა სრულად.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ზემოთმითითებულ არგუმენტაციას და მის საპირისპიროდ განმარტავს, რომ მართალია, 2017 წლის 27 ივნისის ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენდა მომსახურება, რომელიც, თავის მხრივ, ...ის ობიექტების დაცვასთან ერთად მოიცავდა საბილეთო საღაროების სიგნალიზაციით მომსახურებასა და საღაროების ინკასაციის პროცედურების ჩატარების ვალდებულებასაც, თუმცა ხელშეკრულების თანახმად, განუღი ყოველი კონკრეტული ტიპის მომსახურებისათვის ანგარიშსწორება სს „...ის“ მიერ უშუალოდ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტთან წარმოებდა. ამდენად, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ვერ მიენიჭება იმას, თუ ტექნიკურად რომელი მომსახურებისათვის იქნა თანხა სრულად გადახდილი და რომელი მომსახურებისათვის განკუთვნილი თანხიდან იქნა გამოქვითული სს „...ის“ ობიექტებზე აღმოჩენილი მატერიალური ფასეულობების დანაკლისი. ფაქტია, რომ მომსახურების ღირებულების ადრესატი ყველა შემთხვევაში იყო ერთი – სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი. ამასთან, საკასაციო პალატა არასაკმარისად მიიჩნევს მარტოოდენ მომსახურების მოცულობის განსხვავებულობის საფუძვლით განსახილველ დავასთან მიმართებით საქართველოს უზენაესი სამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის №ბს-371-371(კ-18) გადაწყვეტილებაში გაკეთებული განმარტებების გამოყენების დაუშვებლობის მტკიცებას. რამდენადაც ორივე შემთხვევაში სადავო იყო ...ის ობიექტზე მომხდარი ქურდობის გამო ...ისათვის მიყენებული ზარალის (მატერიალური ფასეულობების დანაკლისის) მომსახურების საფასურიდან გამოქვითვის შესაძლებლობა, საკასაციო პალატა თვლის, რომ მოხმობილ გადაწყვეტილებაში განვითარებული მსჯელობა სრულად შეესატყვისება განსახილველი დავის სპეციფიკას.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სს „...ის“ საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 24 დეკემბრის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა. იმ მხარის წარმომადგენლის დახმარებისათვის გაწეულ ხარჯებს, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, სასამართლო დააკისრებს მეორე მხარეს გონივრულ ფარგლებში, მაგრამ არაუმეტეს დავის საგნის ღირებულების 4 პროცენტისა, ხოლო არაქონებრივი დავის შემთხვევაში – განსახილველი საქმის მნიშვნელობისა და სირთულის გათვალისწინებით, 2 000 ლარამდე ოდენობით.

ამდენად, ზემოაღნიშნული სამართლებრივი საფუძვლის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოსარჩელეს – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს სს „...ის“ სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს მოპასუხის მიერ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისათვის გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 150 (ას ორმოცდაათი) ლარისა და საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვისათვის გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 300 (სამასი) ლარის ანაზღაურება, სულ – 450 (ოთხას ორმოცდაათი) ლარის ოდენობით.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილით, 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. სს „...ის“ საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 24 დეკემბრის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
4. მოსარჩელეს – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს დაეკისროს მოპასუხის – სს „...ის“ მიერ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისათვის გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 150 (ას ორმოცდაათი) ლარი-სა და საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვისათვის გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 300 (სამასი) ლარის ანაზღაურება, სულ – 450 (ოთხას ორმოცდაათი) ლარის ოდენობით;
5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

უსასყიდლო უზუფრუშტის ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ ბრძანების კანონიერება

გადანყვებითლება საქართველოს სახელით

№ბს-1016(კ-20)

21 ოქტომბერი, 2021 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: მ. ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
გ. აბუსერიძე,
ბ. სტურუა**

დავის საგანი: ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ ბრძანების ბათილად ცნობა და ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალება

აღწერილობითი ნაწილი:

2018 წლის 31 ივლისს ა(ა)იპ ...მა სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხის – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნუ-

ლი სააგენტოს მიმართ.

მოსარჩელის მითითებით, ...ი არის 1926 წელს დაფუძნებული ყრუ-მუნჯთა კავშირის სამართალმემკვიდრე და 50-იანი წლებიდან ფლობს მიწის ნაკვეთებს მასზე არსებული შენობა-ნაგებობებით საქართველოს სხვადასხვა ტერიტორიაზე. მიწის ნაკვეთებზე ფუნქციონირებდა შრომითი რეაბილიტაციის ცენტრები, რომლებიც რეესტრში რეგისტრირებულია შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებებად, რომლის 100%-იანი ნილით დამფუძნებელი არის ...ი. 2009 წლიდან 2011 წლამდე მიწის ნაკვეთების 90% საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოში რეგისტრირებული იქნა ...ის სახელზე. დარჩენილი 10%-ის დაკანონება ვერ მოხერხდა დოკუმენტაციის განადგურების გამო. ვინაიდან ...ს მწირი შემოსავლის გამო არ შეეძლო მითითებული მიწის ნაკვეთების აუქციონის წესით შეძენა, მიმართა საქართველოს მთავრობას მიწის ნაკვეთების უსასყიდლოდ უზუფრუქტით მფლობელობაში გადაცემის თაობაზე, რაზედაც საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის განკარგულებით სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს დაევალა უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გადაეცა დარჩენილი მიწის ნაკვეთები ა(ა)იპ ...ისთვის 15 და 49 წლის ვადით. ...ს გადაცემული მიწის ნაკვეთები გაცემული ჰქონდა იჯარის ხელშეკრულებით, რომლიდანაც მიღებულ შემოსავლებს ახმარდა სწორედ ორგანიზაციას. 2018 წლის 10 აპრილს მოპასუხემ მოსარჩელეს აცნობა, რომ ჩატარებული მოკვლევის თანახმად ...ში გადაცემულ მიწის ნაკვეთზე აღმოჩნდა სასაფლაოები, რის გამოც ითხოვა შეთანხმების გაფორმება 2014 წელს დადებული უზუფრუქტის ხელშეკრულების ნაწილობრივ შეწყვეტის თაობაზე, რაც 2018 წლის 12 ივლისს ხელშეკრულებით განხორციელდა, სადაც მითითებულია, რომ 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უზუფრუქტის ხელშეკრულება ...ში მდებარე მიწის ნაკვეთის გარდა სხვა უძრავ ქონებებთან მიმართებით ძალაში რჩებოდა. აღნიშნულის შემდგომ კი, სულ რაღაც ხუთ დღეში, მოსარჩელესთან უკითხავად სააგენტომ გამოსცა ბრძანება უზუფრუქტის ხელშეკრულების სრულად შეწყვეტის თაობაზე. მოსარჩელის მითითებით, ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ ბრძანება გამოცემულია ყოველგვარი საფუძვლის გარეშე, რომელიც ზიანს აყენებს მათ, ვინაიდან მოპასუხემ დაიწყო ბრძანების აღსრულება, რაც იმას ნიშნავს, რომ მოცემული მიწის ნაკვეთები კვლავ სახელმწიფო საკუთრებაში გადავიდა, ხოლო გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულებები თავისთავად გაუქმებას ექვემდებარება, რაც კიდევ უფრო მძიმე ტვირთად აწევბა მათ.

ამდენად, მოსარჩელემ „სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებუ-

ლი უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ“ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების ბათილად ცნობა და მოპასუხისთვის საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის №1090 განკარგულების შესაბამისი ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 13 აგვისტოს განჩინებით ა(ა)იპ ...ის სარჩელი განსჯადობით განსახილველად გადაეგზავნა რუსთავის საქალაქო სასამართლოს.

რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 17 აგვისტოს განჩინებით ა(ა)იპ ...ის სარჩელი განსჯადობის შესახებ დავის გადასაწყვეტად გადმოეგზავნა საქართველოს უზენაეს სასამართლოს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 22 ნოემბრის განჩინებით ა(ა)იპ ...ის სარჩელი განსჯადობით განსახილველად დაექვემდებარა რუსთავის საქალაქო სასამართლოს და საქმე გადაეგზავნა განსჯად სასამართლოს.

რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 22 თებერვლის განჩინებით ა(ა)იპ ...ის წარმომადგენლის სარჩელი, მოპასუხე – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მიმართ, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების ბათილად ცნობისა და ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების მოთხოვნით, რომელიც შესაბამისობაში მოვიდოდა საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის №1090 განკარგულებასთან, დარჩა განუხილველი.

2019 წლის 27 ივნისს ა(ა)იპ ...მა სასარჩელო განცხადებით მიმართა რუსთავის საქალაქო სასამართლოს, მოპასუხის – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მიმართ.

მოსარჩელემ „სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისის გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ“ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების ბათილად ცნობა და მოპასუხისთვის საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის №1090 განკარგულების შესაბამისი ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალება მოითხოვა.

რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 25 სექტემბრის გადაწყვეტილებით ა(ა)იპ ...ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლოს მითითებით, 2014 წლის 24 ივნისს სსიპ

სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის გაფორმდა უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება, რომლითაც მესაკუთრე სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ ა(ა)იპ ...ს უსასყიდლო, უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გადასცა ხელშეკრულების №1 დანართში მითითებული უძრავი ქონება 15 წლის ვადით, ხოლო ხელშეკრულების №2 დანართში მითითებული უძრავი ქონება – 49 წლის ვადით. ამავე ხელშეკრულების 2.1.7 პუნქტით განისაზღვრა, რომ „უზუფრუქტუარი“ ვალდებულია თავისი უფლებების განხორციელებისას არ დაარღვიოს „მესაკუთრის“ უფლებები, ხოლო 2.2.1 პუნქტის შესაბამისად, „მესაკუთრის“ წერილობითი თანხმობით „ქონება“ ან მისი ნაწილი გასცეს იჯარის ან ქირავნობის უფლებით.

2015 წლის 27 აპრილს სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს იურიდიული დეპარტამენტის სახელშეკრულებო ვალდებულებათა მონიტორინგის სამსახურის უფროსს მიმართა ...ის პრეზიდენტმა და წარადგინა 2015 წლის 1 აპრილის საიჯარო ხელშეკრულება.

2015 წლის 2 ივნისს ა(ა)იპ ...ს სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ აცნობა, რომ მხარეთა შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების თანახმად, უზუფრუქტუარს უფლება არ ჰქონდა სარგებლობაში გადაცემული სახელმწიფო ქონება დაეტირთა ან/და მესაკუთრესთან შეუთანხმებლად გაეცა სარგებლობის უფლებით. მითითებული ხელშეკრულების 4.2. მუხლის შესაბამისად, ა(ა)იპ ...ს დაეკისრა პირგასამტეხლო 50 ლარის ოდენობით, დარღვევის დღიდან (2015 წლის 1 აპრილი) თითოეულ ვადაგადაცილებულ დღეზე სააგენტოს თანხმობის გაცემის დღემდე.

2018 წლის 4 ივლისს სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს №4/37788 წერილით ა(ა)იპ ...ს ეცნობა, რომ მესაკუთრის მიერ დაწესებულ ვადაში პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა მიიჩნეოდა მესაკუთრის მიერ ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის საფუძველად, ამასთან, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამმართველოს 2018 წლის 27 ივნისის №0011360620 მიმართვით ირკვეოდა, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების ფარგლებში სარგებლობის გადაცემული ზოგიერთი მიწის ნაკვეთი უკანონოდ გასხვისდა მოქალაქეებზე სასაფლაოდ, რაც წარმოადგენდა ხელშეკრულების 2.1.7

მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევას. მოსარჩელეს მოპასუხის მიერ ეცნობა ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის პროცედურების დაწყების თაობაზე.

2018 წლის 19 ივლისის სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის №1/1-1697 ბრძანებით სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის არსებული 2014 წლის 24 ივნისის უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება შეწყდა (ხელშეკრულების საგანი – ქ. ...ში, ...ის ქ. №7-ში მდებარე 13199 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№6 შენობა-ნაგებობები, ს.კ. ...; ქ. ...ში, ...ს ქუჩაზე მდებარე 7825 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№5 შენობა-ნაგებობები, ს.კ. ...; ქ. ...ში, ...ს ქუჩაზე მდებარე 2260 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№3 შენობა-ნაგებობები, ს.კ. ...).

განსახილველ შემთხვევაში სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2014 წლის 24 ივნისის სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების 2.1.7 პუნქტით განისაზღვრა, რომ „უზუფრუქტუარი“ ვალდებულია თავისი უფლებების განხორციელებისას არ დაარღვიოს „მესაკუთრის“ უფლებები, ხოლო 2.2.1 პუნქტის შესაბამისად, „მესაკუთრის“ ნერილობითი თანხმობით „ქონება“ ან მისი ნაწილი გასცეს იჯარის ან ქირავნობის უფლებით. მითითებული ხელშეკრულების 4.2 პუნქტის თანახმად, „ხელშეკრულების“ გათვალისწინებული ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, „უზუფრუქტუარს“ დაეკისრება პირგასამტეხლო ყოველი დარღვეული პირობის ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 50 ლარის ოდენობით. ამავე ხელშეკრულების 4.1 პუნქტის თანახმად, „ხელშეკრულებით“ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევაში „უზუფრუქტუარი“ იღებს გაფრთხილებას, ნერილობითი სახით, სადაც მიეთითება დარღვევის გამოსწორების ვადა, გადასახადი პირგასამტეხლოს ოდენობა და საბანკო ანგარიშის რეკვიზიტები, რომელზედაც პირგასამტეხლოს თანხა უნდა იქნეს გადახდილი, ხოლო ხელშეკრულების 4.5 პუნქტის თანახმად, კი „მესაკუთრის“ მიერ განსაზღვრულ დამატებით ვადაში, „უზუფრუქტუარის“ მხრიდან „ხელშეკრულების“ პირობათა შეუსრულებლობა ან/და დაწესებულ ვადაში პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა მიიჩნევა „მესაკუთრის“ მიერ „ხელშეკრულების“ ცალმხრივად მოშლის საფუძველად.

საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2015 წლის 27 აპრილს სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს იურიდიული დეპარტამენტის სახელშეკრულებო ვალდებულებათა მონიტორინგის სამსახურის უფროსის მიმართა ...ის პრეზიდენტმა და წარადგინა 2015 წლის 1 აპრილს ...ის შპს „ს...სა“ და ე. ე-ის შორის

გაფორმებული საიჯარო ხელშეკრულება, რაზედაც 2015 წლის 2 ივნისს ა(ა)იპ ...ს ეცნობა, რომ მხარეთა შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით, უზუფრუქტუარს უფლება არ ჰქონდა სარგებლობაში გადაცემული სახელმწიფო ქონება დაეტვირთა ან/და მესაკუთრესთან შეუთანხმებლად გაეცა სარგებლობის უფლებით და მითითებული ხელშეკრულების 4.2 მუხლის შესაბამისად, ა(ა)იპ ...ს დაეკისრა პირგასამტეხლო 50 ლარის ოდენობით, დარღვევის დღიდან (2015 წლის 1 აპრილი) თითოეულ ვადაგადაცილებულ დღეზე სააგენტოს თანხმობის გაცემის დღემდე. სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს უფლებამოსილი პირის მიერ ა(ა)იპ ...ს არაერთხელ ეცნობა დაკისრებული ჯარიმის გადახდის თაობაზე და ასევე მიეცა ვადა პირგასამტეხლოს გადასახდელად. მიუხედავად აღნიშნულისა, ამ უკანასკნელის მიერ არ მომხდარა დაკისრებული პირგასამტეხლოს გადახდა, რაც მესაკუთრის მიერ მიჩნეული იქნა ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის საფუძველად. შესაბამისად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანებით შეწყდა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება (ხელშეკრულების საგანი ქ. ...ში, ...ის ქ. №7-ში მდებარე 13199 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№6 შენობა-ნაგებობები, ს.კ. ...; ქ. ...ში, ...ს ქუჩაზე მდებარე 7825 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№5 შენობა-ნაგებობები, ს.კ. ...; ქ. ...ში, ...ს ქუჩაზე მდებარე 2260 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№3 შენობა-ნაგებობები, ს.კ. ...).

საქალაქო სასამართლოს მითითებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 316-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ვალდებულების ძალით კრედიტორი უფლებამოსილია, მოსთხოვოს მოვალეს რაიმე მოქმედების შესრულება, 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად კი, ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას. სასამართლომ განმარტა, რომ სახელშეკრულებო ურთიერთობებში კეთილსინდისიერების ინსტიტუტი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია და უმთავრეს პრინციპს წარმოადგენს. სამოქალაქო კოდექსის მე-8 მუხლის მე-3 ნაწილის დანაწესის შესაბამისად, სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილენი ვალდებული არიან, კეთილსინდისიერად განახორციელონ თავიანთი უფლებები და მოვალეობები. ეს დანაწესი მოიცავს მთელ კერძო სამართალს, რომელსაც ავსებს სამოქალაქო

ლაქო კოდექსის 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილი. კეთილსინდისიერების პრინციპიდან გამომდინარე, ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე მხარეთა თანამშრომლობა, მეორე მხარის ინტერესების გათვალისწინება საჭიროა ამ ურთიერთობის ნორმალურად განვითარებისათვის. სასამართლოს მითითებით, ზოგადად, ვალდებულების ჯეროვანი შესრულება წარმოადგენს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პრინციპს და მას უკავშირდება ვალდებულების შეწყვეტა და შესრულება. კანონმდებლობა განასხვავებს ვალდებულების ჯეროვან (სათანადო) და არაჯეროვან (არასათანადო) შესრულებას. არაჯეროვანია შესრულება, როდესაც ვალდებულება მოვალის მიერ მართალია, სრულდება, თუმცა შესრულებას ხარვეზი გააჩნია, რომ იგი არ შეესაბამება ვალდებულების საფუძვლად არსებული გარიგების შინაარსსა და შესრულებით დაინტერესებული პირების მოლოდინს. ვალდებულების არაჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში ვალდებულება არ წყდება და როგორც წესი, შედეგად იწვევს ვალდებულების დამრღვევი პირის პასუხისმგებლობას. ვალდებულების ჯეროვანი შესრულება გულისხმობს მოვალის მიერ იმ მოთხოვნათა განუხრელ დაცვას, რომლებიც დაკავშირებულია თვით შესრულების საგანთან. თუ როგორი შესრულებაა ჯეროვანი, უპირველეს ყოვლისა, ხელშეკრულებით განისაზღვრება.

საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მხარეები ხელშეკრულების ყველა პირობაზე შეთანხმებული იყვნენ კანონით დადგენილი წესით, თუმცა მოსარჩელის მიერ მხარეთა შორის ხელშეკრულება არ შესრულდა ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას, კერძოდ, 2015 წლის 1 აპრილს ...ის შპს „ს...ასა“ და ე. ე-ის შორის გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულება მოსარჩელის მიერ არ იქნა გაფორმებული სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თანხმობით, ასევე არ იქნა გადახდილი დაკისრებული პირგასამტეხლო, რაც ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძველი გახდა, რის გამოც სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო აქტი მიღებული იყო კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნათა გათვალისწინებით და არ არსებობდა მისი ბათილად ცნობის სამართლებრივი საფუძველი.

ამასთან, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 23-ე მუხლზე და იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანება სასამართლოს მიერ კანონიერად იქნა მიჩნეული, არ არსებობდა მოსარჩელის მოთხოვნის, ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების კანონით გათვალისწინებული სა-

ფუძველი.

რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 25 სექტემბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ა(ა)იპ ...მა, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 23 ივნისის განჩინებით ა(ა)იპ ...ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა რუსთავის საქალაქო სასამართლოს 2019 წლის 25 სექტემბრის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლო სრულად დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს შეფასებებს და დასკვნებს საქმის ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებით, ასევე გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნები საქმის სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით და მიიჩნია, რომ საქალაქო სასამართლომ სამართლებრივი თვალსაზრისით სწორად შეაფასა საქმესთან დაკავშირებული ფაქტობრივი გარემოებები. თავის მხრივ, აპელანტმა სააპელაციო საჩივარში ვერ გააქარწყლა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გაკეთებული სამართლებრივი დასკვნები, ვერ მიუთითა და ვერ წარადგინა ისეთი არგუმენტები, რომლებზე დაყრდნობითაც შესაძლებელი იქნებოდა საქმეზე დადგენილი ფაქტების სხვაგვარი სამართლებრივი შეფასება.

ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ დამატებით ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ხელშეკრულების 4.1 მუხლის შესაბამისად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2015 წლის 2 ივნისის №4/32578, 2015 წლის 2 ოქტომბრის №4/58471, 2015 წლის 19 ნოემბრის №4/67887, 2018 წლის 20 ივნისის №4/35046, 2018 წლის 4 ივლისის №4/37788 და 2018 წლის 30 ივლისის №4/42810 წერილებით ა(ა)იპ ...ს გაეგზავნა გაფრთხილება, თუმცა ა(ა)იპ ...ის მიერ დაკისრებული პირგასამტეხლოს გადახდა არ მომხდარა, რის გამოც სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა აპელანტის მითითება მასზედ, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლი ითვალისწინებს დამატებითი ვადის დაწესებას ვალდებულების დარღვევისას, ხოლო მოცემულ შემთხვევაში რა ვალდებულება დაარღვია ...მა და რაში გამოიხატება იგი, მოსარჩელისათვის უცნობი იყო. რაც შეეხება „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 17 სექტემბრის №391 დადგენილებით დამტკიცებული დებულების მე-5 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტს, იგი ითვალისწინებს სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის უფლებამოსილებას. აპე-

ლანტისათვის მოცემულ შემთხვევაში გაუგებარი იყო ჰქონდა თუ არა სააგენტოს თავმჯდომარეს ეს უფლებამოსილება, თუ ჰქონდა, აპელანტის მოსაზრებით, მაშინ გამოდის, რომ მან დაარღვია ადმინისტრაციული წარმოების წესი, უხეშად გამოიყენა რა დისკრეციული უფლებამოსილება, არ დაიცვა საჯარო და კერძო ინტერესის პროპორციულობა, ყოველგვარი ადმინისტრაციული წარმოების ჩატარების გარეშე გააუქმა აღმჭურველი ადმინისტრაციული აქტი, როგორც არის ადმინისტრაციული ხელშეკრულება უსასყიდლო უზუფრუქტის შესახებ, არ გაუთვალისწინებია მოსალოდნელი ზიანი და ...ის ინტერესები. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, აღნიშნული მიმართევებით მათ ეცნობათ და მიეცათ ვადა პირგასამტეხლოს გადასახდელად, ამასთან, სააპელაციო პალატამ დამატებით მიუთითა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 4 ივლისის №4/37788 მიმართვაზე ა(ა)იპ ...ისადმი, სადაც მითითებულია, რომ „იმის გათვალისწინებით, რომ ხელშეკრულებით 2.2.1 მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულების ვადაგადაცილებით შესრულებისათვის ხელშეკრულების 4.2. მუხლის თანახმად, დაკისრებული პირგასამტეხლო ჯამში 3100 (სამი ათასი) ლარი გადახდილი არ არის (ხელშეკრულების 4.5 მუხლის თანახმად, მესაკუთრის მხრიდან დანესებულ ვადაში პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა, მიიჩნევა მესაკუთრის მიერ ხელშეკრულების ცალმხრივ მოშლის საფუძვლად) და ამასთან, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამმართველოს 2018 წლის 27 ივნისის №0011360620 მიმართვის წერილით ირკვევა, რომ ზემოხსენებული ხელშეკრულების ფარგლებში სარგებლობის უფლებით გადმოცემული ზოგიერთი მიწის ნაკვეთი უკანონოდ გასხვისდა მოქალაქეებზე სასაფლაოდ (რაც წარმოადგენს ხელშეკრულების 2.1.7. მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევას) სააგენტო იწყებს ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის პროცედურებს“, შესაბამისად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს აღნიშნული მიმართევებით სააპელაციო სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ მისცა შესაბამისი ვადა ხელშეკრულებით განსაზღვრული ვალდებულების შესასრულებლად და ამასთან, ა(ა)იპ ...ისათვის ცნობილი იყო, რომ ხელშეკრულების დარღვევის გამო ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ დაწყებული იყო ადმინისტრაციული წარმოება ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის პროცედურების თაობაზე.

სააპელაციო პალატამ ასევე ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს

თავმჯდომარის 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების გამოცემის ერთ-ერთ საფუძველს წარმოადგენდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამართველოს 2018 წლის 27 ივნისის №0011360620 მიმართვის წერილი სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსადმი, რომლითაც დადგენილია, რომ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამართველოში მიმდინარეობდა გამოძიება სისხლის სამართლის საქმეზე შპს „სა...ას“ ხელმძღვანელი პირების მხრიდან ჯგუფურად მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით დიდი ოდენობით სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთების მოტყუებით მიღების ფაქტზე, დანაშაული გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 180-ე მუხლის მეორე ნაწილის „ა“ პუნქტითა და 180-ე მუხლის მესამე ნაწილის „ბ“ პუნქტით. 2014 წლის 17 ივნისს გამოიცა საქართველოს მთავრობის №1090 განკარგულება ა(ა)იპ ...ისათვის უძრავი ქონების (ს/კ ...) უსასყიდლო უზუფრუქტით უფლებით გადაცემის თანხმობის მიცემის შესახებ, რის საფუძველზე სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული იქნა 15 წლის ვადით უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება. მოცემული სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული 4406 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ნაკვეთიდან უკანონოდ გასხვისებული იქნა მოქალაქეებზე სასაფლაოსათვის მიწები და მოცემულ შემთხვევაში მხარეთა მიერ სადავო არ არის მიწების უკანონოდ გასხვისების ფაქტი სასაფლაოებისათვის, რომელიც შეთანხმებული არ იყო მესაკუთრესთან, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსთან.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 316-ე-317-ე, 361-ე, 405-ე, 417-ე, 419-ე მუხლებზე და მიიჩნია, რომ მხარეები ხელშეკრულების ყველა პირობაზე შეთანხმებული იყვნენ კანონით დადგენილი წესით, თუმცა აპელანტის/მოსარჩელის მიერ მხარეთა შორის ხელშეკრულება არ შესრულდა ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას, კერძოდ, 2015 წლის 1 აპრილს ...ის შპს „ს...ასა“ და ე. ე-ის შორის გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულება მოსარჩელის მიერ არ იქნა გაფორმებული სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თანხმობით, ასევე არ იქნა გადახდილი დაკისრებული პირგასამტეხლო და მოხდა მიწის ნაკვეთის გასხვისება კერძო პირებზე სასაფლაოდ გამოყენების მიზნით მესაკუთრის თანხმობის გარეშე, რაც ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძველი გახდა.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების გაუქმების საფუძველად მითითება სამეგრელო-ზემო სვანეთის საოლქო პროკურატურის განყოფილების პროკურორის 2019 წლის 4 აპრილის დადგენილებაზე, რომლითაც ა(ა)იპ ...ი დაზარალებულად იქნა ცნობილი სისხლის სამართლის საქმეზე, რადგან დაინყო გამოძიება შპს „სა...ას“ ხელმძღვანელი პირების მხრიდან ჯგუფურად მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით დიდი ოდენობით სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთების მოტყუებით მიღების ფაქტზე, დანაშაული გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 180-ე მუხლის მეორე ნაწილის „ა“ პუნქტითა და 180-ე მუხლის მესამე ნაწილის „ბ“ პუნქტით, რადგან დანაშაულის ჩადენა დასტურდება კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს განაჩენით და თვით განაჩენის არსებობა ა(ა)იპ წარმომადგენლობით/ხელმძღვანელ პირთა მიმართებაში არ გამოორიცხავს თვით ა(ა)იპ პასუხისმგებლობას მესამე პირთა წინაშე, რადგან საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 37-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად „არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი პასუხს აგებს იმ ზიანისათვის, რომელიც მიადგამესამე პირებს ხელმძღვანელობისა და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მქონე პირის (პირების) მიერ დაკისრებული მოვალეობის შესრულებისას ისეთი მოქმედების გამო, რომელიც იწვევს ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას“ და მოცემულ შემთხვევაში ხელშეკრულებიდან გამომდინარე სახეზეა ა(ა)იპ „...ის“ მიერ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება ადმინისტრაციული ორგანოს წინაშე. ასევე სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მითითება თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2020 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებაზე, რადგან აღნიშნული გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაში არ იყო შესული და ამასთან, ხელშეკრულების 4.2 პუნქტის თანახმად, „ხელშეკრულების“ გათვალისწინებული ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, „უზუფრუქტუარს“ დაეკისრება პირგასამტეხლო ყოველი დარღვეული პირობის ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 50 ლარის ოდენობით. ამავე ხელშეკრულების 4.1 პუნქტის თანახმად, „ხელშეკრულებით“ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევაში „უზუფრუქტუარი“ იღებს გაფრთხილებას, წერილობითი სახით, სადაც მიეთითება დარღვევის გამოსწორების ვადა, გადასახადი პირგასამტეხლოს ოდენობა და საბანკო ანგარიშის რეკვიზიტები, რომელზედაც პირგასამტეხლოს თანხა უნდა იქნეს გადახდილი, ხოლო ხელშეკრულების 4.5 პუნქტის თანახმად, კი „მესაკუთრის“ მიერ განსაზღვრულ დამატებით ვადაში, „უზუფრუქტუ-

არის“ მხრიდან „ხელშეკრულების“ პირობათა შეუსრულებლობა ან/და დაწესებულ ვადაში პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა მიიჩნევა „მესაკუთრის“ მიერ „ხელშეკრულების“ ცალმხრივად მოშლის საფუძვლად, რაც მოცემულ შემთხვევაში სახეზეა და დადგენილია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების გამოცემის საფუძველი გახდა ა(ა)იპ ...ის მიერ 2014 წლის 24 ივნისის უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების ცალმხრივი დარღვევა, რის გამოც ადმინისტრაციულმა ორგანომ კანონიერად შეუწყვიტა 2014 წლის 24 ივნისის უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 23 ივნისის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ა(ა)იპ ...მა, რომელმაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

კასატორი დაუსაბუთებლად მიიჩნევს სააპელაციო სასამართლოს განჩინებას და აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ ყურადღების მიღმა დატოვა არაერთი მნიშვნელოვანი გარემოება, კერძოდ, მათ მიერ წარდგენილ იქნა დაზარალებულად ცნობის შეკახებ დადგენილება, სადაც სისხლის სამართლის №092040518011 საქმეზე დაზარალებულად იქნა ცნობილი ა(ა)იპ ...ი, რადგან ლ. ყ-მა საწარმოს წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება გამოიყენა საწარმოს ინტერესების საწინააღმდეგოდ, თავისთვის გამორჩენის მიღების მიზნით მოახდინა ქ. ...ში, ...ის ქ. №1-ში მდებარე სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული და უზუფრუქტით გადაცემული ქონებით სარგებლობა, რითაც მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენა ა(ა)იპ ...ს. ასევე წარმოდგენილ იქნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2020 წლის 31 მარტის №2/21412-19 გადაწყვეტილება, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს სარჩელი ხელშეკრულების დარღვევის გამო პირგასამტეხლოს დაკისრების მოთხოვნით.

კასატორის მითითებით, სააგენტოს მიერ დარღვეულია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-6, მე-7, 53-ე, 96-ე მუხლები. კასატორი აღნიშნავს, რომ სადავო ბრძანებას მოპასუხემ საფუძვლად დაუდო საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლი, „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 17 სექტემბრის

№391 დადგენილებით დამტკიცებული დებულების მე-5 მუხლის „გ“ პუნქტი, ასევე 2014 წლის 24 ივნისის უზუფრუქტის ხელშეკრულება და ორი წერილი, რომლის შინაარსიც მათთვის უცნობია. კასატორის მითითებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლი ითვალისწინებს დამატებითი ვადის დაწესებას ვალდებულების დარღვევისას, თუმცა მოცემულ შემთხვევაში რა ვალდებულება დაარღვია ...მა და რაში გამოიხატება იგი კასატორისთვის უცნობია. რაც შეეხება აღნიშნული დებულების მე-5 მუხლის „გ“ ქვეპუნქტს, იგი ითვალისწინებს სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის უფლებამოსილებას. მოცემულ შემთხვევაში კასატორისთვის გაუგებარია ჰქონდა თუ არა სააგენტოს თავმჯდომარეს ეს უფლებამოსილება, თუ ჰქონდა, მაშინ მან დაარღვია ადმინისტრაციული წარმოების წესი, უხეშად გამოიყენა რა დისკრეციული უფლებამოსილება, არ დაიცვა საჯარო და კერძო ინტერესის პროპორციულობა, ყოველგვარი ადმინისტრაციული წარმოების ჩატარების გარეშე გააუქმა აღმჭურველი ადმინისტრაციული აქტი, როგორიც არის ადმინისტრაციული ხელშეკრულება უსასყიდლო უზუფრუქტის შესახებ, არ გაუთვალისწინებია მოსალოდნელი ზიანი და ...ის ინტერესები და ა.შ. კასატორი მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ 2018 წლის 12 ივლისს სააგენტომ ჯერ ნაწილობრივ შეწყვიტა ხელშეკრულება, რისთვისაც თანხმობა მოითხოვა მათგან, ხოლო სულ რაღაც 5 დღეში, მათთან შეტყობინების გარეშე, სრულად შეწყვიტა ხელშეკრულება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ა(ა)იპ ...ის საკასაციო საჩივარი; საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის შემოწმება დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 25 მარტის განჩინებით ა(ა)იპ ...ის საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხის განხილვა დადგინდა მხარეთა დასწრებით, 2021 წლის 15 ივლისს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 15 ივლისის განჩინებით ა(ა)იპ ...ის საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და საქმის განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრებით 2021 წლის 30 სექტემბერს, ხოლო საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 30 სექტემბრის სხდომიდან საქმის განხილვა გადაიდო ზეპირი მოსმენის გარეშე, 2021 წლის 21 ოქტომბერს.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ა(ა)იპ ...ის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, შემდეგ გარემოებათა გამო:

განსახილველი დავის ფარგლებში ა(ა)იპ ...ის სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისის გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტის შესახებ“ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების ბათილად ცნობასა და მოპასუხისთვის საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის №1090 განკარგულების შესაბამისი ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალებას მოითხოვს.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ა(ა)იპ ...სა და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს შორის არსებობდა სახელშეკრულებო ურთიერთობა, კერძოდ, მხარეთა შორის 2014 წლის 24 ივნისის გაფორმებულია უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება, რომელსაც საფუძვლად დაედო საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი, „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონი და „არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირისათვის – ა(ა)იპ ...ისთვის უძრავი ქონების უსასყიდლო უზუფრუქტის უფლებით გადაცემაზე თანხმობის მიცემის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის №1090 განკარგულება.

„სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის 1.1 მუხლის თანახმად, ეს კანონი აწესრიგებს საქართველოს სახელმწიფო ქონების მართვასთან, განკარგვასა და სარგებლობაში გადაცემასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს. მითითებული მუხლის მე-6 პუნქტის თანახმად, სახელმწიფო ქონების მართვასა და განკარგვას ამ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ახორციელებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო.

საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 17 სექტემბრის №391 დადგენილებით დამტკიცებული „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს დებულების“ სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის მე-2 მუხლის მიხედვით, სააგენტოს მიზნებია: ა) სახელმწიფო ქონების მართვა და განკარგვა; ბ) სახელმწიფო ქონების სარგებლობაში გადაცემა; გ) სახელმწიფო ნილობრივი მონაწილეობით შექმნილ საწარმოებში პარტნიორის (აქციონერის) უფლებამოსილების განხორციელება; დ) კა-

ნონმდებლობით დადგენილი სხვა საქმიანობის განხორციელება, ხოლო მე-3 მუხლით განსაზღვრულია სააგენტოს ფუნქციები, რომლის თანახმადაც, სააგენტოს უფლებამოსილებას წარმოადგენს საქართველოს მთავრობის თანხმობის საფუძველზე, კერძო სამართლის სუბიექტისთვის სახელმწიფო ქონების სარგებლობაში აუქციონის გარეშე გადაცემა. განსახილველ შემთხვევაში „ა(ა)იპ ...ისათვის უძრავი ქონების უსასყიდლო უზუფრუქტის უფლებით გადაცემაზე თანხმობის მიცემის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 17 ივნისის №1090 განკარგულების შესაბამისად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით განხორციელდა ა(ა)იპ ...ისთვის უძრავი ქონების უსასყიდლო უზუფრუქტის უფლებით გადაცემა.

2014 წლის 24 ივნისს სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით მესაკუთრე სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ ა(ა)იპ ...ს უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გადასცა ხელშეკრულების №1 დანართში მითითებული უძრავი ქონება (ქ. ...ში, ...ის ქ. №7-ში მდებარე 13199 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№6 შენობა-ნაგებობები, ს/კ ...; ქ. ...ში, ...ს ქუჩაზე მდებარე 7825 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№5 შენობა-ნაგებობები, ს/კ ...; ქ. ...ში, ...ის ქ. №1-ში მდებარე 4406 კვ.მ მიწის ნაკვეთი, ს/კ ...) 15 წლის ვადით, ხოლო ხელშეკრულების №2 დანართში მითითებული უძრავი ქონება – 49 წლის ვადით (ქ. ...ში, მარჯვენა სანაპიროს ქუჩაზე მდებარე 2260 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№3 შენობა-ნაგებობები, ს/კ ...). ხელშეკრულების 2.1.7 მუხლით განისაზღვრა, რომ „უზუფრუქტუარი“ ვალდებულია თავისი უფლებების განხორციელებისას არ დაარღვიოს „მესაკუთრის“ უფლებები, ხოლო 2.2.1 მუხლის შესაბამისად, „უზუფრუქტუარს“ უფლება აქვს „მესაკუთრის“ წინასწარი წერილობითი თანხმობის საფუძველზე „ქონება“ ან მისი ნაწილი გასცეს იჯარის ან ქირავნობის უფლებით. მითითებული ხელშეკრულების 4.2 მუხლის თანახმად, „ხელშეკრულებით“ გათვალისწინებული ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, „უზუფრუქტუარს“ დაეკისრება პირგასამტეხლო ყოველი დარღვეული პირობის ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 50 ლარის ოდენობით. ამავე ხელშეკრულების 4.1 მუხლის თანახმად, „ხელშეკრულებით“ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობის შემთხვევაში „უზუფრუქტუარი“ იღებს გაფრთხილებას წერილო-

ბითი სახით, სადაც მიეთითება დარღვევის გამოსწორების ვადა, გადასახდელი პირგასამტეხლოს ოდენობა და საბანკო ანგარიშის რეკვიზიტები, რომელზეც პირგასამტეხლოს თანხა უნდა იქნეს გადახდილი; ხელშეკრულების 4.5 მუხლის თანახმად კი, „მესაკუთრის“ მიერ განსაზღვრულ დამატებით ვადაში, „უზუფრუქტუარის“ მხრიდან „ხელშეკრულების“ პირობათა შეუსრულებლობა ან/და დაწესებულ ვადაში პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა მიიჩნევა „მესაკუთრის“ მიერ „ხელშეკრულების“ ცალმხრივად მოშლის საფუძველად.

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ 2015 წლის 27 აპრილს სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს იურიდიული დეპარტამენტის სახელშეკრულებო ვალდებულებათა მონიტორინგის სამსახურის უფროსის მიმართა ...ის პრეზიდენტმა და წარადგინა 2015 წლის 1 აპრილის საიჯარო ხელშეკრულება.

2015 წლის 2 ივნისს ა(ა)იპ ...ს სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ აცნობა, რომ მხარეთა შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტუარის ხელშეკრულების 2.2.1 მუხლის თანახმად, უზუფრუქტუარს უფლება არ ჰქონდა სარგებლობაში გადაცემული სახელმწიფო ქონება დაეტირთა ან/და მესაკუთრესთან შეუთანხმებლად გაეცა სარგებლობის უფლებით. აღნიშნული მუხლით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობისათვის, ამავე ხელშეკრულების 4.2 მუხლის შესაბამისად, ა(ა)იპ ...ს დაეკისრა პირგასამტეხლო 50 ლარის ოდენობით, დარღვევის დღიდან (2015 წლის 1 აპრილი) თითოეულ ვადაგადაცილებულ დღეზე, სააგენტოს თანხმობის გაცემის დღემდე.

სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2015 წლის 2 ივნისის №4/32578, 2015 წლის 2 ოქტომბრის №4/58471, 2015 წლის 19 ნოემბრის №4/67887, 2018 წლის 20 ივნისის №4/35046 და 2018 წლის 30 ივლისის №4/42810 წერილებით ა(ა)იპ ...ს გაეგზავნა მოთხოვნა პირგასამტეხლოს გადახდის თაობაზე, ხოლო სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 4 ივლისის №4/37788 წერილით ა(ა)იპ ...ს ეცნობა, რომ იმის გათვალისწინებით, რომ პირგასამტეხლო გადახდილი არ იყო, ხოლო მესაკუთრის მიერ დაწესებულ ვადაში პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა მიიჩნეოდა მესაკუთრის მიერ ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის საფუძველად, ამასთან, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამმართველოს 2018 წლის 27 ივნისის №0011360620 მიმართვით ირკვეოდა, რომ მხარეთა შორის გაფორმებული ხელშეკრულების ფარგლებში სარგებლობის უფლებით გადაცემული ზოგიერთი მიწის ნაკვეთი უკანონოდ გასხვისდა მოქალაქეებზე სა-

საფლაოდ, რაც წარმოადგენდა ხელშეკრულების 2.1.7 მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულების დარღვევას, სააგენტო იწყებდა ხელშეკრულების ცალმხრივად მოშლის პროცედურებს.

სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანებით სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება შეწყდა (ხელშეკრულების საგანი – 1. ქ. ...ში, ...ის ქ. №7-ში მდებარე 13199 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№6 შენობა-ნაგებობები, ს/კ ...; 2. ქ. ...ში, ...ს ქუჩაზე მდებარე 7825 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№5 შენობა-ნაგებობები, ს/კ ...; 3. ქ. ...ში, მარჯვენა სანაპიროს ქუჩაზე მდებარე 2260 კვ.მ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი და მასზე განთავსებული №1-№3 შენობა-ნაგებობები, ს/კ ...). რაც შეეხება 2014 წლის 24 ივნისის უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების №1 დანართით გათვალისწინებულ ქ. ...ში, ...ის ქ. №1-ში მდებარე ქონებას, აღნიშნულ ნაწილში ხელშეკრულება შეწყდა 2018 წლის 12 ივლისს, საქმეში წარმოდგენილი „სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების საფუძველზე სარგებლობაში გადაცემული უძრავი ქონების ნაწილზე უზუფრუქტის შეწყვეტის თაობაზე“ ხელშეკრულების თანახმად, ხელმოწერილი სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ის წარმომადგენლების მიერ, რომელიც თავის მხრივ ეფუძნება მხარეთა შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებულ უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებას, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს სახელშეკრულებო ვალდებულებათა მონიტორინგის სამსახურის 2017 წლის 15 ნოემბრის №104394 სამსახურებრივ ბარათსა და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს სამეგრელო-გურია-ზემო სვანეთის მომსახურების ცენტრის 2017 წლის 15 ნოემბრის №104542 სამსახურებრივ ბარათს. აღნიშნული ხელშეკრულება ხელმოწერილია მხარეთა მიერ და ქ. ...ში, ...ის ქ. №1-ში მდებარე ქონების ნაწილში უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტა მხარეთა შორის სადავო არ გამბედა.

მოცემული დავის ფარგლებში მოსარჩელე სადავოდ ხდის სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანებას, რომლითაც შეწყდა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება

დანარჩენი სამი ობიექტის ნაწილში, კერძოდ, მდებარე – ქ. ...ში, ქ. ...ასა და ქ. ...ში. სადავო ბრძანება გამოცემულ იქნა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 405-ე მუხლის, „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 17 სექტემბრის №391 დადგენილებით დამტკიცებული დებულების მე-5 მუხლის „გ“ პუნქტის, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს (ს/კ №...) შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების, სამეგრელო-გურია-ზემო სვანეთის მომსახურების ცენტრის 2017 წლის 15 ნოემბრის №104542 სამსახურებრივი ბარათის, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამმართველოს 2018 წლის 27 ივნისის №0011360620 მიმართვის წერილის და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 4 ივლისის №4/37788 წერილის საფუძველზე.

უფრო კონკრეტულად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018 წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანების გამოცემის საფუძველი გახდა ა(ა)იპ ...ის მხრიდან პირგასამტეხლოს გადაუხდელობა, ასევე მიწის მესაკუთრესთან იჯარის ხელშეკრულების გაფორმების წინასწარი შეუთანხმებლობა და მესაკუთრის თანხმობის გარეშე მიწის ნაკვეთის კერძო პირებზე სასაფლაოდ გამოყენების მიზნით გასხვისება.

საკასაციო სასამართლო კვლავ ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ მხარეთა შორის არსებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება ეხებოდა საქართველოს ოთხ ქალაქში მდებარე ოთხ დამოუკიდებელ ობიექტს. ამასთან, საქმის მასალების თანახმად, ქ. ...ში მდებარე უძრავი ქონების ნაწილში ხელშეკრულება, მხარეთა შეთანხმებით, შეწყვეტილია 2018 წლის 12 ივლისს იმ საფუძველით, რომ აღნიშნული ქონება უკანონოდ გასხვისდა მოქალაქეებზე სასაფლაოდ. სადავო ბრძანებით კი ხელშეკრულება შეწყდა დანარჩენი სამი ობიექტის ნაწილში, მდებარე – ქ. ...ში, ქ. ...ასა და ქ. ...ში. რაც შეეხება სააგენტოს პრეტენზიას 2015 წლის 1 აპრილს ...ის შპს „ს...ასა“ და ე. ე-ს შორის სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს წინასწარი თანხმობის გარეშე გაფორმებულ იჯარის ხელშეკრულებასა და დაკისრებული პირგასამტეხლოს ყრუთა კავშირის მიერ გადაუხდელობასთან დაკავშირებით, აღნიშნული უკავშირდება 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით ქ. ...ში გადაცემულ უძრავ ქონებას. საქმეზე არ დასტურდება სააგენტოს პრეტენზია ქ. ...ასა და ქ. ...ში მდებარე ობიექტებთან დაკავშირებით ხელშეკრულებით

გათვალისწინებული პირობების შეუსრულებლობის თაობაზე. აღნიშნულის მიუხედავად, სადავო ბრძანებით მხარეთა შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორმებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულება დაუსაბუთებლად იქნა შეწყვეტილი სრულად.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს ქვედა ინსტანციის სასამართლოების მითითებას სახელშეკრულებო ურთიერთობებში კეთილსინდისიერების ინსტიტუტის განსაკუთრებულ მნიშვნელობაზე და ადასტურებს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-8 მუხლის მე-3 ნაწილის დანაწესის შესაბამისად, სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილენი ვალდებული არიან, კეთილსინდისიერად განახორციელონ თავიანთი უფლებები და მოვალეობები, ხოლო ამავე კოდექსის 361-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, ვალდებულება უნდა შესრულდეს ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად, დათქმულ დროსა და ადგილას, თუმცა მოცემულ კონკრეტულ შემთხვევაში საქმეზე დადგენილი გარემოებები გამოიწვევს ა(ა)იპ ...ის, როგორც სახელშეკრულებო ურთიერთობის მხარის არაკეთილსინდისიერებას. საქმეზე დადგენილია ის უდავო გარემოება, რომ 2015 წლის 1 აპრილს ...ის შპს „ს...სა“ და ე. ე-ს შორის გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულება სააგენტოს თანხმობის მისაღებად გადაეგზავნა 2015 წლის 27 აპრილს, რაზეც სააგენტოსგან პასუხი მიიღო 2015 წლის 2 ივნისს. მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გარკვეული პირობის შეუსრულებლობა უცილობლად მხარის არაკეთილსინდისიერებას არ ადასტურებს, მით უფრო იმის გათვალისწინებით, როდესაც მოცემულ შემთხვევაში ყრუთა კავშირმა სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს 2015 წლის 1 აპრილს გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულება თავად გადაუგზავნა იმავე თვეს. რაც შეეხება პირგასამტეხლოს დაკისრების მართებულობის საკითხს, რომელსაც სააგენტო აფუძნებს უზუფრუქტის ხელშეკრულების პირობების დარღვევას, დამოუკიდებელი დავის საგანს წარმოადგენს. მართალია, საქმეზე მიღებული გადაწყვეტილება კანონიერ ძალაში არ არის შესული, თუმცა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2020 წლის 31 მარტის №2/21412-19 გადაწყვეტილებით არ დაკმაყოფილდა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს სარჩელი ხელშეკრულების დარღვევის გამო პირგასამტეხლოს დაკისრების მოთხოვნით, სადაც სასამართლომ მიუთითა, რომ მოთხოვნილი პირგასამტეხლო მოიცავდა თანხმობის გაცემამდე პერიოდს და სააგენტო ყრუთა კავშირს თანხმობის გაცემის შემდგომ არ არიცხავდა პირგასამტეხლოს. სააგენტოს მოქმედება, იჯარის ხელშეკრულების შეფასება, მისი მოწონება და შემდგომ ამავე პერიოდზე პირგასამტეხლოს მოთხოვნა მართლზომიერებისა და კე-

თილსინდისიერების თვალსაზრისით სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიიჩნია.

რაც შეეხება უზუფრუქტის ხელშეკრულებით ქ. ...ში გადაცემული მიწის ნაკვეთის გასხვისებას კერძო პირებზე სასაფლაოდ გამოყენების მიზნით მესაკუთრის თანხმობის გარეშე, საკასაციო სასამართლო მხარის კეთილსინდისიერებასთან დაკავშირებით ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებაზე, რომ ყრუთა კავშირის ხელმძღვანელი პირების დანაშაულებრივი ქმედების შესახებ შეტყობინება თავად ყრუთა კავშირის მიერ განხორციელდა, ამასთან, წარმოდგენილია დაზარალებულად ცნობის შესახებ 2019 წლის 4 აპრილის დადგენილება, სადაც სისხლის სამართლის №092040518011 საქმეზე დაზარალებულად იქნა ცნობილი ა(ა)იპ ...ი, რადგან შპს „სა...ის“ დირექტორმა ლ. ყ-მა საწარმოს წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება გამოიყენა საწარმოს ინტერესების საწინააღმდეგოდ, თავისთვის გამორჩენის მიღების მიზნით მოახდინა ქ. ...ში, ...ის ქ. №1-ში მდებარე სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული და უზუფრუქტით გადაცემული მიწის ნაკვეთის ფიზიკურ პირებზე სასაფლაოდ გასხვისება, რითაც მნიშვნელოვანი ზიანი მიაყენა ა(ა)იპ ...ს. საგულისხმოა, რომ თავად ლ. ყ-იც აღიარებს მის მიერ ყრუთა კავშირისთვის ზიანის მიყენების ფაქტს და იღებს ვალდებულებას ყრუთა კავშირის მიმართ მიყენებული ზიანის ანაზღაურებაზე. აღნიშნულ გარემოებათა ერთობლიობა, ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების დარღვევის ხასიათი და ამ დარღვევის გამოვლენის პროცესში ყრუთა კავშირის ჩართულობა, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, გამოირიცხავს ყრუთა კავშირის არაკეთილსინდისიერების ფაქტს, მით უმეტეს უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გადაცემული იმ ობიექტების მიმართ, რომელთან დაკავშირებითაც სააგენტოს პრეტენზია არ გამოუთქვამს. კავშირის ერთეული ხელმძღვანელი პირების დანაშაულებრივ ქმედებას კი არ შეიძლება შეენიროს მთლიანად ორგანიზაციის ინტერესები, მით უფრო იმ პირობებში, როდესაც იგი აერთიანებს მოწყვლად ჯგუფს, ყრუთა კავშირი წარმოადგენს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა კავშირს.

...ის წესდების მიხედვით, კავშირი წარმოადგენს დამოუკიდებელ, თვითმმართველ, საზოგადოებრივ ორგანიზაციას და თავის რიგებში ნებაყოფლობით სანწყისებზე აერთიანებს იმ ფიზიკურ პირებს, რომლებიც ცნობენ და აღიარებენ კავშირის წესდებას, მიზნებს, ამოცანებს და მონაწილეობას მიიღებენ მის საქმიანობაში (მუხ. 2.2.2). კავშირის ძირითადი მიზნებია ორგანიზაციული და ფინანსური განმტკიცება; სტრუქტურული ქვედანაყოფების საქმიანობის კოორდინირება; სმენადარღვეული მოქალაქეების ნებაყოფ-

ლობითი გაერთიანება და მათი კანონიერი უფლებების, თავისუფლებებისა და ინტერესების დაცვის, სოციალური, შრომითი რეაბილიტაციისა და თანამედროვე საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა; სისტემატიური და თანმიმდევრული ზრუნვა კავშირის წევრების შრომითი და საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობის მიზნით, მათი პრობლემების წარმოჩენა სახელმწიფოსა და სხვა იურიდიულ პირთა წინაშე; სმენადარღვეულ პირთა აღრიცხვა და აქტიურ საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩართვის ხელშეწყობა; კავშირის წევრებისათვის საშუალო, სპეციალური და უმაღლესი განათლების მიღებაში ხელშეწყობა; საგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის ხელის შეწყობა სმენადარღვეული ბავშვების გამოვლენასა და მათი სკოლამდელ დაწესებულებებში მოწყობის მიზნით; კავშირის წევრთა კვალიფიკაციის ასამაღლებლად მოსამზადებელი კურსების მოწყობა და სხვადასხვა სახის სემინარების ჩატარება; ჯანმრთელობის დაცვის ორგანიზებისათვის დახმარების აღმოჩენა სმენადარღვეულ პირთა დამატებით სამედიცინო მომსახურებისა და პროფილაქტიკის, ახალი კონსტრუქციის სმენითი და ხმის წარმომქმნელი აპარატებით უზრუნველსაყოფად; საერთაშორისო და საზღვარგარეთის მონათესავე ორგანიზაციებთან ურთიერთობების გაფართოება (მუხ. 5.1). კავშირი მისი მიზნების განხორციელებისათვის კანონით დადგენილი წესით ქმნის პირველად ორგანიზაციებს, ფილიალებს, სასწავლო-საწარმოო ნაშრომებს, კომერციულ სტრუქტურებს; საწესდებო ამოცანების შესრულების უზრუნველსაყოფად აარსებს საკუთარ და ერთობლივ ფონდებს, საკუთარი ან/და ერთობლივი საზოგადოებების შექმნის გზით ქმნის და მონაწილეობის მატერიალურ-ტექნიკურ და საფინანსო ბაზას; თანამშრომლობს საქართველოში მოქმედ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, გაერთიანებებთან, კავშირებსა და საზოგადოებებთან; აწყობს შეხვედრებს, კონფერენციებს, სიმპოზიუმებს, აყალიბებს სადისკუსიო კლუბებს თანამედროვეობის აქტუალურ საკითხებზე; აწყობს ფესტივალებს, კონკურსებს, ლატარიის გათამაშებებს, აუქციონებს, გამოფენა-პრეზენტაციებს, მართავს სანახაობით, მიზნობრივ საქველმოქმედო ღონისძიებებს, როგორც საქართველოში, ასევე მის ფარგლებს გარეთ; ორგანიზაციულად უზრუნველყოფს და ყოველმხრივ მხარს უჭერს კავშირის წევრთა მხატვრულ, თვითშემოქმედებით, ფიზიკულ-სპორტულ ალბრდა-განვითარებას. ხელს უწყობს სპორტული შეჯიბრებების, ტურისტული ლაშქრობების, ექსკურსიების და სხვა ღონისძიებების ჩატარებაში; იღებს ზომებს კავშირის წევრთა მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო, საკურორტო, სამკურნალო და დასვენების პირობების გაუმჯობესებისათვის; მო-

ნაწილებს იმ საქველმოქმედო და მიზნობრივი პროგრამების შედგენა რეალიზებაში, რომლებიც ხელს უწყობენ კავშირის წევრების პრობლემების გადაწყვეტას საყოფაცხოვრებო, ჯანდაცვის, შრომითი მონყოფის, სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული უზრუნველყოფის სფეროში; კავშირი, პირველადი ორგანიზაციების მეშვეობით, კისრულობს ვალდებულებას შეზღუდული შესაძლებლობების ყრუ-ინვალიდები უზრუნველყოს ჟესტური ენის მცოდნე თარჯიმნებით; აღნიშნულის გარდა, კავშირს, სანესდებო ამოცანების შესასრულებლად უფლება აქვს განახორციელოს ნებისმიერი საქმიანობა, რაც არაა აკრძალული საქართველოს კანონმდებლობით.

...ს აღნიშნული მიზნებისა და ამოცანების შესასრულებლად ბუნებრივია ესაჭიროება ფინანსური მხარდაჭერა. ყრუთა კავშირის მითითებით, კავშირს უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გადაცემული მიწის ნაკვეთები გაცემული ჰქონდა იჯარის ხელშეკრულებით, რომლიდანაც მიღებულ შემოსავლებს ახმარდა სწორედ ორგანიზაციას.

საქართველოს კონსტიტუციის პრეამბულის მიხედვით მოქალაქეთა ურყევ ნებად არის გამოცხადებული სოციალური სახელმწიფოს დამკვიდრება. ამასთან, კონსტიტუციურმა ცვლილებებმა განამტკიცა სოციალური სახელმწიფოს პრინციპი, კონსტიტუციის ახალი რედაქციის მიხედვით, საქართველო არის სოციალური სახელმწიფო, რომელიც ზრუნავს საზოგადოებაში სოციალური სამართლიანობის, სოციალური თანასწორობისა და სოციალური სოლიდარობის პრინციპების განმტკიცებაზე (მუხ. 5). ამასთან, საქართველოს კონსტიტუციის მე-11 მუხლით განმტკიცებულია თანასწორობის უფლება, რომელიც სახელმწიფოს აკისრებს განსაკუთრებულ როლს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებებისა და ინტერესების რეალიზებისათვის, კერძოდ, კონსტიტუცია ადგენს, რომ „სახელმწიფო ქმნის განსაკუთრებულ პირობებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებებისა და ინტერესების რეალიზებისათვის“ (მუხ. 11.4). კონსტიტუციის ახალი რედაქციით სახელმწიფომ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის განსაკუთრებული პირობების შექმნის ვალდებულება აღიარა.

ამასთან, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენციის“ რატიფიცირებით სახელმწიფომ აღიარა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა დაცვის საერთაშორისო სტანდარტები და იკისრა რიგი ვალდებულებები როგორც ეროვნულ, ასევე საერთაშორისო დონეზე. კონვენციით ნაკისრი ვალდებულებებისა და პრინციპების

ეროვნულ კანონმდებლობაში უკეთ ასახვის მიზნით 2020 წელს მიღებულია კანონი „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების შესახებ“, რომელიც მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებრივ გარანტიებს ეროვნულ დონეზე. აღნიშნული კანონით ძალადაკარგულად გამოცხადდა „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვის შესახებ“ საქართველოს 1995 წლის 14 ივნისის კანონი, რომელიც განსაზღვრავდა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მიმართ სახელმწიფო პოლიტიკის საფუძვლებს და მიზნად ისახავდა სხვა პირთა თანაბრად უზრუნველყო შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების რეალიზაცია, შეექმნა ხელსაყრელი პირობები მათი სრულფასოვანი ცხოვრებისა და საზოგადოების ეკონომიკურ თუ პოლიტიკურ საქმიანობაში მონაწილეობისათვის.

განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს იმ გარემოებას, რომ უზუფრუქტის ხელშეკრულებით ქ. ...ში გადაცემული მიწის ნაკვეთის კერძო პირებზე სასაფლაოდ გამოყენების მიზნით მესაკუთრის თანხმობის გარეშე გასხვისების გამო ხელშეკრულება აღნიშნულ ნაწილში უკვე შეწყვეტილი იყო 2018 წლის 12 ივლისს, რაც მხარეთა შორის სადავოდ არ ქცეულა, 2018 წლის 19 ივლისის სადავო ბრძანება კი არ ასაბუთებს უზუფრუქტის ხელშეკრულების სრულად შეწყვეტის აუცილებლობას, სადავო ბრძანებაში არაფერია აღნიშნული ხელშეკრულების სრული გაუქმებით რა ზიანი ადგებოდა ისეთი საჭიროებების ორგანიზაციას, როგორიც ყრუთა კავშირია, რამეთუ ...ს უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულებით გადაცემული მიწის ნაკვეთები გაცემული ჰქონდა იჯარის ხელშეკრულებით, რომლიდანაც მიღებულ შემოსავლებს ახმარდა სწორედ ორგანიზაციას. დაუსაბუთებელია ხელშეკრულების მთლიანად შეწყვეტა სამი დამოუკიდებელი ობიექტის ნაწილში, რომელთაგან ორ შემთხვევაში, მდებარე – ქ. ...ასა და ქ. ...ში, ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების დარღვევის ფაქტი საქმეზე არ დასტურდება. ამასთან, საყურადღებოა ის გარემოებაც, რომ მხარეთა შორის არსებული ხელშეკრულების №1 დანართით გათვალისწინებული ქონება (მდებარე – ქ. ...ში, ქ. ...ასა და ქ. ...ში) მხარეს გადაეცა 15 წლის ვადით, ხოლო ხელშეკრულების №2 დანართით გათვალისწინებული ქონება (მდებარე – ქ. ...ში) გადაეცა 49 წლის ვადით. საქმეზე არ დასტურდება ხელშეკრულების შესანარჩუნებლად სააგენტოს მხრიდან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონების დაცვის მიზნით დამატებითი დაცვის ღონისძიებების გამოყენების მცდელობა. დაუსაბუთებელია ხელშეკრულებით გადაცემული ქონების სრული ჩამორ-

თმევით ყრუთა კავშირის ფინანსური მხარდაჭერისა და უზრუნველყოფის საკითხი, რამდენადაც მოცემულ შემთხვევაში საქმე ეხება საზოგადოებას, რომელიც სახელმწიფოს მხრიდან განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებს, რაც აღიარებულია ქვეყნის შიდა თუ საერთაშორისო აქტებით.

ამასთან, მოცემული დავის გადაწყვეტის ფარგლებში საკასაციო სასამართლო ითვალისწინებს იმ გარემოებას, რომ სადავო საკითხი უკავშირდება მხარეთა შორის არსებულ სახელშეკრულებო ურთიერთობას, რა დროსაც ადმინისტრაციული ორგანოს საქმიანობის კანონიერებაზე მსჯელობისას უნდა განისაზღვროს ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ კონკრეტული სამართალურთიერთობის მოწესრიგებისათვის გამოყენებული საქმიანობის სამართლებრივი ფორმა და მისი ხასიათი, რამდენადაც დავის განხილვისას სასამართლოს მიერ სწორედ აღნიშნული საკითხის სხვა გარემოებებთან ერთობლიობაში მართებული განსაზღვრით დგინდება სასამართლო კონტროლის არეალი. ადმინისტრაციულ ხელშეკრულებაზე სასამართლო კონტროლის ფარგლებს ადმინისტრაციული ორგანოს აღნიშნული მმართველობითი ღონისძიებისათვის დამახასიათებელი სამართლებრივი ბუნება, მისი პრინციპები განსაზღვრავს. სასამართლო, როგორც აღმასრულებელი ხელისუფლების მაკონტროლებელი ორგანო, უფლებამოსილია, ადმინისტრაციული სამართალწარმოების წესით გადაწყვიტოს ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებასთან, შეწყვეტასთან ან შესრულებასთან დაკავშირებით წარმოშობილი დავები, მათ შორის, კონტროლის შესაბამისი ფარგლების დაცვითა და საჭირო სამართლებრივი ბერკეტების გამოყენებით დაავალდებულოს მხარე, შეასრულოს ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობა, თუმცა სასამართლო უფლებამოსილი არ არის, ადმინისტრაციულ ორგანოს დაავალოს ადმინისტრაციული ხელშეკრულების გაფორმება. ამასთან, სახელშეკრულებო ურთიერთობათა მიმართ სასამართლო კონტროლის შეზღუდული ფარგლებით არსებობა არ გამოირიცხავს ადმინისტრაციული ხელშეკრულების მხარეების, მით უფრო, ადმინისტრაციული ორგანოს ვალდებულებას, დაასაბუთოს ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძვლები, რასაც მოცემულ კონკრეტულ შემთხვევაში ხელშეკრულების სრული გაუქმებისას ადგილი არ ჰქონია. შეფასების მიღმა დარჩა ის გარემოება, რომ ყრუთა კავშირი სწორედ ორგანიზაციის დახმარების უზრუნველყოფის მიზნით ითხოვდა უზუფრუქტის უფლებით ქონების სარგებლობაში გადაცემას, ხოლო ხელშეკრულების მთლიანად შეწყვეტის პირობებში არ არის დასაბუთებული ხომ არ მოესპო კავშირის ფინანსური უზრუნველყოფის წყარო სრულად. ყოველივე აღნიშნულის შეფასებასა და გათვალისწინ-

ნებას არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა სადავო საკითხის გადან-
ყვეტისას, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებრი-
ვი მდგომარეობისა და მათი სოციალური და ეკონომიკური უზრუნ-
ველყოფის გათვალისწინებით.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოცემული
საქმის განხილვა მხარეთა მონაწილეობით დაინიშნა მხარეთა შო-
რის მორიგების მიღწევის მიზნით, რა დროსაც კასატორის ა(ა)იპ
...ის წარმომადგენელმა მზაობა გამოთხა მორიგების თაობაზე,
თუმცა, ამ ეტაპზე სააგენტომ უარი თქვა მორიგებაზე.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სა-
სამართლო მიიჩნევს, რომ ა(ა)იპ ...ის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკ-
მაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სა-
სამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 23 ივ-
ნისის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომ-
ლითაც ა(ა)იპ ...ის სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ,
ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი „სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვ-
ნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორ-
მებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტის
შესახებ“ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018
წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანება და მოპასუხე სსიპ სახელ-
მწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს დაევალოს სადავო საკით-
ხის ხელახლა განხილვა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ად-
მინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნა-
წილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე
მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ა(ა)იპ ...ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობ-
რივ;

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრა-
ციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 23 ივნისის განჩინება და მიღე-
ბულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;

3. ა(ა)იპ ...ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

4. ბათილად იქნეს ცნობილი „სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვ-
ნულ სააგენტოსა და ა(ა)იპ ...ს შორის 2014 წლის 24 ივნისს გაფორ-
მებული უსასყიდლო უზუფრუქტის ხელშეკრულების შეწყვეტის
შესახებ“ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2018

წლის 19 ივლისის №1/1-1697 ბრძანება და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს დაევალოს სადავო საკითხის ხელახლა განხილვა;

5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სანბრძოლვითი საგნების ფლობის საფუძველზე შპს-ის ქონების გადაცემის პირობები

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელის

№ბს-193(2კ-21)

9 დეკემბერი, 2021 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**

შემადგენლობა: მ. ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

გ. აბუსერიძე,

ბ. სტურუა

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა; ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დაევალება

აღწერილობითი ნაწილი:

2017 წლის 14 ივლისს ქ. გ-ამ სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხეების – საქართველოს მთავრობის, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მიმართ.

მოსარჩელის განმარტებით,ში, ...ის ქუჩის №...-ში მდებარეობს ორსართულიანი შენობა, სადაც განთავსებული იყო ...ის №... ..ოო ...ა-...ი. რამდენადაც მოსარჩელეს, როგორც ...ის პედაგოგს, არ ჰქონდა ბინა, 1974 წელს იგი ოფიციალური წერილის საფუძველზე შესახლებულ იქნა პირველ სართულზე 67.83 კვ.მ ფართობი, სადაც იგი რეგისტრირებულია და ცხოვრობს დღემდე. მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ კომუნალურ ხარჯებს იგი პირადად ფარავს, ამასთან, იგი არის სოციალურად დაუცველი. ზემოხსენებული შენობა-ნაგებობა არსებული მდგომარეობით ირიცხება სახელმწიფოს ბალანსზე. თავდაპირველად, იგი ირიცხებოდა საქართველოს განათ-

ლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ბალანსზე, ხოლო შემდგომ, 2012 წლის 22 აგვისტოს, იგი აღირიცხა ქალაქ თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებად. 2013 წლის 29 აპრილიდან იგი ირიცხება სახელმწიფოს საკუთრებად.

მოსარჩელის მითითებით, გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2/16-02 გადაწყვეტილებით საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს უარი ეთქვა ქ. გ-ას გამოსახლებაზე მანამდე, სანამ იგი სხვა ფართით არ იქნებოდა დაკმაყოფილებული. აღნიშნული გათვალისწინებულ იქნა განათლების სამინისტროს მხრიდან, რამდენადაც 2008 წლის 25 იანვარს მათ მიმართეს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, თუმცა ეკონომიკის სამინისტრომ არ გაითვალისწინა სასამართლოსა და განათლების სამინისტროს მოთხოვნა და მთლიანი ქონება ჯერ თბილისის თვითმმართველობის, ხოლო შემდგომ კი სახელმწიფო საკუთრებად დაარეგისტრირა.

მოსარჩელე აღნიშნავს, რომ 2013 წლის 31 იანვარს თბილისის მერიის ქონების მართვის სააგენტოსა და მას შორის გაფორმდა ხელშეკრულება პირდაპირი ფორმით უძრავი ქონების მისთვის მიყიდვის თაობაზე. მიუხედავად ამისა, ხსენებული ხელშეკრულება ბოლომდე არ იქნა მიყვანილი. ამასთან, 2013 წლის 2 აპრილის დადგენილებით ძალადაკარგულად გამოცხადდა 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება, რომელიც წარმოადგენდა პირდაპირი მიყიდვის ხელშეკრულების გაფორმების საფუძველს. მოსარჩელის მითითებით, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიაში მას განუმარტეს, რომ 2013 წლის 31 იანვრის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის საფუძველად იქცა ის გარემოება, რომ სადავო ქონება მათ საკუთრებაში აღარ ირიცხებოდა, შესაბამისად, ქ. გ-ას აღნიშნული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების თაობაზე სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის უნდა მიემართა. მიუხედავად მოსარჩელის მხრიდან სააგენტოსათვის მიმართვისა, სააგენტომ არ გაითვალისწინა ყოველივე ზემოხსენებული და მას განუმარტა, რომ ადმინისტრაციულ ორგანოს შეეძლო განეხილა საკითხი მხოლოდ ქონების ელექტრონული აუქციონის ფორმით პრივატიზების თაობაზე, რასაც მოსარჩელე არ ეთანხმება, რამდენადაც იგი მიიჩნევს, რომ სადავო ქონება მას ჯერ კიდევ 1974 წელს, მაშინდელი მთავრობის გადაწყვეტილებით გადაეცა სარგებლობაში, რაც კიდევ უფრო გამყარდა 2002 წლის სასამართლო გადაწყვეტილებით.

მოსარჩელე ასევე მიუთითებს, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს წერილი მის მიერ გასაჩივრებულ იქნა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო-

ში, რომელმაც ასევე უარი უთხრა მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ დასახელებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები უკანონო და უსაფუძვლოა.

ამდენად, სასარჩელო მოთხოვნის დაზუსტების შედეგად, მოსარჩელემ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილისა და მასზე წარდგენილი ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანების ბათილად ცნობა და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართის ქ. გ-ასათვის პირდაპირი მიყიდვით საკუთრებაში გადაცემის შესახებ საკითხის მთავრობის სხდომაზე განსახილველად მომზადებისა და წარდგენის თაობაზე ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალება მოითხოვა. შესაბამისად, საქართველოს მთავრობა ამოირიცხა მოპასუხეთა წრიდან.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 1 მაისის გადაწყვეტილებით ქ. გ-ას სარჩელე არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ ქ. გ-ა 1975 წლის 13 მაისიდან რეგისტრირებულია მისამართზე –, ...ის ქუჩა №34 (ყოფილი ...ის ქუჩა №18), ბინა №2. გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის გადაწყვეტილებით საქართველოს განათლების სამინისტროს სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და იმ დროისათვის საქართველოს განათლების სამინისტროს ბალანსზე არსებულ,ში, ...ის ქუჩის №...-ში (...ის ქუჩის №...-ში) მდებარე შენობიდან ქ. გ-ასა და მასთან მცხოვრები პირების გარდა სამაგიერო ფართის მიუცემლად ყველა პირი იქნა გამოსახლებული, ქ. გ-ასა და მისი ოჯახის წევრების გამოსახლების პირობად კი მათი ფართით დაკმაყოფილება დადგინდა. დასახელებული გადაწყვეტილება ქ. გ-ას ნაწილში შევიდა კანონიერ ძალაში.

საქმის მასალებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად იქნა მიჩნეული, რომ ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში მდებარე, №... უძრავი ქონება საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს №16/838 მიმართვით სახელმწიფოს საკუთრებად დარეგისტრირდა. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ ქონების მართვის სააგენტოს 2012 წლის 13 სექტემბრის №06-8/10147 მიმართვის საფუძველზე, ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში მდებარე უძრავი ქონება ქალაქ თბილისის თვით-

მმართველი ერთეულის საკუთრებად დარეგისტრირდა. ქალაქ თბილისის მთავრობის 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილების მიხედვით, 2013 წლის 31 იანვარს ქალაქ თბილისის მთავრობის სახელით, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ ქონების მართვის სააგენტოსა და ქ. გ-ას შორის ქალაქ თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებაში არსებული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლის საგანს წარმოადგენდა ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართობის ბინა (საკადასტრო კოდი №.....) შესაბამისი წილობრივი მინის ნაკვეთით. ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის №12.16.369 დადგენილებით ძალადაკარგულად გამოცხადდა 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება და №... ქონებაზე, მუნიციპალიტეტის საკუთრების მიტოვების საფუძველზე, სახელმწიფოს საკუთრება აღდგა.

2016 წლის 12 დეკემბერს ქ. გ-ამ განცხადებით მიმართა საქართველოს მთავრობას და ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ის I სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ. ფართის (საკადასტრო კოდი №.....) პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზება მოითხოვა. საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის 2016 წლის 14 დეკემბრის №44412 წერილით ქ. გ-ას განცხადება სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს გადაეცაზა.

სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილით ქ. გ-ას ეცნობა, რომ სააგენტოს მიერ საქართველოს მთავრობის წინაშე უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების ინიცირების შემთხვევაში, დაინტერესებული პირის მიერ წარდგენილი უნდა ყოფილიყო ინფორმაცია შესაბამისი პირობების შესახებ (გადაცემის ფორმა, საპრივატიზებო პირობები/საფასური). აღნიშნულის გათვალისწინებით, ვინაიდან სააგენტო უძრავი ქონების განკარგვის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებისას ხელმძღვანელობდა დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში და პასუხისმგებელი იყო სახელმწიფო ქონების რაციონალურ გამოყენებაზე, ქ. გ-ას მოთხოვნა უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების ინიცირების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა. წერილით ქ. გ-ას, ასევე, განემარტა, რომ შესაბამისი დაინტერესების არსებობის შემთხვევაში, სააგენტო მზად იყო ემსჯელა მოთხოვნილი უძრავი ქონების ელექტრონული აუქციონის ფორმით პრივატიზების საკითხზე.

2017 წლის 26 იანვარს ქ. გ-ამ ადმინისტრაციული საჩივრით მიმართა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სა-

მინისტროს და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილის ბათილად ცნობა და სააგენტოსათვის სადავო უძრავი ქონების ქ. გ-ასათვის პირდაპირი მიყიდვის თაობაზე საქართველოს მთავრობისათვის მიმართვის დავალეზა მოითხოვა.

სასამართლომ ასევე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანებით ქ. გ-ას უარი ეთქვა საჩივრის დაკმაყოფილებაზე. სადავო ბრძანებაში აღინიშნა, რომ გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება ვერ განიხილებოდა სადავო ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით ქ. გ-ას საკუთრებაში გადაცემის საფუძველად. სამინისტრომ მიიჩნია, რომ ქ. გ-ას მართლზომიერად ეთქვა უარი მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე და სააგენტოს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობის საფუძველი არ არსებობდა.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილის შინაარსიდან გამომდინარე, მისი შეფასებისათვის უნდა დადგენილიყო, გააჩნდა თუ არა მოსარჩელეს სახელმწიფოს კუთვნილი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით საკუთრებაში მიღების საფუძველი.

სასამართლომ მიუთითა, რომ საქართველოს სახელმწიფო ქონების მართვასთან, განკარგვასა და სარგებლობაში გადაცემასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონი აწესრიგებს. დასახელებული კანონის პირველი მუხლის მე-6 და მე-8 პუნქტების თანახმად, სახელმწიფო ქონების მართვასა და განკარგვას ამ კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ახორციელებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო, რომლის მიერ გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები საჩივრდება სამინისტროში, ხოლო შემდგომ – სასამართლოში.

ამავე კანონის მე-2 მუხლის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტების მიხედვით, სახელმწიფოს კუთვნილი ქონების განკარგვის ერთ-ერთი ფორმა – პრივატიზება გულისხმობს ელექტრონული ან/და საჯარო აუქციონის, პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის ფორმებით, სავაჭრო ობიექტის, მესამე პირის მემკვიდრეობით, აგრეთვე წილების ან აქციების ან სერტიფიკატებით წარ-

მოდგენილი აქციების პირდაპირ ან შუამავლის მეშვეობით, საჯარო ან კერძო შეთავაზებით, უცხო ქვეყნის აღიარებულ საფონდო ბირჟაზე ან მოცემულ დროს საერთაშორისო კაპიტალის ბაზრებზე არსებული პრაქტიკის შესაბამისი შეთავაზების სხვაგვარი ფორმით ფიზიკური და იურიდიული პირების ან მათი გაერთიანებების მიერ სახელმწიფო ქონებაზე საკუთრების უფლების შეძენას ამ კანონით დადგენილი წესით.

სასამართლომ ასევე მიუთითა „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის პირველი პუნქტზე, რომლის მიხედვით, სახელმწიფო ქონების პრივატიზება ხორციელდება: ა) აუქციონით; ბ) პირდაპირი მიყიდვით ან კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვით, გ) უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემით. ამავე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემით პრივატიზების შემდეგი ფორმები დაიშვება:

- ქონების მმართველის მიერ საქართველოს მთავრობის თანხმობით ფიზიკური პირებისათვის ან/და კერძო სამართლის იურიდიული პირებისათვის, საქართველოს ეროვნული ბანკისა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის სახელმწიფო ქონების გადაცემა მისი ტოლფასი ქონების სახელმწიფო საკუთრებაში გადმოცემის სანაცვლოდ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრული წესით (კანონის მე-3 მუხლის მე-5 პუნქტი);

- ქონების მმართველის მიერ საქმის მომზადებისა და შესაბამისი წარდგინების საფუძველზე საქართველოს მთავრობის გადანყვეტილებით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული პირებისათვის – დევნილებისათვის, აგრეთვე, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის სახელმწიფო ქონების საკუთრებაში გადაცემა (კანონის 6³ მუხლი).

- იჯარით გაუცემელი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთის პრივატიზება (კანონის მე-10 მუხლი);

- იჯარით გაცემული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზება შესაბამის მოიჯარეზე (კანონის 18¹ მუხლი).

მითითებული ნორმებიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო უფლებამოსილი იყო, ქ. გ-ასათვის ქონების გადაცემის თაობაზე წინადადებით საქართველოს მთავრობისათვის მიემართა იმ შემთხვევაში, თუ წარდგენილი იქნებოდა კანონმდებლობით დაშვებული პრი-

ვატიზების კონკრეტული სახის განხორციელებაზე მოთხოვნა შესაბამის საფუძვლებზე მითითებით, რასაც, მოცემულ შემთხვევაში, ადგილი არ ჰქონია. სასამართლოს შეფასებით, სააგენტოს არ ჰქონდა ქ. გ-ასათვის ქონების პირდაპირი მიყიდვით სიმბოლურ ფასად გადაცემის პირობა, რამეთუ ქ. გ-ა არ წარმოადგენდა სუბიექტს, რომელზეც ამ სახით პრივატიზება დაიშვებოდა – იგი არ იყო საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილი. ამასთან, დადგენილი იყო, რომ პირდაპირი მიყიდვის ფორმით უძრავი ქონების გადაცემა ქ. გ-ამ გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესული №2-126-02 გადაწყვეტილების საფუძველზე მოითხოვა, თუმცა აღნიშნული გადაწყვეტილება სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს შესაბამის ვალდებულებას არ ადგენდა და ამ გადაწყვეტილებით ქ. გ-ას საკუთრების უფლება არ მინიჭებია. რაც შეეხება მართლზომიერ მფლობელობაში არსებულ უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების აღიარებას, «ფიზიკური და კერძო სამართლის იურიდიული პირების მფლობელობაში არსებულ მიწის ნაკვეთებზე საკუთრების უფლების აღიარების შესახებ» საქართველოს კანონის 4¹ და მე-5 მუხლების თანახმად, მის განხილვასა და შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებაზე კომპეტენტურ ორგანოს წარმოადგენდა არა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო, არამედ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო.

სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 201-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული საჩივრის განხილვისას მოწმდება გასაჩივრებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი კანონიერებისა და მიზანშეწონილობის თვალსაზრისით. ამავე მუხლის მიხედვით, ადმინისტრაციული საჩივრის განმხილველი ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია შეამოწმოს, აკმაყოფილებს თუ არა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი კანონის იმ მოთხოვნას, რომელიც ადმინისტრაციული საჩივრის წარმდგენ პირს ანიჭებს რაიმე უფლებას ან უპირატესობას.

მოცემულ შემთხვევაში, საქმეში არსებული მასალების განხილვის შედეგად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ გადაწყვეტილება საქმის ფაქტობრივი გარემოებების სრულყოფილად შესწავლის შემდეგ მიიღო და არ დასტურდებოდა, რომ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანების მიღებისას ადგილი ჰქონდა პროცედურული ნორმების არსებით დარღვევას. მოსარჩელის მიერ არ ყოფილა დასა-

ბუთებული მითითებული ბრძანების კანონმდებლობასთან შეუსაბამობა. ამასთან, აღნიშნული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობის მოთხოვნის ნაწილში სარჩელის უსაფუძვლობაზე მიუთითებდა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს წერილთან დაკავშირებული დასკვნებიც (პუნქტი 6.1). ამდენად, სასამართლოს მოსაზრებით, არ არსებობდა გასაჩივრებული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობისა და მოპასუხისათვის ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების საფუძვლები.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 1 მაისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ქ. გ-ამ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 3 დეკემბრის სხდომაზე სასარჩელო მოთხოვნის ტრანსფორმაციის შედეგად მოთხოვნილ იქნა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილისა და მასზე წარდგენილი ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანების ბათილად ცნობა და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსთვის გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების პირობების აღსრულების დავალება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ქ. გ-ას სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2018 წლის 1 მაისის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ქ. გ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს ქ. გ-ას მიმართ გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების დაცვა დაევა; დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სადავო საკითხის გადაწყვეტის მიზნით, სააპელაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ 2016 წლის 12 დეკემბერს ქ. გ-ამ განცხადებით მიმართა საქართველოს მთავრობას და ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ის I სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ. ფართის (საკადასტრო კოდი №...) პირდაპირი მი-

ყიდვის ფორმით პრივატიზება მოითხოვა. 2016 წლის 14 დეკემბრის №44412 წერილით, ქ. გ-ას განცხადება საქართველოს მთავრობის ადმინისტრაციის მიერ გადაეგზავნა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს შემდგომი რეაგირების მიზნით.

სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილით ქ. გ-ას ეცნობა, რომ სააგენტოს მიერ საქართველოს მთავრობის წინაშე უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების ინიცირების შემთხვევაში, დაინტერესებული პირის მიერ წარდგენილი უნდა ყოფილიყო ინფორმაცია შესაბამისი პირობების შესახებ (გადაცემის ფორმა, საპრივატიზებო პირობები/საფასური). აღნიშნულის გათვალისწინებით, ვინაიდან სააგენტო უძრავი ქონების განკარგვის თაობაზე გადანაცვტილების მიღებისას ხელმძღვანელობდა დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში და პასუხისმგებელი იყო სახელმწიფო ქონების რაციონალურ გამოყენებაზე, ქ. გ-ას მოთხოვნა უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების ინიცირების თაობაზე, არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო. წერილით ქ. გ-ას, ასევე, განემარტა, რომ შესაბამისი დაინტერესების შემთხვევაში, სააგენტო მზად იყო ემსჯელა მოთხოვნილი უძრავი ქონების ელექტრონული აუქციონის ფორმით პრივატიზების საკითხზე.

2017 წლის 26 იანვარს ქ. გ-ამ ადმინისტრაციული საჩივრით მიმართა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილის ბათილად ცნობა, ასევე, სააგენტოსათვის სადავო უძრავი ქონების ქ. გ-ასათვის პირდაპირი მიყიდვის თაობაზე საქართველოს მთავრობისათვის მიმართვის დავალება მოითხოვა.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანებით, ქ. გ-ას უარი ეთქვა საჩივრის დაკმაყოფილებაზე.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით (სადავო აქტების გამოცემის დროს მოქმედი რედაქცია), სახელმწიფოს კუთვნილი ქონების განკარგვის ერთ-ერთი ფორმას წარმოადგენს პრივატიზება, რაც გულისხმობს ელექტრონული ან/და საჯარო აუქციონის, პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის ფორმებით, სავაჭრო ობიექტის, მესამე პირის მეშვეობით, აგრეთვე წილების ან აქციების ან სერტიფიკატებით წარმოდგენილი აქციების პირდაპირ ან შუამავლის მეშვეობით, საჯარო ან კერძო შეთავაზებით, უცხო ქვეყნის ალიარებულ საფონდო ბირჟაზე ან მოცემულ

დროს საერთაშორისო კაპიტალის ბაზრებზე არსებული პრაქტიკის შესაბამისი შეთავაზების სხვაგვარი ფორმით ფიზიკური და იურიდიული პირების ან მათი გაერთიანებების მიერ სახელმწიფო ქონებაზე საკუთრების უფლების შეძენას ამ კანონით დადგენილი წესით (მე-2 მუხლის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტები). იმავე კანონის მე-18 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, სახელმწიფო ქონების პრივატიზება ხორციელდება: ა) აუქციონით; ბ) პირდაპირი მიყიდვით ან კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვით, გ) უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემით.

მითითებული მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, დაშვებულია სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემით პრივატიზების შემდეგი ფორმები: ქონების მმართველის მიერ საქართველოს მთავრობის თანხმობით ფიზიკური პირებისათვის ან/და კერძო სამართლის იურიდიული პირებისათვის, საქართველოს ეროვნული ბანკისა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის სახელმწიფო ქონების გადაცემა მისი ტოლფასი ქონების სახელმწიფო საკუთრებაში გადმოცემის სანაცვლოდ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრული წესით (კანონის მე-3 მუხლის მე-5 პუნქტი); – ქონების მმართველის მიერ საქმის მომზადებისა და შესაბამისი წარდგინების საფუძველზე საქართველოს მთავრობის გადანყვეტილებით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული პირებისათვის – დევნილებისათვის, აგრეთვე, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის სახელმწიფო ქონების საკუთრებაში გადაცემა (კანონის 6³ მუხლი). იჯარით გაუცემელი სასოფლო-სამეურნეო მისი ნაკვეთის პრივატიზება (კანონის მე-10 მუხლი); იჯარით გაცემული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზება შესაბამის მოიჯარეზე (კანონის 18¹ მუხლი).

მითითებული ნორმებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო უფლებამოსილი იყო, ქ. გ-ასათვის ქონების გადაცემის თაობაზე საქართველოს მთავრობისათვის წინადადებით მიემართა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ წარდგენილი იქნებოდა კანონმდებლობით დაშვებული პრივატიზების კონკრეტული სახის განხორციელებაზე მოთხოვნა შესაბამის საფუძველზე მითითებით, რასაც ადგილი არ ჰქონია. ამდენად, სააგენტოს არ ჰქონდა ქ. გ-ასათვის ქონების პირდაპირი მიყიდვით სიმბოლურ ფასად გადაცემის პირობა, რამეთუ ქ. გ-ა არ წარმოადგენდა სუბიექტს, რომელზეც ამ

სახით პრივატიზება დაიშვებოდა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ მოსარჩელეს სადავო პერიოდში მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად, არ გააჩნდა სახელმწიფოს კუთვნილი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით საკუთრებაში მიღების შესაძლებლობა. შესაბამისად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილი და საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანება ვერ იქნებოდა მიჩნეული კანონშეუსაბამოდ. ამდენად, არ არსებობდა ამ ნაწილში სარჩელის დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძველი.

რაც შეეხება მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობას სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების პირობების აღსრულების დავალების შესახებ, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ აღნიშნული გადაწყვეტილების მიხედვით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ სარჩელით მიმართა სასამართლოს, მოპასუხეების – ვ. ჩ-ას, ლ. რ-ის, თ. გ-ის, ქ. გ-ას, დ. გ-ის და ლ. ა-ის მიმართ უკანონო მფლობელობიდან ქონების გამოთხოვისა და მოპასუხეთა გამოსახლების შესახებ. სამინისტროს წარმომადგენელმა წარდგენილ სარჩელში მიუთითა, რომში, ...ის ქ. №...-ში მდებარეობს ორსართულიანი შენობა, რომელიც დღემდე იმყოფება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ბალანსზე. საქმეში არსებული მტკიცებულებების საფუძველზე, გარდაბნის რაიონულმა სასამართლომ დადასტურებულად მიიჩნია სადავო უძრავი ქონების საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ბალანსზე არსებობის ფაქტი და საფუძვლიანად ჩათვალა მოსარჩელის მოთხოვნა საკუთრებაში არსებული უძრავი ნივთის მოპასუხეთა მფლობელობიდან (გარდა ქ. გ-ასი) გამოთხოვის შესახებ. ქ. გ-ასთან მიმართებით გარდაბნის რაიონულმა სასამართლომ განმარტა, რომ მას თავისი ნებით არ მიუკუთვნებია სხვისი საკუთრება. საქმის მასალებით დადასტურებული იყო, რომ მესაკუთრემ სადავო სახლში თავად შეასახლა ქ. გ-ა, რითიც მისი საკუთრება დატვირთა პირადი სერვიტუტის უფლებით. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის თანახმად, საქართველოს განათლების სამინისტროს სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და იმ დროისათვის საქართველოს განათლების სამინისტროს

ნისტროს ბალანსზე არსებულ,ში, ...ის ქუჩის №...-ში (...ის ქუჩის №...-ში) მდებარე შენობიდან ქ. გ-ასა და მასთან მცხოვრები პირების გარდა, სამაგიერო ფართის მიუცემლად, ყველა პირი იქნა გამოსახლებული. ქ. გ-ასა და მისი ოჯახის წევრების გამოსახლების პირობად კი, მოსარჩელის მიერ, მათი ფართით დაკმაყოფილება დადგინდა.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, საქმის მასალებით დადასტურებული იყო, რომ 2008 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ სადავო ქონება გადაცემულ იქნა საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროსათვის. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს წერილობითი მიმართვით საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს ეთხოვა სადავო ფართის განკარგვის დროს მხედველობაში მიღებულიყო გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების შინაარსი და დაინტერესებული პირის – ქ. გ-ას კანონიერი ინტერესი.

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს 2009 წლის 9 ივლისის №16/838 მიმართვის საფუძველზე, გარდაბნის რაიონისში, ყოფილი ...ის, ამჟამად ...ის ქ. №...-ში სადავო უძრავი ქონება დარეგისტრირებულ იქნა სახელმწიფოს საკუთრებად. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ ქონების მართვის სააგენტოს 2012 წლის 13 სექტემბრის №06-8/10147 მიმართვის საფუძველზე ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში მდებარე უძრავი ქონება ქალაქ თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებად დარეგისტრირდა. ქალაქ თბილისის მთავრობის 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილების მიხედვით, 2013 წლის 31 იანვარს ქალაქ თბილისის მთავრობის სახელით ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ ქონების მართვის სააგენტოსა და ქ. გ-ას შორის ქალაქ თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებაში არსებული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლის საგანს წარმოადგენდა ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართობის ბინა (საკადასტრო კოდი: №... შესაბამისი ნილობრივი მიწის ნაკვეთით. ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის №12.16.369 დადგენილებით ძალადაკარგულად გამოცხადდა 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება და №... ქონებაზე, მუნიციპალიტეტის საკუთრების მიტოვების საფუძველზე, სახელმწიფოს საკუთრება აღდგა.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევა-

ში, უდავო გარემოებას წარმოადგენდა ის ფაქტი, რომ გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება დღემდე არ აღსრულებულა არც საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს და არც საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს მიერ.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის 82-ე მუხლზე (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია), „საერთო სასამართლოების შესახებ“ ორგანული კანონის მე-4 მუხლზე და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლზე, რომლის თანახმად, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება სავალდებულოა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე, ყველა სახელმწიფო, საზოგადოებრივი თუ კერძო საწარმოსათვის, დაწესებულებისათვის, ორგანიზაციისათვის, თანამდებობის პირისა თუ მოქალაქისათვის და ის უნდა შესრულდეს.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებაში გაკეთებულ განმარტებებზე, ასევე ყურადღება გაამახვილა საქმეზე „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“ და აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულებაზე უარის თქმის საფუძველად მიუთითებდა იმ გარემოებაზე, რომ ხსენებული გადაწყვეტილება სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს შესაბამის ვალდებულებას არ ადგენდა. ამ გადაწყვეტილებით ქ. გ-ას საკუთრების უფლება არ მინიჭებია. ამასთან, ამჟამინდელი მდგომარეობით, გასული იყო კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ათწლიანი ვადა.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მითითება, რომ გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს რაიმე სახის ვალდებულებას არ ადგენდა. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ სახელმწიფოს აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოა საქართველოს მთავრობა (საქართველოს კონსტიტუციის 78.1 მუხ., სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია), რომელიც ხელისუფლებას ახორციელებს სამინისტროების მეშვეობით („მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის 4.1 მუხ., სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია). სამინისტროები იქმნებიან სახელმწიფოებრივი და საზოგადოებრივი ცხოვრების განსაზღვრულ სფეროში სახელმწიფო

მმართველობის უზრუნველსაყოფად (კანონის 14.1 მუხ.). სახელმწიფო მმართველობა ხორციელდება წინასწარ განსაზღვრული მმართველობით, კონკრეტულ სფეროში არსებული სახელმწიფო პოლიტიკის გათვალისწინებით. სახელმწიფო პოლიტიკა არის სახელმწიფო მიზნების, ამოცანების, პრიორიტეტების, ძირითადი პრინციპების, სტრატეგიული პროგრამებისა და გეგმების ერთობლიობა, რომელიც მუშავდება და რეალიზდება სახელმწიფო ორგანოების მეშვეობით. სახელმწიფო პოლიტიკა არის სახელისუფლებო ორგანოების მიზანმიმართულ ქმედებათა ერთობლიობა, რომელიც სახელმწიფოს აძლევს საშუალებას კონკრეტულ სფეროში მიაღწიოს წინასწარ განსაზღვრულ მიზნებს. სახელმწიფო პოლიტიკას ჰყოფენ მიმართულებებად იმის მიხედვით, თუ საზოგადოებრივი ცხოვრების რომელ სფეროში ხდება მისი შემუშავება და რეალიზაცია.

სააპელაციო პალატამ საგულისხმოდ მიიჩნია ის გარემოება, რომ 2008 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ სადავო ქონების საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროსათვის გადაცემის ერთ-ერთ მიზეზს წარმოადგენდა სწორედ ის ფაქტი, რომ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს არ გააჩნდა სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული, სამინისტროს ბალანსზე რიცხული ქონების განკარგვის უფლებამოსილება, ვინაიდან იმ დროს მოქმედი საქართველოს მთავრობის 10.09.2004 წლის №77 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს დებულების“ (ძალადაკარგულია 01/03/2016წ.) თანახმად, სახელმწიფო ქონების მართვასა და განკარგვასთან დაკავშირებულ სახელმწიფო პოლიტიკას განსაზღვრავდა და წარმართავდა საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტრო. სამინისტროს საქმიანობის ერთ-ერთ ძირითადი სფეროს წარმოადგენდა სახელმწიფო ქონების მართვა და განკარგვა (დებულების 2.1 მუხ.). აღნიშნული დებულების მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტის თანახმად, კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილებების ფარგლებში, სამინისტროს ერთ-ერთ ძირითად ამოცანას წარმოადგენდა სახელმწიფოს სახელით სახელმწიფო ქონების ფლობა, მართვა და განკარგვა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვითაც, სახელმწიფო ქონების მართვასა და განკარგვასთან დაკავშირებულ სახელმწიფო პოლიტიკას განსაზღვრავს და წარმართავს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო („სახელმწიფო ქონების შესახებ“ კანონის 5.7 მუხ., საქართველოს მთავრობის 11.02.2016წ. №70 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების

რების სამინისტროს დებულების“ 2.2 მუხ. „ე“ ქვ.პ.), რომლის საქმიანობის ერთ-ერთი ძირითადი სფეროა სახელმწიფო ქონების მართვა და განკარგვა (დებულების 2.1 მუხ.). ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ამ სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემმუშავებელი და სათანადოდ განხორციელებაზე პასუხისმგებელი ორგანო არის საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, რომელიც განსაზღვრავს არა მარტო სახელმწიფო პოლიტიკას, არამედ აგრეთვე კონკრეტული ქმედებების/გადაწყვეტილებების სახელმწიფო პოლიტიკის ფარგლებში დასახულ მიზნებთან შესაბამისობას.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს მთავრობის 2012 წლის 17 სექტემბრის №391 დადგენილებით დამტკიცებულ „სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს დებულებაზე“, რომლის თანახმად, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო შექმნილია „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად („დებულების“ 1.1 მუხ.), სააგენტო ანგარიშვალდებულია სამინისტროს წინაშე, „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონით, „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ“ საქართველოს კანონითა და ამ დებულებით დადგენილ ფარგლებში („დებულების“ 1.3 მუხ.). მითითებული დებულების მეორე მუხლის მიხედვით, სააგენტოს მიზნებია: ა) სახელმწიფო ქონების მართვა და განკარგვა; ბ) სახელმწიფო ქონების სარგებლობაში გადაცემა; გ) სახელმწიფოს წილობრივი მონაწილეობით შექმნილ სანარმოებში პარტნიორის (აქციონერის) უფლებამოსილების განხორციელება; დ) კანონმდებლობით დადგენილი სხვა საქმიანობის განხორციელება.

სააპელაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ სადავო პერიოდიდან დღემდე ქონების მესაკუთრეს წარმოადგენდა სახელმწიფო. მმართველობის სისტემის ერთიანობიდან გამომდინარე კი, ვერ ექნებოდა გადამწყვეტი მნიშვნელობა იმას, თუ რომელი სამინისტროს მეშვეობით აღსრულდებოდა გადაწყვეტილება, ვინაიდან, რეალურად, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილ იქნა სახელმწიფოს ვალდებულება, გამოსახლების შემთხვევაში, ქ. გ-ა უზრუნველყო საცხოვრებელი ფართით. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ქ. გ-ას გააჩნდა უფლება, გამოსახლების შემთხვევაში, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსაგან, როგორც სახელმწიფო ქონების განკარგვაზე უფლებამოსილი პირისაგან, მოეთხოვა გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულება.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე არ გაიზიარა სსიპ სახელმწი-

ფო ქონების ეროვნული სააგენტოს მითითება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 142-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადასტურებული მოთხოვნის ხანდაზმულობის ათწლიანი ვადის გასვლის შესახებ და განმარტა, რომ მითითებული ნორმის შესაბამისად, პირს, ვის სასარგებლოდაც მიღებულია გადაწყვეტილება, შეუძლია, მოითხოვოს მისი აღსრულება კანონიერ ძალაში შესვლის დღიდან 10 წლის განმავლობაში, რაც შეიძლება გამოიხატოს სააღსრულებო ფურცლის გაცემის, იძულებით აღსრულების მოთხოვნით და ა.შ. სააპელაციო პალატის შეფასებით, მოცემულ შემთხვევაში, გარდაბნის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება ადგენდა ქ. გ-ას უფლებას, მხოლოდ სადავო ქონებიდან გამოსახლების შემთხვევაში მოეთხოვა ალტერნატიული საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილება. შესაბამისად, ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილებით დადგენილი უფლების რეალიზება დამოკიდებული იყო ქონების მესაკუთრის განზრახვაზე – მოეხდინა მოსარჩელის სადავო ფართიდან აპელანტის გამოსახლება, რომლითაც იგი დღემდე უწყვეტად სარგებლობდა.

სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, ქ. გ-ასთვის გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით მინიჭებული უფლების დაკარგვის საფუძველი არ შეიძლება გამხდარიყო ხანდაზმულობა, ვინაიდან სასამართლო გადაწყვეტილებით აპელანტს არ მინიჭებია უფლება, გამოსახლების წინაპირობის გარეშე, მოეთხოვა ქონების მესაკუთრისათვის საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილება. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ქ. გ-ასაკუთარი ნების გამოვლენით ვერ უზრუნველყოფდა გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულებას, რადგან როგორც აღინიშნა, მისი მოთხოვნის უფლების წარმოშობა სრულად იყო დამოკიდებული ქონების მესაკუთრის – სახელმწიფოს გადაწყვეტილებაზე გამოესახლებინა იგი, ხოლო თუ როდის მოისურვებდა მესაკუთრე აღნიშნულს, არ ექვემდებარებოდა განსაზღვრას. სააპელაციო პალატის შეფასებით, ქ. გ-ას ამგვარი უფლების მიმართ ხანდაზმულობის ვადა არც ძველი და არც ახალი კანონმდებლობით არ იყო გათვალისწინებული.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო, ქ. გ-ას გამოსახლების შემთხვევაში, ვალდებულია აღასრულოს გარდაბნის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობები. შესაბამისად, მითითებული მოთხოვნის ნაწილში არსებობდა ქ. გ-ას სარჩელის

დაკმაყოფილების საფუძველი.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში საკასაციო წესით გაასაჩივრა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ, რომელმაც გასაჩივრებულ ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადანყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორი – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო მიუთითებს საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 28¹ მუხლზე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებულ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკაზე და აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის დროს განხორციელდა არა მოთხოვნის ტრანსფორმირება, როგორც ამას თავად სააპელაციო სასამართლო უთითებს, არამედ მესამე სასარჩელო მოთხოვნის დამატებით სასარჩელო მოთხოვნის გაზრდა.

კასატორის განმარტებით, მოთხოვნის გაზრდის შედეგად დაირღვა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 381-ე მუხლის მოთხოვნები, რომლის თანახმად, დაუშვებელია სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას დავის საგნის შეცვლა ან გადიდება, აგრეთვე, შეგებებული სარჩელის შეტანა. შესაბამისად, კასატორის მოსაზრებით, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მიღებისას უხეშად იქნა დარღვეული ზემოაღნიშნული მუხლის მოთხოვნა, რამაც არსებითად იმოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე.

კასატორის მითითებით, სააპელაციო სასამართლო გადაწყვეტილებაში უთითებს სახელმწიფო ქონების მმართველის – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს ვალდებულებაზე, აღასრულოს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიმართ გამოტანილი კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება. კასატორი მიიჩნევს, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო არ წარმოადგენს გარდაბნის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილების მხარეს, ამასთან, გადაწყვეტილება შეეხება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ვალდებულებას, რამდენადაც სწორედ ხსენებულმა სამინისტრომ შეასახლა ქ. გ-ა ფართში. შესაბამისად, კასატორის მოსაზრებით, უსაფუძვლო და დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოსათვის გარდაბნის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილების პირობების აღსრულების დავალება მხოლოდ იმ მოტივით, რომ დღეის მდგომარეობით, სააგენტო აღნიშნული უძრავი ქონების მესაკუთრეს წარმოადგენს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ქ. გ-ამ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება მოითხოვა.

კასატორი – ქ. გ-ა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის სანყის ეტაპზე, მას მიეცა სასარჩელო მოთხოვნის დაზუსტების შესაძლებლობა. დაზუსტებისათვის, მოთხოვნილ იქნა 2013 წლის 31 იანვარს ქ. გ-ასა და ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიას შორის გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, ქ. გ-ა ცნობილი ყოფილიყო ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქ. №...-ში პირველ სართულზე მდებარე 67.83 კვ.მ საცხოვრებელი ფართის მესაკუთრედ. ასევე, მოთხოვნილ იქნა ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის დადგენილების ბათილად ცნობა, რომლითაც ძალადაკარგულად გამოცხადდა 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება, რომლის საფუძველზეც გაფორმდა პირდაპირი მიყიდვის ხელშეკრულება ქ. გ-ასა და ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიას შორის. ამასთან, სასარჩელო მოთხოვნის ამგვარი ფორმულირებიდან გამომდინარე, მოთხოვნილ იქნა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის საქმეში მესამე პირად ჩაბმა, რამდენადაც ერთ-ერთი სასარჩელო მოთხოვნა მათ მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებას შეეხებოდა.

კასატორი აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის დროს სასამართლომ მას შეაცვლევეინა დაზუსტებული სასარჩელო მოთხოვნა და შესთავაზა, რომ მოეთხოვა გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 გადაწყვეტილების საფუძველზე ქ. გ-ას სადავო ქონების მესაკუთრედ ცნობა. კასატორის განმარტებით, იგი მიენდო სასამართლოს და ამ კუთხით დააზუსტა სასარჩელო მოთხოვნა, სასამართლომ კი მიიღო სულ სხვა სახის გადაწყვეტილება და სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს 2002 წლის 19 სექტემბრის გადაწყვეტილებით განსაზღვრული პირობების დაცვა დაავალა. კასატორი მიუთითებს, რომ მისთვის გაუგებარია სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება. იგი არ აცხადებდა, რომ სადავო ფართიდან მას ვინმე ასახლებდა, ქ. გ-ა სადავო ქონებაზე მის მესაკუთრედ ცნობას ითხოვდა.

კასატორი ასევე არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებებსა და განმარტებებს და მიიჩნევს, რომ ისინი წინააღმდეგობაში მოდის ერთმანეთთან. კერძოდ, სააპელაციო სასამართლო გადაწყვეტილებაში მიუთითებს, რომ არსებობს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობის საფუძველები. სააპელაციო პალატა ასევე აღნიშნავს, რომ კანონიერ ძალაშია შესული

გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის გადაწყვეტილება, რომლითაც მოსარჩელე სადავო ბინაში დატოვებულ იქნა ალტერნატიული ბინით უზრუნველყოფამდე. კასატორის შეფასებით, მართალია, აღნიშნული არ ნიშნავდა იმ ბინით უზრუნველყოფას, რომელშიც იგი ფაქტობრივად ცხოვრობდა, თუმცა ეს არც იმას გულისხმობდა, რომ მოსარჩელე ამ ბინით არ უნდა ყოფილიყო უზრუნველყოფილი. სწორედ ამ გადაწყვეტილების საფუძველზე, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიამ გადასცა კასატორს სადავო ბინა, რომელიც შემდგომში მთავრობამ მას უკანონოდ აღარ დაუმტკიცა.

ამასთან, კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ არ არსებობდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანების ბათილად ცნობის საფუძველი, რამდენადაც სახეზე იყო საჩივრის დაკმაყოფილების ყველა წინაპირობა. კასატორი აღნიშნავს, რომ 1975 წლიდან იგი მართლზომიერად ფლობს და სარგებლობს სადავო ქონებით და მას სხვა უძრავი ქონება არ გააჩნია, ხოლო საქართველოს მთავრობა მას არც ალტერნატიული ფართით აკმაყოფილებს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 26 მარტის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსა და ქ. გ-ას საკასაციო საჩივრები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 16 სექტემბრის განჩინებით სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსა და ქ. გ-ას საკასაციო საჩივრები მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მათი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრებით.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 9 დეკემბრის სასამართლო სხდომიდან სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსა და ქ. გ-ას საკასაციო საჩივრების განხილვა გადაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე იმავე დღეს.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრების საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული საა-

გენტოს საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ქ. გ-ას საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ქ. გ-ას სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს.

საკასაციო სასამართლო უპირველესად ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის დროს სააპელაციო სასამართლოს მხრიდან მოსარჩელეს სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართის ქ. გ-ასათვის პირდაპირი მიყიდვით საკუთრებაში გადაცემის შესახებ საკითხის მთავრობის სხდომაზე განსახილველად მომზადებისა და წარდგენის თაობაზე ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალებასთან დაკავშირებული სასარჩელო მოთხოვნის ტრანსფორმირება შეეთავაზა. ტრანსფორმირებაზე გაცხადებული თანხმობის შედეგად, მოსარჩელის საბოლოო მოთხოვნა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების პირობების აღსრულების დავალებას დაუკავშირდა.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 28¹ მუხლზე, რომლის თანახმად, სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, გასცდეს სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებს, მაგრამ იგი არ არის შებოჭილი სასარჩელო მოთხოვნის ფორმულირებით. პროცესის დაჩქარების მიზნით, მოსამართლეს შეუძლია დაეხმაროს მხარეს მოთხოვნის ტრანსფორმირებაში.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სარჩელის ტრანსფორმირების პროცესულურ-სამართლებრივი შესაძლებლობა ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში მოქმედი ინკვიზიციურობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპების თანაარსებობისა და ურთიერთშეჯერების გამოვლინებაა. საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლითა და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლით განმტკიცებული შეჯიბრებითობის პრინციპის, ასევე, ამავე კოდექსის 248-ე მუხლის მე-3 ნაწილის საფუძველზე, სასამართლო იზღუდება სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებით, თუმცა ინკვიზიციურობის პრინციპის საფუძველზე მინიჭებული აქტიური როლის გათვალისწინებით, სასამართლო არა თუ უფლებამოსილი, არამედ ამგვარი საჭიროების შემთხვევა-

ში, ვალდებულია დაეხმაროს მხარეს მოთხოვნის ტრანსფორმირებაში. კერძოდ, საკასაციო სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებული ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკით დადგენილია, რომ „...სასკ-ის 28¹ მუხლის თანახმად მხარისათვის მოთხოვნის ტრანსფორმირებაში დახმარების გაწევა ადმინისტრაციული დავის განმხილველი სასამართლოს ვალდებულებას შეადგენს“ (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 9 დეკემბრის №ბს-294-294(კ-18) განჩინება).

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სასარჩელო მოთხოვნის მართებული ტრანსფორმირებისათვის გადამწყვეტია მოსარჩელის რეალური და საბოლოო იურიდიული ინტერესის გამოკვეთა. სარჩელის ტრანსფორმირება ემსახურება მოსარჩელის საბოლოო მიზნის მიღწევის ხელშეწყობას და არა მოსარჩელის სამართლებრივი პოზიციის ან/და სარჩელის პერსპექტიულობის შესუსტებას. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ მოთხოვნის ტრანსფორმირების ექსკლუზიური უფლებით სასამართლოს აღჭურვა წარმოადგენს იმის დადასტურებას, რომ სასამართლოს მოსარჩელის რეალური, ნამდვილი იურიდიული ინტერესის ამოკითხვისა და მასთან მისადაგებული შინაარსით სასარჩელო მოთხოვნის განსაზღვრის უპირატესი შესაძლებლობა გააჩნია. ყოველივე აღნიშნული კი წარმოშობს სასამართლოს მიმართ მხარის ნდობის ლეგიტიმურ საფუძველს, კერძოდ, სასამართლოს მხრიდან მოთხოვნის ტრანსფორმირების შეთავაზებით მხარეს უჩნდება განცდა, რომ არსებობს სასარჩელო მოთხოვნის გარდაქმნის, სხვაგვარად ფორმულირების რეალური საჭიროება.

შესაბამისად, ამგვარ შეთავაზებაზე მხარის მხრიდან გაცხადებული, სასამართლოს მიმართ ნდობით განპირობებული დასტური სარჩელის კონკრეტული სახით ტრანსფორმირებაზე არ წარმოადგენს უპირობო გარანტს იმისა, რომ მოსარჩელეს სარჩელის სწორედ ასეთი ფორმულირებით სურდა იურიდიული ინტერესის დაკმაყოფილება. მხარის მიერ გაცხადებული თანხმობა არ გამოირიცხავს ზემდგომი ინსტანციის სასამართლოების პროცესუალურ შესაძლებლობას, გადაამოწმონ ტრანსფორმირების მართლობიერება, მის საფუძველზე მიღებული სასარჩელო მოთხოვნის ფორმულირების მოსარჩელის საბოლოო იურიდიულ ინტერესებთან ურთიერთმიმართება.

განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ქ. გ-ა სამართალწარმოების დანყების საწყისი ეტაპიდანვე მოითხოვდა სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის არა უშუალოდ გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების პირობების დაცვას თუ მისი აღ-

სრულების დავალებას, არამედ კონკრეტულად სადავო ფართის მის სახელზე პრივატიზების განხორციელებას. მოსარჩელის საბოლოო იურიდიული ინტერესი სარჩელის წარდგენის მომენტიდან მთელი სამართალწარმოების მანძილზე უკავშირდებოდა სადავო ფართზე საკუთრების უფლების მოპოვებას, მაშინ, როდესაც გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება შეეხება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ წარდგენილი ვინდიკაციური სარჩელის სამართლებრივ შედეგებს. კერძოდ, ხსენებული გადაწყვეტილებით დადგენილ იქნა, რომ სამინისტროს მხოლოდ მაშინ ჰქონდა სადავო ფართიდან ქ. გ-ას გამოსახლების უფლება, თუკი იგი მოპასუხეს (ქ. გ-ას) ალტერნატიული საცხოვრებლით დააკმაყოფილებდა. მოხმობილი გადაწყვეტილება მოსარჩელეს უპირობოდ არ ანიჭებს საკუთრების უფლებას საცხოვრებელზე. გადაწყვეტილების შინაარსის სხვა ფაქტობრივი გარემოებებისაგან განკერძოებით წაკითხვა ცხადყოფს, რომ მოსარჩელეს მხოლოდ მაშინ ექნებოდა რაიმე ფართზე უფლების მოპოვების შესაძლებლობა, თუკი სამინისტრო მისი სადავო ფართიდან გამოსახლებას გადაწყვეტდა. ამდენად, მითითებული გადაწყვეტილების აღსრულება დასაშვები იყო ორი მიმართულებით, კერძოდ, ქ. გ-ასათვის ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართით სარგებლობის დაშვებით ან ამ ფართიდან მისი გამოსახლებითა და მისთვის ალტერნატიული საცხოვრებელი ფართის გადაცემით. შესაბამისად, ამ გადაწყვეტილების პირობების შესრულება ავტომატურად არ გულისხმობს მოსარჩელის იმ იურიდიული ინტერესის დაკმაყოფილებას, რომელიც უკავშირდება კონკრეტულად სადავო ფართზე (ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართი) საკუთრების უფლების მოპოვებას.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის საწყის ეტაპზე მოსარჩელეს შეეთავაზა სასარჩელო მოთხოვნის ფორმულირების შეცვლა და სარჩელის ახლებურად ფორმულირებისათვის მიეცა გარკვეული დრო. 2019 წლის 20 დეკემბერს ქ. გ-ას წარმომადგენელმა მოთხოვნის ტრანსფორმირების შესახებ განცხადებით მიმართა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს და ნაცვლად სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის ქ. გ-ასათვის პირდაპირი მიყიდვით საკუთრებაში გადაცემის შესახებ საკითხის მთავრობის სხდომაზე განსახილველად მომზადებისა და წარდგენის თაობაზე ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავა-

ლებისა, მოითხოვა ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის №12.16.369 დადგენილების (რომლითაც ძალადაკარგულად გამოცხადდა 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება, რომლის საფუძველზეც ქ. გ-ასა და ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიას შორის გაფორმდა სადავო ფართის პირდაპირი მიყიდვის თაობაზე ხელშეკრულება) ბათილად ცნობა, ასევე, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის საქმეში მესამე პირად ჩაბმა. წარდგენილი განცხადება უტყუარად ადასტურებდა მოსარჩელის მხრიდან იმ სამართლებრივი შედეგების აღდგენის სურვილსა და მიზანს, რომელიც ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის №12.16.369 დადგენილების გამოცემამდე არსებობდა. შესაბამისად, მოსარჩელის საბოლოო მიზანს სადავო ფართზე მუნიციპალური საკუთრების აღდგენა და მისთვის პირდაპირი ფორმით მიყიდვის შესახებ დაწყებული პრივატიზების პროცედურების წარმატებით დასრულება წარმოადგენდა.

მიუხედავად აღნიშნულისა, განცხადების წარდგენის შემდგომ სააპელაციო სასამართლოში გამართულ პირველსავე სასამართლო სხდომაზე სააპელაციო სასამართლომ მხარეს განუმარტა, რომ მისი მიზნების მიღწევისათვის უმჯობესი იქნებოდა სასარჩელო მოთხოვნის სხვაგვარად ტრანსფორმირება და საბოლოოდ, სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსთვის გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის №2-126-02 კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების პირობების აღსრულების დავალება. ცხადია, მოსარჩელე, რომელსაც გააჩნდა ლეგიტიმური ნდობა სასამართლოს აღნიშნული შეთავაზების მიმართ, დაეთანხმა სარჩელის ამგვარ ფორმულირებას. საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სარჩელის ტრანსფორმირებით პრაქტიკულად შეასუსტა მოსარჩელის სამართლებრივი მდგომარეობა. კერძოდ, გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების პირობების დაცვის მოთხოვნის შედეგად, სარჩელი არც დაზუსტებულა და არც შესაბამისობაში მოსულა მოსარჩელის საბოლოო მიზანთან. პირიქით, სარჩელის ახლებურმა ფორმულირებამ ფაქტობრივად შეამცირა დავის საგანი, წაართვა მხარეს სადავო ფართზე საკუთრების უფლების შეძენის პროცესუალური შესაძლებლობა და ამით, ფაქტობრივად დააშორა სარჩელის აღძვრის ეტაპიდან არსებულ იურიდიულ ინტერესთან. ამასთან, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სარჩელის ასეთი გარდაქმნა თავისი შინაარსით დაუშვებელია ასოცირდებოდეს საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 28¹ მუხლით გათვალისწინებულ სარჩელის ტრანსფორმირების პროცესუალურ-სამართლებრივ უფლებამოსილებასთან. მო-

ცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ შეთავაზებული მოთხოვნის ფორმულირების სარჩელის ტრანსფორმირებად მიჩნევა შესაძლებელი იქნებოდა იმ შემთხვევაში, თუკი გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება უშუალოდ სადავო საპრივატიზებო ფართის მოსარჩელისათვის საკუთრებაში გადაცემის უპირობო აუცილებლობას გაითვალისწინებდა. თუმცა საკასაციო სასამართლო განმეორებით მიუთითებს, რომ ზემოხსენებული გადაწყვეტილება მიღებულ იქნა განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ვინდიკაციური სარჩელის საფუძველზე და იგი შეეხებოდა მოპასუხეთა უკანონო მფლობელობიდან უძრავი ქონების გამოთხოვას. გადაწყვეტილება არ შეეხებოდა უშუალოდ სადავო ფართით ქ. გ-ას დაკმაყოფილებას. ამდენად, სარჩელის ამგვარი ფორმულირებით სააპელაციო სასამართლო პრაქტიკულად გასცდა დავის საგანს და სარჩელის ტრანსფორმირების პროცესუალური შესაძლებლობის გამოყენებით ფაქტობრივად გაიმეორა ის სამართლებრივი შედეგები, რომელიც გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ქ. გ-ას ადმინისტრაციული სარჩელისაგან დამოუკიდებლადაც არსებობდა.

საკასაციო სასამართლო ასევე აღნიშნავს, რომ ქ. გ-ა წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარშიც არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მხრიდან სარჩელის ასეთ სახეცვლილებას. ამასთან, კასატორი საკასაციო საჩივარში იმეორებს იმ სასარჩელო მოთხოვნას, რომელიც სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილი 2019 წლის 20 დეკემბრის განცხადებით იქნა დაყენებული. უფრო მეტიც, 2021 წლის 9 დეკემბერს ქ. გ-ას წარმომადგენელმა განცხადებით მომართა საქართველოს უზენაეს სასამართლოს და მოსარჩელესა და ქალაქ თბილისის მთავრობას შორის 2013 წლის 31 იანვარს გაფორმებული პირდაპირი მიყიდვის ხელშეკრულების კანონიერად მიჩნევა და სადავო ფართზე ქ. გ-ას მესაკუთრედ ცნობა მოითხოვა. მართალია, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მხრიდან არამართებულად იქნა გამოყენებული სარჩელის ტრანსფორმირების პროცესუალური ღონისძიება, თუმცა საკასაციო სასამართლო მოკლებულია სამართლებრივ შესაძლებლობას საკასაციო საჩივარში მოთხოვნილი სახით სასარჩელო მოთხოვნის დაზუსტების შემთხვევაში იმსჯელოს ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის №12.16.369 დადგენილების ბათილად ცნობის შესახებ. უპირველესად, აღნიშნული სავალდებულოდ გახდიდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის მოპასუხედ ჩართვას და ინსტანციური განსჯადობის წესების დაცვის საჭიროება წარმოშობდა საქმის ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოსათვის

დაბრუნების აუცილებლობას. საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ მართალია, სარჩელის ასეთი ფორმულირება მოსარჩელის საბოლოო მიზანთან სრულ თანხვედრაშია, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ არსებობს მოთხოვნის ალტერნატიულად ჩამოყალიბების შესაძლებლობაც, რომელიც საკასაციო სასამართლოსე მისცემს საკითხზე არსებითი მსჯელობის პროცესუალურ საშუალებას, საკასაციო სასამართლო მიზანშეუწონლად მიიჩნევს ისეთი არაეფექტური გზის შერჩევას, რომელიც დროში არაგონივრულად და გაუმართლებლად გააჭიანურებს დავის გადაწყვეტას.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოსარჩელის საბოლოო იურიდიული მიზანი უკავშირდება ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებულ 67.83 კვ.მ ფართზე საკუთრების უფლების მოპოვებას, ხოლო იმის გათვალისწინებით, რომ დღეის მდგომარეობით, ხსენებული უძრავი ქონება სახელმწიფოს საკუთრებას წარმოადგენს, აღნიშნულთან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღება სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს კომპეტენციაა. ამდენად, საკასაციო სასამართლო მოსარჩელის მიზნის მხედველობაში მიღებით, იმსჯელებს სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილისა და მასზე წარდგენილი ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანების კანონიერებაზე, ასევე, მოპასუხე სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოსათვის სადავო უძრავი ქონების მოსარჩელე ქ. გ-ასათვის საკუთრებაში კანონით დადგენილი წესით გადაცემის დავალებაზე.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია) მიხედვით, სახელმწიფოს კუთვნილი ქონების განკარგვის ერთ-ერთი ფორმას წარმოადგენს პრივატიზება, რაც გულისხმობს ელექტრონული ან/და საჯარო აუქციონის, პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის ფორმებით, საჯარო ობიექტის, მესამე პირის მეშვეობით, აგრეთვე წილების ან აქციების ან სერტიფიკატებით წარმოდგენილი აქციების პირდაპირ ან შუამავლის მეშვეობით, საჯარო ან კერძო შეთავაზებით, უცხო ქვეყნის აღიარებულ საფონდო ბირჟაზე ან მოცემულ დროს საერთაშორისო კაპიტალის ბაზრებზე არსებული პრაქტიკის შესაბამისი შეთავაზების სხვაგვარი ფორმით ფიზიკური და იურიდიული პირების ან მათი გაერთიანებების მიერ სახელმწიფო ქონებაზე საკუთრების

უფლების შეძენას ამ კანონით დადგენილი წესით (მე-2 მუხლის „ბ“ და „გ“ პუნქტები).

ამავე კანონის მე-18 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, სახელმწიფო ქონების პრივატიზება ხორციელდება: ა) აუქციონით; ბ) პირდაპირი მიყიდვით ან კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვით, გ) უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემით.

ამავე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, დაშვებულია სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემით პრივატიზების შემდეგი ფორმები:

- ქონების მმართველის მიერ საქართველოს მთავრობის თანხმობით ფიზიკური პირებისათვის ან/და კერძო სამართლის იურიდიული პირებისათვის, საქართველოს ეროვნული ბანკისა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის სახელმწიფო ქონების გადაცემა მისი ტოლფასი ქონების სახელმწიფო საკუთრებაში გადმოცემის სანაცვლოდ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრული წესით (კანონის მე-3 მუხლის მე-5 პუნქტი);

- ქონების მმართველის მიერ საქმის მომზადებისა და შესაბამისი წარდგინების საფუძველზე საქართველოს მთავრობის გადანაცვლებით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებული პირებისათვის – დევნილებისათვის, აგრეთვე, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის სახელმწიფო ქონების საკუთრებაში გადაცემა (კანონის 6³ მუხლი).

- იჯარით გაუცემელი სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთის პრივატიზება (კანონის მე-10 მუხლი);

- იჯარით გაცემული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზება შესაბამის მოიჯარეზე (კანონის 18¹ მუხლი).

საკასაციო სასამართლოს მითითებით, უდავოდ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ ქ. გ-ა ქალაქთბილისში,ში, ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებულ 67.83 კვ.მ ფართობი 1970-იანი წლებიდან ცხოვრობს. გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებაში ქ. გ-ასთან მიმართებით სასამართლომ განმარტა, რომ მას თავისი ნებით არ მიუკუთვნებია სხვისი საკუთრება. საქმის მასალებით დადასტურებული იყო, რომ მესაკუთრემ (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ) სადავო სახლში თავად შეასახლა ქ. გ-ა, რითიც მისი საკუთრება დატ-

ვირთა პირადი სერვიტუტის უფლებით. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის თანახმად, საქართველოს განათლების სამინისტროს სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და იმ დროისათვის საქართველოს განათლების სამინისტროს ბალანსზე არსებული,ში, ...ის ქუჩის №...-ში (...ის ქუჩის №...-ში) მდებარე შენობიდან ქ. გ-ასა და მასთან მცხოვრები პირების გარდა, სამაგიერო ფართის მიუცემლად ყველა პირი იქნა გამოსახლებული. ქ. გ-ასა და მისი ოჯახის წევრების გამოსახლების პირობად კი, მოსარჩელის მიერ მათი ფართით დაკმაყოფილება დადგინდა.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილებით განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსათვის ქ. გ-ას სადავო ფართიდან გამოსახლების შეზღუდვა, კერძოდ, ასეთი შესაძლებლობის დაშვება მხოლოდ ალტერნატიული ფართით დაკმაყოფილების პირობის სანაცვლოდ, კიდევ უფრო მეტად განამტკიცებს ქ. გ-ას სამართლებრივ კავშირს სადავო ფართთან. საგულისხმოა ისიც, რომ გადაწყვეტილება ქ. გ-ას მიმართ დაახლოებით 20 წლის მანძილზე არ აღსრულებულა, კერძოდ, არ მომხდარა მისი სადავო ფართიდან გამოსახლება. საბოლოოდ, სადავო ფართის თითქმის 50-წლიანი ფლობის მანძილზე, სახელმწიფოს არ გაუტარებია არანაირი ქმედითი, ეფექტური ღონისძიება (მათ შორის, არც გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების არსებობის პირობებში), რომელიც ხელს შეუწყობდა სადავო უძრავი ქონებით ქ. გ-ას სარგებლობის აღკვეთას და ცალსახად დადასტურებდა სახელმწიფოს გარდაუვალ ინტერესს ფართის მიმართ.

საქმის მასალებით დადასტურებულია, რომ 2008 წელს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ სადავო ქონება გადაცემულ იქნა საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროსათვის. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს წერილობითი მიმართვით საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს ეთხოვა სადავო ფართის განკარგვის დროს მხედველობაში მიღებულიყო გარდაბნის რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 19 სექტემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების შინაარსი და დაინტერესებული პირის – ქ. გ-ას კანონიერი ინტერესი.

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს 2009 წლის 9 ივლისის №16/838 მიმართვის საფუძველზე, გარდაბნის რაიონისში, ყოფილი ...ის, ამჟამად ...ის ქუჩის №...-ში მდებარე სადავო უძრავი ქონება დარეგისტრირებულ იქნა სახელმწიფოს სა-

კუთრებად. ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ ქონების მართვის სააგენტოს 2012 წლის 13 სექტემბრის №06-8/10147 მიმართვის საფუძველზე, ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში მდებარე უძრავი ქონება ქალაქ თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებად დარეგისტრირდა. ქალაქ თბილისის მთავრობის 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილების მიხედვით, 2013 წლის 31 იანვარს ქალაქ თბილისის მთავრობის სახელით, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიის სსიპ ქონების მართვის სააგენტოსა და ქ. გ-ას შორის ქალაქ თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრებაში არსებული ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით ნასყიდობის შესახებ ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლის საგანს წარმოადგენდა ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართობის ბინა (საკადასტრო კოდი №.....) შესაბამისი ნილობრივი მიწის ნაკვეთით. ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის №12.16.369 დადგენილებით ძალადაკარგულად გამოცხადდა 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება და №... ქონებაზე მუნიციპალიტეტის საკუთრების მიტოვების საფუძველზე სახელმწიფოს საკუთრება აღდგა.

საკასაციო სასამართლო მიზანშეწონილად მიიჩნევს ყურადღება გააახვილოს ქალაქ თბილისის მთავრობის 2013 წლის 2 აპრილის დადგენილებაზე, რომლითაც განისაზღვრა, რომ ქ. თბილისის მთავრობის გარკვეული დადგენილებებით მიღებულ იქნა გადანაცვტილებები, კოტეჯებისა და აგარაკების ტიპის უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით იმ პირთათვის საკუთრებაში გადაცემის თაობაზე, ვინც ხანგრძლივ სარგებლობაში ფლობდა აღნიშნულ ქონებას. დადგენილებაში მითითებულია, რომ ქალაქ თბილისის მთავრობამ მიზანშეწონილად მიიჩნია აღნიშნული დადგენილებების ძალადაკარგულად გამოცხადება იმ უძრავი ქონებების ნაწილში, რომლებზეც არ გაფორმებულია ნასყიდობის ხელშეკრულებები, სრულად არ განხორციელებულა საკუთრებაში გადაცემის პროცედურები და გაფორმებული ხელშეკრულებები არ შესულა ძალაში. საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით მიუთითებს ძალადაკარგულად გამოცხადების ერთადერთ მიზეზზე, კერძოდ, ქალაქ თბილისის მთავრობამ მიუთითა, რომ აღნიშნული სამართლებრივი აქტების და ხელშეკრულებების ძალადაკარგულად გამოცხადება შესაძლებელს გახდოდა განხილული ყოფილიყო უძრავ ქონებაზე ქ. თბილისის თვითმმართველი ერთეულის საკუთრების უფლების მიტოვების საკითხი, რაც, თავის მხრივ, შესაძლებლობას მისცემდა სახელმწიფო ორგანოებს, საჭიროებისამებრ განეხილათ აღნიშნულ უძრავ ქონებაზე შემდგომში მისაღები გადანაცვტილე-

ბები.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მართალია, სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას, შეაფასოს ქალაქ თბილისის მთავრობის ზემოაღნიშნული დადგენილების კანონიერება, თუმცა საგულისხმოა ის გარემოება, რომ მითითებული დადგენილებით ძალადაკარგულად გამოცხადდა დადგენილებები მხოლოდ იმ უძრავი ქონებების ნაწილში, რომლებზეც ვერ მოესწრო ნასყიდობის ხელშეკრულებების გაფორმება/ძალაში შესვლა ან/და სრულად ვერ განხორციელდა საკუთრებაში გადაცემის პროცედურები. ამასთან, ყურადსაღებია ისიც, რომ ქალაქ თბილისის მთავრობამ დადგენილებები არა თუ ბათილად ცნო, არამედ ძალადაკარგულად გამოაცხადა, რითიც, ფაქტობრივად, დაადასტურა იქამდე წარმოშობილი სამართლებრივი შედეგებისა და თავის მხრივ, უშუალოდ გაუქმებული დადგენილებების (მათ შორის, 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილება) კანონიერება.

საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლზე, რომლის თანახმად, საკუთრება და მემკვიდრეობის უფლება აღიარებული და უზრუნველყოფილია. საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, „აღნიშნული კონსტიტუციური დებულებით აღიარებულია საკუთრების ინსტიტუტის, როგორც დემოკრატიული საზოგადოების ერთ-ერთ საფუძვლად არსებული ღირებულების კონსტიტუციური მნიშვნელობა, რომელიც ინდივიდის პიროვნული თავისუფლებისა და ინდივიდუალური თვითრეალიზების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს კომპონენტს წარმოადგენს. „საკუთრების უფლება ადამიანის არა მარტო არსებობის ელემენტარული საფუძველია, არამედ უზრუნველყოფს მის თავისუფლებას, მისი უნარისა და შესაძლებლობების ადეკვატურ რეალიზაციას, ცხოვრების საკუთარი პასუხისმგებლობით წარმართვას. ყოველივე ეს კანონზომიერად განაპირობებს ინდივიდის კერძო ინიციატივებს ეკონომიკურ სფეროში, რაც ხელს უწყობს ეკონომიკური ურთიერთობების, თავისუფალი მენარმეობის, საბაზრო ეკონომიკის განვითარებას, ნორმალურ, სტაბილურ სამოქალაქო ბრუნვას“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 2 ივლისის №1/2/384 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – დავით ჯიმშელიშვილი, ტარიელ გვეტაძე და ნელი დალაიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-5).

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს დადგენილი პრაქტიკის თანახმად, „იმისათვის, რომ პირმა შეძლოს საკუთრების უფლებით პრაქტიკული სარგებლობა, არ არის საკმარისი მისთვის აბსტრაქტული საკუთრებითი გარანტიის მინიჭება. მან ასევე უნდა ისარგებლოს იმგვარი სამოქალაქო, კერძოსამართლებრივი

ნესრიგით, რომელიც შესაძლებელს გახდის საკუთრების უფლებით შეუფერხებელ სარგებლობას და, შესაბამისად, სამოქალაქო ბრუნვის განვითარებას. საკუთრების კონსტიტუციურ-სამართლებრივი გარანტია მოიცავს ისეთი საკანონმდებლო ბაზის შექმნის ვალდებულებას, რომელიც უზრუნველყოფს საკუთრებითი უფლების პრაქტიკულ რეალიზებას და შესაძლებელს გახდის საკუთრების შეძენის გზით ქონების დაგროვებას“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2012 წლის 26 ივნისის №3/1/512 გადაწყვეტილება საქმეზე „დანიის მოქალაქე ჰეიკე ქრონქვისტი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-33).

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლით განმტკიცებული საკუთრების უფლება არ არის მხოლოდ დეკლარაციული ხასიათის. იგი წარმოადგენს მთელი რიგი ქონებრივი ურთიერთობებისა და სხვაგვარი სამართლებრივი შედეგების წარმოშობის უმთავრეს წინაპირობას. ამასთან, საკუთრების უფლების დაცულობის უზრუნველყოფის საჭიროება არ არის ფორმალური და სწორედ აღნიშნული წარმოადგენს დემოკრატიული სახელმწიფოს ქვაკუთხედს, რამდენადაც საკუთრების უფლების დაცვით მიღწეულ უფლების ქმედით რეალიზებაზეა დამოკიდებული საქართველოს კონსტიტუციით რეგლამენტირებულ ადამიანის მთელ რიგ უფლებათა შემდგომი განხორციელება. საკუთრების უფლების გარანტირებულობა და მისი კონსტიტუციური მოწესრიგება განაპირობებს, მათ შორის, პირის შესაძლებლობას, საკუთარი სურვილის შესაბამისად, თავისუფალი ნების საფუძველზე განკარგოს და შეიძინოს ქონებრივი უფლებები. საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლის სამართლებრივი შინაარსიდან გამომდინარე, სახელმწიფო კისრულობს, ერთი მხრივ, პოზიტიურ ვალდებულებას, სათანადო ფაქტობრივი თუ სამართლებრივი გარანტიების შექმნის გზით უზრუნველყოს საკუთრების უფლების დაცვა, ხოლო, მეორე მხრივ, სახელმწიფო ნეგატიური ვალდებულების ფარგლებში, ვალდებულია თავად არ ხელყოს ეროვნული და საერთაშორისო კანონმდებლობით გათვალისწინებული საკუთრების უფლება.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საკუთრების უფლება აღიარებულია არა მხოლოდ ეროვნული, არამედ საერთაშორისო აქტებითაც, კერძოდ, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველი მუხლით, რომელიც ადგენს, რომ ყოველ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს აქვს თავისი საკუთრებით შეუფერხებელი სარგებლობის უფლება. მხოლოდ საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის შეიძლება ჩამოერთვას ვინმეს საკუთრება კანონითა და საერთაშორისო სამართლის ზო-

გადი პრინციპებით გათვალისწინებულ პირობებში. ამასთან, წინა-რე დებულებები არანაირად არ აკნინებს სახელმწიფოს უფლებას, გამოიყენოს ისეთი კანონები, რომელთაც ის აუცილებლად მიიჩნევს საერთო ინტერესების შესაბამისად საკუთრებით სარგებლობის კონტროლისათვის, ან გადასახდებისა თუ მოსაკრებლების ან ჯარიმების გადახდის უზრუნველსაყოფად. ხსენებული დანაწესი უზრუნველყოფს საკუთრების უფლების კვალიფიციურ დაცვას, ამასთან, მუხლი სახელმწიფო ორგანოებს ანიჭებს ფართო დისკრეციას, ჩაერიონ ამ უფლებაში: უშვებს პირის საკუთრების ჩამორთმევას „საზოგადოებრივი საჭიროებისთვის“ და მეორე პუნქტი უფლებამოსილს ხდის სახელმწიფოს, დაადგინოს „თავისი შეხედულებისამებრ აუცილებელი კანონმდებლობა“ გადასახადებთან და სხვა შემოწირულობასა თუ სახდელებთან დაკავშირებით (იხ. სპამპინატო იტალიის წინააღმდეგ (*Spampinato v. Italy*), No. 23123/04, განჩინება 29.3.07.).

ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველ მუხლში ასახული პოზიტიური ვალდებულება მოითხოვს საკუთრების უფლების დასაცავად კონკრეტული ღონისძიებების გატარებას, „ფიზიკურ პირებსა თუ კომპანიებს შორის სამართალწარმოების შემცველ საქმეებთან მიმართებითაც კი“ (სოვტრანსავტო ჰოლდინგი უკრაინის წინააღმდეგ (*Sovtransavto Holding v. Ukraine*), No. 48553/99, 25.9.02. 54-ე პარაგრაფი). ეს კი კონკრეტულად იმას გულისხმობს, რომ „სახელმწიფოები ვალდებული არიან უზრუნველყონ სასამართლო პროცედურები, რომლებიც სთავაზობს აუცილებელ პროცედურულ გარანტიებს და, შესაბამისად, შესაძლებელს ხდის ეროვნული სასამართლოებისთვისა და ტრიბუნალებისთვის, კერძო პირებს შორის ნებისმიერ დავაზე აწარმოონ სამართალწარმოება ეფექტიანად და სამართლიანად“ (სოვტრანსავტო ჰოლდინგი უკრაინის წინააღმდეგ (*Sovtransavto Holding v. Ukraine*), No. 48553/99, 25.9.02. 96-ე პარაგრაფი).

საკასაციო სასამართლო ასევე საყურადღებოდ მიიჩნევს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებას, რომლის თანახმად, „სამართლებრივი უსაფრთხოების პრინციპის გათვალისწინებით, დაცული უნდა იყოს ლეგიტიმური მოლოდინები, რომელთა მიმართაც ინდივიდებს ნდობა გააჩნიათ. კანონით მინიჭებული უფლებების მიმართ მაღალია ინდივიდების ნდობის ხარისხი. აღნიშნული ნდობის გაუმართლებელი შერყევა ნეგატიურად აისახება სამართლის მიმართ ნდობასა და სამართლებრივ უსაფრთხოებაზე. საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლით დაცულია მხოლოდ კანონიერ საფუძველზე წარმოშობილი ლეგიტიმური მოლოდინი. მოლოდინი, რომ ლეგიტიმურად და, შესაბამისად, საქართვე-

ლოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლით დაცულად ჩაითვალოს, მას უნდა გააჩნდეს კანონიერი საფუძველი და უნდა წარმოადგენდეს კონკრეტული სამართლებრივი ურთიერთობიდან გამომდინარე მოთხოვნას. საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლი არ ქმნის სახელმწიფოსგან მატერიალური სარგებლის უპირობოდ მოთხოვნის უფლებას. აქ ნაგულისხმევია შემთხვევა, როდესაც მატერიალური სარგებლის მოთხოვნა ემყარება კონკრეტულ, ნამდვილ სამართლებრივ საფუძველს.“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2013 წლის 27 დეკემბრის №2/3/522,553 გადაწყვეტილება საქმეზე „სპს „გრიშა ამორდია“ საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-43, 44).

ამასთან, ლეგიტიმური მოლოდინის საკითხთან დაკავშირებით განსაკუთრებით ყურადსაღებია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებული სასამართლო პრაქტიკა. კერძოდ, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმის პირველი მუხლის სამართლებრივ შინაარსზე, რომელიც „უზრუნველყოფს უფლებას არსებულ ქონებაზე, რაც ასევე მოიცავს მოთხოვნებს, რომლის საფუძველზეც განმცხადებელს აქვს საკუთრების უფლებით ეფექტიანი სარგებლობის მოპოვების მინიმუმ „ლეგიტიმური მოლოდინი“.“ (მორისი საფრანგეთის წინააღმდეგ (*Maurice v. France*), No. 11810/03, 6.10.03; პლეხანოვი პოლონეთის წინააღმდეგ (*Plechanow v. Poland*), No. 22279/04, 7.7.09;).

საკუთრების ცნება არ შემოიფარგლება მხოლოდ ფიზიკურ საგნებზე საკუთრების უფლებით. „...ზოგიერთი სხვა უფლება და სარგებელი, რომელიც ქმნის ქონებას, ქონებრივი ღირებულებები, მათ შორის უფლება მოთხოვნაზე, რაც კანონიერი მოლოდინის საფუძველზე წარმოიშობა და პირის საკუთრების ეფექტურ გამოყენებას განაპირობებს, შესაძლოა განხილულ იქნეს როგორც საკუთრება და უფლება საკუთრებაზე (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 30.07.2010წ. №1/5/489-498 განჩინება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – ოთარ კვენეტაძე და იზოლდა რჩეულიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-2). საკუთრება მოიცავს როგორც მატერიალურად არსებულ ქონებას, ასევე აქტივებს (ქონებრივ უფლებებს), მათ შორის მოთხოვნებს რომელთა მიმართაც მომჩივანს შეუძლია ამტკიცოს, რომ აქვს საკუთრებით სარგებლობის გაგრძელების შესაძლებლობის სულ მცირე გონივრული და ლეგიტიმური მოლოდინი (*Hamer v. Belgium*, No.21861/03, §75, 76, ECHR 2007-V(extracts)).

„ლეგიტიმური მოლოდინის“ ცნებასთან მიმართებით, საინტერესოა საქმე რამაერი და ვან ვილიგენი ნიდერლანდების წინააღ-

მდეგ (რამაერი და ვან ვილიგენი ნიდერლანდების წინააღმდეგ (*Ramaer and Van Willigen v. the Netherlands*), No. 34880/12, 23.10.2012. 81-ე პარაგრაფი), სადაც აღინიშნა, რომ „სასამართლომ საკუთარ პრეცედენტულ სამართალში უკვე არაერთხელ გაამახვილა ყურადღება განსხვავებაზე სარგებლის მიღების იმედსა (როგორი გასაგებიც არ უნდა იყოს ეს იმედი) და ლეგიტიმურ მოლოდინს შორის, რომელიც აუცილებელია, იყოს უფრო კონკრეტული ბუნების ვიდრე უბრალო იმედი და ეფუძნებოდეს სამართლებრივ დანაწესს ან სამართლებრივ აქტს.“

საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით მიუთითებს, რომ მოსარჩელეს სადავო უძრავ ქონებასთან მიმართებით გააჩნია დაახლოებით 50-წლიანი სამართლებრივი კავშირი. ამასთან, არსებობს გარდაბნის რაიონული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება, რომელიც ალტერნატიული ფართით დაკმაყოფილებაზე ქ. გ-ას გამოსახლების შეუძლებლობით განამტკიცებს მოსარჩელის სამართლებრივ კავშირს სადავო ქონებისადმი. ასევე, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ ჯერ კიდევ 2008 წელს გადადგმული ნაბიჯები ადასტურებს, რომ სადავო ფართის განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ბალანსიდან მოხსნა და მისი საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროსთვის გადაცემა ქ. გ-ას ინტერესების გათვალისწინების პირობით განხორციელდა. განსაკუთრებით ხაზგასმელია ის გარემოებაც, რომ 2013 წლის 31 იანვარს ქალაქ თბილისის მერიის ქონების მართვის სააგენტოსა და ქ. გ-ას შორის გაფორმდა პირდაპირი მიყიდვის ფორმით უძრავი ქონების საკუთრებაში გადაცემის თაობაზე ხელშეკრულება, რომელიც თავის მხრივ, დაეყრდნო ქალაქ თბილისის მთავრობის 2012 წლის 4 დეკემბრის №33.34.1192 დადგენილებას, რომლებიც სრულიად გაურკვეველი მიზეზებით იქნა ძალადაკარგულად გამოცხადებული.

ზემოაღნიშნულ ფაქტობრივ გარემოებებზე დაყრდნობით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ქ. გ-ას გაუჩნდა არა მხოლოდ ფუჭი იმედი მისთვის ფართის საკუთრებაში გადაცემისა, არამედ მის მიმართ სახელმწიფოს მხრიდან გატარებულმა სამართლებრივმა ღონისძიებებმა წარმოშვა სადავო უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების მოპოვების ლეგიტიმური მოლოდინი. სახელმწიფომ არაერთი სამართლებრივი მოქმედებით დაადასტურა, რომ ქ. გ-ას გააჩნდა მყარი სამართლებრივი კავშირი სადავო ფართის მიმართ, თუმცა მიუხედავად აღნიშნულისა, აბსოლუტურად უსაფუძვლოდ გააჭიანურა უძრავ ქონებაზე მოსარჩელის საკუთრების უფლების წარმოშობა.

საკასაციო სასამართლო, ასევე, მიუთითებს, რომ საქართველოს

უზენაეს სასამართლოში გამართულ სასამართლო სხდომაზე მხარეებს შეეთავაზათ მორიგება და მიეცათ დრო აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად, თუმცა უშედეგოდ. საგულისხმოა, რომ სწორედ მოპასუხეებმა უარი თქვეს მოსარჩელე ქ. გ-ას თუნდაც ალტერნატიული ფართით დაკმაყოფილებაზე. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ არსებითია, მმართველობითი საქმიანობა იყოს ეფექტური და ეფუძნებოდეს თითოეული პირის რეალურ, ინდივიდუალურ ინტერესს. დაუშვებელია მმართველობითი ორგანოები ხელოვნური, უსაფუძვლო ბარიერების შექმნის გზით აფერხებდნენ ან ხელს უშლიდნენ კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებების წარმოშობასა და რეალიზაციას. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადმინისტრაციულ ორგანოებს მხედველობაში უნდა მიეღოთ მოსარჩელის სამართლებრივი კავშირი სადავო ფართთან, უნდა შეეფასებინათ ყველა ის ღონისძიება, რომელიც ქ. გ-ას მიმართ სახელმწიფოს მხრიდან იქნა გატარებული. აქვე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, რომ საქართველოს კონსტიტუციით განმტკიცებული მმართველობის სისტემის ერთიანობიდან გამომდინარე, ვერ ექნება გადამწყვეტი მნიშვნელობა იმას, თუ კონკრეტულად რომელი ორგანოს მხრიდან რა მოქმედება იქნა განხორციელებული მოსარჩელის მიმართ, რამდენადაც განსახილველ შემთხვევაში, არსებითია ის, რომ სადავო უდრავი ქონების პრივატიზების პროცესთან დაკავშირებული ყველა მოქმედება (სახელმწიფოს თუ მუნიციპალური ორგანოების), საბოლოოდ, სახელმწიფოს შეერაცხება.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის ლეგიტიმური მოლოდინის მხედველობაში მიღებით, მას ფაქტობრივად წარმოეშვა საკუთრების მიღების მოთხოვნის უფლება, რომლის რეალიზაციაც სახელმწიფოს უპირობო ვალდებულებაა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულმა სააგენტომ უნდა მიმართოს კანონით გათვალისწინებულ საჭირო ღონისძიებებს იმისათვის, რათა უზრუნველყოს სადავო ფართის ქ. გ-ას საკუთრებაში გადაცემა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ქ. გ-ას საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ქ. გ-ას სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს, კერძოდ, ბათილად იქნეს ცნობილი სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის

№5/66157 წერილი და ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანება და მოპასუხეს – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს უნდა დაევალოს ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართის ქ. გ-ასათვის საკუთრებაში გადაცემა კანონით დადგენილი წესით.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ე შ ი ტ ა :

1. სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. ქ. გ-ას საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
3. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
4. ქ. გ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდეს;
5. ბათილად იქნეს ცნობილი სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2016 წლის 29 დეკემბრის №5/66157 წერილი;
6. ბათილად იქნეს ცნობილი ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2017 წლის 19 ივნისის №1-1/254 ბრძანება;
7. მოპასუხეს – სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს დაევალოს ქალაქ თბილისში,ში, ...ის ქუჩის №...-ში პირველ სართულზე არსებული 67.83 კვ.მ ფართის ქ. გ-ასათვის საკუთრებაში გადაცემა კანონით დადგენილი წესით;
8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**ნასყიდობის ხელშეკრულების ნაწილობრივ ბათილად
ცნობის საფუძველი**

**განჩინება
საქართველოს სახელით**

№ბს-613(კ-19)

10 მარტი, 2022 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ქ. ცინცაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. სხირტლაძე,
გ. გოგიაშვილი**

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამარ-
თლებრივი აქტის და ადმინისტრაციული ხელშეკრულების ნაწი-
ლობრივ ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

2017 წლის 23 მარტს ნ. რ.-ამ სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კო-
ლეგიას, მოპასუხეების – საქართველოს პრეზიდენტისა და საქარ-
თველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს
მიმართ საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/
08/03 განკარგულებისა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი
განვითარების სამინისტროსა და ჩ. რ.-ას შორის 2012 წლის 4
სექტემბერს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ნაწი-
ლობრივ ბათილად ცნობის თაობაზე.

მოსარჩელის განმარტებით არის აფხაზეთიდან დევნილი და
ცხოვრობს ქირით ქ. თბილისი, ...ს ქ. №11-ში. ჰყავს მცირეწლოვანი
შვილი და არის სოციალურად დაუცველი პირი. საქართველოს პრე-
ზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულებით, ჩ.
რ.-ასა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების
სამინისტროს შორის 2012 წლის 4 სექტემბერს დაიდო ნასყიდობის
ხელშეკრულება, რომლითაც ჩ. რ.-ას გადაეცა პირობადადებული სა-
კუთრების უფლება უძრავ ქონებაზე (მდებარე: ქ. თბილისი, „...ო“,
...ი, №36, ბინა №24, ფართი 45.60 კვ.მ). აღნიშნული ხელშეკრულე-
ბის თანახმად, ჩ. რ.-ამ აიღო ვალდებულება, ნ. რ.-ა უზრუნველყო
საცხოვრებელი ფართით მისთვის გადაცემულ ქონებაში. თუმცა,
ხელშეკრულების დადებისას დაირღვა მოსარჩელის უფლებები, ვი-
ნაიდან ხელშეკრულების გრაფაში ის დაუკითხავად და შეუთან-
ხმებლად ჩაწერეს. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი გან-

ვითარების სამინისტროსა და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს მოსარჩელისთვის არ უცნობებიათ ხელშეკრულების თაობაზე და არც წერილობითი თანხმობა მიუღიათ მისგან, რა დროსაც დაირღვა მოსარჩელის უფლებები.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 24 თებერვლის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, საქმეში მესამე პირებად ჩაბმულ იქნენ საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო და ჩ. რ-ა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 20 ივნისის გადაწყვეტილებით ნ. რ-ას სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ნ. რ-ამ, რომელმაც თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 20 ივნისის გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 26 ნოემბრის განჩინებით საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს უფლებამონაცვლედ დადგენილ იქნა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტო.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 7 თებერვლის განჩინებით ნ. რ-ას სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 20 ივნისის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, მდებარე ქ. თბილისი, ...ი №36, ნაკვეთი ... (ს.კ ...), საკუთრების უფლებით 2012 წლის 8 სექტემბრიდან აღრიცხულია ჩ. რ-ას სახელზე.

ნ. რ-ა წარმოადგენს სოციალურად დაუცველ პირს. მისი მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, იძულებით გადაადგილებამდე იყო აფხაზეთი, ...ე, ...ის ქ. №102. მისი დროებითი საცხოვრებელი ადგილია თბილისი, ...ი, ...ი №36. აღნიშნული ასევე წარმოადგენს მის ფაქ-

ტობრივ საცხოვრებელსაც.

„სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულებით დადგინდა სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით, სიმბოლურ ფასად – 1 ლარად საკუთრებაში გადაცემა, ამავე განკარგულების დანართში მითითებული ფიზიკური პირებისათვის.

განკარგულების თანახმად, უძრავი ქონება (ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36, მე-2 სართული, ბინა №24, ფართობი 45.60 კვ.მ) პირდაპირი მიყიდვის ფორმით, სიმბოლურ ფასად 1 (ერთი) ლარად გადაეცათ ჩ. რ-ას, მ. რ-ას და ნ. რ-ას. ამავე განკარგულების მე-2 პუნქტით დადგენილი იქნა საპრივატიზებო პირობები: ა) მყიდველი ვალდებული იყო საპრივატიზებო თანხა გადაეხადა შესაბამისი ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებიდან 1 (ერთი) წლის ვადაში; ბ) მყიდველი ვალდებული იყო ხელშეკრულებაში მითითებული პირები უზრუნველყო საცხოვრებელი ფართობით; გ) მყიდველს და ხელშეკრულებით გათვალისწინებულს პირებს ხელშეკრულების დადების მომენტისათვის არ უნდა ესარგებლათ და მფლობელობაში არ უნდა ჰქონოდათ რაიმე საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი ფართობი, მოპოვებული მათი დევნილის სტატუსიდან გამომდინარე, გარდა აღნიშნული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონებისა; დ) მყიდველი და ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირები არ მოითხოვდნენ სახელმწიფოსაგან ან ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულისაგან, ან სხვა პირებისაგან რაიმე სახის კომპენსაციას, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევისა, ან უძრავი ქონების საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემას, მათი დევნილის სტატუსიდან გამომდინარე.

განკარგულების მე-3 პუნქტის თანახმად, მყიდველის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონების შემდგომ გასხვისებაზე თანხმობა გაცემულად ითვლებოდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ, მყიდველის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონების გასხვისებისას ახალ შემძენზე არ გადადიოდა ამ განკარგულების მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული საპრივატიზებო პირობები.

განკარგულების მე-4 პუნქტით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს და საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს დაევალა ამ განკარგულების შესრულების მიზნით კანონმდებლობით გათვალისწინე-

ბული ღონისძიებების განხორციელება.

საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულების საფუძველზე, 2012 წლის 4 სექტემბერს, ერთის მხრივ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა (შემდეგში „გამყიდველი“) და მეორეს მხრივ ჩ.რ-ას (შემდგომში „მყიდველი“) შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, ჩ.რ-ას გადაეცა პირობადადებული საკუთრების უფლება უძრავ ქონებაზე, მდებარე: ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36, მე-2 სართული, ბინა №24, ფართობი 45,60 კვ.მ, ს.კ.

ხელშეკრულების 2.2. მუხლის თანახმად, ჩ.რ-ამ აიღო ვალდებულება უზრუნველყო მ.რ-ა და ნ.რ-ა საცხოვრებელი ფართით მისთვის გადაცემულ ქონებაში. ხელშეკრულების 2.3. პუნქტის თანახმად, მყიდველმა დაადასტურა, რომ ამ ხელშეკრულების დადების მომენტისათვის მყიდველი და ხელშეკრულების 2.2. პუნქტში ჩამოთვლილი პირები, მათი დევნილის სტატუსიდან გამომდინარე არ სარგებლობდნენ ან არ ფლობდნენ სხვა რაიმე სახის საცხოვრებელ ან არასაცხოვრებელ ფართს, გარდა ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონებისა.

ხელშეკრულების 2.5. პუნქტით დადგინდა ჩ.რ-ას ვალდებულება – საკუთრების უფლების გადასვლის შემდეგ იგი ვალდებული იყო ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უძრავი ქონება გამოეყენებინა ისე, რომ ამ ხელშეკრულების 2.2 პუნქტით გათვალისწინებული პირები უზრუნველყოფილი ყოფილიყვნენ სათანადო საცხოვრებელი პირობებით.

ხელშეკრულების 3.1. მუხლის შესაბამისად, ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში მყიდველი იღებდა წერილობით გაფრთხილებას, რომელშიც მიეთითებოდა დარღვევის გამოსწორების ვადა და პირგასამტეხლოს ოდენობა.

ხელშეკრულების 3.2. მუხლის თანახმად, მყიდველის მიერ ამ ხელშეკრულების პირობების, გარდა ამ ხელშეკრულების 2.3. და 2.4. პუნქტებით გათვალისწინებული პირობებისა, შეუსრულებლობის ან არაჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში, პირგასამტეხლოს ოდენობა განისაზღვრა 500 ლარით.

სააპელაციო სასამართლომ მართებულად მიიჩნია საქალაქო სასამართლოს მიერ ხანდაზმულობის მოტივით სარჩელზე უარის თქმა და აღნიშნა, რომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 66-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებისას ადმინისტრაციული ორგანო მოქმედებს მხოლოდ კანონით მისთვის მინიჭებული უფლე-

ბამოსილების ფარგლებში.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ მხარეთა შორის სადავო არ არის „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე პრეზიდენტისათვის მინიჭებული უფლება სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პრივატიზაციის პროცესში გამოიყენოს ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმა. სადავო არ არის ასევე მოსარჩელეზე გასხვისებული ქონების სახელმწიფო საკუთრების ფაქტი, რაც სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, ნიშნავდა იმას, რომ მხარეთა შორის დადებული გარიგება არ საჭიროებდა შემონიშნებას ადმინისტრაციულ კანონმდებლობასთან შესაბამისობის თვალსაზრისით.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 65-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებისას გამოიყენება ამ კოდექსის ნორმები და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინებული დამატებითი მოთხოვნები ხელშეკრულებათა შესახებ.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის პირველი და მესამე ნაწილების შესაბამისად, სახელშეკრულებო მოთხოვნების ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებული სახელშეკრულებო მოთხოვნებისა – ექვს წელს. ცალკეულ შემთხვევებში კანონით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს ხანდაზმულობის სხვა ვადებიც.

„სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე პრივატიზებულ სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული სადავო საკითხების სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადაა სამი წელი.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, რამდენადაც სამოქალაქო კოდექსი ერთმანეთისგან განასხვავებს ხანდაზმულობის საერთო და სპეციალურ ვადებს, შესაბამისად, მართებულად მიიჩნია საქალაქო სასამართლოს მხრიდან მოცემული ურთიერთობის მიმართ „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადის გამოყენება და აღნიშნა, რომ ვინაიდან ხანდაზმულობის ვადის გასვლას კანონმდებელი უკავშირებს შესაბამის სამართლებრივ შედეგს, პრინციპული მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს ხანდაზმულობის ვადის დაწყების მომენტის დადგენას.

სააპელაციო სასამართლომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლზე მითითებით, მიიჩნია, რომ აღნიშნული მუხლის დანაწესი იმთავითვე გამორიცხავდა მოსარჩელის ნ. რ.-ას მოსაზრების გაზიარების შესაძლებლობას იმის თაობაზე, რომ მისი სა-

სარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობა უნდა დაუკავშირდეს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროსგან მიღებულ 2017 წლის 1 თებერვლის №01-02/08/2237 წერილს, რომლითაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა ბინის ქირით უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით, ვინაიდან საქმეში წარმოდგენილი იძულებით გადაადგილებული პირის – დევნილის ანკეტიდან დადასტურებულია, რომ ნ. რ-ას დროებით საცხოვრებელ ადგილს (რეგისტრაციის ადგილს) და ფაქტობრივ საცხოვრებელ ადგილს წარმოადგენს თბილისი, ...ი, ...ი №36. სწორედ აღნიშნულ მისამართზე არსებულ უძრავ ქონებაზე დაიდო ხელშეკრულება ჩ. რ-ასა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს შორის.

შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს დასკვნით, ნ. რ-ა ინფორმირებული იყო ხელშეკრულების დადების თაობაზე, ვინაიდან მოსარჩელე და ჩ. რ-ა ერთ მისამართზე ცხოვრობდნენ. რაც შეეხება, აპელანტის – ნ. რ-ას მითითებას იმ გარემოებაზე, რომ იგი 2012 წლის დასაწყისიდან არ ცხოვრობდა დედასთან – ჩ. რ-ასთან და მისთვის ცნობილი არ იყო 2012 წლის 4 სექტემბერს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და ჩ. რ-ას შორის დადებული ხელშეკრულების თაობაზე, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მითითებული არგუმენტს, გარდა მისი ახსნა-განმარტებისა არ ამყარებდა საქმეში წარმოდგენილი არცერთი სხვა სახის მტკიცებულება.

შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა საქალაქო სასამართლოს დასკვნა ხანდაზმულობის თაობაზე, ვინაიდან განსახილველ შემთხვევაში უტყუარად დასტურდებოდა მოსარჩელის მხრიდან მოთხოვნის ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადის გაშვების ფაქტი.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 7 თებერვლის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ნ. რ-ამ.

კასატორმა – ნ. რ-ამ გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და საქმის ხელახლა განსახილველად თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატისათვის დაბრუნება მოითხოვა.

კასატორის მითითებით, სააპელაციო სასამართლომ დევნილთა ანკეტაზე დაყრდნობით დადგენილად ჩათვალა, რომ თითქოს იგი ინფორმირებული იყო 2012 წლის 4 სექტემბერს ჩ. რ-ასა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს შორის ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების თაობაზე. თუმცა, საქმეში არსებული დევნილთა ანკეტა არ წარმოადგენს 2012 წელს

ნ. რ-ას ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის დამადასტურებელ მტკიცებულებას. 2012 წლის დასაწყისიდან იგი ცხოვრობდა არა დედასთან ჩ. რ-ასთან, არამედ ქ. თბილისში სხვა მისამართზე, რადგან ფაქტობრივ ქორწინებაში იყო ამჟამინდელ მეუღლესთან.

საქმეში წარმოდგენილია ამონაწერი სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიანი ბაზიდან, რომლითაც დასტურდება კასატორის ქ. თბილისში სხვა მისამართზე ცხოვრების ფაქტი.

კასატორი აღნიშნავს, რომ მან 2016 წლის 9 დეკემბერს №60126/01 განცხადებით მიმართა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს და მოითხოვა ბინის ქირის საკომპენსაციო თანხა.

2017 წლის 1 თებერვალს ნ. რ-ამ ზემოაღნიშნული სამინისტროდან მიიღო წერილი და განმარტება, რომ ვინაიდან მის ოჯახს საკუთრებაში გადაეცა ბინა, მის თხოვნას ბინის ქირით უზრუნველყოფასთან დაკავშირებით ვერ დააკმაყოფილებდნენ.

2017 წლის 21 თებერვალს ჩ. რ-ამ განცხადებით მიმართა სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს და მოითხოვა 2012 წლის 4 სექტემბრის ხელშეკრულების გადაცემა, რომლის საფუძველზეც ქ. თბილისში ...ი №36, ბინა №24 საკუთრების უფლებით აღირიცხა ჩ. რ-ას სახელზე.

კასატორის მითითებით, სწორედ სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოდან მიღებული ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გახდა მისთვის ცნობილი, რომ მასთან შეუთანხმებლად 2012 წლის 4 სექტემბერს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და ჩ. რ-ას შორის დაიდო ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზეც ჩ. რ-ას ოჯახს, რომელშიც შედიოდა ნ. რ-ა, საკუთრებაში გადაეცა ქ. თბილისში ...ი №36-ში მდებარე ბინა №24.

კასატორის მითითებით, 2012 წლის 4 სექტემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულება შედგენილ იქნა ერთ ეგზემპლარად და ის თავად ჩ. რ-ასთვისაც არ გადაუციათ, ხოლო საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულება კასატორისთვის ცნობილი გახდა სარჩელის შეტანის შემდეგ.

ამასთან, კასატორი აღნიშნავს, რომ დედასთან ერთად ცხოვრების შემთხვევაში სათანადო ორგანოების წარმომადგენლები აუცილებლად ჩამოართმევდნენ მას წერილობით თანხმობას 2012 წლის 4 სექტემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების დროს.

კასატორი მიუთითებს საქართველოს მთავრობის 2009 წლის 12 იანვრის №4 განკარგულებით დამტკიცებულ დეკრიტიკა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიიდან გამომდინარე განსახორციელებელ

ლონისძიებათა პროგრამასა და საქართველოს მთავრობის 2009 წლის 28 მაისის №403 განკარგულებით დამტკიცებულ იძულებით გადაადგილებულ პირთა სამოქმედო გეგმაზე და აღნიშნავს, რომ მოპასუხე ადმინისტრაციულ ორგანოებს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მიღებისა და ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებისას ხელთ უნდა ჰქონოდათ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტოდან მიწოდებული ინფორმაცია საპრივატიზაციო ობიექტებში რეალურად მცხოვრები დევნილების და მათი ოჯახების შემადგენლობის შესახებ და დევნილის ოჯახის წარმომადგენელთან ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებისას უნდა ეხელმძღვანელათ და დაყრდნობოდნენ ამ ინფორმაციას. მოცემულ შემთხვევაში, კასატორის მითითებით, დაუდგენელია რა დოკუმენტაციის საფუძველზე იქნა მიჩნეული იგი პრივატიზებულ ფართში მცხოვრებ პირად და ჩ. რ-ას ოჯახის წევრად.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 10 მაისის განჩინებით (მოსამართლე – ვასილ როინიშვილი), საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ნ. რ-ას საკასაციო საჩივარი.

ამასთან, მოსამართლე – ვასილ როინიშვილის საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრად არჩევის გამო, 2020 წლის 23 ივნისს ზემოაღნიშნული ადმინისტრაციული საქმე ელექტრონული პროგრამის მეშვეობით განაწილდა მოსამართლე – ქეთევან ცინცაძეზე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2021 წლის 28 აპრილის განჩინებით სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს საპროცესო უფლებამონაცვლედ ცნობილ იქნა სსიპ დევნილთა, ეკომიგრანტთა და საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის სააგენტო.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 28 აპრილის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, დასაშვებად იქნა მიჩნეული ნ. რ-ას საკასაციო საჩივარი და მისი განხილვა დაინიშნა ზეპირი მოსმენის გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ნ. რ-ას საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილად მიჩნეულ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

ნ. რ-ა წარმოადგენს სოციალურად დაუცველ პირს. მისი მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი, იძულებით გადაადგილებამდე იყო აფხაზეთი, ...ი, ს. ...ის ქ. №102. მისი დროებითი საცხოვრებელი ადგილია თბილისი, ...ი, ...ი №36.

საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულებით დადგინდა სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით, სიმბოლურ ფასად – 1 ლარად საკუთრებაში გადაცემა, ამავე განკარგულების დანართში მითითებული ფიზიკური პირებისათვის.

განკარგულების თანახმად, უძრავი ქონება (ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36, მე-2 სართული, ბინა №24, ფართობი 45.60 კვ.მ) პირდაპირი მიყიდვის ფორმით, სიმბოლურ ფასად 1 (ერთი) ლარად გადაეცათ ჩ. რ-ას, მ. რ-ას და ნ. რ-ას. ამავე განკარგულების მე-2 პუნქტით დადგენილი იქნა საპრივატიზებო პირობები: ა) მყიდველი ვალდებული იყო საპრივატიზებო თანხა გადაეხადა შესაბამისი ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებიდან 1 (ერთი) წლის ვადაში; ბ) მყიდველი ვალდებული იყო ხელშეკრულებაში მითითებული პირები უზრუნველყოს საცხოვრებელი ფართობით; გ) მყიდველს და ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ პირებს ხელშეკრულების დადების მომენტისათვის არ უნდა ესარგებლათ და მფლობელობაში არ უნდა ჰქონოდათ რაიმე საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი ფართობი, მოპოვებული მათი დევნილის სტატუსიდან გამომდინარე, გარდა აღნიშნული ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონებისა; დ) მყიდველი და ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირები არ მოითხოვდნენ სახელმწიფოსაგან ან ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულისაგან, ან სხვა პირებისაგან რაიმე სახის კომპენსაციას, გარდა საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევისა, ან უძრავი ქონების საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემას, მათი დევნილის სტატუსიდან გამომდინარე.

განკარგულების მე-3 პუნქტის თანახმად, მყიდველის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონების შემდგომ გასხვისებაზე თანხმობა გაცემულად ითვლებოდა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ, მყიდველის მიერ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონების გასხვისებისას ახალ შემძენზე არ გადადიოდა ამ განკარგულების მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული საპრივატიზებო პირობები.

განკარგულების მე-4 პუნქტით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს და საქართველოს ოკუპი-

რებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს დაევალა ამ განკარგულების შესრულების მიზნით კანონმდებლობით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელება.

საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულების საფუძველზე, 2012 წლის 4 სექტემბერს, ერთი მხრივ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა (შემდეგში „გამყიდველი“) და მეორე მხრივ ჩ. რ-ას (შემდეგში „მყიდველი“) შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, ჩ. რ-ას გადაეცა პირობადადებული საკუთრების უფლება უძრავ ქონებაზე, მდებარე: ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36, მე-2 სართული, ბინა №24, ფართობი 45,60 კვ.მ, ს.კ.

ხელშეკრულების 2.2. მუხლის თანახმად, ჩ. რ-ამ აიღო ვალდებული უზრუნველყოფა მ. რ-ა და ნ. რ-ა საცხოვრებელი ფართით მისთვის გადაცემულ ქონებაში. ხელშეკრულების 2.3. პუნქტის თანახმად, მყიდველმა დაადასტურა, რომ ამ ხელშეკრულების დადების მომენტისათვის მყიდველი და ხელშეკრულების 2.2. პუნქტში ჩამოთვლილი პირები, მათი დევნილის სტატუსიდან გამომდინარე არ სარგებლობდნენ ან არ ფლობდნენ სხვა რაიმე სახის საცხოვრებელ ან არასაცხოვრებელ ფართს, გარდა ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ქონებისა.

ხელშეკრულების 2.5. პუნქტით დადგინდა ჩ. რ-ას ვალდებული – საკუთრების უფლების გადასვლის შემდეგ იგი ვალდებული იყო ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უძრავი ქონება გამოეყენებინა ისე, რომ ამ ხელშეკრულების 2.2 პუნქტით გათვალისწინებული პირები უზრუნველყოფილი ყოფილიყვნენ სათანადო საცხოვრებელი პირობებით.

ხელშეკრულების 3.1. მუხლის შესაბამისად, ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში მყიდველი იღებდა წერილობით გაფრთხილებას, რომელშიც მიეთითებოდა დარღვევის გამოსწორების ვადა და პირგასამტეხლოს ოდენობა.

ხელშეკრულების 3.2. მუხლის თანახმად, მყიდველის მიერ ამ ხელშეკრულების პირობების, გარდა ამ ხელშეკრულების 2.3. და 2.4. პუნქტებით გათვალისწინებული პირობებისა, შეუსრულებლობის ან არაჯეროვანი შესრულების შემთხვევაში, პირგასამტეხლოს ოდენობა განისაზღვრა 500 ლარით.

არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი, მდებარე ქ. თბილისი, ...ი №36, ნაკვეთი ... (ს.კ. ...), საკუთრების უფლებით 2012 წლის 8 სექტემბრიდან აღრიცხულია ჩ. რ-ას სახელზე.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ „საქართველოს ოკუ-

პირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა შესახებ“ საქართველოს კანონი ემყარება საქართველოს კონსტიტუციასა და საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებს, განსაზღვრავს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიიდან იძულებით გადაადგილებული პირის – დევნილის სამართლებრივ სტატუსს, პირის დევნილად ცნობის, მისთვის დევნილის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტის, ჩამორთმევისა და აღდგენის საფუძვლებსა და წესს, დევნილის სამართლებრივ, ეკონომიკურ და სოციალურ გარანტიებს, მის უფლებებსა და მოვალეობებს. აღნიშნული კანონის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, იძულებით გადაადგილებულ პირად – დევნილად ითვლება საქართველოს მოქალაქე ან საქართველოში სტატუსის მქონე მოქალაქეობის არმქონე პირი, რომელიც იძულებული გახდა დაეტოვებინა მუდმივი საცხოვრებელი ადგილი იმ მიზეზით, რომ უცხო ქვეყნის მიერ ტერიტორიის ოკუპაციის, აგრესიის, შეიარაღებული კონფლიქტის, საყოველთაო ძალადობის ან/და ადამიანის უფლებების მასობრივი დარღვევის გამო საფრთხე შეექმნა მის ან მისი ოჯახის წევრის სიცოცხლეს, ჯანმრთელობას ან თავისუფლებას ან/და ზემოაღნიშნული მიზეზის გათვალისწინებით შეუძლებელია მისი მუდმივ საცხოვრებელ ადგილზე დაბრუნება.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონზე, რომელიც აწესრიგებს საქართველოს სახელმწიფო ქონების მართვასთან, განკარგვასა და სარგებლობაში გადაცემასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს. დასახელებული კანონის მე-2 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, სახელმწიფო ქონება არის სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული მოძრავი და უძრავი ნივთები, არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე, ხოლო „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, პრივატიზება არის ელექტრონული ან/და საჯარო აუქციონის, პირდაპირი მიყიდვის, კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვისა და უსასყიდლო გადაცემის ფორმებით, სავაჭრო ობიექტის, მესამე პირის მეშვეობით, აგრეთვე წილების ან აქციების ან სერტიფიკატებით წარმოდგენილი აქციების პირდაპირ ან შუამავლის მეშვეობით, საჯარო ან კერძო შეთავაზებით, უცხო ქვეყნის აღიარებულ საფონდო ბირჟაზე ან მოცემულ დროს საერთაშორისო კაპიტალის ბაზრებზე არსებული პრაქტიკის შესაბამისი შეთავაზების სხვაგვარი ფორმით ფიზიკური ან იურიდიული პირების ან მათი გაერთიანებების მიერ სახელმწიფო ქონებაზე საკუთრების უფლების შეძენა ამ კანონით დადგენილი წესით.

„სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სახელმწიფო საკუთრებაში

არსებული უძრავი ქონების პრივატიზების ფორმებია: ა) აუქციონი; ბ) პირდაპირი მიყიდვა; გ) პირდაპირი მიყიდვა კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე. ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმითა და კონკურენტული შერჩევის საფუძველზე პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზება ხორციელდება საქართველოს პრეზიდენტის გადაწყვეტილების საფუძველზე, ამ კანონის მე-10 მუხლით დადგენილი წესით და პირდაპირი მიყიდვის ფორმით, ქონების მმართველის მიერ, ამ კანონის 18¹ მუხლით დადგენილი წესით (სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქცია).

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს მთავრობის 2007 წლის 2 თებერვლის №47 განკარგულებაზე, რომლითაც დამტკიცდა იძულებით გადაადგილებულ პირთა დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგია. აღნიშნული დოკუმენტი აცალიბებს საქართველოს მთავრობის მიდგომას იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა მიმართ, აანალიზებს არსებულ პრობლემებს და სახავს სახელმწიფოს ორ უმთავრეს მიზანს: 1. პირობების შექმნა დევნილთა ღირსეულად და უსაფრთხოდ დაბრუნებისათვის; 2. დევნილი მოსახლეობისათვის ღირსეულად ცხოვრების პირობების მხარდაჭერა და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მათი ჩაბმვა. დასახელებული განკარგულების მე-5 თავის თანახმად, დევნილი მოსახლეობის ინტეგრაციის ამოცანის გადასაჭრელად სახელმწიფო სტრატეგია მიზნად ისახავს დევნილთათვის საბინაო და სოციალური პირობების, მათი ჯანმრთელობისა და ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებების, აგრეთვე აუცილებელი საკანონმდებლო ინიციატივების განხორციელებას. აღნიშნული პროგრამები უნდა ეფუძნებოდეს დევნილთა კატეგორიების განსაზღვრას მათი სილატაკის ხარისხის (თუ რა ტიპის ზრუნვას საჭიროებს) და უნარშესაძლებლობების (შეუძლია თუ არა თვითკმარობის მიღწევა) მიხედვით, რაც მოითხოვს შესაბამისი ინდიკატორების შემუშავებას. დასახული ამოცანების წარმატებით გადასაჭრელად მნიშვნელოვანია პროგრამების ისე დაგეგმვა, რომ მინიმალური ზიანი მიადგეს დევნილთა შორის ჩამოყალიბებულ სოციალურ და ეკონომიკურ კავშირებს. ამავე განკარგულებით საქართველოს ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროს დაევალა ამ განკარგულების პირველი და 1¹ პუნქტით განსაზღვრული პრიორიტეტების საფუძველზე ერთ თვეში შეიმუშავოს რუსეთის ფედერაციის სამხედრო აგრესიის შედეგად უსახლკაროდ დარჩენილთა და იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელების სამოქმედო გეგმა.

საქართველოს მთავრობის 2009 წლის 12 იანვრის №4 განკარ-

გულებით დამტკიცებული დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიიდან გამომდინარე განსახორციელებელ ღონისძიებათა პროგრამაში დეტალურად იქნა მითითებული ის სახელმწიფო ორგანოები და უწყებები და ასევე მათი საქმიანობის სფერო, რომელთა მიერაც უნდა განხორციელდეს სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული ბინების დევნილთა საკუთრებაში გადაცემა; მითითებული განკარგულების მიხედვით საპრივატიზებოდ შერჩეული კომპაქტური ჩასახლების ობიექტები მათი რეაბილიტაციის შემდგომ საკუთრებაში გადაეცემათ ამ ობიექტებში ფაქტობრივად მცხოვრებ დევნილებს, ხოლო მათში რეალურად მცხოვრები დევნილების დადგენას ახდენს სსიპ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტო დევნილთა ჩასახლებაში ჩატარებული რეგისტრაციის შედეგად; შესაბამისად, სსიპ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტო საპრივატიზებოდ შერჩეულ დევნილთა კომპაქტური ჩასახლების ობიექტში აღწერდა ამ ობიექტში რეალურად მცხოვრებ დევნილებს, ადგენდა მათი ოჯახების შემადგენლობას და აღნიშნულ ინფორმაციას აწვდიდა შესაბამის ორგანოს, რომელიც „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე და „სახელმწიფო ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების შესახებ“ დებულების შესაბამისად ახდენდა დევნილის ოჯახის წარმომადგენელთან ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებას.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს მთავრობის 2009 წლის 28 მაისის №403 განკარგულებით დამტკიცდა „იძულებით გადაადგილებულ პირთა-დევნილთა მიმართ 2009-2012 წლებში სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელების სამოქმედო გეგმა“. დასახელებული განკარგულებით განისაზღვრა, რომ სახელმწიფო დევნილთა საცხოვრებელი პირობების გრძელვადიან გადამწყვეტას ახორციელებს მათთვის საცხოვრებელი ფართობის საკუთრებაში გადაცემის გზით დამტკიცებული ეტაპების მიხედვით; აღნიშნული განკარგულების 2.1.1. პუნქტის მიხედვით კოლექტიური ცენტრების რეაბილიტაცია და საკუთრებაში გადაცემა არის ერთიანი პროცესი, რომლის კოორდინირებას მოახდენს საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტრო; ამავე განკარგულების 2.1.5. პუნქტის მიხედვით ქონების საკუთრებაში გადაცემის პროცესი მოიცავს შემდეგ საფეხურებს: ა) სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული იმ კომპაქტური ჩასახლების ობიექტის შერჩევა, რომლებიც სარეაბილიტაციო სამუშაოების დასრულების შემდეგ საცხოვრებლად ვარგისი იქნება; ბ) შერჩეული კომპაქტური ჩასახლების ობიექტებში რეალურად მცხოვრები დევნილების დადგენა სსიპ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტოს მიერ დევნილთა ჩა-

სახლებებში ჩატარებული რეგისტრაციის შედეგად (სსიპ სამოქალაქო რეესტრის სააგენტომ შესაბამისი დავალება მიიღო „იძულებით გადაადგილებულ პირთა დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიიდან გამომდინარე განსახორციელებელ ღონისძიებათა პროგრამის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2009 წლის 12 იანვრის №4 განკარგულებით დამტკიცებული „იძულებით გადაადგილებულ პირთა დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიიდან გამომდინარე განსახორციელებელ ღონისძიებათა პროგრამით“); გ) შიდა აზომვითი სამუშაოების წარმართვა; დ) დევნილთათვის კონკრეტული შეთავაზებების გაკეთება საცხოვრებელი ფართობების საკუთრებაში გადასაცემად (შეძლებისდაგვარად ორივე მეუღლესთან); ე) დევნილის ოჯახის წარმომადგენლის „შესყიდვის ხელშეკრულებაზე“ ხელმოწერა უზრუნველყოფს პრივატიზაციის პროცესის იურიდიულ მხარეს; ვ) საბოლოო ეტაპზე ამ ხელშეკრულების საფუძველზე სსიპ საჯარო რეესტრის სააგენტო ქონებას დაარეგისტრირებს, როგორც დევნილის პირად საკუთრებას და გასცემს საკუთრების დამადასტურებელ დოკუმენტს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

დადგენილია, რომ ნ. რ.-ა არის საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიიდან – აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებული პირი, დევნილი. შესაბამისად, მასზე ვრცელდება აღნიშნული კანონით და სხვა კანონქვემდებარე აქტებით გათვალისწინებული ნორმები, რომლებიც სახელმწიფოს მხრიდან ამ კატეგორიის პირთა საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფას, აღნიშნული ქმედების განსახორციელებლად აუცილებელ პროცედურებს და თვით ამ პირთა უფლება-მოვალეობებს განსაზღვრავს.

უდავოდ დადგენილია ის გარემოება, რომ საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულებით განისაზღვრა სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების (ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36, მე-2 სართული, ბინა №24, ფართობი 45.60 კვ.მ.) პირდაპირი მიყიდვის ფორმით, სიმბოლურ ფასად – 1 ლარად საკუთრებაში გადაცემა, ამავე განკარგულების დანართში მითითებული ფიზიკური პირებისათვის (ჩ. რ.-ა, მ. რ.-ა და ნ. რ.-ა).

საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულების საფუძველზე, 2012 წლის 4 სექტემბერს, ერთი მხრივ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა (შემდეგში „გამყიდველი“) და მეორე მხრივ ჩ. რ.-ას (შემდეგში „მყიდველი“) შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, ჩ. რ.-ას გადაეცა პირობადადებული საკუთრების უფლება უძრავ ქონებაზე, მდებარე: ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36, მე-2 სართული, ბინა №24, ფართობი 45,60 კვ.მ, ს.კ.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს ზოგადი საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 65-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებისას გამოიყენება ამ კოდექსის ნორმები და საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინებული დამატებითი მოთხოვნები ხელშეკრულებათა შესახებ. ამავე კოდექსის 66-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებისას ადმინისტრაციული ორგანო მოქმედებს მხოლოდ კანონით მისთვის მინიჭებულ უფლებამოსილებათა ფარგლებში. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ დადებული ადმინისტრაციული ხელშეკრულება არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კონსტიტუციასა და კანონმდებლობას.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 67-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ხელშეკრულება, რომელიც ზღუდავს მესამე პირის უფლებებს ან აკისრებს მას რაიმე ვალდებულებას, ძალაში შეიძლება შევიდეს მხოლოდ მესამე პირის მიერ წერილობითი თანხმობის წარდგენის შემდეგ. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციული ხელშეკრულების დადებაზე ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია აცნობოს ამის შესახებ მესამე პირს, რომლის ინტერესებსაც იგი შეეხება.

მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელე ნ. რ.-ას მიერ სადავოდაა ქცეული მისი საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილებულად ჩათვლის ნაწილში საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და ჩ. რ.-ას შორის 2012 წლის 4 სექტემბერს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულება და ჩ. რ.-ასთვის სახელმწიფო ქონების პირდაპირი მიყიდვის ფორმით პრივატიზების შესახებ საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულება ნაწილობრივ. შესაბამისად, სადავოა საკითხი იმის შესახებ, ნ. რ.-ა როგორც დევნილი, ითვლება თუ არა სახელმწიფოსაგან საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილებულად იმ პირობებში, როდესაც ჩ. რ.-ასთან გაფორმდა საცხოვრებელი ფართის შესახებ ნასყიდობის ხელშეკრულება და ამ ხელშეკრულებით ჩ. რ.-ამ აიღო ვალდებულება ნ. რ.-ა და მ. რ.-ა უზრუნველყო სახელმწიფოს მიერ მისთვის გადაცემული ბინით.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ ხელშეკრულების 2.4. პუნქტით ნ. რ.-ას ისე აეკრძალა უფლება, როგორც დევნილმა, მოითხოვოს სახელმწიფოსგან რაიმე სახის კომპენსაცია, ასევე უძრავი ქონების საკუთრებაში ან სარგებლობაში გადაცემა, რომ ამის შესახებ სახელმწიფოს მისთვის უცნობებია, არ მიუწვევია იგი ად-

მინისტრაციულ წარმოებაში და შესაბამისად, მას არ გაუცია შესაბამისი თანხმობა – წერილობითი ფორმით ხელშეკრულების დადებაზე, რაც საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 67-ე მუხლიდან გამომდინარე, სადავო ხელშეკრულებისა და აქტის ბათილად ცნობის საფუძველს ქმნის.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო ადმინისტრაციული ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადასთან დაკავშირებით განმარტავს, რომ „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის 22-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების პრივატიზების შესახებ გარიგების ბათილად ცნობის უფლებრივი და ქონებრივი შედეგები განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით. ამავდროულად მეორე ნაწილის შესაბამისად, პრივატიზებულ სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული სადავო საკითხების სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადაა 3 წელი.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის თანახმად, ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ.

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებაზე, რომ საქმის მასალებით არ დგინდება ის გარემოება, რომ ხელშეკრულების დადების შესახებ ცალსახად ცნობილი იყო მოსარჩელე ნ. რ.-ასთვის. აღნიშნული მტკიცებულების საწინააღმდეგო მტკიცებულებები ადმინისტრაციულ ორგანოს მიერ წარმოდგენილი არ ყოფილა. ხელშეკრულებაშივე მითითებულია, რომ ხელშეკრულება შედგენილ იქნა ერთ ეგზემპლარად. ხელშეკრულება გადაეგზავნა საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს სარეგისტრაციოდ, არ გადასცემიათ მხარეებს. ასევე საჯარო რეესტრის მონაცემებში, კერძოდ ამონაწერში, მითითებულია მხოლოდ მესაკუთრე ჩ. რ.-ა. დამატებით რაიმე ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ ბინას სხვა მოსარგებლეები ჰყავს ან რომ ბინაზე რაიმე უფლება აქვს ნ. რ.-ას რეგისტრირებული მონაცემებით არ დასტურდება. ამდენად, ვარაუდით, რომ ნ. რ.-ას უნდა სცოდნოდა სადავო ხელშეკრულების თაობაზე, არ დასტურდება.

ამასთან დგინდება, რომ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი – საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულება, რომლის შესაბამისადაც ჩ. რ.-ასთან გაფორმდა ხელშეკრულება, ნ. რ.-ას არ ჩაბარებია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის შესაბამისად და ამ ნაწილში მოპასუხე მხარემ ვერ მიუთითა გასაჩივრების ვადის გაშვების გამო სარ-

ჩელზე უარის თქმის საფუძვლის არსებობის თაობაზე.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებასა და დასაბუთებულობას ამოწმებს, როგორც ფაქტობრივი, ისე სამართლებრივი თვალსაზრისით. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლო უფლებამოსილია დაადგინოს ახალი ფაქტები, ხოლო საქმეში მონაწილე პირებს უფლება აქვთ სააპელაციო სასამართლოში წარადგინონ ახალი მტკიცებულებები (კანონით დადგენილი წესით), ამდენად, სააპელაციო სასამართლო, საკასაციო სასამართლოსაგან განსხვავებით, შებოჭილი არაა პროცესუალური შესაძლებლობით, საქმეზე დაადგინოს ფაქტობრივი გარემოებები, გამოითხოვოს ან შეაფასოს მტკიცებულებები.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-17 მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, მოსარჩელე ვალდებულია დაასაბუთოს თავისი სარჩელი და წარადგინოს შესაბამისი მტკიცებულებები. მოპასუხე ვალდებულია წარადგინოს წერილობითი პასუხი (შესაგებელი) და შესაბამისი მტკიცებულებები. ამავ კოდექსის მე-4 მუხლის თანახმად, ადმინისტრაციული საქმის განხილვისას მხარეები სარგებლობენ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლით მინიჭებული უფლება-მოვალეობებით, ამასთან, სასამართლო უფლებამოსილია თავისი ინიციატივით მიიღოს გადაწყვეტილება დამატებითი ინფორმაციის ან მტკიცებულების წარმოსადგენად. საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-19 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად კი, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 103-ე მუხლით მინიჭებული უფლებამოსილების გარდა, სასამართლო უფლებამოსილია საკუთარი ინიციატივითაც შეაგროვოს ფაქტობრივი გარემოებები და მტკიცებულებები.

ზემოაღნიშნულ სამართლებრივ საფუძვლებზე დაყრდნობით, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ პროცესის მონაწილეთა ვალდებულებას წარმოადგენს, მათ მტკიცების საგანში შემავალი ფაქტობრივი გარემოებები შესაბამისი მტკიცებულებების წარდგენის გზით დაადასტურონ. თავის მხრივ, სასამართლოს ვალდებულებაა, მხარეებს მისცეს მტკიცებულებათა წარდგენისა და საკუთარი პოზიციების დაცვის პროცესუალური შესაძლებლობა. ამასთან, ადმინისტრაციული პროცესის ინკვიზიციური ხასიათი მოსამართლეს პროცესში აქტიურ როლს ანიჭებს და აძლევს შესაძლებლობას, იზრუნოს საქმის მართებული გადაწყვეტისათვის საჭირო ინფორმაციისა თუ მტკიცებულებათა დამატებით მოპოვებისათვის.

მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელეს 2012 წლის დასაწყისიდან მისი ფაქტობრივი საცხოვრებელი ადგილის დამადასტურებელ მტკიცებულებად წარმოდგენილი აქვს ამონაწერი სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიანი ბაზიდან, რომლითაც დასტურდება მისი არა დედასთან ჩ. რ.-ასთან (ქ. თბილისი, „...ო“, ...ი №36), არამედ ქ. თბილისში, სხვა მისამართზე – ...ის რაიონი, ...ს ქ. №11-ში ცხოვრების ფაქტი, ვინაიდან, ფაქტობრივ ქორწინებაში იმყოფება გ. ც-ესთან.

რაც შეეხება საქმეში წარმოდგენილ იძულებით გადაადგილებული პირის – დევნილის ანკეტას, რომელშიც ნ. რ.-ას ფაქტობრივ საცხოვრებელ ადგილად მითითებულია – ქ. თბილისი, ...ი, ...ი №36, აღნიშნული ანკეტით უდავოდ არ დასტურდება 2012 წელს – ხელშეკრულების გაფორმების ეტაპზე, ნ. რ.-ას სადავო მისამართზე ფაქტობრივად ცხოვრების ფაქტი. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახალი განხილვისას, სააპელაციო სასამართლომ დამატებით უნდა გამოიკვლიოს და დაადგინოს ყველა საჭირო ინფორმაცია, მათ შორის, ნ. რ.-ას ქორწინების პერიოდი, ვინაიდან, კასატორი ცალკე ცხოვრების ფაქტს სწორედ ქორწინებას უკავშირებს.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო საქმის მასალებში წარმოდგენილი არასაკმარისი მტკიცებულებისა და ქვედა ინსტანციის სასამართლოების მიერ მოცემულ საკითხზე ფაქტობრივი გარემოებების დაუდგენლობის პირობებში, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლიდან გამომდინარე, მოკლებულია შესაძლებლობას იმსჯელოს საქართველოს პრეზიდენტის 2012 წლის 29 აგვისტოს №29/08/03 განკარგულებისა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და ჩ. რ.-ას შორის 2012 წლის 4 სექტემბერს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ნაწილობრივ ბათილად ცნობის კანონიერების საკითხზე. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის საფუძველზე უნდა გაუქმდეს გასაჩივრებული განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს. სააპელაციო სასამართლომ, საქმის ხელახლა განხილვისას, საქმეში წარმოდგენილი და დამატებით მოძიებული მტკიცებულებების ერთობლიობაში შესწავლისა და მათი ანალიზის საფუძველზე სრულყოფილად უნდა დაადგინოს საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოებები. შესაბამისი სამართლებრივი შეფასება მისცეს მათ და საბოლოოდ საქმეზე მიიღოს კანონიერი და სამართლიანი გადაწყვეტილება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ნ. რ.-ას საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 7 თებერლის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

2. ზიანის ანაზღაურება

მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრა

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ბს-919(2კ-20)

16 სექტემბერი, 2021 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: მ. ვაჩაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
გ. აბუსერიძე,
ბ. სტურუა

დავის საგანი: ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

2018 წლის 19 ნოემბერს ლ. მ-ემ სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხის – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიმართ.

2019 წლის 28 თებერვალს ლ. მ-ემ და ც. ბ-მა დაზუსტებული სასარჩელო განცხადებით მიმართეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხის – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიმართ.

მოსარჩელეთა განმარტებით, მათი შვილი – ლ. მ-ე მუშაობდა ქალაქ თბილისის ...-...-ის შინაგან საქმეთა სამმართველოს მე-... განყოფილებაში ...-ის ...-ის თანამდებობაზე.

2008 წლის 3 აპრილს ხელმძღვანელობის მიერ სამსახურებრივი მივლინებით იგი, გამომძიებელი ა. გ-ი და დეტექტივი ლ. მ-ი დამნაშავის დასაკავებლად გაგზავნილ იქნენ ქალაქ ქუთაისში. მათ დამნაშავის დაკავება ვერ შეძლეს და ამავე წლის 5 აპრილს ლ. მ-ის მითითებით წამოვიდნენ ქალაქ თბილისში, ლ. მ-ის „...-ის“ მარკის ავტომანქანით (სახ. ნომრით ...). ავტომანქანას მართავდა ნასვამ მდგომარეობაში მყოფი ლ. მ-ი.

მოსარჩელეთა განმარტებით, 19:30 სთ-ზე, ქალაქ თბილისში, დავით ...ის ...ზე სასტუმრო „...ის“ წინ ლ. მ-მა მოახდინა ავტოსაგზაო შემთხვევა, რის შედეგადაც გარდაიცვალა მათი შვილი – ლ. მ-ე. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-6 ნაწილის საფუძველზე, ლ. მ-ი მიცემულ იქნა სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა. 2018 წლის 18 ნოემბერს სასამართლო სხდომაზე

ლ. მ-მა აღიარა ჩადენილი დანაშაული, განმარტა, რომ ავტოსაგზაო შემთხვევა სწორედ მისი ბრალით მოხდა, რაშიც იგი სრულად დამნაშავედ ცნობდა თავს და საბოლოოდ, მან პატიება ითხოვა.

მოსარჩელეთა მითითებით, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს 2008 წლის 29 სექტემბრის დადგენილებაში აღინიშნა, რომ ლ. მ-ე დაილუპა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს, იგი იყო თავისი ოჯახის მარჩენალი, მას დარჩა მოხუცი მშობლები, მეუღლე და 2008 წლის 19 მარტს დაბადებული ჩვილი ბავშვი – მ. მ-ე. ლ. მ-ე ვალდებული იყო თავისი ცოლ-შვილისათვის ეყიდა საცხოვრებელი ბინა, ერჩინა ისინი თავის მშობლებთან ერთად, რაც მან ვერ შეძლო, რადგანაც იგი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის – ლ. მ-ის ბრალეული ქმედებით დაილუპა.

მოსარჩელები მიუთითებენ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლზე და აღნიშნავენ, რომ ამ შემთხვევაში, სახელმწიფო ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, რომელიც მიადგამესამე პირს მისი მუშაკის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით თავისი შრომითი/სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს. პასუხისმგებლობა დგება მაშინ, როდესაც შედეგი სახელმწიფოს მუშაკის ბრალით არის გამოწვეული.

მოსარჩელეთა განმარტებით, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 18 სექტემბრის განჩინებით დადგენილია, რომ ლ. მ-ე დაილუპა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის – ლ. მ-ის ბრალეული ქმედების შედეგად. შესაბამისად, მოსარჩელები მიიჩნევენ, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ უნდა აანაზღაუროს ზიანი.

ამდენად, მოსარჩელებმა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სასარგებლოდ ოროთახიანი ბინის საყიდლად – საბაზრო ღირებულებით – 150 000 (ას ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურების, ლ. მ-ის დალუპვის დღიდან – ... წლის ...აპრილიდან სიცოცხლის მანძილზე სარჩოს სახით 200 ლარის ანაზღაურებისა და მორალური ზიანისათვის 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურების დაკისრება მოითხოვეს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილებით ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის 2009 წლის 20 ოქტომბრის №7/2/7-4171 წერილის თანახ-

მად, ლ. მ-ე 2008 წლის 3 აპრილის №5763/შ მივლინების ბრძანების საფუძველზე, ოთხი დღით მივლინებული იყო ქალაქ ქუთაისში და მასზე გაიცა სადღეღამისო ნორმა 4 დღეზე – 60 ლარი.

ლ. მ-ე გარდაიცვალა ... წლის ... აპრილს.

შინაგან საქმეთა სამინისტროს გენერალური ინსპექციის 2008 წლის 29 სექტემბრის დასკვნის თანახმად, ლ. მ-ეს 2008 წლიდან დაკავებული ჰქონდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქალაქ თბილისის მთავარი სამმართველოს ...-...-ის სამმართველოს პოლიციის მე-... განყოფილების დეტექტივის ...-...-ის თანამდებობა. 2008 წლის 7 აპრილიდან, იგი ამორიცხეს შინაგან საქმეთა ორგანოების პირადი შემადგენლობის სიებიდან გარდაცვალების გამო.

დასკვნის მიხედვით, 2008 წლის 5 აპრილს, შინაგან საქმეთა სამინისტროს საპატრულო პოლიციის დეპარტამენტის ქალაქ თბილისისა და მცხეთა-მთიანეთის მთავარ სამმართველოში, ქალაქ თბილისში, დ. ...-ის ...-ზე სასტუმრო „...ასთან“ მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლების – ა. გ-ის ჯანმრთელობის დაზიანებისა და ლ. მ-ის გარდაცვალების ფაქტზე, დაიწყო წინასწარი გამოძიება სისხლის სამართლის საქმეზე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-2 და მე-6 ნაწილებით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნებით. 2008 წლის 7 აპრილს აღნიშნული სისხლის სამართლის საქმე შემდგომი გამოძიების ჩასატარებლად გადაიგზავნა ქალაქ თბილისის პროკურატურის საგამოძიებო ნაწილში. საქმეზე ჩატარებული წინასწარი გამოძიებით დადგინდა, რომ 2008 წლის 5 აპრილს ქალაქ თბილისის მთავარი სამმართველოს ...-...-ის პოლიციის მე-... განყოფილების ...-... – ლ. მ-ი ნასვამ მდგომარეობაში მისი მართვის ქვეშ მყოფი „...-ის“ მარკის ავტომანქანით (სახ. ნომრით ...), თანამშრომლებთან – ლ. მ-ესთან და ა. გ-იანთან ერთად მოძრაობდა ქალაქ მცხეთიდან ქალაქ თბილისის მიმართულებით. დაახლოებით 19:30 საათზე, ...-ის ...-ზე, სასტუმრო „...ას“ მიმდებარე ტერიტორიაზე ლ. მ-მა შენიშნა ავტომობილის სავალ გზაზე გადმოშვებული ბავშვი. ქვეითად მოსიარულესთან შეჯახების თავიდან ასაცილებლად, მან საჭე მკვეთრად მომართა მარჯვნივ, აიცილა ამ უკანასკნელზე შეჯახება, მაგრამ ვეღარ მოახერხა ავტომობილის დამორჩილება, გადავიდა სავალი გზიდან, დაეჯახა ბორდიურს და შემდეგ ელ. განათების ბოძს. მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად, სხეულის სხვადასხვა დაზიანება მიიღეს ავტომანქანის მგზავრებმა – ა. გ-იანმა და ლ. მ-ემ. მიუხედავად დროულად აღმოჩენილი სამედიცინო დახმარებისა, ლ. მ-ე ... წლის ... აპრილს ქალაქ თბილისის №5 საავადმყოფოში გარდაიცვალა.

დასკვნის მიხედვით, სისხლის სამართლის საქმეზე ჩატარებუ-

ლი კომპლექსური ავტოტექნიკური და ტრასოლოგიური ექსპერტიზის ... წლის ...მაისის დასკვნის შესაბამისად, „დადგენილ ვითარებაში მძღოლ ლ. მ-ს ტექნიკური თვალსაზრისით ავტოსაგზაო შემთხვევის თავიდან აცილება არ შეეძლო და მის მოქმედებაში „საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა უგულვებელყოფა არ აღინიშნება“. შინაგან საქმეთა სამინისტროს გენერალურ ინსპექციაში, ქალაქ თბილისის ...-...ოს სამმართველოს პოლიციის მე-... განყოფილებიდან შემოსული წერილით ირკვევა, რომ ...-...ოს პოლიციის მე-... განყოფილების წარმოებაში არსებულ სისხლის სამართლის საქმეზე 2008 წლის 3 აპრილიდან 6 აპრილის ჩათვლით ...-... – ლ. მ-ი და მისი თანამემნევები – ა. გ-იანი და ლ. მ-ე სამსახურებრივი მივლინებით იმყოფებოდნენ ქალაქ ქუთაისში, რათა ეჭვმიტანილ ი.ხ-ის ოჯახის წევრებთან ჩატარებინათ საგამოძიებო მოქმედებები. აღნიშნული წერილით, ასევე, ირკვევა, რომ ლ. მ-ი, ა.გ-იანი და ლ. მ-ე მიმდინარე წლის 5 აპრილს ქალაქ ქუთაისიდან ბრუნდებოდნენ ქალაქ თბილისში.

დასკვნაში ასევე აღინიშნა, რომ ლ. მ-ე დაიღუპა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს. პოლიციის ... ლ. მ-ის ოჯახზე უნდა გავრცელებულიყო „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის 31-ე მუხლის მე-10 პუნქტით და „საქართველო შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეთა და სამოქალაქო პირით, სოციალური დაცვისა და მატერიალური უზრუნველყოფის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით გათვალისწინებული მოთხოვნები.

სასამართლომ, ასევე, დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის ... წლის ...ოქტომბრის №81893/შ ბრძანებით შინაგან საქმეთა ქალაქ თბილისის მთავარი სამმართველოს ...-...ოს სამმართველოს პოლიციის მე-... განყოფილების დეტექტივის ...-...ის, პოლიციის ...-...ის – ლ. მ-ის დაღუპვა ჩაითვალა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს მომხდარ გარემოებად და მის ოჯახზე გავრცელდა „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის 31-ე მუხლის მე-10 პუნქტითა და „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეთა და სამოქალაქო პირთა სოციალური დაცვისა და მატერიალური უზრუნველყოფის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის 2005 წლის 23 დეკემბრის №1082 ბრძანებულების 21-ე პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნები.

აღნიშნული ბრძანების აღსრულების მიზნით 2008 წლის ბიუჯეტით გათვალისწინებული ასიგნებიდან ლ. მ-ის მეუღლეზე – ი. ლ-ზე 2008 წლის 4 ნოემბრის №1000 საგადახდო დავალებით გაიცა 15 500 ლარი ერთჯერადად.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2016 წლის 21 მარტს №705440 ბრძანებით ერთჯერადი ფულადი დახმარება მიეცა 1250 ლარის ოდენობით ლ. მ-ის ოჯახის (ერთ-ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ-ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2017 წლის 27 დეკემბრის №3221450 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 1200 ლარის ოდენობით ლ. მ-ის ოჯახის (ერთ-ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ-ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №3135984 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 700 ლარის ოდენობით ლ. მ-ის ოჯახის (ერთ-ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ-ერთ) პირს.

სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული სახელმწიფო კომპენსაციის დანიშვნის მიზნით, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეთა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას დაღუპვის ან მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვალების ფაქტის დადგენა/დადასტურების კომისიის 2015 წლის 8 სექტემბრის №1/41 გადაწყვეტილებით ი. ლ-ს უარი ეთქვა „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-... მუხლის მე-2 პუნქტის „ო“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სახელმწიფო კომპენსაციის დანიშვნის მიზნით, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურე ლ. მ-ის სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას („პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის 50-ე მუხლის 1¹ მუხლი) დაღუპვის ან მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვალების ფაქტის დადასტურებაზე/დადგენაზე.

სასამართლომ, ასევე, დადგენილად მიიჩნია, რომ „პირის ბრალდების შესახებ“ 2016 წლის 5 სექტემბრის დადგენილების თანახმად, ლ. მ-ი ცნობილ იქნა ბრალდებულად საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-6 ნაწილით გათვალისწინებულ დანაშაულში. დადგენილების მიხედვით, ლ. მ-მა დაარღვია „საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-9 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის აკრძალვა (სატრანსპორტო საშუალების ალკოჰოლურ, სიმთვრალის მდგომარეობაში მართვა) და ამავე კანონის 29-ე მუხლის პირველი პუნქტის მოთხოვნები (სიჩქარის გადაჭარბება). აღნიშნული მოთხოვნების უგულებელყოფის შედეგად, ლ. მ-ის მართვის ქვეშ მყოფი ავტომანქანა გადავიდა მარჯვნივ, ავარდა ბორდიურზე, შეეჯახა ელექტრო განათების ბოძს, ასევე ე.წ. „გარე განათების კარადას“, ქვე-

ითთა მიწისქვეშა გადასასვლელის რკინა-ბეტონის კონსტრუქციას, დაუბრკოლებლად გადალახა იგი, ავარდა ჰაერში და საბოლოოდ გაჩერდა ამობრუნებულ მდგომარეობაში. საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის შედეგად აღნიშნული ავტომანქანის მგზავრი – ლ. მ-ე მიღებული დაზიანების შედეგად გარდაიცვალა.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2016 წლის 5 სექტემბრის ბრალდებულის დაკითხვის ოქმის მიხედვით, ლ. მ-მა თავი დამნაშავედ არ ცნო წარდგენილ ბრალდებაში. ამასთან, 2018 წლის 18 სექტემბრის სასამართლო სხდომის ოქმიდან ამონაწერის თანახმად, „ამნისტიის შესახებ“ 2012 წლის 28 დეკემბრის საქართველოს კანონის მე-... მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე, ლ. მ-ის მიმართ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-6 ნაწილით წარდგენილ ბრალდებაში შეწყდა სისხლისსამართლებრივი დევნა.

სასამართლომ, ასევე, დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქალაქ თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის 2016 წლის 15 მარტის №650188 წერილის თანახმად, ლ. მ-ის ხელფასს 2008 წლის აპრილის თვის შესაბამისად კომპონენტების მიხედვით შეადგენდა: თანამდებობრივი სარგო – 1030 ლარი, ნოდებრივი სარგო – 30 ლარი, წელთა ნამსახურების დანამატი – 159 ლარი, სულ დარიცხვა – 1219 ლარი, აქედან საშემოსავლო გადასახადი – 304.75 ლარი, ხელზე მისაღები კი – 914.25 ლარი.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ი. ლ-ე და ლ. მ-ე იმყოფებოდნენ რეგისტრირებულ ქორწინებაში 2008 წლის 16 იანვრიდან. მ. მ-ე (დაბადებული 2008 წლის 19 მარტს) არის ი. ლ-ისა და ლ. მ-ის შვილი.

სსგს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №0111718030500 წერილის თანახმად, ლ. მ-ის რეგისტრაციის ადგილს წარმოადგენდა ქ. თბილისი, ...ის ..., ... მკ/რ, კორპ. №..., ბინა ...

ამასთან, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2017 წლის 21 თებერვლის №01/48297 წერილის თანახმად, ლ. მ-ის საკუთრებაში არსებულ საცხოვრისში (მის: ქალაქი თბილისი, ...ის ..., ... მკ/რ, კორპ. №..., ბინა ..., ს.კ. ...), სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ელექტრონულ მონაცემთა ბაზის მიხედვით, 2017 წლის 21 თებერვლის მდგომარეობით რეგისტრირებულია 4 პირი, მათ შორის, ც. ბ-ი, ლ. მ-ე და მ. მ-ე.

სასამართლომ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებად მიიჩნია, რომ ლ. მ-ე დაიბადა 1947 წლის 25 აპრილს, ც. ბ-ი კი – 1955 წლის 31 იანვარს.

ამასთან, 2019 წლის 19 მარტის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობის თანახმად, ლ. მ-ის დიაგნოზად განსაზღვრულია გიდ. მოციმციმე არითმია, პერმანენტული არტ. ჰიპერტენზია I, გულის უკმარისობა, პროსტატის ადენომა, შაქრიანი დიაბეტი ტ.2 დეკომპენსირებული.

სასამართლომ მიუთითა, რომ ზიანის ანაზღაურებისთვის უნდა არსებობდეს შესაბამისი წინაპირობები. კერძოდ, პირის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება (უმოქმედობა), დამდგარი ზიანი, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის არსებობა ქმედებასა და შედეგს შორის და ზიანის მიმყენებლის ბრალეულობა. მოხელის ქმედება, რომელმაც ზიანი გამოიწვია, უნდა გამომდინარეობდეს მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან და უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, რაც გამოიხატება პირის შეგნებულ, მიზანმიმართულ უმოქმედობაში ან უხეშ გაუფრთხილებლობაში. ანუ პირი შეგნებულად უნდა უშვებდეს პირისათვის ზიანის მიმყენებელი გარემოების დადგომას და არ ახორციელებდეს მისთვის კანონით დაკისრებულ ვალდებულებებს მის თავიდან ასაცილებლად. ამასთან, ქმედების უკანონოება დადასტურებული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით, რომელიც პირდაპირ მიზეზობრივ კავშირში იქნება დამდგარ ზიანთან. ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა კი, სასამართლოს განმარტებით, წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგომის სავალდებულო პირობას და გამოიხატება იმაში, რომ პირველი წარმოშობს მეორეს. პასუხისმგებლობა დგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი იყო ზიანის მიმყენებლის მოქმედების (უმოქმედობის) პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი.

სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა მოსარჩელის იმ არგუმენტზე, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეულმა ქმედებამ გამოიწვია მისი შვილის გარდაცვალება, რომელიც მშობლებს უზრუნველყოფდა მატერიალურად, რის გამოც იგი მოპასუხისათვის სარჩოს დაკისრებას ითხოვდა. სასამართლომ აღნიშნა, რომ სარჩოს დაკისრების სავალდებულო წინაპირობებს წარმოადგენდა ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედება, რომელიც მიზეზობრივ კავშირში უნდა ყოფილიყო დამდგარ შედეგთან. სასამართლოს განმარტებით, იმისათვის, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1006-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, პირს სარჩოს მოთხოვნის უფლება წარმოეშვას, უნდა დადგინდეს, რომ დაზარალებულის გარდაცვალებით აღნიშნულმა პირმა/პირებმა დაკარგეს მარჩენალი, რაც გულისხმობს, რომ სარჩოს მოთხოვნის უფლება წარმოიშობა მხოლოდ მაშინ, თუ დაზარალებულს ევალე-

ბოდა მათი რჩენა. სასამართლომ მნიშვნელოვნად მიიჩნია ის გარემოება, რომ გარდაცვალების მომენტისათვის აღნიშნული პირები უნდა ყოფილიყვნენ გარდაცვლილი პირის კმაყოფაზე.

სასამართლოს შეფასებით, უნდა დადგენილიყო, ჰქონდა თუ არა ადგილი შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის მხრიდან მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეულ ქმედებას, რომელმაც ლ. მ-ის გარდაცვალება გამოიწვია. სასამართლომ მიუთითა, რომ ამნისტიის შედეგად ლ. მ-ის მიმართ შეწყდა სისხლისსამართლებრივი დევნა, რის გამოც სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის ის პოზიცია, რომ ლ. მ-ის ბრალეულობა კანონმდებლობით დადგენილი წესით იყო დადგენილი. სასამართლომ განმარტა, რომ მოცემულ შემთხვევაში, არ იკვეთებოდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის მხრიდან ზიანის გამომწვევი ბრალეული ქმედება. სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ ვინაიდან არ დადასტურდა კანონმდებლობით დადგენილი წესით მოპასუხის ბრალეული ქმედება დამდგარ შედეგში, არ არსებობდა სარჩოს დაკისრების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველი.

სასამართლომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით ასევე დადგენილად არ მიიჩნია ლ. მ-ის მიერ მის გარდაცვალებამდე მოსარჩელების რჩენის ფაქტი. სასამართლოს მოსაზრებით, ლ. მ-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ სასამართლოში წარდგენილი ცნობა იძლეოდა მხოლოდ ინფორმაციას სარჩელის განხილვის დროს მოსარჩელის სამედიცინო დიაგნოზების შესახებ, თუმცა არ იძლეოდა შესაძლებლობას დადგენილიყო, ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო იყო თუ არა იგი შრომისუუნარო ან შეზღუდული შრომისუნარიანი ლ. მ-ის გარდაცვალების დროს. ამასთან, სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ლ. მ-ის გარდაცვალების დროისათვის ლ. მ-ე და ც. ბ-ი არ იყვნენ საპენსიო ასაკს მიღწეულნი.

რაც შეეხება სასარჩელო მოთხოვნას მატერიალური ზიანის 150 000 ლარის ოდენობით ანაზღაურების შესახებ, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე, 411-ე, 412-ე და 1005-ე მუხლებზე და განმარტა, რომ მოსარჩელებს არ წარუდგენიათ მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა ლ. მ-ის მიერ მათთვის ბინის ყიდვის დაპირების ფაქტს, განსაკუთრებით იმ პირობებში, რომ ლ. მ-ის საკუთრებაში ირიცხებოდა ბინა. სასამართლომ, ასევე მიუთითა, რომ საქმეში არ იყო მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა მოსარჩელის მიერ მითითებულ გარემოებას ოროთახიანი საცხოვრებელი ბინის საბაზრო ღირებულების შესახებ.

მორალური ზიანის ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნა

ნის ნაწილში, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18 და 413-ე მუხლებზე, ყურადღება გაამახვილა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 იანვრის განჩინებაზე (საქმეზე №ას-1156-1176-2011) და აღნიშნა, რომ მოსარჩელები მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლად უთითებდნენ იმ ფაქტს, რომ შვილის გარდაცვალებით მათ მიადგათ ძლიერი ფიზიკური და სულიერი ტანჯვა. სასამართლომ განმარტა, რომ კანონმდებლობით გათვალისწინებული არ იყო შვილის ან სხვა ახლობლის სიცოცხლის ხელყოფის გამო მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურება. სასამართლოს შეფასებით, მორალური ზიანის გამო ფულადი კომპენსაცია შეიძლება მისცემოდა მხოლოდ დაზარალებულს და არა მის უფლებამონაცვლეს. ამდენად, სასამართლომ სარჩელი აღნიშნულ ნაწილშიც დაუსაბუთებლად მიიჩნია.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს ლ. მ-ემ და ც. ბ-მა, რომლებმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვეს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სასარგებლოდ მორალური ზიანის სახით 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურება დაეკისრა; დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-9 ნაწილზე (ახალი რედაქციით მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტი), საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე და 208-ე მუხლებზე, ასევე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და ამავე კოდექსის 997-ე მუხლზე და აღნიშნა, რომ სადავო საკითხს ეხებოდა სწორედ 997-ე მუხლი, წინამდებარე დავისათვის კონკრეტული და არა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გამოყენებული 992-ე მუხლი, რომელიც დელიქტური პასუხისმგებლობის ზოგადი ნორმაა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ზიანის ანაზღაურებისთვის უნდა არსებობდეს შესაბამისი წინაპირობები. კერძოდ, პირის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება (უმოქმედობა), დამდგარი

ზიანი, მიზეზშედევობრივი კავშირის არსებობა ქმედებასა და შედეგს შორის და ზიანის მიმყენებლის ბრალეულობა. მოხელის ქმედება, რომელმაც ზიანი გამოიწვია, უნდა გამომდინარეობდეს მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან და უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, რაც გამოიხატება პირის შეგნებულ, მიზანმიმართულ უმოქმედობაში ან უხემ გაუფრთხილებლობაში, ანუ პირი შეგნებულად უნდა უშვებდეს პირისათვის ზიანის მიმყენებელი გარემოების დადგომას და არ ახორციელებდეს მისთვის კანონით დაკისრებულ ვალდებულებებს მის თავიდან ასაცილებლად. ამასთან, ქმედების უკანონობა დადასტურებული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით, რომელიც პირდაპირ მიზეზობრივ კავშირში იქნება დამდგარ ზიანთან. ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა კი წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგომის სავალდებულო პირობას და გამოიხატება იმაში, რომ პირველი წარმოშობს მეორეს. პასუხისმგებლობა დგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი იყო ზიანის მიმყენებლის მოქმედების (უმოქმედობის) პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი.

მოსარჩელეთა მიერ საცხოვრებელი ბინის შესაძენად საჭირო თანხის – 150 000 ლარის მატერიალური ზიანის ანაზღაურების სახით მოთხოვნის ნაწილზე მსჯელობის მიზნით, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილის შინაარსიდან გამომდინარე, სახელმწიფოს მიერ მიყენებული ზიანი შეიძლება ანაზღაურდეს, თუ სახეზეა ზიანი, ზიანი მიყენებულია სახელმწიფოს/სახელმწიფო მოსამსახურის განზრახი ან უხეში გაუფრთხილებლობით ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედებით და ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი. ზიანის ანაზღაურებისათვის მნიშვნელოვანია არსებობდეს მოცემული სამივე კომპონენტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, დაუშვებელია ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილება.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე, 411-ე და 412-ე მუხლებზე და აღნიშნა, რომ მიუღებელი შემოსავალი წარმოადგენს სავარაუდო შემოსავალს, მაგრამ მისი დადგენისათვის გათვალისწინებულ უნდა იქნეს, თუ რამდენად მოსალოდნელი იყო მისი მიღება. ზიანის ანაზღაურების ერთ-ერთი აუცილებელი ნიშანი კი ისაა, რომ ზიანი უნდა იყოს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგი. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ მართალია, მიუღებელი შემოსავლის არსი მდგომარეობდა მის მიუღებლობაში, მაგრამ უნდა შეფასებულიყო, რომ არა ზიანის მიმყენებლის ქმედება, რამდენად მიი-

ღებდა მხარე ამ სარგებელს და რამდენად რეალური იქნებოდა აღნიშნული. ამრიგად, სასამართლომ განმარტა, რომ მიუღებელი შემოსავლის მტკიცება არ უნდა ეფუძნებოდეს აბსტრაქტულ, მხოლოდ მოსაზრებაზე დამყარებულ გარემოებებს, არამედ ხსენებული უნდა დასტურდებოდეს კონკრეტული ფაქტებითა და მტკიცებულებებით.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად აღნიშნა, რომ მოსარჩელეებს არ წარუდგენიათ მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა ლ. მ-ის მიერ მათთვის ბინის ყიდვის დაპირების ფაქტს, განსაკუთრებით იმ პირობებში, რომ ლ. მ-ის საკუთრებაში ირიცხებოდა ბინა (მის: ქალაქი თბილისი, ...ის ..., ... მკ/რ, კორპ. №..., ბინა ..., ს.კ. ...). ამასთან, აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება აპელანტების მიერ არც საქმის სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის დროს არ წარდგენილა, ასევე, საქმეში არ იყო მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა მოსარჩელის მიერ მითითებულ გარემოებას – ოროთახიანი საცხოვრებელი ბინის საბაზრო ღირებულების შესახებ. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლით გათვალისწინებული წინაპირობები არ იკვეთებოდა, რის გამოც აღნიშნულ ნაწილში სააპელაციო პალატა დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობას და შედეგს.

რაც შეეხება მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ლ. მ-ის სასარგებლოდ სარჩოს ანაზღაურების დაკისრების თაობაზე სასარჩელო მოთხოვნას, სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1006-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, დაზარალებულის გარდაცვალების შემთხვევაში ზიანის მიმყენებელმა სარჩოს დაწესებით უნდა აუნაზღაუროს ზიანი იმ პირებს, რომელთა რჩენაც დაზარალებულს ევალებოდა. ეს ვალდებულება ძალაშია, ვიდრე დაზარალებული ვალდებული იქნებოდა ეხადა სარჩო.

სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ლ. მ-ის გარდაცვალების დროისათვის ლ. მ-ე არ იყო საპენსიო ასაკს მიღწეული. მის მიერ წარმოდგენილი ცნობა, რომ იგი იღებდა კომპენსაციას, როგორც შინაგან საქმეთა სამინისტროს ყოფილი თანამშრომელი, არ ადასტურებდა მის საპენსიო ასაკს და არც მის შრომისუუნარობას. ეს დოკუმენტი განსაზღვრავდა მის მიერ კომპენსაციის მიღებას არა ასაკის, არამედ შრომითი სტაჟის გამო. ამასთან, საქმეში მხარეთა მიერ არ იყო წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომლითაც დადასტურდებოდა ლ. მ-ის მიერ მის გარ-

დაცვალებამდე მოსარჩელეთა რჩენის ფაქტი. სააპელაციო პალატამ ასევე მიიჩნია, რომ მითითებული მუხლის გამოყენებისათვის სახეზე უნდა ყოფილიყო დაზარალებულის ცალსახად დადასტურებული ვალდებულება – არჩინოს ან სარჩო გადაუხადოს პირს, რაც მოცემულ შემთხვევაში, სახეზე არ იყო. რაც შეეხება საქმეში წარმოდგენილ ლ. მ-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობას, სააპელაციო პალატის შეფასებით, აღნიშნული ცნობა იძლეოდა მხოლოდ ინფორმაციას დავის მიმდინარეობის დროს აპელანტის სამედიცინო დიაგნოზების შესახებ, თუმცა არ იძლეოდა შესაძლებლობას დადგენილიყო, იყო თუ არა იგი შრომისუუნარო ან შეზღუდული შრომისუუნარიანი – ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო ლ. მ-ის გარდაცვალების დროს.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ აღნიშნულ ნაწილშიც გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს შედეგი და დამატებით მიუთითა, რომ თითოეულ საკითხზე/მოთხოვნაზე მიღებული გადაწყვეტილება ეფუძნებოდა მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების ყოველმხრივ და ობიექტურად გამოკვლევას, შესწავლასა და შეფასებას. სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, რამდენადაც მოსარჩელები მიუთითებდნენ კონკრეტულ ფაქტობრივ გარემოებაზე, მათ უნდა წარედგინათ შესაბამისი ფაქტის დამადასტურებელი მტკიცებულებები.

რაც შეეხება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის მოსარჩელეთა სასარგებლოდ მორალური ზიანის სახით 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურების დაკისრების თაობაზე სასარჩელო მოთხოვნას, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ უპირველესად უნდა გადაწყვეტილიყო, ჩადენილი იყო თუ არა მართლსაწინააღმდეგო ქმედება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის მიერ სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, უდავო იყო, რომ ლ. მ-ი ავტოსაგზაო შემთხვევის მომენტისათვის იყო სამინისტროს თანამშრომელი. უდავო იყო ისიც, რომ აღნიშნული შემთხვევის მომენტისათვის იგი ასრულებდა სამსახურებრივ მოვალეობას – ჯერ კიდევ იმყოფებოდა სამსახურებრივ მივლინებაში. უდავო იყო ასევე ისიც, რომ სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოთავსებული ალკოჰოლური თრობის ფაქტის დადგენის სამედიცინო შემოწმების ოქმის თანახმად, ლ. მ-მა იმ დილით დალია 4 ბოთლი ლუდი, მას ჰქონდა ალკოჰოლის მკვეთრი სუნის და დაუდგინდა ნასვამობა – 0.8 პრომილე. ამასთან, სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოთავსებული, ლ. მ-ის მოწმის სახით დაკითხვის ოქმის თანახმად, იგი აცხადებდა, რომ საქვს მართავდა ნასვამ მდგომარეობაში, თუმ-

ცა შემდეგ განმარტავდა, რომ იყო წინა დღის ნასვამი.

სააპელაციო პალატის მითითებით, უდავო იყო ისიც, რომ 2018 წლის 18 სექტემბრის სხდომის ოქმის თანახმად, ლ. მ-ის მიმართ სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას, 17:25 წუთზე, მან თავი დამნაშავედ სცნო, აღიარა ჩადენილი ქმედება და მოინანია იგი. აღნიშნული სხდომის მიმდინარეობისას აღსანიშნავი იყო შემდეგიც: ლ. მ-ემ დასვა საკითხი იმის შესახებ, რომ თუ იგი დათანხმდებოდა ლ. მ-ის მიმართ საქმის შეწყვეტას ამნისტიის საფუძველზე, მას შესაძლოა დაეკარგა შემდგომში ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება, რაზეც მოსამართლემ განუმარტა, რომ მისი თანხმობის შემთხვევაში, საქმე შეწყდებოდა არა პირის გამართლების, არამედ ამნისტიის გამოყენების გამო. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ აპელანტის (მოსარჩელის) აღნიშნული ქმედება წარმოადგენდა სისხლის სამართლის კანონმდებლობით გათვალისწინებული შეღავათების გატარებაზე თანხმობას და არა ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნაზე უარის თქმას. ზემოაღნიშნული და სისხლის სამართლის საქმეში არსებული სხვა მტკიცებულებებისა და ფაქტობრივი გარემოებების ერთობლიობაში შეფასებით, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციულ-პროცესუალური თვალსაზრისით, ზიანის ანაზღაურების საკითხზე მსჯელობისათვის საკმარისობის კუთხით, სახეზე იყო სამინისტროს თანამშრომლის – ლ. მ-ის მიერ ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედება. სახეზე იყო შედეგიც – პირის გარდაცვალება. ამასთან, უდავო იყო მიზეზობრივი კავშირი ქმედებასა და შედეგს შორის და ლ. მ-ის ბრალიც, რაც ზიანის ანაზღაურების საფუძველს წარმოადგენდა. ლ. მ-ის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენაზე მეტყველებდა ის ფაქტიც, რომ მასზე გავრცელდა „ამნისტიის შესახებ“ კანონის მე-... მუხლის მე-2 პუნქტი, რომლის თანახმადაც, სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისა და სასჯელისაგან თავისუფლდებოდა პირი, რომელმაც ჩაიდინა გაუფრთხილებლობითი „დანაშაული“... სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მართალია, ადმინისტრაციული სამართალწარმოების ფარგლებში ვერ მოხდებოდა პირის მიერ ჩადენილი ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაცია, თუმცა სააპელაციო პალატისათვის ნათელი იყო კანონმდებლის მიზანი, პირისათვის ეპატიებინა დადასტურებულად მიჩნეული უკანონოება, რაც, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, ადმინისტრაციულ-სამართლებრივად ადასტურებდა ლ. მ-ის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენას.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ აღნიშნულის შემდეგ უნდა განსაზღვრულიყო მოცემული დავისათვის უმნიშვნელოვანესი საკითხი, უნდა ანაზღაურებოდა თუ არა მშობელს მორალური

ზიანი შვილის გარდაცვალების გამო.

სააპელაციო სასამართლომ უპირველესად აღნიშნა, რომ ძირითადად ზიანის ანაზღაურების საფუძველს წარმოადგენს სამსახურებრივი მოვალეობის განზრახ ან გაუფრთხილებლობით დარღვევით ზიანის მიყენება, თუმცა რიგ შემთხვევებში, ზიანის მიყენება ხდება მოხელის ქმედებით, მაგრამ სამსახურებრივ მოვალეობათა დარღვევის გარეშე (ევროპულ სამართალში ასეთი შემთხვევები მოიხსენიება, როგორც „**Administrative Damages in Tort**“). სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, სწორედ აღნიშნულს ჰქონდა ადგილი განსახილველ შემთხვევაში – ზიანი დადგა, ლ. მ-ე გარდაიცვალა, თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, ლ. მ-ს არ დაურღვევია სამსახურებრივი მოვალეობები. ეს კი იმ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ზიანის ანაზღაურების საფუძველია, სადაც მოხელე მუშაობდა (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლი).

სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ შვილის გარდაცვალების გამო მშობლის ენითგამოთქმელი მორალური ტრავმა უდავოდ სახეზეა. ეს უკანასკნელი გაიგივებულია სულიერ განცდასა და ფიზიკურ ტანჯვასთან. მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძველს წარმოადგენს დაზარალებულის სულიერი და ფიზიკური ტანჯვა, რომელიც გამოწვეულია მოქმედებით (უმოქმედობით) და რომელიც ხელყოფს მოქალაქის კანონით გათვალისწინებულ არამატერიალურ სიკეთეს. მორალური ზიანი ანაზღაურდება ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისაგან დამოუკიდებლად, ანუ როგორც ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისას, ისე მისგან დამოუკიდებლად. ამასთან, მორალური ზიანის ანაზღაურება ხდება ფულადი ანაზღაურების სახით. მორალური ზიანის ანაზღაურება უნდა ეფუძნებოდეს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში მიყენებული ფიზიკური და მორალური ტანჯვის ხარისხს. შესაბამისად, მორალური ზიანის ანაზღაურების მიღების უფლების მქონე პირთა განმსაზღვრელ კრიტერიუმს წარმოადგენს პიროვნებისათვის ფიზიკური ან ზნეობრივი ტანჯვის მიყენება. მორალური ზიანი სახეზეა, როდესაც სახეზეა ადამიანის ფსიქიკის სფეროში ნეგატიური ცვლილების არსებობა, რაც გამოიხატება ფიზიკურ და ზნეობრივ ტანჯვაში. ზიანის ანაზღაურებისას გადამწყვეტ როლს ასრულებს ზიანის სიმძიმე. მსუბუქი სულიერი განცდები, მსგავსად მსუბუქი ფიზიკური ტკივილისა, მხედველობაში არ მიიღება, ხოლო როდესაც ადგილი აქვს ისეთ ზიანს, რომლის დროსაც, როგორც წესი, მოსალოდნელია მძიმე ფსიქიკური განცდები, სულიერი ტანჯვა, და ა. შ. როგორიცაა ახლობელი ადამიანის (მეუღლის, შვილის, დედის, მამის, დის, ძმის) გარდაცვალება, მოქმედებს ე.წ. მორალური ზიანის პრეზუმფცია და ზიანის მიმყენებლის მიერ სანინააღმდეგოს დადასტურე-

ბამდე ივარაუდება, რომ აღნიშნულმა პირმა მძიმე სულიერი ტკივილი განიცადა.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ზოგადად, სამართლის სისტემები მოიცავენ ნებსებას და პრინციპებს – მორალურ მტკიცებებს. მოსამართლეებმა უნდა განიხილონ სხვადასხვა შეხედულებები და მიიღონ ის გადაწყვეტილება, რომელიც სამართალს აქცევს, რაც შეიძლება, მორალურად საუკეთესოდ. ობიექტური სამართალი, რომელიც დავას არ ინვეს, არის მხოლოდ კანონმდებლებისა და მოსამართლეების მიერ მიღებული წარსულის ოფიციალური გადაწყვეტილებების კრებული. მორალური შეფასება არის სამართლის განუყოფელი ნაწილი (დვორკინის თეორია).

სააპელაციო პალატის შეფასებით, სწორედ მოცემულ შემთხვევაში იყო სასამართლო ვალდებული, მშობლისათვის შვილის გარდაცვალებით მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურების საკითხი პოზიტიური სამართლის გვერდით ბუნებითი სამართლის გათვალისწინებითაც შეეფასებინა, რომლიდან გამომდინარეც, ნებისმიერი ქცევა, რომელიც ლახავს ან არღვევს ადამიანის თანდაყოლილ ბუნებით უფლება-მოვალეობებს, მორალურად გაუმართლებელ „დანაშაულად“ ითვლება. ეს ისეთი უფლება-მოვალეობებია, რომლებიც ადამიანს თავისთავად ეკუთვნის, რომელთა დაცვასაც გვაკისრებს მისი ცოცხალ, გონიერ არსებად ყოფნა.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ამგვარი მიდგომა საუკუნეთა წინ ჩაისახა და დამკვიდრდა, იგი დღევანდელი რეალობისთვისაც ცოცხალია. ადამიანის გონი, როგორც მოაზროვნე სუბსტანცია, პოზიტიური სამართლის მიღმა ასევე შემეცნებს იმ ფუნდამენტურ, თანდაყოლილ ვალდებულებებსა თუ უფლებებს, რაც ადამიანად ყოფნას განაპირობებს და ამართლებს. სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, მოცემულ შემთხვევაში, ამ პრინციპების სანინალმდეგო იქნებოდა იმის მტკიცება, რომ შვილის გარდაცვალებით მშობელს მორალური ზიანი არ განუცდია და რომ ამგვარი ზიანის დასადასტურებლად მას მტკიცებულებები უნდა წარმოედგინა; სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მორალური ზიანი მტკიცებულებების გარეშეც სახეზე იყო.

თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, საქმეში წარმოდგენილი იყო ლ. მ-ის მძიმე ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობა, რომლის თანახმადაც, მას აქვს გიდ. მოციმციმე არითმია, პერმანენტული არტერიული ჰიპერტენზია I, გულის უკმარისობა, პროსტატის ადენომა, შაქრიანი დიაბეტი ტ.2. დეკმპენსირებული, რაც, სააპელაციო პალატის შეფასებით, ალბათობის მაღალი ხარისხით გამოწვეული იყო შვილის ტრაგიკულად დაღუპვით განცდილი მორა-

ლური ტრავმით, ამ ფაქტთან დაკავშირებული ჩვეული სულიერი ტკივილით, რაც გრძელდება ხანგრძლივად, ქმნის ცოცხალი ნათესავის (ამ შემთხვევაში მშობლის) ჯანმრთელობის, მისი ფსიქო-ნერვული მდგომარეობის დაზიანების წინაპირობას.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სახეზე იყო გაუბათილებელი პრეზუმფცია შვილის გარდაცვალების გამო მოსარჩელის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესების თაობაზე, რაც ზიანის ანაზღაურების დაკისრების კანონისმიერ წინაპირობას წარმოადგენდა.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებულ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკაზე, ასევე, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრაქტიკაზე და აღნიშნა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე უარი დაასაბუთა იმითაც, რომ სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი მორალური ზიანის ანაზღაურებას ითვალისწინებს კანონით მხოლოდ ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში, ხოლო შვილის გარდაცვალების გამო მშობლისათვის ამ ზიანის ანაზღაურებას კანონმდებლობა არ იცნობდა. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე უარის თქმის დასაბუთებისას მიუთითა, რომ ჯანმრთელობის დაზიანების გამო მორალური ზიანი აუნაზღაურდებოდა თავად დაზარალებულს და არა მის უფლებამონაცვლეს, ამასთან, სასამართლომ აღნიშნა, რომ სიკვდილის შემდეგ მორალური ზიანის ანაზღაურება დაუშვებელი იყო.

აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ პირველ რიგში, მოსარჩელებმა მორალური ზიანი მოითხოვეს არა როგორც გარდაცვლილი შვილის უფლებამონაცვლეებმა, არამედ პირადად, როგორც შვილის გარდაცვალებით მორალურად დაზარალებულებმა, რაც ერთმანეთისაგან პრინციპულად განსხვავებულ შემთხვევებს წარმოადგენდა. გარდა ამისა, შვილის გარდაცვალების გამო მშობლისათვის მორალური ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობაზე სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს არაერთ გადწყვეტილებაზე, რომლებშიც ევროპულმა სასამართლომ განმარტა, რომ როდესაც სახეზეა კონვენციის ძირითადი მუხლების (მე-2 და მე-3 მუხლები) დარღვევა და აღნიშნულისათვის ეროვნული კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს მორალური კომპენსაციის შესაძლებლობას, ამგვარი გაუთვალისწინებლობა არღვევს ევროპული კონვენციის მე-13 მუხლს – ქმედითი სამართლებრივი მისაგებლის უფლებას.

რაც შეეხება მორალური ზიანის ოდენობას, სააპელაციო პალა-

ტამ განმარტა, რომ ზოგადი წესის მიხედვით, მორალური ზიანის ანაზღაურების მოცულობას განსაზღვრავს სასამართლო მოსარჩელის მოთხოვნის საფუძველზე. ამასთან, ეს მოთხოვნა მოსარჩელის მხოლოდ მოსაზრებაა, ანაზღაურების მოცულობის განსაზღვრა სასამართლოს მიხედულებით წყდება. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლის მიხედვით, მორალური ზიანი ანაზღაურდება გონივრული და სამართლიანი ოდენობით. მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო მხედველობაში იღებს ისეთ გარემოებებს, როგორიცაა: დამდგარი ზიანის სიმძიმე, დაზარალებულის სუბიექტური დამოკიდებულება მორალური ზიანის მიმართ, განცდების ინტენსივობა, შელახული უფლების მნიშვნელობა და სხვ.. ამასთანავე, მხედველობაშია მისაღები, რომ მორალური ზიანის სპეციფიკის გათვალისწინებით, მორალური ზიანის ანაზღაურების უმთავრესი მიზანი არ არის ხელყოფილი უფლების რესტიტუცია, რადგან მიყენებულ ზიანს ფულადი ეკვივალენტი არ გააჩნია. მორალური ზიანის კომპენსაციის მიზანია მორალური ზიანით გამოწვეული ტკივილების, ნეგატიური განცდების შემსუბუქება, დადებითი ემოციების გამოწვევა. არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება ვერ აღუდგენს დაზარალებულს ხელყოფამდე არსებულ სულიერ მდგომარეობას, მისი მიზანია არამატერიალური სიკეთის ხელყოფით გამოწვეული ტანჯვის შემსუბუქება, ნეგატიური განცდების სიმძიმისა და ინტენსივობის შემცირება. მორალური ზიანის ანაზღაურება სასამართლოს მიერ ფულადი ფორმით განისაზღვრება ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისაგან დამოუკიდებლად. მორალური (არაქონებრივი) ზიანის ანაზღაურების მოცულობა განისაზღვრება როგორც დამდგარი ზიანის სიმძიმის, ისე ბრალის ხარისხის მიხედვით. ამასთანავე, კომპენსაციის ოდენობა არ უნდა იყოს უსაშველოდ გაზრდილი და კონკრეტული ქვეყნის ეკონომიკურ შესაძლებლობებს მოწყვეტილი.

მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ მხედველობაში მიიღო ის ფაქტი, რომ გარდაცვლილი ლ. მ-ე იყო 24 წლის, მას დარჩა მეუღლე და მცირეწლოვანი შვილი, ასაკში შესული მშობლები, ერთადერთი მცირე ფართის მქონე საცხოვრებელი ქალაქ თბილისში, გლდანში. ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ საყურადღებოდ მიიჩნია ისიც, რომ გამოძიება 2009 წლის 19 მაისს შეწყდა დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო, ხოლო მოსარჩელე ლ. მ-ის დაახლოებით 4-წლიანი სამართლებრივი ბრძოლის შედეგად განახლდა 2013 წლის 11 თებერვალს. სააპელაციო სასამართლომ ასევე გაითვალისწინა ის გარემოება, რომ 2008 წლის გარდაცვალების ფაქტზე გამოძიება დასრულდა და განაჩენი დადგა 10 წლის შემდეგ – 2018 წელს, რა პერიოდშიც ლ. მ-ემ გამოძიებაში

სხვადასხვა საპროცესო მოქმედებების ჩატარებისა და საქმის განახლების მოთხოვნით დაწერა რამდენიმე ათეული განცხადება, ამასთან, იგი აქტიურად იბრძოდა სიმართლის დასადგენად, რაც მისთვის და მისი მეუღლისათვის (ც. ბ-ისთვის) უდავოდ დიდი მორალური სტრესის მატარებელი იყო. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ გონივრულად და სამართლიანად მიიჩნია მორალური ზიანის სახით მოთხოვნილი თანხის 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის აპელანტებისათვის სრულად ანაზღაურება.

ამასთან, სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრაზე გავლენას ვერ მოახდენდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ წინა წლებში, წელიწადში ერთხელ ოჯახისათვის გადაცემული მცირე სიმბოლური თანხები, ძირითადად 1000 ლარის ოდენობით.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სასარგებლოდ, მორალური ზიანის სახით უნდა დაკისრებოდა 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურება, ხოლო დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, რომელმაც გასაჩივრებულ ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლოს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლის საფუძველზე სახელმწიფო ორგანოსათვის არ უნდა დაეკისრებინა პასუხისმგებლობა. რამდენადაც ლ. მ-ი იყო პოლიციელი, „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, იგი წარმოადგენდა საჯარო მოხელეს. მოხელის ბრალეული ქმედებიდან გამომდინარე კი ზიანის ანაზღაურების საფუძველია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილი. კასატორი აღნიშნავს, რომ ხსენებული მუხლის დისპოზიცია როგორც ზიანის მიმყენებელ, ასევე, ზიანის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელ პირად სპეციალურ სუბიექტს განსაზღვრავს. „სახელმწიფო მოსამსახურის ან საჯარო მოსამსახურის“ სამსახურებრივი მოვალეობის დარღვევისას პასუხისმგებლობა ეკისრება სახელმწიფოს (მუნიციპალიტეტი) ან იმ ორგანოს, სადაც ხსენებული მოსამსახურე მუშაობს.

კასატორის მითითებით, საყურადღებოა ისიც, რომ სააპელაციო

სასამართლომ ზიანის დადგომა ლ. მ-ის სამსახურებრივი მოვალეობის დარღვევის გარეშე დაადგინა. მორალური ზიანის ანაზღაურებისათვის კი აუცილებელია დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგენისათვის საჭირო ყველა კომპონენტის არსებობა, კერძოდ, სახეზე უნდა იყოს მოხელის ბრალეული ქმედება, რომელიც პირდაპირ მიზეზობრივ კავშირში იქნება დამდგარ მძიმე შედეგთან. აღნიშნულიდან გამომდინარე, იმ პირობებში, როდესაც სააპელაციო სასამართლომ ზიანის ანაზღაურება მოხელის ქმედებით, თუმცა სამსახურებრივ მოვალეობათა დარღვევის გარეშე დაადგინა, კასატორისათვის გაუგებარია დელიქტური პასუხისმგებლობის კომპონენტების მხედველობაში მიღებით, რატომ უნდა დაეკისროს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ზიანის ანაზღაურება.

კასატორი ასევე მიუთითებს, რომ რამდენადაც შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის – ლ. მ-ის პასუხისმგებლობა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-6 ნაწილის საფუძველზე დადგა, რაც ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევას გულისხმობს, მოსარჩელების – ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის მიერ ზიანის მოთხოვნის საფუძველი შესაძლოა მხოლოდ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლი ყოფილიყო, რომელიც სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციის შედეგად დამდგარი ზიანის ანაზღაურებას ეხება. ხსენებული მუხლის თანახმად, მათ შორის, სატრანსპორტო საშუალების მფლობელს ეკისრება ზიანის ანაზღაურება დამდგარი შედეგის გამო. ამდენად, კასატორი არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 997-ე და 999-ე მუხლებს შორის მოსარჩელების არჩევანის თავისუფლებაზე და მიიჩნევს, რომ ვინაიდან, მოცემულ შემთხვევაში, სარჩელი ეფუძნებოდა სატრანსპორტო დანაშაულს, მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძველი შესაძლოა მხოლოდ სპეციალური ნორმა – საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 999-ე მუხლი ყოფილიყო.

ამასთან, კასატორი აღნიშნავს, რომ იმ შემთხვევაში, თუკი მოცემულ საქმეში ზიანის ანაზღაურების საფუძველების არსებობა დადგინდება, სადავო საკითხს წარმოადგენს ასევე მორალური ზიანის ის ოდენობა, რომელიც სააპელაციო სასამართლომ განსაზღვრა. კასატორი მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული გადანყვეტილებით ადმინისტრაციული ორგანოსათვის დაკისრებული ოდენობა სცდება გონივრულ ფარგლებს და მანამდე არსებულ სასამართლო პრაქტიკას, გადანყვეტილება არღვევს სამართლიანობის ბალანსს.

კასატორი მიუთითებს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელი – ლ. მ-ი

პასუხისგებაში გაუფრთხილებლობით ჩადენილი დანაშაულისათვის მიეცა. ამასთან, იგი არ ასრულებდა მასზე ფუნქციურად დაკისრებულ ვალდებულებას, მას არ დაურღვევია მისი სამსახურებრივი მოვალეობა. მართალია, ფაქტი დადგა მისი მივლინების პერიოდში, თუმცა არა უშუალოდ სამსახურებრივად მასზე დაკისრებული ფუნქციების შესრულებისას, არამედ მივლინებიდან უკან დაბრუნებისას, ავტოვარიით. მის მიზანს არ წარმოადგენდა ლ. მისათვის ზიანის მიყენება.

კასატორი ასევე აღნიშნავს, რომ საქმეში არ იკვეთება არც თავად შინაგან საქმეთა სამინისტროს განზრახი ქმედება. ლ. მ-ის მიმართ გამოძიებას აწარმოებდა პროკურატურა. შესაბამისად, კასატორი მიიჩნევს, რომ სამოტივაციო ნაწილში სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა, რომ ლ. მ-ის მორალურ განცდებს აღრმავებდა მის მიერ სამართლიანობის წლების განმავლობაში ძიება, ვერ იქნებოდა მიმართული შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიმართ, ვინაიდან ამ კუთხით მოპასუხე ვერანაირ სამართლებრივ ღონისძიებას ვერ განახორციელებდა.

ამასთან, კასატორი ყურადღებას ამახვილებს 2019 წელს ლ. მ-ის სახელზე გაცემულ ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობაზე. სამინისტრო განმარტავს, რომ პირის გარდაცვალების გამო მორალური ზიანის ანაზღაურება მისი ოჯახის წევრისათვის მხოლოდ იმ შემთხვევაში ხდებოდა, თუ უშუალოდ მასაც მიაღებოდა ზიანი. თუმცა არც ერთ მანამდე არსებულ სასამართლო გადაწყვეტილებაში სასამართლო არ დაყრდნობია ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ მსგავს ცნობას. ლ. მ-ის მიმართ 2019 წელს გაცემული ცნობის ანამნეზში საუბარია ჯანმრთელობის ისეთ მდგომარეობაზე, რომელიც თავისუფლად შეიძლება ყოფილიყო გამონეწეული ლ. მ-ის ასაკის გამო. ამდენად, კასატორი მიიჩნევს, რომ 2019 წლის ჯანმრთელობის მდგომარეობასა და 2008 წლის ფაქტს შორის კავშირის დადგენა ხსენებული მტკიცებულებით შეუძლებელია.

კასატორი გასათვალისწინებლად მიიჩნევს იმასაც, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მხრიდან ლ. მ-ის ოჯახზე საკომპენსაციოდ გაღებულ იქნა ხარჯებიც. კერძოდ, პოლიციის ლ. მ-ის გარდაცვალება შინაგან საქმეთა მინისტრის ... წლის ... ოქტომბრის ბრძანებით ჩაითვალა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას გარდაცვალებად და მისი ოჯახის წევრებზე (მემკვიდრეებზე) გავრცელდა „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის იმ პერიოდში მოქმედი რედაქციის 31-ე მუხლის მე-10 პუნქტითა და „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეთა და სამოქალაქო პირთა სოციალური დაცვისა და მატერიალური უზრუნ-

ველყოფის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით გათვალისწინებული მოთხოვნები. აღნიშნულის საფუძველზე კი, სოციალური დახმარების სახით ოჯახზე გაიცა თანხა – 15 500 ლარი. ამასთან, 2008 წლის 23 დეკემბრის ბრძანების საფუძველზე, ოჯახზე გაიცა მატერიალური დახმარება 1 000 ლარის ოდენობით, 2010 წლიდან დღემდე კი ლ. მ-ის ოჯახი (მეუღლე, შვილი) ყოველწლიურად იღებს ფულად დახმარებებს. ჯამში დამატებით გაიცა 10 300 ლარი და 740 ლარის ღირებულების ლეპტოპი. მითითებული თანხები ოჯახს სწორედ ლ. მ-ის გარდაცვალების გამო გამოწვეული მორალური ტრავმის ფონზე მიეცა.

კასატორი შეჯამების სახით განმარტავს, რომ მოცემულ შემთხვევაში, ფაქტი მოჰყვა არა რომელიმე სამოხელეო, არამედ გაუფრთხილებლობით ჩადენილ სატრანსპორტო დანაშაულს. ოდენობის განსაზღვრის კუთხით კი კასატორი ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ სამინისტროს მხრიდან ოჯახზე მორალური ტრავმის საკომპენსაციოდ პერიოდულად გაღებულ იქნა ფულადი სახსრები, რომელმაც ჯამში 25 000 ლარს გადააჭარბა. ამდენად, განსახილველი საქმის ფაქტობრივი გარემოებებისა და სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკის ფონზე, კასატორი გადაჭარბებულად მიიჩნევს სააპელაციო სასამართლოს მიერ ლ. მ-ის მშობლების სასარგებლოდ შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის მორალური ზიანის 50 000 ლარის ოდენობით დაკისრებას.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში საკასაციო წესით გაასაჩივრეს ლ. მ-ემ და ც. ბ-მა, რომლებმაც გასაჩივრებულ ნაწილში გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება მოითხოვეს.

კასატორთა განმარტებით, ლ. მ-ის გარდაცვალების მომენტში, ლ. მ-ე იყო პენსიონერი, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვიცე პოლიკოვნიკი. მას აღენიშნება სხვადასხვა დაავადებები, რის გამოც მას ესაჭიროება მკურნალობა. ამასთან, იგი აღრიცხვაზე იმყოფება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სამედიცინო დანესებულებების პოლიკლინიკაში. კასატორთა მითითებით, დანიშნული საპენსიო თანხები არ არის საკმარისი წამლების შესაძენად. ლ. მ-ე კი ლ. მ-ეს თავისი სურვილით უზრუნველყოფდა წამლების შესაძენად საჭირო თანხით. მას ჰქონდა ხელფასი 1219 ლარი, საიდანაც ხელზე იღებდა 914.25 ლარს. იმ შემთხვევაში კი, თუკი ლ. მ-ე წამლებისათვის საჭირო თანხას ლ. მ-ეს ნებაყოფლობით არ მისცემდა, ეს უკანასკნელი მიმართავდა სასამართლოს, რათა წამლებისათვის განკუთვნილი თანხები ლ. მ-ეს სასამართლოს გადაწყვეტილე-

ბით დაკისრებოდა.

ამასთან, კასატორები მიუთითებენ, რომ ოჯახს აქვს ერთოთახიანი ბინა, მდებარე ქალაქ თბილისში, ...ის მასივში, მე-8 მ/რ-ნში, მე-13 კორპუსი, ბინა №... მიუთითებულ მისამართზე ჩანერილები არიან ლ. მ-ე, ც. ბ-ი, ასევე, მათი მეორე შვილი – გ. მ-ძე საკუთარ ცოლ-შვილთან ერთად და ლ. მ-ის შვილი – მ. მ-ე. კასატორის განმარტებით, ოჯახის წევრები შეთანხმებულნი იყვნენ, რომ ლ. მ-ეს, როგორც საჯარო მოსამსახურეს, ბანკიდან უნდა გამოეტანა სესხი. სესხის სახით აღებულ თანხას ოჯახის დანარჩენი წევრები დაამატებდნენ დაახლოებით 10 000 (ათი ათასი) აშშ დოლარს, რის საფუძველზეც ლ. მ-ე მათ უყიდდა ორთოთახიან საცხოვრებელ ბინას. ნაყიდ ბინაში გადავიდოდნენ ოჯახის დანარჩენი წევრები, ხოლო თვითონ კი საკუთარ მეუღლესთან და შვილთან ერთად ზემოხსენებულ ერთოთახიან ბინაში დარჩებოდა. კასატორები მიიჩნევენ, რომ გარდაცვალების გამო ლ. მ-ემ ყოველივე აღნიშნული ვერ შეძლო.

კასატორები ასევე განმარტავენ, რომ ლ. მ-ის მეუღლე – ი. ლ-სამეუშაოდ მიიღეს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში. მას წახალისების მიზნით საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ გამოუყო მშენებარე ბინა შესყიდვის მიზნით. ბინის ღირებულების 40% – 33 273.2 ლარი გადაიხადა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, ღირებულების დანარჩენი 60% – 49 909.8 ლარი კი უნდა გადაეხადა ი. ლ-ს. ამ მიზეზით მოსარჩელები იძულებულნი გახდნენ ქ. თბილისში, ... მასივში, მე-8 მ/რ-ნში, კორპ. №13-ში მდებარე №... საცხოვრებელი ბინა გაეყიდათ გამოსყიდვის უფლებით – 19 800 აშშ დოლარად, ეროვნულ ვალუტაში ექვივალენტით 58 554.54 ლარი. ამჟამად, ოჯახი დარჩა უბინოდ, რამდენადაც მათ ბინის გამოსყიდვის თანხა არ გააჩნიათ. ამდენად, კასატორები წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარში ამცირებენ მოპასუხისათვის 150 000 ლარის დაკისრების თაობაზე სასარჩელო მოთხოვნას და მოითხოვენ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის მათი ბინის გამოსყიდვისათვის საჭირო 19 800 აშშ დოლარის ეროვნულ ვალუტაში ექვივალენტის – 58 554.54 ლარის ანაზღაურების დაკისრებას.

რაც შეეხება სარჩოს სახით თანხის დაკისრების მოთხოვნას, კასატორები მიუთითებენ, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება ამ ნაწილშიც არის უკანონო, რამდენადაც, ლ. მ-ის გარდაცვალების დროს ლ. მ-ე იყო 60 წლის და 11 თვის. ამასთან, იგი 2004 წლის 13 მაისიდან წარმოადგენდა შინაგან საქმეთა სამინისტროს პენსიონერს. კასატორი ხაზს უსვამს, რომ აღნიშნულ ორგანოში მან 35 წელი იმუშავა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 2 ოქტომბრის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, ლ. მისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივრები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 21 იანვრის განჩინებით საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და ლ. მისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივრები მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მათი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრების საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ლ. მისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, მორალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ლ. მისა და ც. ბ-ის სასარჩელო მოთხოვნა მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

საკასაციო პალატა უპირველესად იმსჯელებს ლ. მისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივართან დაკავშირებით. კერძოდ, წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით მოთხოვნილი იყო მატერიალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ამ ნაწილში ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება, კერძოდ, ადმინისტრაციულ ორგანოთათვის მატერიალური ზიანის სახით 150 000 ლარის ანაზღაურება და სარჩოს სახით 100 (ასი) ლარის ანაზღაურება ... წლის ...პერილიდან სიცოცხლის მანძილზე. თუმცა კასატორებმა წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარში შეამცირეს მოპასუხისათვის 150 000 ლარის დაკისრების თაობაზე სასარჩელო მოთხოვნა და მოითხოვეს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის მათი ბინის გამოსყიდვისათვის საჭირო 19 800 აშშ დოლარის ეროვნულ ვალუტაში ექვივალენტის – 58 554.54 ლარის ანაზღაურების დაკისრება.

საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის

სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის 42-ე მუხლის მე-9 ნაწილზე (მოქმედი რედაქციის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტი), რომლის თანახმად, სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე, მისი თანამდებობის პირის ან სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის მიერ მისი სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელებისას მიყენებული ზიანისათვის სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის განსაკუთრებულ წესს ადგენს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-209-ე მუხლები. კერძოდ, აღნიშნული კოდექსის 208-ე მუხლის პირველი ნაწილი ცალსახად განსაზღვრავს, რომ სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან ამ ორგანოს სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის ან საჯარო მოსამსახურის (გარდა ამ მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული საჯარო მოსამსახურისა) მიერ თავისი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია სახელმწიფო. ამასთან, იმის გათვალისწინებით, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს ზიანის მიყენება არსებითად არ განსხვავდება კერძო პირის ანალოგიური ქმედებისაგან, კოდექსის 207-ე მუხლით განსაზღვრულ იქნა კერძო სამართალში დადგენილი პასუხისმგებლობის ფორმებისა და პრინციპების გავრცელება სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის შემთხვევებზეც, რაც გამოიხატა პასუხისმგებლობის სახეების დადგენით სამოქალაქო კოდექსზე მითითებით, იმ გამოწვევის გარდა, რაც თავად ამ კოდექსით არის გათვალისწინებული.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე განზრახ ან უხეში გაუფრთხილებლობით არღვევს თავის სამსახურებრივ მოვალეობას სხვა პირის მიმართ, სახელმწიფო (მუნიციპალიტეტი) ან ის ორგანო, რომელშიც აღნიშნული მოსამსახურე მუშაობს, ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი. განზრახვის ან უხეში გაუფრთხილებლობის დროს სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე სახელმწიფოსთან (მუნიციპალიტეტთან) ერთად, სოლიდარულად აგებს პასუხს. ამავე კოდექსის 997-ე მუხლის თანახმად კი, პირი ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, რომელიც მიადგა მესამე პირს მისი მუშაკის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით თავისი შრომითი (სამსახურებრივი) მოვალეობის შესრულებისას. პასუხისმგებლობა არ დადება, თუ მუშაკი მოქმედებდა ბრალის გარეშე.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მითითებას, რომ განსახილველი შემთხვევისათვის რელევანტურია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლი. ამასთან, საკასაციო პალატა ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას,

რომ მოსარჩელებს უფლება ჰქონდათ ზიანის ანაზღაურება მოეთხოვათ არა შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლის გამოყენებით, არამედ ლ. მ-ისათვის ამავე კოდექსის 999-ე მუხლის საფუძველზე. თუმცა საგულისხმოა ისიც, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსების მე-3 მუხლში რეგლამენტირებული დისპოზიციურობის პრინციპიდან გამომდინარე, მოსარჩელე აღჭურვილია დავის საგნისა და შესაბამისი მოთხოვნის ადრესატის განსაზღვრის არჩევანის თავისუფლებით. ამდენად, მართოდენ ის ფაქტი, რომ მოსარჩელებს ჰქონდათ უფლება, ზიანის ანაზღაურება მოეთხოვათ უშუალოდ ზიანის მიმყენებელი ფიზიკური პირის – ლ. მ-ის მიმართ, ვერ გამორიცხავს წარმოდგენილი სასარჩელო მოთხოვნების საფუძვლიანობას.

საკასაციო პალატა ასევე იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მითითებას, რომ ზიანის ანაზღაურებისთვის უნდა არსებობდეს შესაბამისი წინაპირობები. კერძოდ, პირის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება (უმოქმედობა), დამდგარი ზიანი, მიზეზშედეგობრივი კავშირის არსებობა ქმედებასა და შედეგს შორის და ზიანის მიმყენებლის ბრალეულობა. მოხელის ქმედება, რომელმაც ზიანი გამოიწვია, უნდა გამომდინარეობდეს მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან და უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, რაც გამოიხატება პირის შეგნებულ, მიზანმიმართულ უმოქმედობაში ან უხეშ გაუფრთხილებლობაში, ანუ პირი შეგნებულად უნდა უშეგბდეს პირისათვის ზიანის მიმყენებელი გარემოების დადგომას და არ ახორციელებდეს მისთვის კანონით დაკისრებულ ვალდებულებებს მის თავიდან ასაცილებლად. ამასთან, ქმედების უკანონოება დადასტურებული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით, რომელიც პირდაპირ მიზეზობრივ კავშირში იქნება დამდგარ ზიანთან. ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა კი წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგომის სავალდებულო პირობას და გამოიხატება იმაში, რომ პირველი წარმოშობს მეორეს. პასუხისმგებლობა დგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი იყო ზიანის მიმყენებლის მოქმედების (უმოქმედობის) პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი.

საკასაციო სასამართლო მიზანშეწონილად მიიჩნევს განცალკევებით იმსჯელოს მოსარჩელეთა თითოეული მოთხოვნის საფუძვლიანობაზე. კერძოდ, მოსარჩელების – ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის ერთ-ერთ მოთხოვნას წარმოადგენდა მოპასუხე ადმინისტრაციულ ორგანოს დაკისრებოდა მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 150 000 ლარის ოდენობით. საკასაციო პალატა განმეორებით ამახვილებს

ყურადღებას იმ გარემოებაზე, რომ კასატორებმა წარმოდგენილ საკასაციო საჩივარში შეამცირეს მოპასუხისათვის 150 000 ლარის დაკისრების თაობაზე სასარჩელო მოთხოვნა და მოითხოვეს საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის მათი ბინის გამოსყიდვისათვის საჭირო 19 800 აშშ დოლარის ეროვნულ ვალუტაში ექვივალენტის – 58 554.54 ლარის ანაზღაურების დაკისრება.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ სახელმწიფოს მიერ მიყენებული ზიანი შეიძლება ანაზღაურდეს, თუ სახეზეა ზიანი, ზიანი მიყენებულია სახელმწიფო/სახელმწიფო მოსამსახურის განზრახი ან უხეში გაუფრთხილებლობით ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედებით და ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი. ზიანის ანაზღაურებისათვის მნიშვნელოვანია არსებობდეს მოცემული სამივე კომპონენტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში დაუშვებელია ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. ამავე კოდექსის 411-ე მუხლის შესაბამისად, ზიანი უნდა ანაზღაურდეს არა მხოლოდ ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისისთვის, არამედ მიუღებელი შემოსავლისთვისაც. მიუღებლად ითვლება შემოსავალი, რომელიც არ მიუღია პირს და რომელსაც იგი მიიღებდა, ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო. ამავე კოდექსის 412-ე მუხლის მიხედვით კი, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო და წარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მითითებას, რომ მიუღებელი შემოსავალი წარმოადგენს სავარაუდო შემოსავალს, მაგრამ მისი დადგენისათვის გათვალისწინებულ უნდა იქნეს, თუ რამდენად მოსალოდნელი იყო მისი მიღება. ზიანის ანაზღაურების ერთ-ერთი აუცილებელი ნიშანი კი ისაა, რომ ზიანი უნდა იყოს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგი. საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, რომ მართალია, მიუღებელი შემოსავლის არსი მდგომარეობს მის მიუღებლობაში, მაგრამ არსებითია განისაზღვროს, რომ არა ზიანის მიმყენებლის ქმედება, რამდენად მიიღებდა მხარე ამ სარგებელს და რამდენად რეალური იქნებოდა აღნიშნული. ამრიგად, მიუღებელი შემოსავლის მტკიცება არ უნდა ეფუძნებოდეს

აბსტრაქტულ, მხოლოდ მოსაზრებაზე დამყარებულ გარემოებებს, არამედ უნდა დასტურდებოდეს კონკრეტული ფაქტებითა და მტკიცებულებებით.

განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს განმარტებას, რომ მოსარჩელებს არ წარმოუდგენიათ მტკიცებულებები, რომლითაც დადასტურდებოდა ლ. მ-ის მიერ მათთვის ბინის ყიდვის დაპირების ფაქტი. ამასთან, აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება კასატორების მიერ არც საქმის ქვედა ინსტანციის სასამართლოებში საქმის განხილვის დროს არ წარმოდგენილა. საკასაციო პალატა ხაზგასმით აღნიშნავს იმასაც, რომ ლ. მ-ის გარდაცვალების ფაქტი არ არის პირდაპირ კავშირში მოსარჩელეთა სახელშეკრულებო ურთიერთობებით წარმოშობილ ვალდებულებებთან. შესაბამისად, კასატორთა მოთხოვნა მათი ბინის გამოსყიდვისათვის საჭირო თანხის მოთხოვნასთან დაკავშირებით უსაფუძვლოა და ვერ იქნება გაზიარებული. ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლით გათვალისწინებული წინაპირობები არ იკვეთება. ამდენად, აღნიშნულ ნაწილში საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობებს და მათ საფუძველზე გაკეთებულ დასკვნებს.

რაც შეეხება კასატორთა მოთხოვნას მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ლ. მ-ის სასარგებლოდ სარჩოს ანაზღაურების დაკისრების თაობაზე, საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1006-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, დაზარალებულის გარდაცვალების შემთხვევაში ზიანის მიმყენებელმა სარჩოს დაწესებით უნდა აუნაზღაუროს ზიანი იმ პირებს, რომელთა რჩენაც დაზარალებულს ევალებოდა. ეს ვალდებულება ძალაშია, ვიდრე დაზარალებული ვალდებული იქნებოდა ეხადა სარჩო.

განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მითითებას იმ გარემოებაზე, რომ ლ. მ-ის გარდაცვალების დროისათვის ლ. მ-ე არ იყო საპენსიო ასაკს მიღწეული. მის მიერ წარმოდგენილი ცნობა, რომ იგი იღებს კომპენსაციას, როგორც შინაგან საქმეთა სამინისტროს ყოფილი თანამშრომელი, არ ადასტურებს მის საპენსიო ასაკს და არც მის შრომისუნარიობას. ეს დოკუმენტი ადასტურებს მის მიერ არა ასაკის გამო, არამედ შრომითი სტაჟის გამო კომპენსაციის მიღებას. ამასთან, საქმეში მხარეთა მიერ არ არის წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომლითაც დადასტურდებოდა ლ. მ-ის მიერ მის გარდაცვალებამდე კასატორთა რჩენის ფაქტი. საკასაციო პალატა ასევე იზიარებს

სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ მითითებული მუხლის გამოყენებისათვის სახეზე უნდა იყოს დაზარალებულის ცალსახად დადასტურებული ვალდებულება – არჩინოს ან სარჩო გადაუხადოს პირს, რისი დამტკიცებაც მოცემულ შემთხვევაში, მოსარჩელეებმა ვერ უზრუნველყვეს. რაც შეეხება საქმეში წარმოდგენილ ლ. მ-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობას, საკასაციო პალატა ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ აღნიშნული ცნობა იძლევა მხოლოდ ინფორმაციას დავის მიმდინარეობის დროს კასატორის სამედიცინო დიაგნოზების შესახებ, თუმცა არ იძლევა შესაძლებლობას დადგინდეს, იყო თუ არა იგი შრომისუუნარო ან შეზღუდული შრომისუნარიანი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო ლ. მ-ის გარდაცვალების დროს. ამდენად, საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო პალატის მსჯელობას და სამართლებრივ დასკვნებს აღნიშნული სასარჩელო მოთხოვნის დასაბუთებულობასთან დაკავშირებით და მიიჩნევს, რომ არ არსებობს სარჩელის მითითებულ ნაწილში დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძვლები.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა თვლის, რომ ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივარი ვერ ადასტურებს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების უსაფუძვლობას მატერიალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ნაწილში, რის გამოც წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

რაც შეეხება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საკასაციო საჩივრისა და მორალური ზიანის სახით 50 000 ლარის ანაზღაურების დავალების თაობაზე ლ. მ-ის და ც. ბ-ის მიერ წარმოდგენილი სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობას, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ განსახილველი საკითხის გადაწყვეტისათვის არსებითია განისაზღვროს მშობლის მიერ შვილის გარდაცვალებით გამოწვეული მორალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის სამართლებრივი წინაპირობები, კერძოდ, დადგინდეს მოქმედი კანონმდებლობით დაშვებულია თუ არა მშობლისათვის ამგვარი ზიანის ანაზღაურება და ამგვარი შესაძლებლობის დადასტურების პირობებში, განისაზღვროს, თუ რა წინაპირობები უნდა იქნეს დაკმაყოფილებული ასეთი მოთხოვნის საფუძვლიანობის მტკიცებისათვის.

საკასაციო პალატა უპირველესად მიუთითებს საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე, კერძოდ, უდავოა, რომ ლ. მ-ი ავტოსაგზაო შემთხვევის მომენტისათვის იყო სამინისტროს თანამშრომელი. ხსენებული შემთხვევის მომენტისათვის იგი ასრულებდა სამსახურებრივ მოვალეობას – ჯერ კიდევ იმყოფებოდა სამსახურებრივ მივლინებაში. სისხლის სამართლის საქმის მასალებში

მოთავსებული ალკოჰოლური თრობის ფაქტის დადგენის სამედიცინო შემოწმების ოქმის თანახმად კი, ლ. მ-მა იმ დილით დალია 4 ბოთლი ლუდი, აქვს ალკოჰოლის მკვეთრი სუნი და დაუდგინდა ნასვამობა – 0.8 პრომილე. ასევე, სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოთავსებული, ლ. მ-ის მოწმის სახით დაკითხვის ოქმის თანახმად, იგი აცხადებს, რომ საქვს მართავდა ნასვამ მდგომარეობაში, თუმცა შემდეგ განმარტავს, რომ იყო წინა დღის ნასვამი.

საგულისხმოა ისიც, რომ 2018 წლის 18 სექტემბრის სხდომის ოქმის თანახმად, ლ. მ-ის მიმართ სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას, 17:25 წუთზე, მან თავი დამნაშავედ სცნო, აღიარა ჩადენილი ქმედება და მოინანია იგი. აღნიშნული სხდომის მიმდინარეობისას აღსანიშნავია შემდეგიც: ლ. მ-ემ დასვა საკითხი იმის შესახებ, რომ თუკი იგი დათანხმდებოდა ლ. მ-ის მიმართ საქმის შეწყვეტას ამნისტიის საფუძველზე, მას შესაძლოა დაეკარგა შემდგომში ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება, რაზეც მოსამართლემ განუმარტა, რომ მისი თანხმობის შემთხვევაში საქმე შეწყდებოდა არა პირის გამართლების, არამედ ამნისტიის გამოყენების გამო.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი.

როგორც ზემოაღნიშნული, ასევე სისხლის სამართლის საქმეში არსებული სხვა მტკიცებულებებისა და ფაქტობრივი გარემოებების ერთობლიობაში შეფასებით, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის შეფასებას, რომ სახეზეა სამინისტროს თანამშრომლის – ლ. მ-ის მიერ ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედება. სახეზეა შედეგიც – პირის გარდაცვალება, უდავოა მიზეზობრივი კავშირი ქმედებასა და შედეგს შორის და ასევე ლ. მ-ის ბრალიც, რაც ზიანის ანაზღაურების საფუძველია. ლ. მ-ის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენაზე მეტყველებს ის ფაქტიც, რომ მასზე გავრცელდა „ამნისტიის შესახებ“ კანონის მე-... მუხლის მე-2 პუნქტი, რომლის თანახმადაც, გათავისუფლდეს სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისა და სასჯელისაგან პირი, რომელმაც ჩაიდინა გაუფრთხილებლობითი „დანაშაული“... მართალია, ადმინისტრაციული სამართალწარმოების ფარგლებში ვერ მოხდება პირის მიერ ჩადენილი ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაცია, თუმცა საკასაციო სასამართლოსათვის ნათელია კანონმდებლის მიზანი, პირს აპატიოს დადასტურებულად მიჩნეული უკანონობა, რაც, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ადასტურებს ლ. მ-ის მიერ

მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენას.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ ზიანის ანაზღაურებისათვის აუცილებელი კომპონენტების დადასტურების შემდგომ, აუცილებელია შეფასდეს უშუალოდ მორალური ზიანის ანაზღაურების მომწესრიგებელი სამართლებრივი რეგულირება. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების საკითხს აწესრიგებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი, რომლის თანახმად, არაქონებრივი ზიანისათვის ფულადი ანაზღაურება შეიძლება მოთხოვილ იქნეს მხოლოდ კანონით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში გონივრული და სამართლიანი ანაზღაურების სახით. სხეულის დაზიანების ან ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შემთხვევებში დაზარალებულს შეუძლია მოითხოვოს ანაზღაურება არაქონებრივი ზიანისთვისაც. მოხმობილი მუხლის დისპოზიცია ცხადყოფს, რომ არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისათვის აუცილებელია, კანონმდებლობა პირდაპირ იცნობდეს კონკრეტული სახის არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობას. აღსანიშნავია, რომ ამ მიმართულებით საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკა საკმაოდ არათანმიმდევრულად ყალიბდებოდა წლების განმავლობაში, თუმცა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 19.07.2018წ. გადაწყვეტილებით საქმეზე „სარიშვილი-ბოლქვაძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (*Sarishvili-Bolkvadze v Georgia*), no. 58240/08) მიდგომა საკითხისადმი რადიკალურად შეიცვალა. კერძოდ, მოხმობილ გადაწყვეტილებაში ევროპულმა სასამართლომ გააკრიტიკა ქართული კანონმდებლობა, რომელიც ყველა შემთხვევაში „უპირობო უარს“ აცხადებდა შვილის გარდაცვალების გამო მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ განმარტა, რომ „უზენაესი სასამართლოს მიერ იმის დადასტურების ფონზე, რომ მომჩივანმა „უდავოდ“ განიცადა ფსიქოლოგიური სტრესი მისი ახალგაზრდა შვილის გარდაცვალების გამო, უპირობო საკანონმდებლო შეზღუდვით მომჩივანს გაუმართლებლად წაერთვა შესაძლებლობა, სასამართლოს გზით მოეთხოვა კომპენსაციის მიღება არაქონებრივი ზიანის სანაცვლოდ, როგორც მისთვის ხელმისაწვდომი სამოქალაქო სამართლებრივი დაცვის საშუალება“ (ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 19.07.2018წ. გადაწყვეტილება საქმეზე „სარიშვილი-ბოლქვაძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (*Sarishvili-Bolkvadze v Georgia*), no. 58240/08); §97).

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს ზემოხსენებული გადაწყვეტილების საფუძველზე მიღებულ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ად-

მინისტრაციულ საქმეთა პალატის №ბს-327-309(2კ-07) გადაწყვეტილებაში აღინიშნა, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, „კონვენციის მე-2 მუხლის დარღვევის შედეგად არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება პრინციპში შესაძლებელი უნდა იყოს, როგორც სამართლიანი დაცვის ერთ-ერთი ფორმა (§96). სასამართლომ აღნიშნა, რომ მსგავსი კომპენსაცია ხელმისაწვდომი უნდა იყოს, მოქმედმა საკანონმდებლო შეზღუდვამ მოსარჩელეს ჩამოართვა მისთვის ხელმისაწვდომი სამართლებრივი დაცვის საშუალებით მორალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება. ევროპულ სასამართლოს არ დაუდასტურებია დავის განმხილველი სასამართლოს მიერ მტკიცებულებათა არასათანადოდ გამოკვლევა, ფაქტობრივი გარემოებების არასრულად დადგენა და სხვ., სახელმწიფოს მიერ კონვენციის ნორმების დარღვევა სათანადო საკანონმდებლო რეგულირების ჩარჩოს არარსებობის გამო დადგინდა (§§95-97).“

საკასაციო სასამართლო ასევე მიზანშეწონილად მიიჩნევს ყურადღება გაამახვილოს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს სხვადასხვა გადაწყვეტილებებში ჩამოყალიბებულ მიდგომებზე. კერძოდ, ევროპული სასამართლო ახლობელი ადამიანის გარდაცვალებით გამოწვეული არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურების კონტექსტში ერთმანეთისაგან მკვეთრად მიჯნავს საჯარო მოხელის და კერძო პირის ქმედებით გამოწვეული გარდაცვალების შემთხვევებს. ორივე შემთხვევაში, სტრასბურგის სასამართლოს მიდგომა არის განსხვავებული, უფრო კონკრეტულად, ევროპული სასამართლო სახელმწიფოს ავალდებულებს, კონვენციის მე-2 და მე-13 მუხლებიდან გამომდინარე, ეროვნულ კანონმდებლობაში იქონიოს შვილის გარდაცვალებით გამოწვეული მორალური ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობის მარეგულირებელი ნორმები (იხ. მაგალითად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები საქმეებზე აკოცი თურქეთის წინააღმდეგ (*Akkoç v. Turkey*), nos. 22947/93, 22948/93, 2000, კენანი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ (*Keenan v. United Kingdom*), no. 27229/95, 2001, ზეტი და სხვები გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ (*Z and others v. United Kingdom*), no. 29392/95, 2001, რეინოლდსი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ (*Reynolds v. The United Kingdom*), no. 2694/08, 2012), მაშინ, როდესაც კერძო პირის მიერ ზიანის მიყენების შემთხვევაში, სახელმწიფოებს არ აკისრიათ ვალდებულება, კანონმდებლობით კომპენსაციის სახედ გათვალისწინებული ჰქონდეთ მორალური ზიანი, იმ შემთხვევაში, თუკი ხელმეოფი პირი არ არის სახელმწიფოს წარმომადგენელი და აღნიშნულ შემთხვევასთან მიმართებით, არ იკვეთება სახელმწიფოს არც პირდაპირი და

არც ირიბი პასუხისმგებლობა (იხ. მაგალითად ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებები საქმეზე ზავოლოკა ლატვიის წინააღმდეგ (Zavoloka v. Latvia), no. 58447/00, 2009, ბრინკატი და სხვები მალტის წინააღმდეგ (Brincat and others v. Malta), nos. 60908/11, 62110/11, 62129/11, 62312/11, 62338/11, 2014).

საკასაციო პალატა უპირველესად აღნიშნავს, რომ მოსარჩელები არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურებას ითხოვენ არა როგორც გარდაცვლილი შვილის უფლებამონაცვლეები, არამედ პირადად, როგორც შვილის გარდაცვალებით უშუალოდ დაზარალებული პირები. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა კონვენციის 46-ე მუხლის თანახმად, ხელშემკვრელი მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას, დაემორჩილონ სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებას ნებისმიერ საქმეზე, რომლის მხარეებიც ისინი არიან. საკასაციო სასამართლო ხაზგასმით მიუთითებს, რომ კანონმდებლობაში სათანადო რეგულირების არარსებობის მიუხედავად, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ 19.07.2018წ. გადაწყვეტილებაში საქმეზე „სარიშვილი-ბოლქვაძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (Sarishvili-Bolkvadze v. Georgia) (no. 58240/08) მიუთითა გარდაცვლილის დედისათვის განცდილი მორალური ტანჯვით მიყენებული ზიანის კომპენსირების აუცილებლობაზე.

საკასაციო პალატა მიუთითებს ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-2 მუხლზე (სიცოცხლის უფლება), რომლის თანახმად, ყოველი ადამიანის სიცოცხლის უფლება კანონით არის დაცული.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ რამდენადაც კონვენცია ინკორპორირებულია სახელმწიფოს სამართლებრივ სისტემაში, სასამართლომ უნდა იხელმძღვანელოს კონვენციით, ისევე, როგორც შიდა სამართლის სხვა ნორმებით. საქართველოს კონსტიტუციის მე-4 მუხლის მე-... პუნქტისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ კანონის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, საქართველოს კანონმდებლობა შეესაბამება საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას, თუ იგი არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციას ან კონსტიტუციურ შეთანხმებას, აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა შიდასახელმწიფოებრივი ნორმატიული აქტის მიმართ.

აღსანიშნავია ის გარემოებაც, რომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს უახლესი სასამართლო პრაქტიკა შეესატყვისება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებში ასახულ მოთხოვნებს მშობლისათვის შვილის გარდაცვალების შედეგად მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურებისათვის საჭი-

რო სათანადო სამართლებრივი საშუალებების არსებობის აუცილებლობასთან დაკავშირებით. კერძოდ, სათანადო საკანონმდებლო რეგულირების არარსებობის მიუხედავად, ჩამოყალიბებულმა ერთგვაროვანმა სასამართლო პრაქტიკამ გვერდი აუარა საკანონმდებლო ვაკუუმს და შესაბამისი პირობების არსებობისას, დასაშვებად აქცია შვილის გარდაცვალების შედეგად მშობლისათვის მიყენებული არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება. საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ შვილის გარდაცვალებით განცდილი ზიანის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ განხილულ საქმეებში ძირითად კრიტიკის საგნად არის ქცეული ამგვარი ზიანის ანაზღაურების უპირობო გამოორიცხვა. ევროპული სასამართლო ხელშემკვრელ სახელმწიფოებს მოუწოდებს, რომ აუცილებელია ეროვნულ საკანონმდებლო სივრცეში გაითვალისწინონ აღნიშნული სახის არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისათვის საჭირო სამართლებრივი საშუალებები, თუმცა სტრასბურგის სასამართლო თავად სახელმწიფოებს უტოვებს მიხედვლების თავისუფალ ფარგლებს ამგვარი ზიანის ანაზღაურებასთან დაკავშირებული დეტალური საკითხების განსაზღვრაში.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საჯარო მოხელის ბრალეული ქმედების შედეგად პირის გარდაცვალებით გამოწვეული უდიდესი ტრაგედია გარდაცვლილი პირის მშობლებში უდავოდ იწვევს განსაკუთრებით მტკივნეული სულიერი განცდების წარმოქმნას. საგამონაკლისო შემთხვევების გარდა (მაგალითად, ისეთ შემთხვევებში, როდესაც ბიოლოგიურ მშობლებს არანაირი ურთიერთობა არ აქვთ გარდაცვლილ პირთან), შვილის გარდაცვალებას მოჰყვება მშობლების სულიერი ტანჯვა, ფსიქიკური სტრესი. საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 20 ივლისის №ას-660-660-2018 გადაწყვეტილებაზე (§64), სადაც საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ „სსკ-ის 413-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული ჯანმრთელობის დაზიანებით გამოწვეული მორალური ზიანის მახასიათებელი თვისება არის ადამიანის ფსიქიკური და სულიერი ბუნების სფეროში ნეგატიური ზემოქმედების მოხდენა, რაც გამოიხატება ფიზიკურ და ზნეობრივ ტანჯვაში. შესაბამისად, მორალური ზიანი სახეზეა, როდესაც სახეზეა ადამიანის ფსიქიკის სფეროში ნეგატიური ცვლილების არსებობა, რაც გამოიხატება ფიზიკურ და ზნეობრივ ტანჯვაში. ზიანის ანაზღაურებისას გადამწყვეტ როლს ასრულებს ზიანის სიმძიმე. მსუბუქი სულიერი განცდები, მსგავსად მსუბუქი ფიზიკური ტკივილისა, მხედველობაში არ მიიღება, ხოლო როდესაც ადგილი აქვს ისეთ ზიანს, რომლის დროსაც,

როგორც წესი, მოსალოდნელია მძიმე ფსიქიკური განცდები, სულიერი ტანჯვა, და ა. შ. მოქმედებს ე.წ. მორალური ზიანის პრეზუმფცია და ზიანის მიმყენებლის მიერ სანინალმდევოს დადასტურებამდე ივარაუდება, რომ დაზარალებულმა პირმა მძიმე სულიერი ტკივილი განიცადა.“ ანალოგიური განმარტებებია მოცემული 2015 წლის 10 სექტემბრის №ას-979-940-2014 განჩინებაში.

საკასაციო პალატა დამატებით აღნიშნავს, რომ მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სასარჩელო მოთხოვნა ეფუძნება არა მხოლოდ ზოგადად შვილის გარდაცვალების ფაქტს, არამედ იმ გარემოებებს, თუ რის შედეგად და რა ვითარებაში გარდაიცვალა დეტექტივის თანაშემწე-გამომძიებელი – ლ. მ-ე. საკასაციო პალატა ხაზგასმით მიუთითებს, რომ განსახილველი საქმისათვის დამახასიათებელია ფაქტობრივ გარემოებათა სპეციფიკურობა, რამდენადაც ლ. მ-ის გარდაცვალება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროში დასაქმებული საჯარო მოხელის ბრალეულმა ქმედებამ გამოიწვია, კერძოდ, სისხლის სამართალწარმოების ფარგლებში დადგენილ იქნა და სადავო არ არის ის გარემოება, რომ ლ. მ-ე გარდაცვალების მომენტისათვის ასრულებდა სამსახურებრივ მოვალეობას, კერძოდ, ჯერ კიდევ იმყოფებოდა მივლინებაში და ქალაქ ქუთაისიდან ქალაქ თბილისში ბრუნდებოდა ავტომობილით, რომელსაც ნასვამ მდგომარეობაში მართავდა დეტექტივი ლ. მ-ი. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მივლინებაში მყოფი ლ. მ-ის უსაფრთხო გადაადგილება დამსაქმებელი ადმინისტრაციული ორგანოს – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ვალდებულებას განეკუთვნებოდა. სწორედ ადმინისტრაციულ ორგანოზე დაკისრებული უსაფრთხო სამუშაო პირობების შექმნის ვალდებულების შეუსრულებლობას მოჰყვა შედეგად ლ. მ-ის მოულოდნელი გარდაცვალება. შესაბამისად, დაზარალებულ პირთა მძიმე სულიერი ტკივილების წარმოშობა განაპირობა ლ. მ-ის ტრაგიკულმა გარდაცვალებამ.

ამასთან, საკასაციო პალატა საგულისხმოდ მიიჩნევს მიუთითოს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2012 წლის 27 დეკემბრის №ბს-78-78(კ-12) გადაწყვეტილებაზე, რომლითაც წარდგენილი სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსა და რამდენიმე ფიზიკურ პირს მოსარჩელის სასარგებლოდ სოლიდარულად დაეკისრათ მორალური ზიანის ანაზღაურება 10 000 ლარის ოდენობით. მოხმობილ გადაწყვეტილებაში საკასაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ „მოსარჩელე მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლად მიუთითებდა არა მხოლოდ შვილის გარდაცვალებას, არამედ აგრეთვე შვილის უკა-

ნონოდ დაკავებას, მის წამებით სიკვდილს, წლების განმავლობაში ეფექტური მართლმსაჯულების განუხორციელებლობას შვილის დაღუპვით განცდილი უდიდესი სულიერი ტანჯვის ფონზე, ასევე, მოპასუხეთა მიერ აღნიშნული საქმის მიმართ ცინიკური დამოკიდებულებით მისთვის უშუალო ზიანის მიყენებას.“

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2012 წლის 3 აპრილის №ბს-1107-1096(კ-11) გადაწყვეტილებაში ასევე აღინიშნა, რომ „მოსარჩევეები მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლად უთითებდნენ არა მხოლოდ შვილის გარდაცვალებას, არამედ აგრეთვე სამხედრო-საველე სასამართლოს უკანონო შექმნითა და საქმიანობის შედეგად უშუალოდ მათთვის მიყენებულ ზიანს. მოსარჩევეები აღნიშნავდნენ, რომ შვილის სამშობლოს მოღალატედ გამოცხადება მათთვის პიროვნულად დამთრგუნველი იყო, შეიცვალა მათ მიმართ თანამშრომლებისა და მეზობლების დამოკიდებულება, ნ. ხ-ი, გარდაცვლილის მამა, ერიდებოდა საზოგადოებაში გამოჩენას, რის გამოც მოუხდა სამსახურისათვის თავის დანებება. საომარი მოქმედებების დროს, გარდაცვლილი შვილის ცხედრის მოსაძებნად და გადმოსასვენებლად, ე. მ-ს ორჯერ მოუხდა აფხაზეთის ტერიტორიაზე ჩასვლა, რაც დიდ რისკთან იყო დაკავშირებული, შვილის ცხედრის მოძებნის მიზნით, სამხედრო-საველე სასამართლოს თავჯდომარის მიერ მითითებულ ადგილას გათხარეს საფლავი, სადაც ნახეს თავმოჭრილი გვამი, რომელიც არ აღმოჩნდა მისი შვილი, ანუ მოსარჩევეებს სახელმწიფო მოხელეთა მიერ განხორციელებული დანაშაულებრივი ქმედების შედეგად უშუალოდ მიადგათ მორალური ზიანი.“ საქმეზე არსებულმა ფაქტობრივმა მდგომარეობამ საბოლოოდ განაპირობა წარდგენილი სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილება და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და ფიზიკური პირებისათვის მორალური ზიანის – 4000 ლარის გადახდის დაკისრება.

განსახილველ საქმესთან მიმართებით, საკასაციო პალატა ასევე დამატებით აღნიშნავს, რომ მოსარჩევეებს მრავალი წლის მანძილზე (დაახლოებით 10 წლის განმავლობაში) მოუწიათ უდიდესი ძალისხმევა და სამართლებრივი ბრძოლა იმისათვის, რომ მათი შვილის გარდაცვალების ფაქტთან დაკავშირებით ჯერ განახლებულიყო, ხოლო შემდგომ კი დასრულებულიყო გამოძიება და დამდგარიყო საბოლოო განაჩენი. 2008 წლიდან 2018 წლამდე პერიოდში მოსარჩევეები აქტიურად ცდილობდნენ სისხლის სამართლის საქმეზე სხვადასხვა საპროცესო მოქმედების ინიცირებასა თუ მათი განხორციელების დაჩქარებას, რაც, ცხადია, მათთვის დამატებით სტრესულ გარემოს ქმნიდა და კიდევ უფრო ამძაფრებდა იმ ფსი-

ქიკურ ტრავმას, რომელიც მათ შვილის გარდაცვალებით გამოწვეული თავდაპირველი შოკით მიადგათ.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქმეში წარმოდგენილ ლ. მ-ის მიძიმე ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობაზე, რომლის თანახმადაც, მას აქვს გიდ. მოციმციმე არითმია, პერმანენტული არტერიული ჰიპერტენზია I, გულის უკმარისობა, პროსტატის ადენომა, შაქრიანი დიაბეტი ტ.2. დეკომპენსირებული.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ხშირ შემთხვევაში, ადამიანის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე მორალური ტრავმის შედეგები წლების შემდგომ იჩენს თავს. ამას განაპირობებს მორალური ტრავმის განგრძობადი ხასიათი, კერძოდ, ტრავმით გამოწვეული სულიერი ტანჯვა არ არის იმწუთიერი ან დროის კონკრეტულ მონაკვეთში განცდილი. იგი გრძელდება ხანგრძლივად, ტრავმის წარმოშობიდან მთელი შემდგომი პერიოდის განმავლობაში. ამასთან, თავად სულიერი ტანჯვის მიმართ ადამიანის ჯანმრთელობის მდგრადობა არის ინდივიდუალური, რაც გულისხმობს იმას, რომ შესაძლოა ერთი და იმავე ინტენსივობის მორალურმა ტრავმამ სხვადასხვა ადამიანში ჯანმრთელობის სხვადასხვა ხარისხის დაზიანებები გამოიწვიოს. ამდენად, წარმოუდგენელია არსებობდეს ჯანმრთელობის მდგომარეობის დაზიანების უნივერსალური საზომი, რომლის ფარგლებშიც ყველა პირის მიმართ იქნებოდა შესაძლებელი მორალური ზიანის არსებობა-არარსებობის საკითხის განსაზღვრა. აღნიშნული კი მიუთითებს იმაზე, რომ სასამართლო ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში ხელმძღვანელობს განსახილველი საქმისათვის დამახასიათებელი ინდივიდუალური მახასიათებლებით.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმეში წარმოდგენილი ლ. მ-ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობის გარეშეც, ცალსახად სახეზეა მოსარჩელეთათვის შვილის გარდაცვალების შედეგად მიყენებული პრეზუმირებული მორალური ზიანის არსებობა, რომლის გაბათილებაც მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ საჭირო მტკიცებულებების წარმოდგენით თუ რელევანტური მსჯელობით ვერ შეძლო. თავის მხრივ, წარმოდგენილ ცნობაში გადმოცემული ჯანმრთელობის მდგომარეობის დაზიანებები თავისი ბუნებით სავსებით დასაშვებია გამოწვეული იყოს სწორედ ლ. მ-ისათვის შვილის გარდაცვალებით გამოწვეული ხანგრძლივი სულიერი ტანჯვითა და განგრძობადი ძლიერი ემოციური სტრესით. ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმეზე არსებული ფაქტობრივი გარემოებებით დასტურდება მოსარჩელეთათვის ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან მორალური ზიანის მიყენება.

რაც შეეხება მორალური ზიანის ოდენობას, ზოგადი წესის მიხედვით, მორალური ზიანის ანაზღაურების მოცულობას განსაზღვრავს სასამართლო მოსარჩელის მოთხოვნის საფუძველზე. ამასთან, ეს მოთხოვნა მოსარჩელის მხოლოდ მოსაზრებაა, ანაზღაურების მოცულობის განსაზღვრა სასამართლოს მიხედულებით წყდება. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლის მიხედვით, მორალური ზიანი ანაზღაურდება გონივრული და სამართლიანი ოდენობით. მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო მხედველობაში იღებს ისეთ გარემოებებს, როგორიცაა: დამდგარი ზიანის სიმძიმე, დაზარალებულის სუბიექტური დამოკიდებულება მორალური ზიანის მიმართ, განცდების ინტენსივობა, შელახული უფლების მნიშვნელობა და სხვ.. ამასთანავე, მხედველობაშია მისაღები, რომ მორალური ზიანის სპეციფიკის გათვალისწინებით, მორალური ზიანის ანაზღაურების უმთავრესი მიზანი არ არის ხელყოფილი უფლების რესტიტუცია, რადგან მიყენებულ ზიანს ფულადი ეკვივალენტი არ გააჩნია. მორალური ზიანის კომპენსაციის მიზანია მორალური ზიანით გამოწვეული ტკივილების, ნეგატიური განცდების შემსუბუქება, დადებითი ემოციების გამოწვევა. არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება ვერ აღუდგენს დაზარალებულს ხელყოფამდე არსებულ სულიერ მდგომარეობას, მისი მიზანია არამატერიალური სიკეთის ხელყოფით გამოწვეული ტანჯვის შემსუბუქება, ნეგატიური განცდების სიმძიმისა და ინტენსივობის შემცირება. მორალური ზიანის ანაზღაურება სასამართლოს მიერ ფულადი ფორმით განისაზღვრება ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისაგან დამოუკიდებლად. მორალური (არაქონებრივი) ზიანის ანაზღაურების მოცულობა განისაზღვრება როგორც დამდგარი ზიანის სიმძიმის, ისე ბრალის ხარისხის მიხედვით. ამასთანავე, კომპენსაციის ოდენობა არ უნდა იყოს უსაშველოდ გაზრდილი და კონკრეტული ქვეყნის ეკონომიკურ შესაძლებლობებს მოწყვეტილი.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრის მიზნებისათვის, არსებითია გათვალისწინებულ იქნეს ის ფაქტობრივი გარემოებაც, რომ ლ. მ-ე მართალია, გარდაიცვალა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების პროცესში, თუმცა არა უშუალოდ პოლიციური ღონისძიებების, უფრო კონკრეტულად კი, პოლიციელის პროფესიული საქმიანობისათვის დამახასიათებელი სამსახურებრივი ფუნქციების განხორციელების შედეგად. ამასთან, მოსარჩელეთათვის ასანაზღაურებელი მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას, საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ მნიშვნელობა არ უნდა მიენიჭოს საქართველოს

შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ ლ. მ-ის ოჯახზე სახსრების გაცემის ფაქტს. აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ 2008 წლიდან 2017 წლის ჩათვლით საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ ლ. მ-ის ოჯახზე გაცემულმა თანხამ ჯამში 25 000 ლარს გადააჭარბა. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მართალია, მითითებული სახსრების გაცემას გააჩნდა მაკომპენსირებელი ბუნება და შესაბამისი კანონისმიერი საფუძველი, თუმცა თანხების გაცემის ფაქტი, ცხადია, მეტყველებს უშუალოდ მოსარჩელეთა და ზოგადად, ლ. მ-ის ოჯახის მიმართ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს გულისხმიერ დამოკიდებულებაზე. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ მოსარჩელეთა ოჯახზე თანხების გაცემის ფაქტი მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას.

საკასაციო პალატა ასევე ყურადღებას ამახვილებს საქმეზე დადგენილ სხვა ფაქტობრივ გარემოებებზეც, კერძოდ, გარდაცვლილი ლ. მ-ე იყო 24 წლის, მას დარჩა მეუღლე და შვილი, ასაკში შესული მშობლები, ერთადერთი მცირე ფართის საცხოვრებელი, ამასთან, როგორც ზემოთ აღინიშნა, მის მშობლებს მოუწიათ მრავალი წლის განმავლობაში აქტიური ბრძოლა ლ. მ-ის გარდაცვალების ფაქტზე სამართლის ძიებისათვის. ზემოხსენებული ფაქტობრივი გარემოებების მხედველობაში მიღებით, საკასაციო პალატა გონივრულად, ადეკვატურად და სამართლიანად მიიჩნევს მორალური ზიანის სახით მოსარჩელეთა სასარგებლოდ მოპასუხე საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის 25 000 (ოცდახუთი ათასი) ლარის დაკისრებას.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სამართლო მიიჩნევს, რომ ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება მორალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სარჩელი მორალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ნაწილში უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, კერძოდ, მოპასუხეს – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსარჩეეების – ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს მორალური ზიანის სახით 25 000 (ოცდახუთი ათასი) ლარის ანაზღაურება; დანარჩენ ნაწილში უცვლელად უნდა დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის

2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე და 411-ე მუხლებით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
3. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება მორალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
4. ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სარჩელი მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
5. მოპასუხეს – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსარჩელების – ლ. მ-ისა და ც. ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისროს მორალური ზიანის სახით 25 000 (ოცდახუთი ათასი) ლარის ანაზღაურება;
6. დანარჩენ ნაწილში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 11 დეკემბრის გადაწყვეტილება დარჩეს უცვლელი;
7. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**ზიანის სახით დაკისრებული განაცდური ხელფასის
სახით ოდენობის კორექტირება**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელით**

№ბს-1202(კ-19)

25 ნოემბერი, 2021 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: ქ. ცინცაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ნ. სხირტლაძე,
გ. აბუსერიძე**

დავის საგანი: მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

2018 წლის 1 თებერვალს ლ. კ-ემ სასარჩელო განცხადებით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხის – საქართველოს მთავარი პროკურატურის მიმართ.

მოსარჩელემ საქართველოს მთავარი პროკურატურისათვის მატერიალური ზიანის – 54 745 ლარის (44 745 ლარი განაცდური ხელფასი და 10 000 ლარი ჯარიმის სახით გადახდილი თანხა) და მორალური ზიანის – 1650 ლარის დაკისრება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 8 მაისის საოქმო განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, საქმეში მესამე პირად ჩაება საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ლ. კ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; მოპასუხე საქართველოს მთავარ პროკურატურას მოსარჩელე ლ. კ-ის სასარგებლოდ მორალური ზიანის სახით – 1650 ლარის, ხოლო მატერიალური ზიანის სახით – 54 745 ლარის (44 745 ლარი განაცდური ხელფასი და 10 000 ლარი ჯარიმის სახით გადახდილი თანხა) ანაზღაურება დაეკისრა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს გენერალურმა პროკურატურამ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და

ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 31 მაისის განჩინებით საქართველოს გენერალური პროკურატურის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციით, საერთაშორისო სამართლებრივი აქტებითა და საქართველოს კანონმდებლობით განმტკიცებულ, სახელმწიფოს მხრიდან მიყენებული ზიანის ანაზღაურების გარანტიებზე.

სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, განსახილველ შემთხვევაში, ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილების ფაქტობრივ წინაპირობას ქმნიდა ის გარემოება, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 აპრილის განაჩენით, საქმეზე №1/აგ-968-16, გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 02 მარტის განაჩენი, ლ. კ-ე ცნობილი იქნა უდაზმავად და გამართლდა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლის პირველი ნაწილით წარდგენილ ბრალდებაში.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ გამამართლებელი განაჩენი იწვევდა ლ. კ-ის რეაბილიტაციას, ხოლო, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მოთხოვნის საფუძველზე, რეაბილიტირებული პირისათვის სისხლის სამართლის პასუხისგებაში უკანონოდ მიცემისა და აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის უკანონოდ გამოყენების შედეგად მიყენებული ზიანი ანაზღაურდებოდა სახელმწიფოს მიერ, მოკვლევის, წინასწარი გამოძიების, პროკურატურის ორგანოებისა და სასამართლოს თანამდებობის პირთა ბრალის მიუხედავად.

მორალურ ზიანთან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18 მუხლის მე-6 ნაწილზე და აღნიშნა, რომ მოსარჩელის უკანონო ბრალდება წარმოადგენდა მორალურ ზიანს, ამასთან, დადგენილი იყო მიზეზობრივი კავშირი, სახელმწიფო ორგანოების ქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის. სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა, რომ საქმეზე არსებული ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, სასამართლოს მიერ მორალური ზიანის სახით განსაზღვრული თანხის ოდენობა გონივრული იყო და წარმოადგენდა მოსარჩელის სამართლიან დაკმა-

ყოფილებას.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 31 მაისის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს გენერალურმა პროკურატურამ, რომელმაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორის მითითებით, დაუშვებელია კასატორის სასარგებლოდ მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება დაეკისროს პროკურატურას, ვინაიდან, ლ. კ-ის მსჯავრი დადებული ჰქონდა კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვით, სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე. ასევე უსაფუძვლოა პროკურატურისათვის ლ. კ-ის სასარგებლოდ გადახდილი ჯარიმის 10 000 ლარის დაკისრება, ვინაიდან, აღნიშნული თანხის დამატებითი სასჯელის – ჯარიმის სახით დაკისრების შესახებ გადაწყვეტილება მიღებული იქნა უშუალოდ სასამართლოს მიერ.

ამასთან, სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ გაცემულ, 2017 წლის 21 დეკემბრის ცნობაზე დაყრდნობით სასამართლომ დაადგინა, რომ საქართველოს პროკურატურას, ლ. კ-ის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს 14 915 ლარი გამრავლებული 3 წელზე, რაც უსაფუძვლოა, რადგან, აღნიშნული 14 915 ლარი, რომელიც შემოსავლების სამსახურიდან წარმოდგენილ ცნობაში ფიქსირდება 2009 წლის მდგომარეობით, მოცემულია დაბეგვრის გარეშე, რაც ეწინააღმდეგება დადგენილ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკას.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 1 ნოემბრის განჩინებით (მოსამართლე – ვასილ როინიშვილი) საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს გენერალური პროკურატურის საკასაციო საჩივარი.

ამასთან, მოსამართლე – ვასილ როინიშვილის საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრად არჩევის გამო, 2020 წლის 24 ივნისის ზემოაღნიშნული ადმინისტრაციული საქმე ელექტრონული პროგრამის მეშვეობით განაწილდა მოსამართლე – ქეთევან ცინცაძეზე.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 19 მაისის განჩინებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, დასაშვებად იქნა მიჩნეული საქართველოს გენერალური პროკურატურის საკასაციო საჩივარი და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობისა და საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საქართველოს გენერალური პროკურატურის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქმეზე დადგენილია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის, 2010 წლის 2 მარტის განაჩენით დაკმაყოფილდა საქართველოს მთავარი პროკურატურის შუამდგომლობა, დამტკიცდა საპროცესო შეთანხმება პროკურორსა და ლ. კ-ეს შორის. ლ. კ-ე ცნობილი იქნა დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლის პირველი ნაწილით და სასჯელის ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 (სამი) წლის ვადით. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 63-ე მუხლის საფუძველზე ლ. კ-ის მიმართ დანიშნული სასჯელი ჩაითვალა პირობით, ხოლო ამავე კოდექსის 64-ე მუხლის საფუძველზე, გამოსაცდელ ვადად განესაზღვრა 03 (სამი) წელი. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 42-ე მუხლის შესაბამისად მსჯავრდებულ ლ. კ-ეს დამატებითი სასჯელის სახით დაეკისრა ჯარიმა 10 000 (ათი ათასი) ლარის ოდენობით. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 43-ე მუხლის შესაბამისად, მსჯავრდებულ ლ. კ-ეს 3 (სამი) წლის ვადით ჩამოერთვა „კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული საარბიტრაჟო საქმიანობის უფლება.

2016 წლის 19 ოქტომბერს, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს შუამდგომლობით მიმართა საქართველოს მთავარი პროკურატურის გენერალური ინსპექციის პროკურორმა, რომელმაც ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო, კერძოდ, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 310-ე მუხლის „ზ1“ ქვეპუნქტის საფუძველზე ბრალდებულების ლ. კ-ისა და სხვათა მიმართ მოითხოვა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 02 მარტის განაჩენის გადასინჯვა. საქართველოს მთავარი პროკურატურის გენერალური ინსპექციის პროკურორის შუამდგომლობის საფუძველზე, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 აპრილის განაჩენით, საქმეზე №1/აგ-968-16 გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 02 მარტის განაჩენი. ლ. კ-ე ცნობილი იქნა უდანაშაულოდ და გამართლდა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 333-ე მუხლის პირველი ნაწილით წარდგენილ

ბრალდებაში. განემარტა გამართლებულს, რომ მას უფლება ჰქონდა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 92-ე მუხლით დადგენილი წესით მოეთხოვა ზიანის ანაზღაურება.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, ყველასთვის გარანტირებულია სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოსაგან ან მოსამსახურისაგან უკანონოდ მიყენებული ზიანის სასამართლო წესით სრული ანაზღაურება შესაბამისად სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ან ადგილობრივი თვითმმართველობის სახსრებიდან.

საკასაციო სასამართლო ასევე მიუთითებს, რომ ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-5 მუხლით გარანტირებულია თავისუფლებისა და უსაფრთხოების უფლება. ამავდემუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, ყველა მსხვერპლს, ვინც ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევით დააკავეს ან დააპატიმრეს, აქვს კომპენსაციის ქმედითი უფლება. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის №7 ოქმის მე-3 მუხლის თანახმად, თუ საბოლოო გადანაცვლებით პირი მსჯავრდებულია სისხლის სამართლის დანაშაულისათვის და შემდგომში მისი ეს მსჯავრდება გაუქმდა, ან სასჯელის მოხდისაგან ის გათავისუფლდა იმის გამო, რომ ახალმა ან ახლად გამოვლენილმა გარემოებებმა ცხადყო, რომ მის მიმართ მართლმსაჯულება გამრუდდა, ამგვარი მსჯავრდების გამო სასჯელისათვის მას მიეკუთვნება კომპენსაცია შესაბამის სახელმწიფოში მოქმედი კანონის ან დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, თუკი არ დამტკიცდება, რომ მანამდე უცნობი გარემოებების დროულად აღმოჩენის ან გამოვლენის შეფერხება მთლიანად ან ნაწილობრივ ამავდემუხლის მიზეზით მოხდა.

საკასაციო სასამართლო ასევე განმარტავს, რომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე მუხლის თანახმად, თუ ამ კოდექსით სხვა რამ არ არის დადგენილი, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისას გამოიყენება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით დადგენილი წესი, ხოლო 208-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან ამ ორგანოს სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის ან საჯარო მოსამსახურის (გარდა ამ მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული საჯარო მოსამსახურისა) მიერ თავისი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია სახელმწიფო.

ამასთან, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის

მე-3 ნაწილის თანახმად, რეაბილიტირებული პირისათვის უკანონო მსჯავრდების, სისხლის სამართლის პასუხისგებაში უკანონოდ მიცემის, აღკვეთის ღონისძიების სახით პატიმრობის უკანონოდ გამოყენების, ადმინისტრაციული პატიმრობის, დისციპლინური პატიმრობის ან გამასწორებელი სამუშაოების სახით ადმინისტრაციული სახდელის არასწორად დაკისრების შედეგად მიყენებულ ზიანს აანაზღაურებს სახელმწიფო, გამოძიების, პროკურატურის ორგანოებისა და სასამართლოს თანამდებობის პირთა ბრალის მიუხედავად. განზრახვისა ან უხეში გაუფრთხილებლობისას ეს პირები სახელმწიფოსთან ერთად სოლიდარულად აგებენ პასუხს.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას, რომ განსახილველ საქმეში, მოპასუხისათვის მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურების დაკისრების საფუძველს ქმნიდა მოსარჩელის მსჯავრდება და შემდგომ მისი რეაბილიტირება (მსგავს საქმეებზე იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 7 თებერვლის №ბს-432-429(2კ-17) გადაწყვეტილება; 2009 წლის 8 აპრილის №ბს-972-936(3კ-08) გადაწყვეტილება).

საკასაციო სასამართლო სრულად ეთანხმება, განსახილველ შემთხვევაში ლ. კ.-ის სასარგებლოდ მორალური ზიანის სახით – 1650 ლარის დაკისრებას და აღნიშნავს, რომ უკანონო ბრალდების/პატიმრობის ან მსჯავრდების საქმეებთან მიმართებაში სასამართლოს მიერ არამატერიალური (მორალური) ზიანის თანხის ოდენობის განსაზღვრა ხორციელდება თითოეულ საქმეში ინდივიდუალურად, საქმის ფაქტობრივი გარემოებების, მორალური ზიანის მიმართ დაზარალებულის სუბიექტური დამოკიდებულების, ობიექტური გარემოებების (დაზარალებულის საოჯახო, ყოფითი, მატერიალური, ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ასაკი და ა.შ.) და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით (*Patsuria v. Georgia*; *Nikolaishvili v. Georgia*; *Jashi v. Georgia*). განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო არსებული ფაქტობრივი მოცემულობის (პირობითი მსჯავრის ხანგრძლივობა, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევა და ა.შ.) გათვალისწინებით პროპორციულად მიიჩნევს, მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ – 1650 ლარის დაკისრებას.

ამასთან, საკასაციო სასამართლო მართალია იზიარებს მოპასუხისათვის ლ. კ.-ის სასარგებლოდ მატერიალური ზიანის დაკისრების საფუძვლიანობას, მაგრამ არ იზიარებს ზიანის სახით დაკისრებული განაცდური ხელფასის თანხის ოდენობას – 44 745 ლარს.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ უკანონო მსჯავრდების შედეგად მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით დადგენილია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკა,

რომლის თანახმადაც, რეაბილიტირებული პირისათვის, გათვალისწინებულია მატერიალური ზიანის სახით იმ თანხის ოდენობით ანაზღაურება, რომელსაც იგი მიიღებდა უკანონო სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მსჯავრდების არ არსებობის პირობებში (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 7 ოქტომბრის №ბს-306(2კ-20) განჩინება; 2021 წლის 2 ივნისის №ბს-873(2კ-20) განჩინება; 2018 წლის 15 ნოემბრის №ბს-496-496(კ-18) განჩინება).

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს საქმეში წარმოდგენილ – სსიპ შემოსავლების სამსახურის 2017 წლის 21 დეკემბრის ცნობაზე, რომლის თანახმადაც, შპს „საქართველოს მუდმივმოქმედ არბიტრაჟში“, 2009 წელს, ლ. კ-ის მიერ ხელფასის სახით მიღებული შემოსავალი შეადგენდა 14 915 ლარს, ხოლო დაკავებული გადასახადი – 2983 ლარს.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ლ. კ-ეს უნდა აუნაზღაურდეს ის თანხა, რომელსაც იგი მიიღებდა უკანონო სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მსჯავრდების არ არსებობის პირობებში, კერძოდ, 2009 წლის წლიური ხელზე ასაღები შემოსავალი ანუ 11 932 ლარი (14 915 ლარს – 2 983 ლარი) უნდა გამრავლდეს სამზე, რაც ჯამში შეადგენს – 35 796 ლარს. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ აღნიშნულ თანხას ასევე უნდა დაემატოს ლ. კ-ის მიერ ჯარიმის სახით გადახდილი თანხა – 10 000 ლარის ოდენობით. საკასაციო სასამართლო ჯარიმის თანხასთან დაკავშირებით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის მე-3 ნაწილისა და ამავე კოდექსის 408-ე მუხლის საფუძველზე განმარტავს, რომ განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელისათვის თანხის ანაზღაურების/დაბრუნების საფუძველი წარმოშობილია არა სახელშეკრულებო ან/და სხვა საფუძვლებიდან, არამედ მოპასუხის ქმედებიდან გამომდინარე, რაც თავის მხრივ, საფუძველს აცლის კასატორის პოზიციას მისთვის ჯარიმის თანხის დაკისრების უსაფუძვლობასთან დაკავშირებით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არსებობს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღების საფუძველები.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მეორე ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. საქართველოს გენერალური პროკურატურის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2019 წლის 31 მაისის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. ლ. კ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
4. მოპასუხეს – საქართველოს გენერალურ პროკურატურას მოსარჩელე ლ. კ-ის სასარგებლოდ დაეკისროს მორალური ზიანის სახით – 1650 (ათას ექვსას ორმოცდაათი) ლარის, ხოლო მატერიალური ზიანის სახით – 45 796 ლარის (35 796 ლარი მიუღებელი ხელფასი და 10 000 ლარი ჯარიმის სახით გადახდილი თანხა) ანაზღაურება.
5. დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
6. მხარეები გათავისუფლებულნი არიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისგან;
7. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლო
თბილისი 0110, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6
ტელ.: (995 32) 298 20 75
www.supremecourt.ge